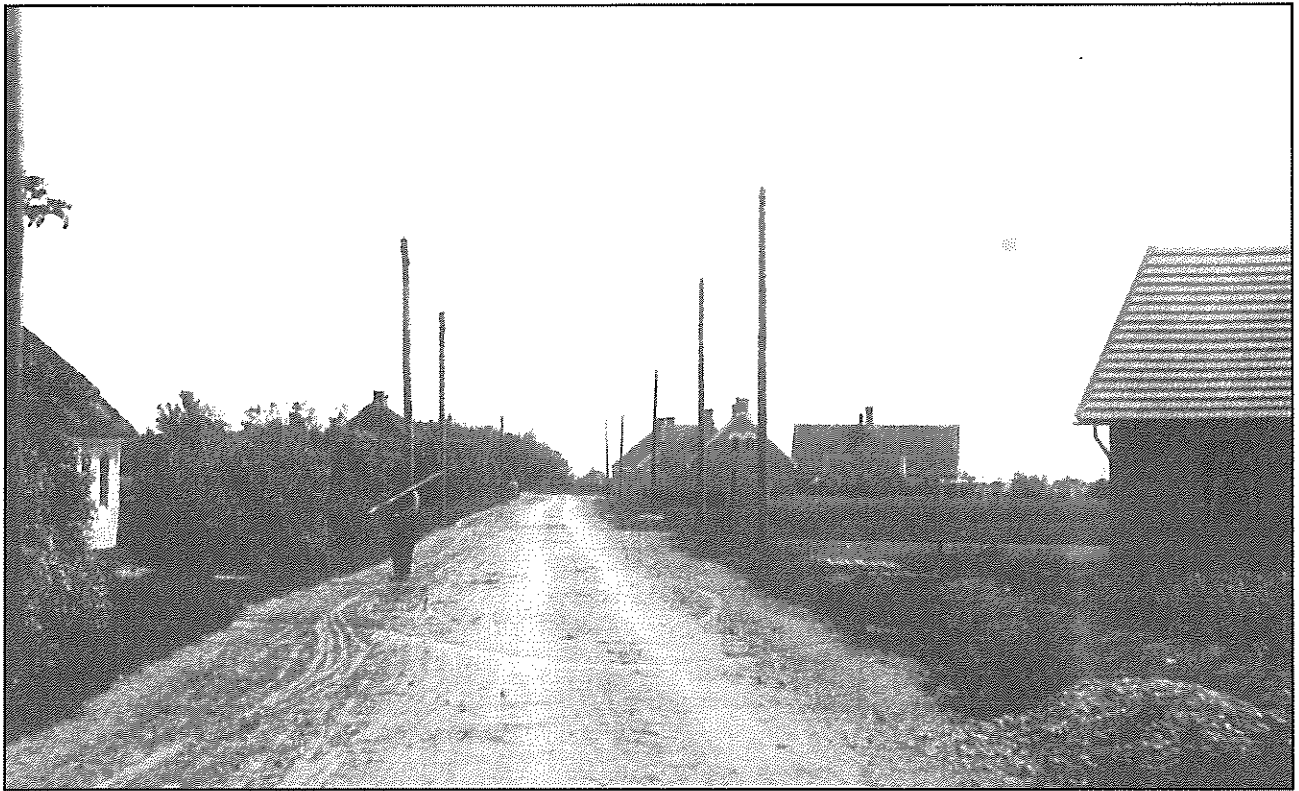

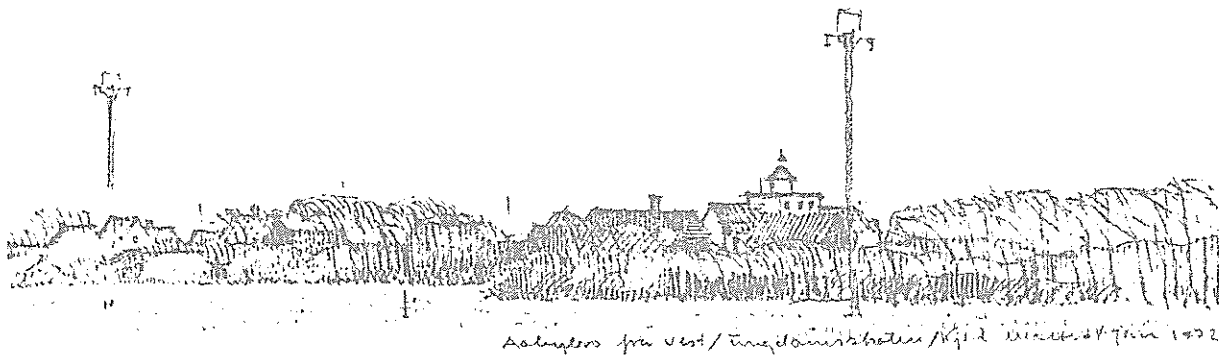
Aaby før
og Aaby nu.

Aaby før og Aaby nu.

Aaby før
og Aaby nu.

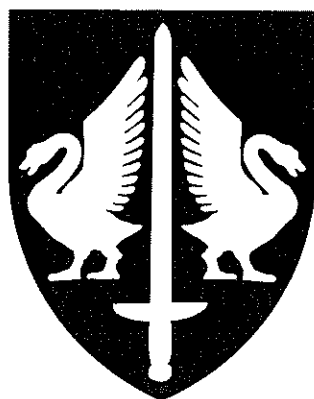

AABY FØR OG AABY NU.

ERINDRINGER OM UDVIKLINEN I OG OMKRING AABYBRO FRA
AARHUNDREDSKIFTET TIL OMKRING ÅR 1967, SKREVET AF NU AF-
DØDE SMEDEMESTER
NIELS PETER FALBORG, AABYBRO, I EN ALDER AF 82 ÅR FINDES
FRA SIDE 5.

OG.

AABYBRO KOMMUNE MED TILHØRENDE OPLANDSBYER I TIDEN OP
TIL 1994, OMFATTENDE AABYBRO BY, BIERSTED, NØRHALNE, BIR-
KELSE, OG GJØL, SKREVET OG REDIGERET AF HELGE JØRGEN FAL-
BORG, AABYBRO FINDES FRA SIDE 109.

FORORD

Værdien af at kende sine rødder, finde ud af, hvorledes ens forfædre har tjent til livets ophold og været påvirket af de muligheder, som det omkringliggende samfund har givet gennem en lang årrække, har især de senere år været spændende fritidsbeskæftigelse for mange.

Men ligeså spændende der er at kende sin baggrund, ligeså værdifuldt kan det være at kende den by og den kommune, der danner ramme om ens liv lige nu. På den måde er det muligt at få et billede af de vilkår, der gennem tiden er givet byens/kommunens borgere på godt og ondt, ligesom der samtidig gives mulighed for at forstå, hvilke ressourcer, menneskelig kreativitet og arbejdsomhed, der er sat ind i et ønske om at skabe velfungerende rammer for borgerenes ønske om en by/kommune med trivsel og godt socialt samvær.

At finde og bearbejde det materiale, der bredt fokuserer på en by/kommunes "opvækst", er en stor opgave, der med denne bogs udgivelse er blevet løst på en fin måde af Helge Falborg, der påtog sig opgaven efter sin far N.P. Falborg.

N.P. Falborg's erindringer om udviklingen i og omkring Aabybro fra århundredeskiftet til omkring 1967 blev samlet i publikationen "Aaby før - Aabybro nu". Interessant læsestof, der byder på rundtur i byen med præsentation af dens borgere for dengang 60 år side, og desuden fortæller om gods, skoler, kirke og Vildmosen. Også de sociale foranstaltninger samt det sociale samvær, som bl.a. udspandt sig omkring Aaby store marked, er der fokuseret på i dette lokalhistoriske værk på 105 sider.

Aabybro Borgerforenings 90 års jubilæum har været Helge Falborg's anledning til at tage tråden op og fortsætte beretningen frem til jubilæumsåret. En beretning, der tydelig afspejler den udvikling, der er sket på alle områder samtidig med, at befolkningstilvæksten er øget.

Udviklingen har bl.a. betydet større muligheder for kreativ og indholdsrig fritid i egnede omgivelser, skole i hvert lokalsamfund, Naturskole, børnepasningsgaranti samt et rigt kulturliv og en bymæssig ramme, der med midtbyens ændrede udseende, tegner Aabybro.

Aabybro Kommune vil gerne sige Borgerforeningen tak for det gode initiativ, hvis resultat ved gennemlæsning må kalde minderne frem hos de, der har bidraget til Aabybro's vækst og form gennem årene, og ikke mindst skabe interesse hos de, der på denne måde har mulighed for at lære baggrunden for Aabybro nærmere at kende. Til lykke med de 90 og gode ønsker for fremtiden.

Ole Lykkegaard Andersen
borgmester

Østergade 3 år 1915

Østergade 10 år ca. 1950

FORORD

Afdøde smedemester Niels Peter Falborg udgav i sin tid bogen "Aabybro før - Aabybro nu", hvor der gives et godt billede af, hvad der har været og hvad der er sket i Aabybro i tiden fra 1900 til 1967, både hvad angår foreninger, personer, bygninger, forretninger m.m.

Jeg var efter gennemlæsningen af bogen ikke i tvivl om, at den på en eller anden måde måtte videreføres, så man fortsat kunne læse om udviklingen frem til vore dage.

I Borgerforeningens bestyrelse var vi enige om, at det ville være passende at få fortsættelsen skrevet, og bogen udgivet i forbindelse med Borgerforeningens 90 års jubilæum 5. marts 1994.

Vi er meget glade for, at det er lykkedes at få Niels Peter Falborgs søn, tidligere fabrikant Helge Falborg, til at videreføre bogen.

Vi vidste at der forestod et kæmpearbejde med at finde alle de oplysninger, som er nødvendige for at få så nøjagtigt et billede som muligt af, hvad der er foregået af ændringer her i kommunen de sidste 25-30 år, og vi er derfor taknemmelige for, at mange personer, institutioner og foreninger har bidraget med deres viden om udviklingen.

Helge Falborg og hans familie er vi en ganske særlig tak skyldig for det store arbejde med og engagement i denne bogs tilblivelse.

Det er vort håb, at bogen bliver en oplevelse til glæde for vore borgere, og vi håber, at den enkelte læser får et indtryk af byen og dens indhold op gennem tiderne.

For de, der kommer efter os, ønsker vi, at bogen må give et indtryk af det, der er gået forud for deres tid, og det er vort håb og ønske, at der også i fremtiden vil være personer, som vil drage omsorg for en fortsættelse af bogen.

Aabybro Kommune og Sparekassen Nordjylland takker vi for hjælpen til denne bogs tilblivelse.

Christian Jensen
Formand for Aabybro Borgerforening

Aabybro.

Indholdsfortegnelse.

	side
Aaby før - Aabybro nu	6
Aaby per Vedsted	7
Borgere i Aabybro for 60 år side.....	11
Ejendomme der var, som er helt eller delvis forsvundet.....	14
Håndværkere og forretningsfolk i Aabybro år 1906.....	25
Aabybro Håndværker og Borgerforening	27
Håndværkere, forretningsfolk og næringsdrivende i Aabybro år 1967	42
Embedsmænd og formænd for foreninger m.m.	54
Aabybro Lystanlæg	55
Aaby-Biersted sogneråd og stationsbyen	59
Godset "Birkelse"	62
Store Vildmose.....	68
Aaby Kirke.....	70
Aaby Højskole.....	73
Realskolen.....	74
Teknisk Skole.....	75
Vort skoleforhold.....	77
Aabybro Vandværk	79
Aabybro Elektricitetsværk	80
Aaby-Biersted Sygekasse.....	86
Aaby-Biersted Sparekasse.....	87
Aabybro Telefoncentral.....	89
Fjernvarme i Aabybro	90
Aabybro Postvæsen.....	93
Aaby By Mejeri.....	97
Aabybro Sangforening	99
Tykkemandsløbet	100
Aaby Store Marked	101

AABY FØR -AABYBRO NU.

Når man kommer op i årene og har "lagt arbejdet på hylden" kan det for mange knibe med at få tiden til at gå.

En af de ting, jeg er taknemmelig for, er at jeg gradvis, gennem en årrække, har bestilt mindre og mindre år for år, og nu nøjes med at se på andre arbejder.

Med andre ord, at jeg undgik den bratte overgang fra ambolten til lænestolen.

Jeg vil tro, at dette er stærk medvirkende årsag til, at jeg, som gammel mand, slet ikke føler mig gammel, trods mine år.

Også dette at jeg har haft lyst til "at skrive" og har det endnu, er sikkert medvirkende årsag til at bevare sindets ungdom.

Hvad så mine skriverier har ført til, og hvad de er værd, er det nok bedst at tale så lidt som muligt om.

Alligevel er det "noget jeg har skrevet" der har ført til, at jeg giver mig i kast med ovenstående emne.

En god ven, som jeg mener har forstand på de dele, skrev til mig efter at have læst "omtalte noget". "Du må have en fænomenal hukommelse". Nu ligger "fænomenal" vel nok i overkanten af brugbare udtryk i denne forbindelse. Alligevel tog jeg det til indtægt, da jeg selv synes, at jeg husker ganske godt. Især er alt, hvad jeg har oplevet for mange år tilbage, tegnet skarpt i min erindring. Hvad der er sket, og hvad jeg har oplevet, den sidste halve snes år eller mere, kan derimod lettere gå i "glemmebogen".

Forleden stod jeg ude på fortovet og kom i samtale med en mand, der kom forbi. Vi talte om vejr og vind og alt muligt andet. Vi kom ind på byens udvikling i de senere år. Vi talte om, hvad byen var "i gamle dage".

Måske var det en pludselig indskydelse, der fik den pågældende mand til at sige: "Det var noget for dig at skrive nogle erindringer om, hvordan Aabybro så ud, dengang du kom til Aaby for 60 år siden?". "Og" føjede han til: "Jeg er overbevist om, at mange af den yngre generation og de unge mennesker, der er flyttet hertil i de sidste åringer, vil være interesseret i at kende lidt til og vide lidt om byen, som den så ud, og som livet levedes dengang."

Jeg har syslet med tanken før, og denne samtale gjorde, at jeg igen overvejede, om det var formålstjenligt at prøve at tegne et billede, som også den ældre generation vil nikke genkende til. Nu "kaster jeg mig på hovedet" ud i det i det håb at min "fænomenale hukommelse" vil stå mig bi.

Erindringsforskydelser kan naturligvis forekomme, men jeg vil anstrenge mig for, at de bliver mindst mulige. Sker det alligevel, beder jer på forhånd om undskyldning.

Niels Peter Falborg.

NB. Når man læser efterfølgende, som min far jo skrev i 1967, må man huske på, at tidsangivelser er givet ud fra årstallet 1967, så "Aabybro for 60 år siden" er i virkeligheden Aabybro anno 1907.

Helge J. Falborg.

AABY PR. VEDSTED.

Nu må ingen tro, at overskriften skal tages bogstaveligt, for det har nemlig aldrig været sådan. Billedligt talt var det virkelig sådant. Vedsted var foran Aaby på mange områder, bymæssigt set. Jeg vil derfor bede læserne følge med i en forklaring på, hvorfor Aaby var pr. Vedsted, og postmæssigt ikke var det alligevel. Håndværks- og forretningsmæssigt stod Vedsted langt foran Aaby. Så kommer spørgsmålet: "Hvorfor og hvordan er det gået til at forholdet er totalt ændret".

I sommeren 1895 kom jeg til at tjene ved Jep i Kølvring, som hyrdedreng. Gården lå tæt op mod Vedsted by, og jeg havde lejlighed til, med et barns nysgerrighed, at sætte mig ind i forholdene. I fire år blev jeg ved Jeppe's og det både vinter og sommer. Et år tjente jeg i Fristrup som arbejdsdreng for en løn af 80 kr. årligt. Forkarlen fik 250 kr., bedstepigen fik 120 kr., og lillepigen fik 40 kr. for sommeren. Det var altså lønniveauet i 1898 og 1899.

Jeg kom i lære i Vedsted i 1889. I Vedsted" skete der altid noget" dengang. De dage eller aftener jeg ikke var i byen, var lette at tælle. Der var mange svende og lærlinge, og man flokkedes på vejen eller samledes på værelser om aftenen.

Jeg blev ikke udlært, idet jeg løb af læren i 1901 efter godt og vel 1 1/2 års læretid.

Den centrale skikkelse i Vedsted var købmand Nielsen, der drev en, efter den tids forhold at dømme, en meget stor og omfattende forretning med foderstoffer, tømmer og støbegods. Forretningen er den der nu drives af købmand Stærmosé.

Omtrent lige ved siden af boede købmand Mathiasen. Denne var vidt bekendt for sine mange aktioner. Særlig fastelavnsmandag trak aktionen mange mennesker til byen. Humøret var højt, budene faldt livligt, vel ikke mindst fordi hanen i brændevinstønden var let at åbne. Af samme grund svarede varernes værdi og kvalitet ikke altid til "højeste bud".

Trafikforholdene var mere kompliceret dengang. Der var lang til Aalborg, når varerne skulde transporteres med hestevogn. Ganske vist gik der dagvogn fra Svenstrup til Aalborg og omvendt, hvormed man kunne få de mindre og lette ting befordret. Denne dagvognstur var købmand Nielsen og Jep i Kølvring fælles om. Hestene blev skiftet hver dag i Vedsted. Det hørte til mit arbejde at skifte hestene, når jeg ikke var i skole. En sæk hakkelse bar jeg på ryggen hver dag, når jeg med tømme i den ene hånd kørte de ledige heste.

Om vinteren kunne det være en kold omgang at stå der og vente, når dagvognen var forsinket. Alle grovvarer blev sejlet op ad Ryå, Nielsen havde 2 store fladbundede kåge (Både) der sejlede næsten hver dag. En mand, der hed Christen Christensen, havde fået pladsen som "kaptajn". Naturligvis var der få, eller slet ingen, der kendte det navn til ham. Han hed slet og ret Chren Sejler. Købmand Nielsen havde mange børn. Mange børn betød dengang tæt op til eller over et dusin. Husker jeg ret var der her tale om fjorten femten stykker.

Han nåede også at få Kroen bygget, umiddelbart før sin død. Naturligvis var han da ikke den eneste der holdt byens renommé oppe. Efter den tids målestok var der mange, der drev en stor virksomhed og havde fra to-tre til syv-otte mand i arbejde. Jeg vil tro, at den største arbejdsgiver var bødker Anders Jensen Andersen. Han havde en fast stab på syv otte mand. Han lavede dritler til Vedsted Mejeri. Jeg husker også, at der kørtes dritler til Gjøll, og der var flere som jeg ikke tør lokalisere.

Dette var dog den mindste del af, hvad der blev produceret. Tønder, halvtønder, skæpper, spande, stripper, osere, bærekar, bryggekar og saltkar. Alt i den slags var af træ. I de nærmest følgende år blev ajletønder en stor artikel for bødkeren.

Der var også en blikkenslager. Denne og et par medhjælpere var hovedsagelig beskæftiget med at lave transportspande.

Mejeriet "Ryå" var allerede bygget 1892. Der var saddelmager med en stor produktion af ar-

bejdsseler og seler med læderskagler og sølvpletteret beslag. Til stadsvogne lavede han hyn-der, forklæder og fodposer.

Man havde 2 karetmagere, to smedjeforretninger, tre-fire snedkere og tømrere.

Med hensyn til manufaktur var man vist ikke "foran" Aaby. Et par "store" skræddere fandtes også. De syede vel egentlig mere tøj ude på gårdene end hjemme på værkstedet. Tøjet var mest af vadmél, som man selv lavede eller lod lave.

Der var et teglværk og naturligvis to møller. I gammel Vedsted var der en skole, i Fristrup en anden, en tredje på Vedsted kær, og endelig var der en friskole, beliggende ved mejeriet.

Friskolen arbejder stadigvæk, medens de tre kommunale skoler for få år siden gik op i en større enhed, og blev en centralskole i det moderne mønster. Kirken blev bygget år 1899.

Også et forsamlingshus byggede man dengang. Dette blev meget benyttet og bliver det endnu til gymnastik, foredrag, fester o.s.v.

Vedsted var en god og driftig by, der havde et mægtigt stort opland. Vedsted var en del af Aaby-Biersted kommune, men henlæggende i Hjørring amt. I 1929 "rev man sig løs" og blev en selvstændig kommune. Man påberåbte sig det urigtige i, at en kommune lå i et andet amt. Denne adskillelse var vel fornuftigt nok, set med datidens øjne. Var problemet opstået i dag, havde det næppe ført til samme resultat. Men hvorfor lå Vedsted forretningsmæssigt foran Aaby.

AABY VAR HANDIKAPPET.

Hvorfor?. Fordi Vedsted havde et meget stort opland, Arentsminde, Sønderøkse, Nørreøkse, Øland og vel til dels Tranum. Det er da givet, at byen som sådan var langt forud for Aaby, der kun havde en kundekreds, der begyndte, eller rettere sagt, endte ved Ryå mod vest og Biersted mod øst. Vel havde Aaby også nogen forbindelse med Kaas, som dengang slet ikke eksisterede som by. Dette opvejedes i denne forbindelse med, at gjølbøerne også i nogen grad var kunder i Vedsted. Ville Aaby folk f.eks. have støbegods, bødkerartikler, saddelmagerarbejde, blikkenslagerreparationer og karetmagerarbejde måtte de til Vedsted.

Mon ikke disse kendsgerninger vil støtte min berettigelse til at bruge overskriften "Aaby per Vedsted"

Alene det, at man i Vedsted på et tidligt tidspunkt som først i halvfemserne havde både mejeri, friskole og forsamlingshus, fortæller lidt om, at den tids befolkning har været fremsynet og driftige, og ikke bange for at tage fat på opgaver, der tilsvarende ikke var løst ret mange steder endnu. Det bør da vist også nævnes i samme forbindelse, at landmændene i Vedsted-Fristrup lå i spidsen, når det gjaldt at følge tiden op. Man dyrkede roeavl, større og større arealer år for år. Man brugte mere og mere kunstgødning, og foderkager(stoffer) i stor udstrækning. Man søgte at oparbejde gode besætninger. Det sidste gav sig udslag i, at Vedsted landmænd hjemførte mange præmie-skilte fra dyrskuerne.

Endelig vil det være forkert, om ikke der blev nævnt, at egnens bygninger som helhed var meget velholdte.

En stor begivenhed fandt sted i 1995. Tre gårdmænd købte en slåmaskine for 225 kr. Det var en stor investering, men når man tager i betragtning at daglønnen i høst- og høbjergningstiden var 2 kr., skulle den dyre maskine nok kunne forrente sig.

Egnens landmænd havde fået fært af den store begivenhed, når maskinen skulle "sættes i gang", og mødte talstærkt op for at se "vidundermaskinen". Jeg var så heldig, at jeg fik lov til at overvære "den store begivenhed". Året efter kom den næste slåmaskine til egnen, og det var naturligvis ikke så stor en sensation, man kan derimod betegne det som "mere dramatisk".

Der skete nemlig dette, at da man ville starte, kunne man ikke til trods for kloge hoveders til-

stedeværelse, få kniven til at gå.

Først da en mere "sagkyndig" blev tilkaldt, lykkedes det. Problemet var løst i det øjeblik, da kniven blev slået til, det havde man glemmt.

FJERRITSLEV BANEN ÅBNES 1896.

Udviklingen gik sin gang, også hvad transportmidlerne angik.

Store perspektiver knyttedes sammen med ditto forventninger. Nu skulle man ikke med dagvognen eller bruge eget køretøj, for at komme til Aalborg.

Nu behøvede man ikke Chren Sejlers assistance, for at få sine varer hjem. Posten kunne komme regelmæssigt hver dag. Togene kom flere gange dagligt. Nu havde man en let og behagelig måde at komme i forbindelse med omverdenen. Jo, Fjerritslevbanen kom som en revolutionerende hjælp på transportens område.

Ventetiden var altid lang, og var det også i dette tilfælde hvilket fremgår af en sang, der på en gemytlig måde symboliserede befolkningens tanker. Første vers lød således:

Fjerritslevbanen den blev lagt, det var midt i Januar.

Lokomotivet gik straks itu, gud ved om, det er hel endnu.

Først færdig til julen den lovet var,

men Januar endte, og Februar

Til sidst man havde svedt banen ud,

men så kom den ved gud.

Åh, sikken en fest,

Rump-selv var jo gæst,

og glæden flød over i strømmen af vin.

Jo festen var fin.

(Rump var den første driftsdirektør ved Fjerritslevbanen.)

I Vedsted havde man vel, som andre byer, næret de store forventninger og illusioner.

Som bekendt kan illusioner let bryde, stationen i "Birkelse", som den nu kom til at hedde, er opkaldt efter stamgodset Birkelse på foranledning af godsejer, hofjægermester Skeel, der på dette tidspunkt og årene deromkring, var sognerådsformand.

Nu skulle det jo være Birkelse by og ikke Vedsted by. At det er skiftevis med de 2 bynavne må skyldes, at når man nævner Birkelse, da tænker man i de allerfleste tilfælde på Hovedgården. Et så gammelt, og i slægterne indgroet navn, er ikke let at "konkurrere" med. Nu er dette det mindst væsentlige i denne forbindelse.

Det gik her, som andre steder hvor man fik en station, at der i de nærmest følgende år byggedes huse med og uden forretning.

Dette medførte også, at de voksende stationsbyer fik sit opland at betjene, og en uundgåelig konkurrence sætter ind.

Ingen kunne i så henseende være mere uheldig stillet end Vedsted. Som Arentsminde og Halvrømmen voksede, svandt Vedsteds opland ind. Det var en kedelig, men uundgåelig kendsgerning. Det store opland, som foran nævnt, blev delt og fandt sit naturlige leje ved at kunne handle i den by, der lå nærmest.

Det lokalpatriotiske sindelag, som vi vel alle har, gjorde sig gældende og medførte nogen

stagnation i byen som forretningsby. Det er udviklingens ubønhørlige krav, at man følger med, enten det går op eller ned. Når livsnerven, forretningsmæssigt set, bliver skadet, må man affinde sig med kårene, som de byder sig.

Udstykningen på Søengene med de mange ejendomme er i nogen grad blevet balsam på såret. Et sår, man blev tilføjet, uden egen skyld.

Vedsted ligger ikke "på den lade side", men vokser støt, og forhåbentlig sundt.

Med denne indledning skulle det kunne drages en mening om, hvad der er ment med overskriften: Aaby pr. Vedsted.

Vi må nu forlade Vedsted og vende til det egentlige emne: Aaby før og Aaby nu.

For at komme til Aaby skulle man nødvendigvis over den gamle træbro, der over Ryå forbin-der Vedsted og Aaby-Biersted kommuner og ligeledes Hjørring og Aalborg amter.

Den gamle bro og Jens Bech.

Når, jeg har passeret den gamle bro, har "en historie" jeg har hørt fortalt af flere, rinder mig i hu. Jeg er fuldt overbevist om at "historien" er autentisk. Først må man forstå, at broen hvilede på træpiller af svært tømmer, og disse igen forbundet af stærke skrånede. Derved var der dannet nogle trekantede åbninger, som drengene flittigt benyttede, når de legede ved Ryå.

At det kunne være en farlig legeplads, brød de (jeg) hånt om. At sidde der og råbe til kørende og gående, der kom over broen, var en yndet sport dengang.

Der har været fortalt mange historier om "storforbryderen" Jens Bech. Om han stammede fra Aaby, kan ikke siges (af mig) med bestemthed, men man mener det, og støtter sig til de kendsgerninger, at han, under sit livs stormfulde sejlads, altid søgte hertil, og da han gammel, syg og træt for sidste gang søgte hertil, kom han i pleje hos Bogbinder Mikkelsen, der boede i Østergade, (i det hus, der nu ejes af Emil Nielsen) og hvor han døde.

Jens Bech var ingen forbryder, snarere et ejegodt menneske "der ikke kunne gøre en kat fortræd". Når han alligevel kom til at anbringe sit halve liv bag fængselsmuren skyldes det, at han aldrig lærte at kende forskel på "dit og mit". Han fik et utal af domme for småtyverier. Frihedsberøvelsen hjalp ikke, og hans domme blev hårdere og hårdere år for år, og hans "fritid" kortere og kortere.

Jens Bech var en fænomenal, hurtig og udholdende løber, hvilket ofte var en midlertidig fordel for ham, når forfølgere skulle anholde ham.

Dengang havde man ting- og arresthus i Blokhús. Der var Jens Bech en hyppig og velkendt "gæst". Han var på venskabelig talefod med arrestforvareren. Denne var klar over, at Jens Bech før eller siden ville stikke af, for igen at få lidt luft under vingerne.

Nok om det. Jens Bech havde lovet arrestforvareren, at han nok skulle lade ham vide, når han rejste. En nat bankede det på arrestforvarerens rude, og han vågnede ved at høre ordene:

"Nu rejser Jens Bech". Det gjorde han, og det gik stærkt. Et par ryttere (måske betjente) blev hurtigt udkommanderet til at indfange ham. Man må vel have lov til at formode, at både hestene og Jens Bech løb alt hvad de kunne, - så der var fart på. Jens Bech nåede først til broen over Ryå. Han kravlede ind under broen, satte sig til rette for at afvente forfølgernes ankomst.

Her forenede han det nyttige med det behagelige. Det nyttige var at han uset kunne blive klar over, om rytterne drejede af Thisted til eller fortsatte over broen. Det behagelige var, at han i ventetiden kunne få lidt luft fyldt i lungerne til næste etape.

Fortsatte rytterne ad Aalborg til, var Jens Bech snart på benene og i fuld løb på Thisted-vejen i håb om, at friheden vinkede forude. Landevejen var knudret og ujævn, og dette til trods, stærkt befærdet. Alle varer skulle transporteres ad den grusede landevej.

Ofte var der store vandfyldte huller i vejen, så vandet sprøjtede til alle sider, når man kørte i trav. Vejen var flad, eller måske endda lavest på midten. Vandet havde ikke den ønskede mulighed for at løbe i de sideløbende grøfter. Der blev slidt mange vogninge og hestesko i for-

bindelse med at køre grus på landevejene. Opslidte og støvede heste var et resultat, som entreprenøren, der kørte gruset på vejene, ofte måtte nøjes med. Konkurrencen var hård. Da amtet betragtedes for en god arbejdsgiver, var gruskørsel billig. Når der var lagt grus på et passende stykke vej, blev det tromlet. Man havde en stor og tung tromle, der blev trukket af fire heste, og så kunne det endda være hårdt for dem.

Hvordan Jens Bechs fødder havde det efter en travetur, som foran anført, kan man kun gisne om.

Havde man ærinde til Nørresundby eller Aalborg, betragtede man en sådan spadseretur som noget selvfølgeligt og regnede det ikke for noget. Stod man op i ordentlig tid, hvilket ville sige klokken tre-fire, kunne den pågældende let være hjemme til middag.

Først i årene omkring 1928 begyndte man at asfaltere landevejen til Aalborg.

DAGVOGNENS TID ER FORBI.

Med banens åbning i 1897 begyndte en nu tid for Aabybro.

Det var stationen, der blev Aabybro, og stationsbyen kaldet ved dette navn, og her findes aldrig forvekslinger. Den gamle bydel ved Kirkevej og også til dels Søndergade er Aaby by, og den der spørger efter Aaby, får aldrig et misvisende svar hos lokalkendte mennesker, når de spørger om Aabybro eller Aaby by. Jo, man kan forresten også høre Aaby by blive kaldt Gl. Aaby, men det er nærmere undtagelsesvis.

Dagvognens tid var forbi. En ny epoke begyndte. Her er et vers af en revysang, der beskæftigede sig med den nye tid:

Men den landlige ro ej skulle vare,
for en skønne dag med undren så man her,
sorten damphingst igennem egnen fare,
og den kom på livet ind os meget nær.
Så var freden forbi.
Ingen af os gik fri.
Der blev hurtigt et vældigt byggeri.

Verset illustrerer den byggeaktivitet, man med et optimistisk syn mente ville sætte ind i tiden fremover.

Tiden har vist, at "spådommen" ikke var helt forkert.

BORGERE I AABYBRO FOR 60 ÅR SIDEN.

Så vidt min hukommelse ikke vil tage for store udsving, skulle foranstående skematiske fortegnelse dække de borgeres navne, der boede i Aabybro i 1906, og kun dem.

Da vi nu har brugt broen over Ryå som "startsted", vil det være naturligt at begynde ved "Herregårdsmejeriet" og følge hovedvejen.

Så en tur op ad Kattedamsvejen, tilbage igen og ud af Østergade.

Senere vil følge en mere detaljeret beskrivelse af borgerne og deres virke.

“Herregårdsmejeriet” blev bygget 1889 og bestyret af Nøhr.

“Den gamle kro” der nu er forsvundet for at give plads til den nye omkørselsvej, var jo ikke kro mere. Læge Andersen boede der. Bygningen var delt i tre dele, skønt de var sammenbygget. Hans Clemmensen boede i midterdelen af “Gl Vedsted” havde brugsforeningslokaler og lejlighed i den vestlige del. Medens de to første bygninger, adskilt ved en brandmur, lå parallelt med landevejen, lå brugsforeningen med enden vendt mod vejen. Lige overfor lå Stenums gård. Herfra, og til det man forstår ved stationsbyen, var der et længere stykke vej. Den første ejendom på samme side af landevejen er “Aabygård”, der ejedes af Chren Spillemand og nu af sønnen Monrad Christensen.

Højskolens forstander var Karl Nielsen.

“Posthuset” på hjørnet af Vestergade og Højskolevej ejedes af muremester N. Nielsen og nu af sønnen Ingeniør Erling Nielsen.

Aabybro Maskinsnedkeri er bygget af Snedker Jens Jensen og er nu a/s Jens Jensen & sønner, ved sønnen Axel Jensen.

Bryggeriet var et hus som Jacob Jensen havde købt og senere ombygget. Sønnen Ernst Jensen ejer nu bryggeriet.

Højskolegården ejedes af lærer og højskoleforstander Bech.

Stuehuset er nu delt i to og ejes henholdsvis af enkefru Dahlstrup og Niels Aage Andersen”Isbaren”.

Bagerforretningen i Vestergade ejedes af bager Frederiksen, og nu af bagermester Nielsen.

Maler C. P. Nielsen havde den ejendom, som ejendomsmægler Tobberup, der er gift med en datterdatter, nu ejer.

Købmand Johan Pedersen drev forretningen til han solgte til købmand Woerså.

Blikfeldt Johnsen havde manufakturforretning og var ejer af den ejendom, som Gunnar Christensen nu er indehaver af.

Ved “Aabybro Bank, der ejes af muremester Harald Jensen, lå et langt, gammelt hus, hvor undertegnede overtog en smedjeforretning 1906. Ved siden af boede skomager Laurits Jensen, der også havde skotøjsudsalg. Nu har elektriker Tage Larsen forretning her.

Snedkermester Jens Pedersen havde forretning ved siden af, ejendommen rummer nu Tinnes brødudsalg og Mumgård kiosk og cigarforretning. I den ejendom som fru Agvald nu har, boede søstrene Hejlemann, som havde pogedsskole her. Brugsforeningen lå og ligger endnu på samme sted. Skomager Otto Christensen ejede ejendommen, som der nu tilhører Margrethe Nielsen.

Træhandler Chresten Clemmensen ejede ejendommen, der nu tilhører murer Søren Borup. Clemmensen drev også forretning der, Indius Jensen havde et lille landbrug og drev smede- og maskinforretning, der hvor nu Maltesen bor.

Hen ad Kirkevej lå Aaby by andelsmejeri, og lige overfor var vandværket. Ved siden af mejeriet lå og ligger Aaby Nordre skole, hvor lærer Skov var enelærer.

Peter Nielsen “Petershåb” Brønderslev oprettede cementstøberiet “Fremtiden”. Den tilbageværende del af det forrige støberi drives og ejes af Cementstøber Svend Jensen.

I Knøsgård havde Chr. Engeland (Sørensen) købmands- og træskoforretning. Nu bor assistent Justensen der som ejer af huset.

Vi vender tilbage til landevejen og ser, hvad der er øst på af forretninger. Skrædder Jens Larsen havde ejendommen, hvor varehuset og andelsbanken nu ligger. Urmager Pedersen var indehaver af ejendommen, som urmager Madsen har. Aabybro kro ejedes af købmand Lemmig, Dronninglund, men blev drevet ved en bestyrer.

Forpagter ved rejsestalden, tilhørende kroen, og beliggende der hvor sparekassen er bygget, var vognmand A. Chr. Andersen.

Skomager Chr. Jensen havde de to ejendomme, som Harald Jensen og elektriker Thomsen nu har. I førstnævnte ejendom havde Maren Pedersen telefoncentral og broderiforretning. Chr. Jensen havde cykelforretning i Thomsens ejendom.

Bager Andreasen havde bageri i den ejendom, der nu er tobakshandler Aage Jacobsens. Skrædder og manufakturhandler Enevold Mortensen drev forretning i sin ejendom, en tilhørende købmandsbutik var lejet ud. Ejendommen der nu ejes af Mortensens søn, der er manufakturhandler i Bjerringbro, bebos af Bryd Pedersen og Beltoft. Bogbinder Mikkelsen boede i det hus, som Emil Nielsen har. Ved siden af havde karetmager Poul Knøsgård ejendom og forretning, samme sted som sønnen Chr. Knøsgård bor. Skrædder Engelund ejede huset, hvor sognefoged Hans Vinther nu er.

Marskandiser Peder Hansen havde huset, som nu tilhører Aage Eriksen. Snedker Eskildsen havde forretning ved siden af huset som slagter Fruensgård nu bor. Beboelseshuset med værksted brændte og blev ikke genopført. Et hus der vender enden mod landevejen, hørte til forhuset. Dette blev indrettet til beboelse, og er lejet ud som sådan. Købmand Jochumsen havde forretning der, hvor nu Alfred Meyer bor. Søndre skole var der, hvor smed Krogh nu har beboelse og værksted. Rasmussen var enelærer.

I sin tid var der 4 vindmøller, som alle er forsvundet. Haugårds Mølle” stedfæster sig selv, idet nævnte henviser til gården “Havgaards Mølle” der ejes af Arnold Fruensgaard. “Bechs Mølle” der ejedes af højskoleforstander Bech, “Højskolegården var beliggende der, hvor gartner Thorhauge bor. (eller måske på den anden side af Bredgade ?). Begge disse møller forsvandt før århundredskiftet.

Mads Peter Jensens mølle på Kirkevej er ligeledes nedbrudt. Kun kælderhalsen står endnu og minder om vindmøllens storhedstid. Forhuset ejes af Helge Falborg, og der er 2 lejligheder der er lejet ud.

Conradsens mølle var den sidste, der forsvandt af egnsbilledet. Stuehuset, som er tilbage, bebos af Oskar Conradsen.

Møllen lå tæt ved stuehuset. Det tilhørende jord blev solgt til entreprenør Nielsen, der oprettede mørtelværk, dette bruges ikke mere.

På de ikke opgravede arealer er der bygget en del parcelhuse, der helt stjæler billedet af det man kaldte “Aaby Hede”.

Når jeg skriver om de forsvundne møller, der var et bysamfunds vartegn, kan jeg ikke lade være med at mindes min første barndom, fordi min far var møller.

“ Mindet lader som ingenting, er dog et lønligt kildepring.”

Også om “den gamle mølle” har minderne inspireret mig til for nogle år siden at skrive nedenstående:

På højdedrag og bakke den gamle mølle lå.
Som vartegn den igennem sekler knejste.
Sit vingefang den rakte højt mod himlen blå,
i stille som mod storme den sig rejste.
Var stormen end ikke din allerbedste ven,
så var dog friske vinde dig livsbetingelsen.

Som tiden gik sin jævne gang, du gjorde ligeså
og maled rug til hver mands livsbehov og glæde.
Kun ved din hjælp vi dagligt kunne brødet få,
såvel som julegrisen gennem dig blev tyk af æde.
Af byggen gav du mel og gryn til grød,
som vi med velbehag til daglig nød.

Den gamle mølle fik en dag sit banesår,
og det var ikke mos og rust og ælde,
men vindmotor på hvert et hus og gård
nedbrød dens virke, som dens magt og vælde.
Ja, når den gavmildt gav os mel til brød,
hvor var det synd, at selv den skulde dø.

Står du endnu, da er det kun som vrag,
og dog kan minde os om længst henfarne tider,
da sejlene de blafred' til hørligt træværksknag,
og hatten rundt for vejrets lune glider.
En kæmpebuldren lød fra din ottekantede krop.
Hvor blev din egn dog fattig, da du måtte give op.

Din gungren, din rysten, når alle kværne gik,
var tegn på din styrke og mål for dit virke.
Din stortid blev veget for tidens teknik,
du visner som blade på bøg og birk.
Vi mindes vil dit vingefang og knappen på din hat.
Vi takker dig for storhedsyn, dit virke dag og nat.

Om mølleren ikke kunne regnes for håndværker, så var han forretningsmand. Kornet skulde toldes, og det korn, han således blev ejer af, skulle indbringe ham penge til livets behov. Da mølleren var så afhængig af vejrforholdene, var han anset for at være noget af en vejrprofet. Spurgte man ham om, hvordan vejret ville blive i morgen, var svaret lige så sikker, som meteorologernes spådom i vore dage.

Herved skulle Aabybros håndværkere og næringsdrivende være indregistreret. Man vil heraf kunne danne sig et skøn over, hvad byen var i 1906.

Sammenligner man det med byens borgerskab i 1966, vil man finde" en lille forskel". En forskel, der tjener byens borgere til ære.

Naturligvis ikke alene dem, der eksisterer i dag, men alle der op gennem årene har haft sit virke - kort eller langt - her i Aabybro.

Man har formået at gøre den til en sund og driftig by, der kan honorere de krav, kundekredsen stiller. I dag er det ikke nødvendigt - heldigvis - at" gå over åen efter vand".

EJENDOMME, DER VAR, SOM ER HELT ELLER DELVIS FORSVUNDET.

Tager vi "samme rute", som vi nu har passeret, og begynder ved Stenums gård, vil man finde jordtilliggendet udstykket. Stenums gård blev under krigen 39-45 overtaget af tyskerne. At der blev lavet bunkers og minefelter og også vejspærringer m.m. skyldes, at man betragtede åbroen som begyndende indfaldsvej til Aabybro og videre mod flyvepladsen.

Kommunen købte gården da "de fremmede" havde forladt den. Naturligvis var det hele i en jammerlig forfatning. I det nu tilbageværende stuehus lod man indrette alderdomshjemmet,

som det står i dag. Kun en sidefløj af udhusene er tilbage.

Til højre, lidt ned af en privat vej, ligger "Aagaarden" der ejes af Jens Gade. For begge ejendommers vedkommende skæmmes øjet af nogle bunkers, der endnu minder om "noget", man helst vil glemme.

På de anden side af "Aagaarden" boede smed Christensen og havde værksted der. Han var smed på Birkelse Gods. Han havde i mange år forud boet og haft værksted ved selve hovedgården. Han var allerede nu en ældre mand. Sønnen Jens Christensen var også smed og hjalp faderen. Den unge smed Christensens Jens var, hvad der dengang var en sjældenhed, eksamineret beslagsmed og havde ry for at være specialist på dette område. Han byggede hus og værksted i 1908 og flyttede til byen som smedemester. Smedens bygninger ved Aagaarden blev sløjfet, og der er ingen spor, der kan fortælle om den gamle smedje.

Chr. Frederik Christensen, som bor i ejendommen, er hans søn. Han fortsætter "på en måde" forretningen. "På en måde" skal forstås derhen, at medens faderen drev almindelig grovsmedjeforretning, så har Chr. Frederik fulgt med tiden og udelukkende udført varme og sanitetsarbejde. Han begyndte først med at lave kunstsmedearbejder som bl.a. blomsterstativer, spejle lygter m.v.

Bogtrykker Snerle har den ejendom, der 1906 er opført af murermester Niels Ove. Snerle har her indrettet lokaler med maskiner, der svarer til formålet. Kvalitetsarbejde i smuk udførelse gør, at der nu er en stor omsætning i denne branche Snerle er også redaktør og udgiver af "Aabybro Avis", som vi kort og godt kan sige: "Den vil vi nødtigt undvære". "Aabybro Avis" udkommer tillige i nabokommunerne og trykkes i 3000 eksemplarer.

Ved indmundingen til Kræn Spilmandsvej bor på venstre side vognmand Johan Hansen, der har drevet vognmandsforretning i mange år. På højre side har vi autolakkeriet. I ejendommen der tilhører malermester Axel Nielsen, har Rita Christoffersen duplikering, og har med det mere end nok at gøre. Fru Christoffersen overtog og videreførte den forretning, redaktør Arne Hansen havde startet og drevet i en årrække. Axel Nielsen lod ejendommen bygge i 1936. Andet steds er nævnt om låneforholdene, at kursen var over pari. Axel Nielsen fik at føle, at den var stærkt varierende. Han lånte 14000,00 kr. og fik mellem 8 og 9000,00 kr. hjem. Lad det være "en ringe trøst" for dem, der stifter lån i 1966-67.

På samme side af vejen kommer vi først til "Aabygaard". Herfra er "Anlægget" og nogle ejendomme ved Kræn Spilmandsvej udstykket.

På marken bag gården har Aabybro et vandværk og har købt grund til det nye vandværk der er projekteret og forventes i brug snarest. Herved skulle vandforsyningen være sikret langt frem i tiden. Et stykke jord fra anlægget til Toftegaardsvej er solgt. Et forlydende om, at der her skal bygges et motel må man lade stå hen og se, hvad der sker. Heraf vil man forstå at "Aabygaard" har givet ikke så lidt jord i udviklingens tjeneste.

"Stenums gård" og "højskolegården" har derimod afgivet det hele. "Bryggervangen", der senere hørte til brygger Ernst Jensens ejendom, er solgt i grunde, hvor der er opført mange villager, og er så godt som fuldt udbygget. Her har man et af de nye villakvarterer, der i de seneste år har præget udviklingen i Aabybro.

I ejendommen mellem gartner Tobberup og Dahlstups møbelforretning har mekaniker Chr. Sørensen specialværksted for motorcykler. Bredgade er mere af den gamle bydel, idet den er "groet" gennem en længere årrække. Al jorden på begge sider af Bredgade er udstykket fra Højskolegården. Her bor af forretningsfolk malermester Børge Nielsen og gartner Thorhauge, der dog har lagt op, og gartneriets jord er solgt og bebygget. Snedkermester Harry Nielsen har beboelse og værksted lidt længere nede i gaden. Tandlæge G. Christensen har ejendom og klinik på højre side af gaden.

Snedker- og tømrermester Per Larsen bor her, men har ikke værksted samme sted.

Forhenværende gårdejer Jens Chr. Christensen "Tejlleden" købte et jordstykke, hvorpå han lod opføre bygninger til et lille landbrug, som kaldtes "Kærvang". Det tilhørende areal er solgt til byggegrunde.

Der er en enkelt ubebygget grund tilbage i Bredgade.

Ejendommen på hjørnet af Bredgade og Vestergade blev opført af dyrlæge Jensen. Frk. Henny Dahlstrup har den nu og driver møbelforretning.

Slagterforretningen på modsatte hjørne, der ejes af og drives af slagtermester Hansen, er opført af daværende gartner Sørensen. Gartner Thorhauge boede der i mange år. Den ejendom og elektricitetsværket, der nu er "Rekord Vask", er blandt mange andre ejendomme opført på højskolegårdens forsvundne arealer. Boghandlerens ejendom er bygget 1907 af snedkermester Jens Pedersen, der havde forretning her. Ejendommen blev solgt til sadelmager Christensen, der i mange år havde forretning her. Den nuværende ejer, boghandler Thomsen har bygget butikken, der nu rummer boghandelen.

Ved Højskolevej bor ingeniør Erling Nielsen, der herfra driver en omfattende murer- og entreprenørvirksomhed. Ud mod hovedgaden har han en butik, der i mange år rummede støbegods-salg. Nu er den udlejet til antikvarudsalg.

Den næste forretning er fru Thyra Jensens trikotage- og broderiforretning.

1906 byggede murermester N. Nielsen, far til Erling Nielsen, den ejendom, Axel Jensen nu har. Der er nu benzinsalg, cykelforretning og håndkøbsudsalg af medicinalvarer. Axel Jensen fortsatte cykelforretningen efter Niels Mouritsen, som han købte af, senere byggede han butik og baglokale til. Disse er nu indrettet til manufakturlokaler og drives, som forretning i denne branche af manufakturhandler Kinnerup.

Højskolen er bygget 1898 på jord fra Højskolegården og realskolen på jord fra Birkelse Gods. Begge skoler omtales senere.

Snedkermester Jens Jensen byggede ejendommen, som nu tilhøre repræsentant Peter Vad. På det tidspunkt var det et lille landbrug.

Nu er det bebygget og er den jord, der nu er den ene side af Aagade. I mange år var der barberforretning. Den første barber hed Smidt, og han startede allerede 1909-1910 ?. Nu kunne man blive klippet for 35 øre og barberet for 12 øre. Ganske vist var det en dyr behandling at ofre på sit hår, da man slap med 15 øre for en klipning hos Chr. Engeland i Knøsgård. Jeg tror endda, at brødrene Olsen, der var skræddere, var en hel del billigere. De boede i Østergade over for købmand Jochumsen.

"Prydsø Sko" er den bygning, som Otto Christensen byggede og drev forretning i, i en lang årrække. Ane Sørensen (Gjøl Ane) havde her et lille landbrug. Der lå et langt gammelt hus parallelt med landevejen.

Der boede foruden ejeren Margrethe Porsborg der havde "strygestue", som man kaldte det i de "stive flippers tid". Det tilhørende jord er den "anden side" af Aagade.

Købmand Woersås forretning er ligeledes bygget på stamhusets areal. Købmand Pedersen købte denne forretning 1905. Bygningen var da et gammelt lavt og forresten også lavtliggende hus. I 1914 byggede Pedersen den nuværende ejendom. Udvendig set er der ikke sket nævne værdig forandring. Derimod er butikken udvidet og moderniseret, som både disk og selvbetjenings butik. Chr. Vad bor i et mindre hus, der tilhører købmand Woerså. Dette var oprindeligt noget større, men fik en "ansigtsløftning" da huset, der tilhørte stamhuset, senere blev overdraget købmand Pedersen. I huset boede Chren Haugård og hustru med livsvarigt bopælsret.

"Lars Mortensens kjer" kaldte man det jordstykke, hvor nu Helga Larsen har bygget "Varehuset", og Andelsbanken har kontorlokaler.

I den gamle ejendom, der nu er borte, og ejedes af Helga Larsens far skræddermester Larsen, oprettede skolebestyrer Okkels en boghandel. Denne bestyres af Helga Larsens søster, Karen Larsen, i nogle år. Arne Hansen lejede forretningen og flyttede senere ind i "Boghandlen". Ved boghandlen forstås den ejendom, der nu er Gunnar Christensens "Mændenes Magasin". Fru Christensen der er tandtekniker har forretning i den samme ejendom.

På hjørnet af Østergade og Kattedamsvejen lå et lille gult hus tilhørende forhenværende købmand Møller, der havde en ugift datter boende hos sig. Hos ham var der ingen muligheder for at købe varer i store partier. Børnene kunne højst købe for 2 øre lakrids eller brystsukker. Et kvart pund kaffe, et pund sukker eller salt, en pot petroleum o.s.v. Man prøvede ofte på i lyriske vendinger at give "ros og ris" om "dette" eller "hint". Om Møllers forretning huskes:

Købmand Møllers palads, med et vindue i glas,
på vor gode gamle hjørnehandsplads.

Huset blev købt af Thorvald Andersen. Foruden vognmandsforretning havde han også "Carlsberg Depot". Hans enke fortsatte i mange år med depotet. Kommunen købte huset, der måtte vige for indkørselsforholdene ved Kattedamsvejen. Til pryde for byen står en "Delfin" og pranger i et bassin, der hvor købmand Møllers "palads" førhen lå. I huset, hvor jeg lejede smedjen for 200 kr. årligt, var der tilhørende tre stuers lejlighed.

Senere købte skrædder Porsborg huset og solgte den største halv del til Christian (Nielsen) Slagter. Han indrettede en slagterbutik og Porsborg byggede et stykke til sit hus, så også han kunne få butik. Huset blev købt af kommunen og revet ned. Harald Jensen opførte og er ejer af bygningen, hvor den gamle smedje lå, og hvor nu "Aabybro Bank" og B. P. olieselskab har lokaler. Bestyrer af banken er Andersen og depotbestyrer er Jespersen. Laurits Jensen købte 1905 den ejendom, som skomager Chr. Jensen opførte i 1890 eller der omkring. Elektriker Tage Larsen, der har forretningen nu, har ladet den ombygge. Disse ejendomme er også bygget på Lars Mortensens jord. Undertegnede byggede ejendommen, der nu tilhører isenkræmmer Poul Jørgensen, i 1910. Byggegrunden fristede mig stærkt, da den lå lige over for smedjen, hvor jeg boede. Lejemålet var 5 år og var ude 1. ste april 1911. Jeg prøvede at købe huset vi boede i, og bød 3000 kr. Byggegrunden var nærmest et hul, hvor der stod vand i det meste af året, og helt uegnet til dyrkning. Grunden hørte til "Chren Haugaards hus", som man kaldte det. Grunden kunne altså ikke købes, uden at Chren Haugaard gav sin tilladelse, Jeg var i forvejen blevet orienteret gennem daværende bogholder Pedersen, der var godsforvalter Panums "højre hånd". Chr. Haugaard ville godt afse jorden, når han kunne få betaling for det. Vi enedes om, at han skulle have 100 kr. Men "under bordet", såfremt jeg købte det.

Heldigvis er der endnu nogle, der husker godsforvalter Panum. Han var en reel mand i alle forhold, men det mest temperamentsfulde menneske, nogen har kendt. Han ville alle det bedste, også mig, da jeg ville købe byggegrund.

Nå, en dag cyklede jeg ud på godskontoret i bemeldte ærinde. Det er vel bedst straks at indrømme, at "hjertet sad højt i halsen". Dels fordi jeg var ung og uerfaren, og dels fordi jeg ikke vidste med sikkerhed, om grunden kunne købes, og endelig - og ikke mindst - prisen.

Lad mig indskyde her, at jeg endnu ikke var fyldt 25 år og ikke fuldmyndig og skulle derfor have en kurator. Imidlertid var min gode ven og nabo, skomager Laurits Jensen villig til at påtage sig ansvaret, som sådan. Vi cyklede ud på dommerkantoret i Nørresundby, og fik tingene sat på plads. Da Laurits Jensen var 1½ måned ældre end jeg, var han fuldt kvalificeret som kurator, idet han var fyldt 25 år. Man kiggede på os med "et smøget grin", for jeg så vist ud til at være ældst. Han var en voksen mand, medens jeg ikke blev det før om nogle dage. Bogholder Pedersen var orienteret og havde gjort Panum bekendt med, at jeg en dag ville komme for at købe omtalte grund.

Jeg kom ind på kontoret og havde knap fået døren lukket bag mig, endsige hilst "god dag" før

Panum i en, syntes jeg da, bister tone udbrød "hvad vil De?" "jo, jeg vil gerne købe den grund o.s.v.

"Den grund, det hul, det er tosset, det er alt for dyrt at bygge der," og mere af samme skuffe. Jeg stod der forlegen og drejede hatten, medens jeg formålsløst prøvede at motivere, hvorfor det absolut skulle være denne grund, men alt prellede tilsyneladende af på Panum. Han løb i sin iver frem og tilbage på gulvet, indtil han vendte sig mod mig og udbrød: "jeg vil ikke høre om Deres tossede idÇ - farvel". Pedersen havde overværet sceneriet og fulgte mig ud og sagde trøstende på en rolig måde: "Nu venter vi nogle dage, så skal jeg nok få talt med Panum. Vi skal jo have godsejeren til at se på, om han vil give sin tilladelse til at sælge det. Jeg skal nok sende bud, når tiden er belejligt.

Det varede ikke mange dage før hofjægermesteren var oppe og se på forholdene. Jeg fik omgående bud fra Pedersen, at nu var tiden inde til at prøve igen. Hurtigst muligt, samme dag, befandt jeg mig igen på "Englandshus". Her mødte jeg hofjægermesteren i gården. Jeg hilste, og han rakte mig hånden: "Nå det er Dem, der vil købe den byggegrund, ja tillykke med handelen". Det var kort og godt, men jeg forstod det ikke. Jeg havde på forhånd bestemt, at hvis man forlangte mere end tusinde kr., ville og turde jeg ikke købe grunden. Panum "læste mig teksten" mere grundigt end forrige gang: "Den er dyr, alt for dyr, det hul o.s.v. Der var ikke andet at gøre end vente, medens han fik det hele spytet ud. Endelig kom det, 500 kr. At jeg bevarede fatningen og ikke så alt for glad ud, forstår jeg ikke.

"Ja, et er der vel ikke noget at gøre ved?. "Nej, men jeg har advaret Dem mod at gøre en dumhed, der vil komme til at svie til Dem hele Deres liv". Sådan var Panum. Men han var også sådan: Da han havde travet op og ned af gulvet gentagne gange, standsede han og sagde i en helt anden tone: "Nu skal jeg sige Dem en ting unge mand. Når De nu får bygget, skal jeg ordne det hele for Dem med lån, og hvad der ellers bliver, og det skal ikke koste Dem en øre, gentog han med tryk". Han ordnede alt uden en øre, som han havde sagt. Sådan var Panum. Et hjertegodt menneske. At han skældte mig ud var ganske simpelt fordi, han ville forhindre mig i at begå en, efter hans mening, stor dumhed.

Chr. Haugård fik de 100 kr., og jeg byggegrunden. Vi var knap kommet til at bygge, før han en dag kom ind i smedjen og ville have 100 kr. til. Mit svar var: "Vi kan følges ad ud til Panum og spørge, hvad han synes". Han forsvandt skyndsomt og kom aldrig igen i samme ærinde.

Han kendte Panum bedre end jeg, og vidste at den slags fiduser var gift for Panum. De, der er tilbage og kendte Panum, vil gå 100% ind for, at den karakteristisk af Panum er rigtig.

Det var rigtigt, der var "et hul", og der var grøft, der naturligvis måtte rørlægges. Der gik mange læs fyld i, og et læs kostede 1 kr.

Hele grøften op til Kirkegade lå fyldt med vand det meste af året. At mejeriets og mange andres spildevand løb der i, var en selvfølge. At grøften også var genstand for revy-poeternes bevågenhed undrer ikke. Det lød bl. a.:

Og mens alle andre folk i byen sover,
han tar et bad i Kattevejens lumske vover.

Her hentydes til en person, der var uheldig at falde i grøften en aften eller sen nat.

Huset kostede med byggegrund tæt op mod 5000 kr. Af poster, jeg husker med bestemt, kan nævnes, at Thomas Jensen fik 400 kr. for murerarbejdet (uden materialer). Førsteklasses gule sten blev leveret på pladsen for 18 kr. per tusinde. Det er næppe forkert, når jeg mener at Jens Jensen for tømrerarbejde og snedkerarbejdet og tillæg af alle materialer, fik ca. 1500 kr. Her har man lov at drage sammenligning mellem byggeri i dag og 1910. Jeg mener at 41/2 %

var kurs 97 eller 98. Vor søn Helge overtog hus og forretning og byggede kvist på og byggede baghuset. I 1947 solgte han huset, der nu er indrettet til isenkram, til Poul Jørgensen. Jørgensen lavede straks butik, hvor der var smedje, og siden lagde han også lejligheden til. Der er nu lejlighed på 1. ste sal. Det har vist sig, at der var brug for en isenkramforretning, da omsætningen stiger år for år.

Indtil 1917-18 var der faktisk kun Landevejen, Kattedamsvejen og Bygaden. Lars Mortensens "Gaasehave", som vel redelig hedder "Vadet", lå som grøn område. Det var lav jord, og børnene havde her en dejlig skøjtebane om vinteren. Dette gjorde, at byens kunder ved Toftegårdsvejen med flere, skulde køre helt op mod Landevejen og kom fra vest ind i byen.

Kunderne fra Skovengen og andre skulle enten samme vej eller hen foran mejeriet og ned af Kattedamsvejen for at komme ned til "byens hjerte". Dette blev efterhånden utilfredsstillende. Da der på dette tidspunkt synes som om "folk havde penge nok" mellem hænderne var vi nogle stykker, der fik den idé, at det var på tide at få disse forhold i orden. Der blev dannet et udvalg, hvis opgave var, at tegne bidrag til at købe jord af Lars Mortensen til anlæg af vej over "Gaasehaven" til den da allerede eksisterende vej.

Udvalget blev Chr. Thomsen, Skovengene, Lars Jensen, Lergravsvejen og min ringhed. Vi gik straks i gang med at tegne bidrag og mødte velvillighed over alt, hvor vi kom. Man købte jorden for 500 kr.

Opfyldningen var straks værre, for det var uberegneligt, hvad det ville koste. Vi havde ikke råd til nogen dyr bistand, og henvendte os derfor til baneformand Vilhelm Nielsen.

Han nivellerede vejen og kom til det resultat, at der skulle bruges 500 læs fyld og grus, og det slog til på mindre end 10 læs nær.

Anders Grøn på Aaby Mark var vognmand. Han hentede rabatter på landevejen til Gl. Vedsted og gruset blev taget bag ved Lars Mortensens gård. Anders fik 1 kr. pr. læs. Hvad vi betalte for gruset erindrer jeg ikke. Derimod husker jeg at vi måtte tage en ekstra opkrævning på 10%, af det tegnede beløb.

Målet var nået, Kærvej var anlagt.

Thomas Jensen byggede først det hus, som han solgte til Byrial Jensen. Dernæst byggede han villaen som han bor i nu. Støberiet byggede Thomas Jensen ligeledes, og drev her en omfattende forretning i mange år. Cementstøberiets bygninger blev ved forretningens ophør solgt til Smedemester Erik Jensen. Bygningerne er nu rammen om en god smede- og maskinforretning, og en fløj tjener som beboelse.

Entreprenør Nielsen købte af ingeniør Frederiksen dennes villa med tilhørende kontorlokaler. Nielsen startede cementvarefabrik i nyopførte bygninger. Omsætningen blev så stor, at han har måttet udvide derved, at han byggede ny moderne cementvarefabrik i Grusgraven bag ved Peter Lundbachs ejendom. Af entreprenørarbejder har han haft mange store arbejder, hvoraf kan nævnes store kloakeringsarbejder for kommunen, og han har bygget Skelslundsbroen". Det bør vel også nævnes, at han leverede alt fyld til omkørselsvejen, der nu er taget i brug og forventes færdig i nærmeste fremtid.

Jørgen Thomsen (Møllebygger kaldt) købte jord fra Lars Mortensens gård og opførte bygninger til et lille landbrug. Der har været flere ejere, og den nuværende ejer er Møller Pedersen. Han har ladet ejendommen udstykke og det er en del af "Kløvermarken". I det tilbageværende stuehus bor nu Møller Pedersen sammen med datteren Bodil Pedersen, der har damefrisørsalon.

Aabybro frysehus er beliggende ved Kærvej tæt bag ved isenkrammer Jørgensen.

I gamle dage, måske enkelte steder endnu, hvor der ikke var en vej eller grøft, der dannede et naturligt skel mellem to ejendomme, lavede man en opløjet grøn kam, der strakte mellem agrenes to skel stene. Denne kaldtes en horrem. En sådan fandtes mellem Lars Mortensen og

Jørgen Mølbygger. Af erfaring ved man, at skel kan skabe ufred mellem naboer. Dette skete dog ikke her, men jeg husker, at Anders Mortensen, Lars Mortensens søn, sagde "Jørgen Mølbygger er nue slem te å pløv tæt på hueremmen". Et skel kunne på den måde, tomme for tomme, år for år, flyttes en smule, så der indvandt lidt jord for den, der pløjede "hårdt på".

Læge Dybkjærs efterfølgere, Pallesen og Jensen, har konsultation på Kærvej. Pallesen har her købt ejendommen, som han og familien bebor, og som fabrikant Koch lod bygge. At der på Kærvej ligger mange smukke villaer, kan man ved selvsyn få bekræftelse på. Ejendommen, der ligger nabo til Tage Larsen, er bygget af snedkermester Jens Pedersen, hvor han drev forretning til 1907, da han solgte til Anders Clemmensen. Clemmensen startede med en træhandel. Det må være bittert at høre for dem, der har måttet stifte kreditforeningslån i de senere år, at Jens Pedersen fik lån i nævnte ejendom til kurs 103. Mange ejere har der været siden. En af dem var farver Rasmussen, der byggede det tilhørende høje baghus med henblik på at lave et uldspinderi. Dette blev nærmest kun til, at nogle maskiner blev installeret, men kom aldrig rigtigt i gang. Rasmussen byggede forsiden op og lavede lejligheder oven på.

I den ene af dem, bor malermester Axel Vinther og driver forretning derfra. "Tinnens brøudsalg" og Marius Mumgårds kiosk- og tobaksudsalg har butikkerne nedenunder. Radiotekniker Harry Thomsen, der ejer ejendommen nu, bebor selv en lejlighed, der er indrettet i det tidligere snedkerværksted. Slagtermester Lars Knudsen byggede ejendommen, på hjørnet af Kærvej og Kattedamsvej, i 1928. Senere er der bygget mere til. Som forretningen voksede, blev det nødvendigt at udvide. Noget af lejligheden er inddraget til udvidelse af butikken, der nu er helt moderne indrettet. Set udvendig fra har bygningen bevaret sit oprindelige udseende.

Erik Jensens smedjeforretning og Knudsens slagterforretning er de eneste, der har deres beliggenhed på Lars Mortensens "Goshav". De mange private ejendomme, der, som andre steder i byen, vil det føre for vidt at omtale her.

1947 købte Helge Falborg ejendommen på hjørnet af Kattedamsvej og Hefavej og byggede et, syntes man dengang, stort værksted. Senere byggedes to værksteder mere, der alle tre er sammenhængende. Ligeledes er der bygget kontorlokaler og tegnestue. Det oprindelige smedefag eksisterer jo ikke mere, og for at følge tiden op er "Hefa" nu en moderne fabrik, hvor fabrikationen er mange emner til landbrug og slagterier. Udvidelsesmulighederne på samme plads var udtømt. Det førte til, at der på hjørnet af Frstrupvej og omkørselsvejen blev opført moderne bygninger for en traktorafdeling. Hermed var begyndelsen lagt til det senere kommende industrikvarter. Hvorfor hedder fabrikken "Hefa". Fordi de fire bogstaver er sammensat af indehaverens to første bogstaver i hans for- og efternavn.

"Hefa" sælger slagteriemner i hele landet og eksporterer også til slagtervirksomheder i udlandet. Såvel forhus som værkstederne er beliggende på jord, der er udstykket fra "Møllers gård" I Ejendommen, som frøknerne Hejlemann havde pogeskole før realskolen blev bygget, har fru Agvald trikotageforretning. Mortensgade, der naturlig har navn efter Lars Mortensen, er helt bebygget på begge sider og fortsætter til, hvor Kløvervej begynder. Af gården er kun stuehuset tilbage, og al jorden er solgt.

I det gamle stuehus bor smed Jens Jensen og hans søn møbelpolstrer og danselærer Knud Jensen. Huset er fælles eje.

Murermester Jens Axelsen, også forhenværende skorstensfejer, har en villa her og driver forretning herfra. I ejendommen mellem de to nævnte bor læge Jensen. Længere oppe i gaden har tømrer og snedkermester Jacob Nielsen sin forretning. Det bør også nævnes, at Jacob Nielsen som hobby i høj grad beskæftiger sig som fotograf.

Vognmand Kurt Hansen, der kører "Aabybro pakkebil" har garage i Mortensgade og kører "turen" herfra.

Vognmand Viggo Bjerre har oplandskørsel med varer til brugsforeninger i en større omkreds

og har 15-16 store lastbiler i daglig drift.

På Kattedamsvejen, hvor Weje nu bor, og hvor sønnen Eskild Weje har foto-og dublikeringsforretning, lå et meget gammelt, og kan man godt sige, brøstfældig hus. Den første beboer, der af dem jeg kan huske, var avlskarl på gården Aastrup, senere husmand på Toftegårdsvej, Mads Dahl. Jeg tror, det var Borup Nielsen, der senere købte huset, der gav huset navn og kaldte det noget så smukt som "Mamrelund".

Snedker Peder Grøn blev også ejer af "Mamrelund", men brød det ned til grunden og byggede et nyt hus, og der er det, der står der i dag.

På modsat side af gaden bor dyrlæge Godiksen, og ved siden af har damefrisør Tinne Jensen sin frisørsalon.

Hennings ejendom kaldte man den ejendom, Bernhard Mortensen har, og som er helt udstykket. Venstre side af Grønnegade var skel, og højre side (ikke kommunekontoret) hørte til Maltesens ejendom. Begge jorder er nu Kløvermarken.

Den første bygning, brugsforeningen byggede, var et lille uanselig hus i sammenligning med den Aaby Bys Brugsforening vi kender. Man har bygget nyt, bygget til og udvidet flere gange, butikken har en smuk facade, er rummelig og fremtræder indbydende som disk og selv betjeningsbutik. Den første uddeler, jeg husker, var Chr. Sørensen, som var der i mange år. Nu er det Holm Pedersen, og han har været her i en række af år. Foderstofforeningen har haft sine lagerlokaler i tilknytning til brugsforeningen. Her er uddeler Clausen ansat. Stort set er de to foreningers kunder de samme men ledes hver for sig og har hver sin bestyrelse. Brugsforeningen er beliggende på jord, der er udstykket fra "Hvætgaarden". Denne gård ejedes af Chr. Hvæt, (Pedersen), der solgte gården til Jørgen Thomsen. Allerede da var der udstykket en del af jorden. Jørgen Thomsen byggede stuehus, som står der endnu. Sønnen Harald Thomsen har nu ejendommen. Der er kun lidt jord tilbage af "Hvætgaarden". Jorden der lå lidt spredt, er nu bebygget arealer. Centralskolen, der senere vil blive omtalt, er bygget på "Hvætgaardens" jord. På hjørnet af Kattedamsvejen og Søndre gade byggede afholdsforeningen et forsamlingshus i 1893. Dette blev solgt til privat beboelse efter at afholdshotellet var bygget i 1915.

Ved siden af bor Anders Jeppesen. Huset, der blev bygget af skomager Hollensen, er beliggende, hvor der engang havde været en dam.

Da huset skulde bygges, var man vidende om, at denne dam kunne vanskeliggøre et fast og bæredygtigt underlag. Man prøvede at stikke en rivestage ned hist og her, men ikke alle steder kunne rivestagen nå bunden. Meningen var, at forsiden af huset skulle vende forsiden af huset mod Kattedamsvejen, men bundforholdene hindrede det, og kun derfor vender huset enden til vejen. Det kan næppe betvivles, at der i sin tid lå en dam det pågældende sted. Man har heller ingen ret til at betvivle, at det er sandt, når det siges at man i stor udstrækning brugte dammen til at drukne katte i. Så forstår man vel, at Kattedamsvejen kom til at bære sit navn efter Kattedammen.

Anders Larsen bor nabo med Anders Jeppesen, og har i nogle år repareret cykler. Nu er han byens eneste cykelhandler og reparatør. Et tidens tegn at der er nu er lige så mange -eller flere -mekanikere, end der før var cykelhandlere.

Fortsætter man af Nørhalnevejen op over bakken forbi MargretheBechs hus på den ene side, og Ove Jensens hus på den anden side, og op mod Toftevej, kommer man til Holms autoværksted og overfor B.P. depotlager. Depotets byggegrund er købt fra Chr. Jensen Andersens gård på Aaby mark. Holms autoværksted ligger på Margrethe Bechs toft. Denne gård var hendes faders, og alt jorden er solgt fra, kun stuehuset er tilbage. Det samme er tilfældet med Ove Jensens ejendom. Denne tilhørte Chr. Nielsen, bedre kendt som Chr. slagter. Han drev tillige vognmandsforretning.

Ved Søndre gade (til banen) ligger bag "Det gamle afholdshus" Aaby husflidsskole. Dernæst

forbi den nyopførte karre, ligger et gammelt hus med enden til vejen. Dette er resterne af Chren Lundbachs gård. Forholdet er dette, at Chren Lundbach købte den ejendom, hvor Peter Lundbach nu bor, af Jens Rendbech. Lundbachs bygninger var gamle og dårlige, og han så en fordel i at købe gården i stedet for at bygge nye bygninger. Disse ejendomme er udstykket på nær nogle få tønder land, som Peter Lundbach endnu har tilbage.

Ved Kirkevej på venstre side lå Niels Peter Hansens ejendom, som også er udstykket. I det tilbageværende stuehus bor sønnen Morten Hansen. Man vil hævde, at oprindelig vendte stuehuset enden mod Kirkegade.

Aaby missionshus, ved jeg ikke med bestemthed, hvad tid er bygget, men det må være lige før århundredskiftet, og det er tilbygget en ny fløj, hvor der er indrettet køkken m.m.

“Støvgården” der ligeledes er udstykket, er der hvor Frk. Marie Grøn nu ejer det gamle tilbageværende stuehus. Fra “Støvgården” solgtes den jord, som Holger Rendbech nu har sin villa beliggende på. Også det var et lille landbrug, som jorden er solgt fra.

Anton Nielsen havde et landbrug, der hvor enkefru Sørensen bor. Også her er næsten alt jorden solgt fra.

Det kan da også nævnes, at der var landbrug ved Nordre skole, blandt andet det man kalder Skolekæret.

Kirsten Clemmensen (graver kaldt) havde den lille landejendom, som nu Niels Jensen Grøn har. Hun var ringer og graver. Fra dette sted er der solgt en del jord, bl.a. den jord som præstegården ligger på.

Da Peter Justensen afløste Kirsten Graver, byggede han et nyt hus og havde også et lille landbrug. Dette bruges efterhånden til blomstergartneri. Huset bebos nu af hans enke og sønnen Børge Justensen, der nu er ringer og graver ved Aaby kirke.

Fortsætter vi ad Kirkevej, da er det kommunens jord på venstre side af vejen. Jorden har tilhørt Frants Bech, Thorkild Eskildsen, Marius Christensen og Gunnar Mølgård. Jorden har, i den rækkefølge der er nævnt, været henholdsvis Mads Chr. Hollensens, Peder Kusks, Marius Poulsen Jensens og Anders Skovengs. De tre første sælgere bebos ejendommene endnu. Thorkild Eskildsen og Marius Christensen driver fortsat landbrug på deres, eller rettere delvis kommunens ejendom. Fru Emil Sørensen har en lille parcel liggende ind imellem nævnte ejendomme, som endnu ikke er købt af kommunen, så det er ikke helt rigtigt at det hele er solgt. Formålet med købet er “reservejord” til byens fortsatte udvikling.

Jeppe Jensen (Post Jep) byggede den ejendom, hvor sønnen Jens Jensen bor i det tilbageværende stuehus. Her var der et mindre landbrug. Jorden er også solgt her og udhusene er borte. En søn købte et stykke jord og anlagde gartneriet “Kirkely”, der nu drives af hans enke Kamma Jensen. Foruden den jord fra hjemmet, er der købt et stykke jord på modsatte side af vejen.

“Hvætgaarden” havde der en toft, som ved gårdens udstykning købtes af gårdejer Chr. Andersen, Aaby Mark.

Ved udvidelsen af kirkegården fik man ved ekspropriation overdraget den jord, der var ønsket til dette formål. Vejen, der fulgte kirkegårdsmuren, måtte flyttes tilsvarende. Den gamle kirkegårdsmur blev rykket ud og danner de tre sider af den nye kirkegård. At flytte vejen er en ting, men at flytte et så stort stendige og opføre det igen er noget andet. Spørgsmålet var, hvem kunne?. Det kunne stenpikker Erik Sørensen (Hus). Han gjorde det og det på en måde, der vandt anerkendelse og fuld tilfredshed.

Bagermester Sigsgård byggede Afholdshotellet med tilhørende bageri i 1915. Nogle år senere blev salen omdannet til biografsal.

Hotellet har ikke skiftet udseende, når undtages, at der få år efter blev bygget, det man kalder “den lille sal” til. Sigsgård drev det i nogle år. Han solgte til bagermester Andreasen, der igen

solgte til bagermester Høholt, som bagermester Sigurd Olsen overtog bageriet efter. Nuværende ejer er bagermester Lauritsen.

Det fortjener at bemærkes, at for 60 år siden var der her i byen 2 bagerier, og det samme er tilfældet nu.

Så vidt det har kunnet oplyses, ligger hotellet på "Hvætgårdens kær" og ligeledes gør posthuset. Derimod må stationen være bygget på Niels Peter Hansens kær. (Morten Hansen) Sparekassen og Kroen er derimod beliggende på jord fra Birkelse gods.

"Krogen" skal være nederste del af Hvætkæret, som senere blev solgt og lagt til Hennings kær.

Det menes at "Ruinerne", som man kaldte det, stammer fra "Højskolegården". Her boede Chren Christensen, kaldet Chren Konge. Han var landpost. Sønnen Hans kaldte man Kong Hans. På grund af faderens sygdom i forbindelse med den fremskredne alder, kom Hans snart efter han var blevet konfirmeret, til at gå faderens posttur. Kongetitlen var ham en plage. I avisen advarede han mod at bruge konge i forbindelse med hans navn. Men hvad hjalp det?. Han besluttede at købe navnet Baarager. Der gik dog nogle år før "Konge" var glemt, men omsider blev Baarager anerkendt.

Hans Baarager byggede gården op. Han var ungkarl i mange år. Da han skulle giftes, solgte han ejendommen til sin svoger Jens Møller og byggede huset, som nu Gammelgaard ejer.

Baarager var i besiddelse af en god forstand, og tog livligt del i, hvad der skete her i byen. Han var en enspændernatur, og det nyttede ikke, at den, der havde en anden mening, prøvede at overbevise ham om, at hans mening var forkert. Til gengæld gik han 100% ind for at føre sine ideer ud i praktisk arbejde.

Baaragers kælebarn var sikkert husflidssager, men skulle der være diletant, maskebal, tom-bola o.l. var han altid parat med sin hjælp.

Aakjærs strofer passer på Baarager: "Du har din mening, og jeg har min, hvorfor så ikke lade enhver beholde sin."

Baarager skrev ofte revysange, skønt han ikke havde en tone i livet. Når han spillede diletant, tog han den rolle, der passede ham, uanset om han skulle synge eller ikke. Hans sang var ikke absolut en nydelse for øret, men han tog alligevel "kegler" for det.

Baarager og urmager Pedersen var venstremænd, medens Carl Nielsen og læge Andersen var radikale.

Her er en revysang, der handler herom:

Han hører ganske sikkert til hr. Chales trop,
den der i folketinget ret kan gale op.
Han sagtens kunne sige til din tale-stop,
og give dig en rigtig svedekur,
der dur.

Men forstanderen er ej af den samme sværte,
hr. Baarager er regeringstro,
og hr. Pedersen den samme vise lærte,
bliver der jo tilsammen to regeringsmænd,
de to går godt i spænd.

Baarager træder altid fast i brokkerne,
hr. Pedersen kan sætte gang i klokkerne,
og lave dig et rigtigt ur, - der dur.

Søstrene Mumgaards villa ligger på Chr. Bødgers mark.

Eskildsens ejendomme er beliggende på Anders Dams jord, og ligeledes afdøde skomager Bogulskis ejendom, der nu er solgt til skomager Christensen, tidligere Vestergade.

Fra Trappegården er alle grundene stykket fra, fra og med Emil Nielsen til og med Aage Erikssens ejendom. Man kaldte det "Mikkels Mark. Oprindeligt har Trappegården tilhørt Stamhuset. Her boede Christoffer Sørensen i 1906. Han var tjener ved kammerherren på Birkelse og gift med jordemoder Karen Sørensen. Det fortælles at Christoffer var noget af en spøgefuld som ung.

Han tjente som karl hos Thomsen i Trappegården. Thomsen var en gammel mand, og som sådan havde han sine særheder og ideer.

Blandt andet var det umuligt at overbevise ham om, at det godt kunne gå an at så byg, før man havde hørt "Kukmanden", hvad han stædigt holdt på, at det ikke kunne lade sig gøre."Kukmanden" lod vente på sig, og Christoffer blev utålmodig, da han så, at andre såede byg. En tidlig morgen kravlede han op i et træ, og kikkede på livet løs. Den gamle vågnede naturligvis. Kort efter stod han i Christoffers værelse og kaldte: "Christoffer, Christoffer, skynd dig at komme op, du skal ud at så byg, for nu haar a hørt Kukmanden". Christoffer lod, som om han sov hårdt, men han kom da op, og fik byggen sået, og hensigten var nået. Trappegården er nu tildels udstykket.

På den anden side af Birkelsevejen købte kommunen et stykke jord af kammerherre Skeel og lod det byggemodne. Den bagerste del af jorden er bebygget, og pranger med nye asfalterede veje og gader.

Oppe mod landevejen ligger et ubeboet stykke jord, hvorpå man forventer, at se et supermarked skyde op. Næste stykke ejendom, der tilhører Fru Krantz, er solgt til kommunen. Der lå et rigtig gammelt faldefærdigt hus, som smed Krantz købte. Huset blev revet ned, og der blev bygget et lagerhus. Enkefru Krantz lod huset indrette til beboelse. I det gamle hus boede skomager I Chr. Sørensen, kaldet "Stout-skomageren". Det var imponerende, at høre ham fortælle om sine oplevelser. Blandt andet fortalte han, at han arbejdede for kammerherren på Birkelse. Han bistod også kammerherren med gode råd i alt til faget henhørende, og ikke så sjældent sendte kammerherren bud efter ham, når der var noget han var i tvivl om. Allermest var skomageren "i sit es", når han fortalte om, da han var kaldt op til kongen. Bedst som de sad og snakkede, siger kongen "Hør Alexsandrine, tag lige og hent os et par øller". Ja, sådan kunne han, og kun han fortælle.

På den anden side af Møllevejen har vi det, man forstod ved Aaby Hede, og børnene herfra kaldte man hedebukkerne. På heden var husene små og fattigdommen stor. Mændene var krogget af slid, og børnene var klædt i pjalter. Hvert år til jul blev nogle af børnene kaldt til Birkelse og blev klædt på "fra top til tå".

Nogle af de små, gamle rønner står endnu til minde om Aaby Hede. De mange nye villaer der er skudt op de senere år, har helt stjålet det gamle billede. Ingen finder på i dag at sige heden, men Rosenlund. Jo, heden har fået en ansigtsløftning.

Fra markedspladsen til Fristrupvej har den bebyggede jord tilhørt Mølhaven. Denne gård tilhører nu kommunen.

Vi går over på den anden side af landevejen og fortsætter vestpå.

Endnu har man en lærerinde i den nye Sdr. Skole, medens det gamle skolelokale er blevet til smedeværksted, Krogh Kristensen købte den gamle skole og driver smedjeforretning her. Han er den eneste smed der beskæftiger sig med hestebeslag. I "min tid" var vi fire beslag smede. Vi fik 2,20 kr. for 4 nye sko, og Krogh får i dag ca. 60 kr. eller lidt mere. Krogh klarer altså det job, vi var fire om, helt alene, og det er endda den mindste del af hans arbejde.

Fra Sdr. Skole til Karl Kristiansens hus er der jord fra "Højen", der er blevet bebygget. Derfra

til aldersrenteboligen har jorden tilhørt Karl Bjerres gård. Pladsen aldersrenteboligen ligger på, blev af kammerherre Skeel skænket til et alderdomshjem. Da denne plan tog en helt anden vending, lod kammerherren gaven stå ved magt og overført til aldersrenteboligen. Fru Karen Niensens hus ligger på Trappegårdens jord. Brødrene Lindholms, Anders Dams og Chren Bødkers ejendomme er købt fra stamhuset.

Mange af de ejendomme, der er solgt fra Birkelse, har ikke kostet ret mange penge. Ganske simpelt fordi de var under livsvarigt fæste.

Således kan nævnes, at Jeppe Post afstod sit livsvarige fæste til Chren Bødker for 1600 kr. Senere købte Chren Bødker ejendommen for 2180 kr.

Lad os tage et lille tankeeksperiment. Chren Bødker er en ung mand, da han køber fæstet. Han kunne blive enkemand og gifte sig med en ganske ung pige, og fæstet ville have gyldighed til hustruens død. Heraf ses, at livsfæstet var uholdbart, og stamhuset foretrak at sælge til fæsterne for små penge.

En gård som "Haugaard" blev solgt for få tusinde kroner, og nu taler man om en pris, der ligger omkring en halv million kr. Retfærdigvis må nævnes, at den første handel var for bygninger og jord, medens den sidste også indbefatter besætning og løsøre. Men alligevel.....

Tilbage har vi "Møllers gård", som er i kommunens eje. Her lået gammelt hus, som var indrettet til et lille landbrug.

HÅNDVÆRKERE OG FORRETNINGSFOLK I AABYBRO 1906.

MØLLERE.

Mads Peter Jensen.	Kirkevej.
Conradsen.senior.(Østergade)	Kastanjevej.

SKRÆDDERE.

Engelund-senior.	Østergade.
Enevold Mortensen.	"
Brødrene Olsen.	"
Jens Larsen.	Houens kær.
Niels Chr. Larsen.	Østergade.

SKOMAGERE.

Otto Kristensen.	Kattedamsvej.
Laurits Jensen.	"

MANUFAKTUR.

Blikfeldt Johnsen.	Østergade.
Enevold Mortensen.	"

TRIKOTAGE.

Maren Nielsen.	Vestergade.
----------------	-------------

URMAGER.

J.K.Pedersen.	Østergade.
---------------	------------

HOTELLER.

Aabybro Kro.	Østergade.
--------------	------------

KØBMAND.

Johan Pedersen.	Vestergade.
-----------------	-------------

Wakker.(Bryds forretning)	Østergade.
Christoffer Jochumsen.	“
ØLBRYGERI.	
Aabybro Maltgøreri.Jacob Jensen.	Vestergade.
MALER.	
C.P.Nielsen.	Vestergade.
BRUGSFORENING.	
“Aaby By”	Kattedamsvej.
GARTNER.	
Sørensen.	Vestergade.
SNEDKER OG TØMRER.	
Jens Jensen-senior,	“
Jens Pedersen.	Kattedamsvej.
Eskildsen-senior,	Østergade.
Thomas Andersen.	Rosenlund.
MURERE.	
Niels Nielsen-senior.	Vestergade.
Peder Sørensen.	Kattedamsvej.
CEMENTSTØBERI.	
“Fremtiden”.Chr.Jensen.	Kirkevej.
SMEDE.	
Indius Jensen.	Kattedamsvej.
N.P.Falborg.-senior.	“
I.Chr.Christensen.-senior.	Vestergade.
Krog (Rosenlund)	Østergade.
CYKELHANDLERE.	
Skomager Chr.Jensen.	Østergade.
Urmager Pedersen.	“
PENGEINSTITUT.	
Aaby Biersted Sparekasse.	Engelandshus.
BOGBINDER.	
Chr.Mikkelsen.	Østergade.
BAGERE.	
Frederiksen.	Vestergade.
Andreasen.	Østergade.
VOGNMAND.	
A,C.Andersen.	Østergade.
Thorvald Andersen.	Vestergade.
LÆGE.	
Andersen.	gl. Kro.
DYRLÆGE.	
Jensen.	Vestergade.
JORDEMODER.	
Karen Sørensen.	Østergade.

MARSKANDISER.

Peder Hansen.

“

SYGEPLEJERSKE.

Petrea Pedersen.

Vestergade.

Skulle der i denne fortegnelse være glemt nogen eller noget, da er det hukommelsen, der har svigtet, og ikke viljen der har manglet.

Af hvad der kom og var og atter er forsvundet i de 60 år her er skrevet om kan nævnes de to møller. Vi har ingen skrædder eller skomager mere. Vi har haft saddelmager og bødker. Karetmagerens fag er næsten forsvundet, og vi må vel sige, at vi kun har “Manden tilbage”.

Af smede med hestebeslag er kun en enkelt tilbage. Hans ryg bliver næppe ødelagt af det meget hestebeslag. Amboltens rytme og klang høres ikke mere eller meget, meget sjældent.

AABYBRO HÅNDVÆRKER OG BORGERFORENING.

Året 1904 var et begivenhedsrigt år for borgerne i Aabybro. En håndværker og borgerforening blev stiftet. Vandværket blev en realitet, og man lagde grunden til et elektricitetsværk.

Mon ikke det alligevel var H. og B. foreningen, der tog imitativ til, at man gik i gang med de to først nævnte opgaver? Ingen ved det, og man kan kun gætte. Det eneste man med sikkerhed kan fastslå er, at foreningens stiftere var:

Malermester C.P.Nielsen(formand).

Dyrlæge S.Jensen.(næstformand).

Brygger Jacob Jensen.

Højskolelærer Elmer.

Gårdejer Lars Mortensen.

Det kan ikke ses i protokollen, om der blev vedtaget love, om der skulle betales kontingent, og heller ikke hvem der blev valgt til kasserer. Der hviler et tågeslør over den nystiftet forening til 1907. Måske bør man tro på, hvad der senere blev sunget om foreningen i en revy:

“Den straks til verden kaldtes,
i fødselen den kvaltes - her i Aabybro.”

På en ekstraordinær generalforsamling nævnte dato nedlagde den samlede bestyrelse deres mandater, og der valgtes følgende til den nye bestyrelse:

Dyrlæge Jensen.(formand).

Brygger Jacob Jensen.(næstformand).

Skrædder Jens Engelund.(kasserer).

Urmager J.K.Pedersen.

Bagemester andreasen.

Der findes ikke noget der viser, at man har vedtaget love eller fastsat kontingent. Begge dele har dog været tilfældet, da der på generalforsamlingen i 1908 blev fremlagt et revideret regnskab til godkendelse.

Der kan kun være tale om at give et kort resume af væsentlige ting, der er sket i håndværker og borgerforeningens tre årige levetid. Noget uvæsentlig vil snige sig ind. Fyldestgørende kan

det aldrig blive, men kun en støtte for tanker, der går tilbage mod svundne tider.

Tanker er springende, og springende bliver denne "beretning".

Hvad gør det, blot helhedsbilledet ligner det, som er hensigten.

På håndværker- og borgerforeningens træ er der vokset mange grene, og disse har båret megen frugt.

Vi kan nævne vandværk, elektricitetsværk, bibliotek, lystanlægget, fortove, kloakker og m.a.

Måske var der mere sammenhold og fællesskab byens borgere imellem dengang ?. Jo ,det var der vist nok. Ganske simpelt fordi vi ikke var flere, end at alle kendte alle. Når et eller andet problem skulle løses, samledes så godt som alle byens borgere og drøftede det foreliggende emne. Forholdsvis samledes der mange flere om foreningens arrangementer, end der gør i dag. Interesserne var vel heller ikke så vidtspændende eller så mange, og derfor koncentrerede man sig mere om "sit eget".

I 1909 havde man spillet dilettant. Et selskab på 16 spillere overdrog scene, gulv,fortæppe og kulisser med den klausul, at de skulle leje det ud til andre, når 4 ud af de 16 spillere krævede det. Lejen måtte ikke overstige 20 kr.

Foreningen overtog det tilbudte materiale på disse betingelser.

Dilettanterne havde brugt overskuddet til indkøb af dette.

Dilettanterne var en slags redningsplanke, når man fattedes penge i en eller anden kasse. Der kunne i mange år regnes med overskud.

Sygeplejeforeningen har gennem en årrække fået et tilskud af overskuddet. Man kan godt regne med, at det var en stor sum, om det hele blev lagt sammen. Sygeplejeforeningen hvilede på privat basis.

Bestyrelsen gik ud til beboerne og bad om frivillig bidrag, for at kunne lønne sygeplejersken,så en slump penge var kærkommen.

I dag gør man klogest i at holde fingrene vær fra alt, hvad der har med den slags dilettant at gøre.

I mange år var Hans Baarager "direktør" for alle dilettantselskaber. Han bestemte, hvad der skulle spilles, hvad tid, hvor mange gange, og hvem der skulle spille den eller den rolle. Et eksempel på hans myndighed kan anføres:

Et selskab var dannet, og alt lagt i faste rammer, og manspillede løs. Tilslutningen var usædvanlig stor, og overskuddet ligeledes.

Vi blev opfordret til at spille en aften mere til fordel for sygeplejeforeningen. Alle svarede ja, men Baarager svarede nej. Man prøvede at overtale ham, men forgæves.

Et kvikt hoved fik så den idé at overtale hofjægermesterinden til at gå op til Baarager og give ham en personlig opbakning. Det resulterede i at hofjægermesterinden fik samme svar som vi, kort og godt: "Vi er fare" (færdige). Så mange var ordene. Vi der kendte Baarager faldt ikke besvimet om, da vi hørte det.

Samme år var håndværker- og borgerforeningen blevet medlem af "Fællesrepresentationen for Håndværk og Industri". Det ses af, at Jens Jensen blev valgt som delegeret ved årsmødet i århus. Der bevilliges 20 kr. til rejsen. Urmager Pedersen var blevet formand i 1908.

Om teknisk skole eller aftenskolen hører man om, første gang under hans formandsperiode. Den første bestyrelse for teknisk skole var Jens Jensen, J. K. Pedersen og Carl Nielsen. Svendeprøvekommissionen var genstand for hyppige valg, idet man valgte efter fag, som skulle aflægge svendeprøve. Fællesrepresentationen sendte den mand, der var "født formand" for kommissionen. I mange år var denne formand tømremester Mørch, Aalborg.

Der bevilliges 100 kr. til præmier på ungskuet i Aabybro. Dette tilskud blev til noget af en tradition.

Der blev sendt andragende til dansk vare-og industrilotteri om at få oprettet selvstændig lotte-

riudvalg.

Man havde også øjnene åbne for at skaffe gode talere udefra, og der holdtes mange gode møder på højskolen. Den første jeg husker af dem der talte her, var den meget omdiskuterede folketingsmand Peter Sabro. Umiddelbart efter omkom han ved en tragisk togulykke.

Jeppe Aakjær har talt her. Broder Nissen Hadsten, marineløjtnant Koukerau Aamut, Gunnar Gregersen, der var direktør på Teknologisk Institut i København, og mange flere.

Det kan også nævnes, at man et par gange skrev til Thit Jensen om at få hende som taler, men hun undlod at svare. Hvorfor vides ikke, men det har altså ikke været noget for hende. Til disse møder og i øvrigt alle foreningens lignende arrangementer havde teknisk skoles elever gratis adgang.

Om teknisk skole kan man læse andet steds i bogen.

1910 fandt man tiden inde til at få et overslag over, hvor meget en spadseresti gennem byen ville koste. Samme år valgtes Jacob Jensen til formand. Året efter blev posthuset bygget. Dets beliggenhed har åbenbart ikke været tilfredsstillende, da man sendte to mand til generaldirektøren for at få beliggenheden ændret.

Jens Jensen blev formand i 1911, og jeg kom i bestyrelsen. Derigennem fik jeg lejlighed til at følge håndværker- og borgerforeningens arbejde på nært hold i en lang årrække. Ganske vist var det i teknisk skoles bestyrelse de fleste af årene. Uden at være direkte i forbindelse med foreningens arbejde ville det være ganske udelukket at kunne huske så meget, som tilfældet er. Ved et møde i det gamle afholdshjem d. 27 august 1911 talte pastor Gregersen (vor egen præst). Bl.a. citerede han nogle linier af Johs. V. Jensen. Dette blev, af visse kredse, opfattet som et angreb og måske irttesættelse på byens borgere. Dette medførte en del avisskriverier, og bølgerne gik højt. Foreningen kunne naturligvis ikke blande sig i en sådan strid.

Alligevel blev det skæbnesvangert for foreningen. Der var 31 medlemmer, hvoraf de 16 udtrådte af foreningen med dyrlæge Jensen i spidsen. Foreningen havde intet med mødet at gøre, og kunne således ikke være medansvarlig for pastor Gregersens udtalelse, enten de så var rigtige eller forkerte. En sådan åreladning var naturligvis en et hårdt slag for foreningen, men ikke så hårdt at det slog modet ned hos de 15 tilbageværende medlemmer. Foreningen fortsatte.

I august bestemte bestyrelsen at holde en udstilling i februar måned. Denne blev afholdt på højskolen. På generalforsamlingen i oktober vedtoges det at holde udstillingen til trods for, at i mellemtiden var medlemstallet halveret.

Da man mente, at det kunne blive vanskeligt at gennemføre et så stort og risikabelt arrangement, som en udstilling er, svarede Jens Jensen: "Vi lader som ingenting. De (medlemmerne) skal nok komme igen". Dermed var sagen afgjort. De kom igen, skønt det for dem var en halvflov historie. Der bevilliges 225 kr. til præmier til udstillerne.

Man vedtog at rette henvendelse til øvrigheden om "at tage bedre fat" på de rejsende svende, der florerede her i en uhyggelig grad.

Om det var her i, at tanken om at oprette et "Arbejdet adler" kom frem, kan kun være en formodning. Resultatet var, at der oprettedes et sådant sted. Hos Chresten Larsen (Chren Bødker) startede man med "Arbejdet adler", og det blev drevet på en god og fornuftig måde i mange år. Her kunne de farende svende få natlogi og et måltid mad i stedet for at gå og tigge og lave halløj på gaden.

Det er mange år siden at "Arbejdet adler" overlevede sig selv heldigvis -og da især for de arbejdsløse, farende svende.

UDSTILLINGEN.

Udstillingen blev afholdt som planlagt. Et budget, der lød på en indtægt på 545,00 Kr. og en udgift på 485,00 kr. var lagt i forvejen.

En tombola på 2000 lodder á 50 øre, og en cykel i et særligt lotteri var det, der skulle give det beregnede og ønskede overskud.

Otte udstillere fik første præmie og 12 fik anden præmie. 9 medhjælpere, svende og lærlinge erholdt en præmie på 5,00 kr.

I alt udbetaltes i præmier 230,00 kr. Om udstillingen kan siges at den var vellykket på alle måder. Om overskuddet kan der ikke findes noget i forhandlingsprotokollen. At det var betydelig, er der ingen tvivl om. Annoncering og reklame var der ikke sparet på, men det kom til at hvile i sig selv.

Der var skrevet 11 revysange som blev sunget som underholdning og blev solgt i bundter á 35 øre.

Al tænkeligt og harmløst stof blev grundigt behandlet. Sangen om S. P. Sørensen og Chren Havgaards lille høne lød således:

Chren havgaards lille høne
hun gik en dag blandt havens træer
og pillede et og andet
og rystede sine fjer.
En proprietær, som dette så
han ikke kú lá hønen gå.
Han gav sin karl geværet
og den lille høne skød.

eller

Man hørte fra Berlin om de tyske, tykke mænd,
de lavede væddeløb, og det måtte være spænd.
Og som nummer to vi her i Aabybro
kom med, ja den var mo`rlig go.

MANGE JERN I ILDEN.

I 1913 blev der vedtaget et forslag om en sundhedsvedtægt for stationsbyen.

Man vedtog at købe en bogsamling af "Aaby Bys Læseselskab" for 25 kr.

Der blev holdt andespil og juletræ. Det blev efterhånden til en tradition, der er foregået op gennem årene.

Også sundhedsvedtægten og bogsamlingen var spiren, der lagde grunden til de forhold, man i dag kender under totalt ændrede former.

Man købte bøger gentagne gange og havde en, efter forholdene stor bogsamling ved starten af Aabybro bibliotek.

Det største og dyreste man foretog sig var, at der blev plantet træer fra Ryå og til karetmager Knøgsgaard og på Stationsvejen.

Der blev plantet i alt 143 stk. Det ville være en forsømmelse, om man i denne forbindelse

undlod at nævne Jens Jensens navn.

Det var ham der kom med ideen, ham, der fik arbejdet udført, ham, der plantede nye træer, når nogen ikke ville trives. Man kan da også gå ud fra, at det var ham, der ærgrede sig mest, når træerne brækkede eller led overlast.

Unge mennesker og børn fandt det morsomt at sabotere træernes vækst, når de ville overgå hinanden i kådhed.

Ondskab var det næppe. Træerne voksede, og det kunne ikke undgås, at enkelte virkede generende for udsigten eller på anden måde. I visse tilfælde enedes man om at fjerne træerne.

I andre situationer brugtes at hælde saltsyre eller saltlage ved træet, og så ville resultatet svare til forventningen. Træerne gik ud. I mange år stod træerne og prydede indkørselsvejene til Aabybro. Også træerne, som så meget andet, måtte en skønne dag falde for udviklingen. Langs landevejens sydside havde man allerede nu kloak og kantsten ved fortovet. Efter mange og lange forhandlinger fik Kattedamsvejen samme goder. Man antog en mand til at feje rendestenen. Hans løn lå først under, senere over 100,00 kr. for et år, og rendestenen skulde fejes en gang om ugen. Kloak og fortov var delt i tre dele, hvad vedligeholdelse angik. Der for var der også tre udvalg. Disse udvalg skulle aflægge beretning på den årlige generalforsamling.

Alle der kender forhenværende murermester og cementstøber Thomas Jensen, vil vide, at ingen kan sige så meget med så få ord, som ham. Engang han skulle aflægge beretning om Kattedamsvejens kloakker, gjorde han det med følgende ord:

“Ja, vandet løber ind i den ene ende og løber ud i den anden ende”. Der havde ingen udgifter været, så beretningen var reel nok.

Medens tanken kredser om kloakkerne, vil det være på sin plads at nævne følgende. Lærer Rasmussen, Sdr. Skole (far til fru Thyra Jensen) var meddeler til Aalborg Stifttidende. Han må have skrevet noget pænt om kloakforholdene, da “poeten” har været inspireret til følgende versificeret udgyldelse:

Vort forhold med kloakker, hr. Rasmussen han priser flot,
Men vi os her betakker, det er skam ikke godt.
For uden for hr. Pedersen, der lugter det så fælt, min ven.
dog ikke af parfume, men bare skidt og møg.

Tanken om apotek kom allerede frem i 1916. Siden da er spørgsmålet dukket op og debatteret. Til trods for det gentagne store arbejde, der har været gjort op gennem årene, endte det med negativ resultat.

Alligevel fortjener det første udvalg, der skulle fremme apotekersagen, at nævnes her. Viljen skortede det ikke på, men myndighederne lod sig ikke overbevise. Udvalget var: Læge Andersen, dyrlæge Duur, pastor Friis, urmager Pedersen og købmand Pedersen.

I 1917 opstod tanken om at danne et erhvervsparti. Man vedtog på en generalforsamling at støtte et sådant parti. Hvordan og hvorledes forlyder der intet om.

Teknisk skole var endnu ikke lagt i faste rammer. Der blev nedsat et udvalg til at få forsøget påbegyndt og forestå en aftenskole, som det endnu hed. Udvalget var købmand Pedersen, Jacob Jensen og smed Falborg.

Man ville forsøge at holde grundlovsfest. Foreslået som taler var Klaus Berntsen, Madsen Mygdal og biskop Ludvigs m. fl. Af dygtige oplæsere hørte man bl.a. lærer Skjoldborg og Martin Sørensen.

Et dilettantselskab overbragte en gave af et indspillet overskud. Pengene skulle anvendes til gangsti. Beløbet var 520,00 kr.

Håndværker -og borgerforeningen var vågen og greb ind på mange måder. Vi var næsten forud for vor tid, hvilket følgende vedtagelse viser. Man vedtog at andrage politimyndighederne

om at få ophængt skilte med forbud mod for hurtig kørsel af motorkøretøjer gennem byen. Sommerudflugter var der hvert år. Det kunne knibe med tilslutningen dengang. Dog var den forholdsvis større end den har været i de senere år. årsagen er åbenbar. Næsten alle har eget køretøj og kan således "holde udflugt" med sin familie hver søndag. Fællesudflugten har derved mistet noget af sin charme. Af udflugter med god tilslutning kan nævnes: Hjørring, Mariager, Svindkløv, Rebild bakker og mange andre.

Bogsamlingen var efterhånden blevet udvidet til 256 bind. Tiden var inde til at man ansatte en bibliotekar. Nu var bogsamlingen blevet til et bibliotek. Dette eksisterer endnu og har lokaler på centralskolen. Forholdene og vilkårene for bibliotekets eksistens og virke ligger helt anderledes i dag.

Der blev afholdt en basar, der gav en overraskende stort overskud, nemlig 1188,00 kr. Derfor kan vel ikke undres over at man bevilligede 10,00 kr. til kongens sølvbryllup efter opfordring fra fællesrepresentationen for dansk håndværk og industri.

Da foreningen var medlem af denne, sendte man også (ikke hver gang) en repræsentant til delegertmøderne.

1923 den 18. Oktober vedtoges at anskaffe en fane, og man købte igen bøger for 100 kr. I alt 82 bind.

På afholdshotellet havde bager Andreasen, der nu ejede hotellet, bygget scene. Dilettantselskabet af 1909 gav foreningen lov til at sælge scenegulvet til Andreasen og gav ham samtidig ret til at benytte kulisser og fortæppe. Dette indebar, at foreningen kunne udleje disse genstande til benyttelse hvor som helst.

Dette forhold var bestyrelsen ikke enige om, og Jens Jensen ordnede det uoverkommelige problem ved at klippe fortæppet i kulissestrimler, og så var knuden løst. Man mente han derved var gået for vidt, og det var ikke blide ord, der lød i den anledning.

Gjort var gjort, og tæppet kunde altså ikke udlejes mere, og det var det, der var Jens Jensens hensigt. Han ville ikke have nogen konkurrence med vor egen faste scene.

For første gang modtog man fra varelatteriet et tilskud til teknisk skole på 75,00 kr. Ligeledes holdt man for første gang fugleskydning, og dette gentoges flere gange. Man vedtog ligeledes at søge samarbejde med håndværkerforeningerne i Vadum, Vedsted, Halvrimmen, Brovst, Skovsgård, Fjerritslev, Kaas og Pandrup.

Der skete henvendelse til Fjerritslevbanen om en forbedret køreplan i forbindelse med statsbanen. Om de to sidste initiativer førte til resultat er mere end tvivlsomt.

Dilettanterne havde igen betrukket de skrå brædder med held. Overskuddet fordeltes med 179 kr. til teknisk skole og foreningen fik 96 kr. Fra teknisk skoles side foreslog man, at også de 96 kr. skulle tilfalde teknisk skole. Dette forslag fik kun to stemmer.

Heraf kan man udlede, at skolen ikke på dette tidspunkt har haft særlig store økonomiske vanskeligheder eller behov.

Man var efterhånden blevet lidt "stor i slaget", da man vedtog, at nye medlemmer ikke kunne optages i foreningen, før deres optagelse havde været behandlet af bestyrelsen.

For elever på teknisk skole skulle der nu betales 8 kr. for undervisningen om vinteren.

Gæstgiver Hermann Pedersen bad om foreningens bestyrelses anbefaling til spiritusbevilling til Aabybro kro. Da der var to stemmer for og to stemmer imod blev ansøgningen ikke tiltrådt. I foråret 1926 opstod tanken om et lystanlæg. Bestyrelsen skulle undersøge muligheden for at købe et jordstykke fra Hans Clemmensens ejendom til dette formål. Resultatet blev et helt andet, og omtales andet steds i bogen.

Der blev afholdt et regnskabskursus på realskolen.

Året efter blev der for første gang afbrændt et sankt hans blus. Man kan deraf se, at der er sket noget siden man snakkede om det den første gang.

Næste år igen blev der holdt høstfest i det nye anlæg. I 1928 holdt man alle tiders største høstfest. Realskolebestyrer Ravn, Hadsund og vor egen højskoleforstander Poulsen talte. På pladsen var der muntert køkken, lykkehjul, skiveskydning og restauration. Et 6 mands orkester fra Fjerritslev underholdt. En mægtig succes med 300 kr i overskud.

Hermed har vi passeret den første halvdel af Håndværker -og Borgerforeningens levetid og fået et indblik i foreningens arbejde gennem de første år. Næste halvdel af foreningens historie skal ikke blive så omstændelig eller detaljeret.

Ved en vandsynsforretning i 1932 er fordelingen opført i den gamle forhandlingsprotokol. Deraf fremgår at husejerne på begge sider af Kattedamsvejens udmundning var tilsluttet kloakken. Der var følgende:

Landevejens vestside 27 beboere.

Landevejens østside 8 beboere.

Kattedamsvejen 28 beboere.

_____ I alt 63.

Jens Jensen og margarinefabrikant Dahlstrup fik 25 takster hver og var anset for at have mest spildevand. De højeste tal derefter var 15 og 14, mens post Anton stod for 0.

Der blev afholdt en ekstraordinær generalforsamling om bevillingsspørgsmålet til Aabybro kro. Et krav om at afvise forslaget forkastedes med 16 stemmer mod 15. Derefter stemtes igen for at vise hvor mange der ønskede af at anbefale en spiritusbevilling til kroen. Resultatet blev 22 for og 9 imod. Hermed var foreningens anbefaling givet.

1934 indgav man begæring til sognerådet om at få bygrænsen udvidet (Ikke henstilling). Sognerådet forkastede det fremsendte ønske med 3 stemmer mod 2, og 4 stemte ikke.

Der blev holdt udstilling på Aabybro kro i dagene fra den 21-24 februar 1936. Udstillingen havde skiftet karakter. Den var naturligvis større. En sidebygning til salen var rejst. Medens den første udstilling overvejende bestod af håndværksarbejder, var den sidste mere præget af industriens stærke vækst.

Man var "begunstiget" af et snevejr med togstandsning og hvad dertil hører. Som følge heraf måtte man lukke udstillingen et par dage og forlænge udstillingsdagene tilsvarende. Dette forringede tilslutningen af besøgende, og naturligvis gjorde det ikke overskuddet større. Dog blev der et tilfredsstillende overskud.

Aabybro havde igen vist, at den var en driftig by, der kunne betjene sin kundekreds på bedste måde. Under denne udstilling var blikkenslager Winblad Sørensen formand, og som sådan "den som trak det store læs". Af overskuddet modtog sygeplejeforeningen 500 kr.

Senere på året igen 250 kr. I forlystelsesskat betales 485 kr. Håndværker -og borgerforeningen søger at påvirke amtsrådet til at sænke landevejen, gennem byen forinden asfalteringen påbegyndes.

Julepyntning og belysning af gaden skete nu for første gang. I frivillige tilskud var indkommet 238 kr. Det resterende beløb - 103 kr. dækkes af foreningen. Man henstiller til sognerådet, at lade Kattedamsvejen asfaltere. Samtidig foranledigede man, at sognerådet nedsatte en bestyrelse for "Arbejdet Adler".

Disse blev sognerådsmedlemmerne Lars Jensen Pedersen Knøsgård, Jens Chr. Gundersen, Lergravsvejen og lærer A. Nielsen Kærvej. Man vedtog at arbejde for, at de forskellige gader fik navne, det var allerede i 1936, man begyndte tanken, men det skulle vare længe, før det fik praktisk betydning. I øvrigt kan nævnes, at et par år efter udtalte foreningen ønske om følgende navne:

Mortensgade, Højskolevej og Realskolevej. Ganske vist kaldte man disse gader ved de navne, men de var endnu ikke "døbt".

Fra Birkelsevej til banen: Søndergade. Fra banen til højskolevej: Algade. Derfra og til Ryå: Vestergade. 5 beboere ved Bredgade foreslog dette navn. Jens Chr. Christensen, der havde bygget sin lille ejendom "Kærlund" foreslog Kærlundsvej.

1938.

På en særlig onskabsfuld måde, der havde vakt alle borgernes vrede, var et træ uden for dyr-læge Duurs ejendom, blevet ødelagt.

Man ville henvende sig til sagfører Koch for om muligt at få ophavsmanden til vandalismen idømt en bøde. På et senere møde vedtoges at rette henvendelse til politiet, da det så ud til at være en systematisk ødelæggelse af alle træerne uden for oven-nævnte ejendom.

Man opfordrede sognerådet til at gå kraftigt ind for at føre Lergravsvejen igennem ud til Hel-ledigvejen ved Centralgården.

Aaby by måtte betragte de nye opdyrkede arealer, der ligger i Aaby sogn, som et naturligt op-land, der forretningsmæssigt kunne få stor betydning. Der holdtes andespil. 25 ænder med gennemgående lodsedler á 5,00 kr. Det var billigt. Sognerådet anmodes om at anvise en plads, hvor affald fra skarnkister kan lægges.

1939.

En affaldsplads ved P. Kirks ejendom anvises som losseplads, når opfyldninger sker uden anden ulempe for ejeren.

Man vil forhandle med amtsvejinspektøren om kloakforholdene gennem byen i anledning af den forestående vejudvidelse. Dette resulterede i, at kloakforholdene skal bringes i orden, og alle træerne skal fældes. Der forhandles vore to mejerier imellem, om at slå dem sammen til et stort mejeri. Foreningen støttede tanken og opfordrede de pågældende bestyrelser, til at bygge det eventuelle nye mejeri i stationsbyen. Man betragtede det som en venlighed, om man kunne få et fælles møde om sagen. Der opnåedes ikke enighed mellem de to mejerier. Det hele endte med negativ resultat.

Jens Thises delittantselskab engageredes til en forestilling for foreningens medlemmer. Jacob Jensen og Jens Engelund udnævnes til æresmedlemmer.

1940.

Fællesrepresentationen opfordrede til at give bidrag til Findlandshjælpen. Der bevilliges en kr. pr. medlem, ialt 67 kr.

Man sendte et lykønskningstelegram til Hans Majestæt Kongen i anledning af hans fødselsdag.

Man drøftede ønskeligheden af at have en byplan. Dette ønske gjorde man sognerådet bekendt med, og opfordrede til videreførelse af dette ønske. Ligeledes bad man sognerådet om at udvide bygrænsen, så byen også omfattede Aaby Hede (Rosenlund).

Jens Jensen havde 40 års jubilæum, som snedkermester den 4. december. For hans store indsats i foreningen, udnævntes han til æresmedlem.

1941.

“Danske Kvinders Beredskab” blev bevilget 25 kr. i tilskud. Til fordel for oprettelse af et alderdomshjem afholdtes en basar. På generalforsamlingen foreslog Karl Nissen at foreningen skulle give 500 kr til formålet, og dette vedtoges.

1942.

Ved stiftelsesfesten arrangeredes fællesspisning på Mumgård's Hotel. Menuen lød på suppe, oksekød med peberrod og dessert. Dette kunne serveres for 3,50 kr. I anledning af Karl Nissens 25 års jubilæum skulle den samme bestyrelse overrække en lille erkendtlighed til jubilaren, for hans store arbejde og vågne interesse for foreningen.

Det samme gjorde sig gældende ved murermester Niels Nielsens 40 års jubilæum. Her medbragte bestyrelsen en blomsterdekoration.

Falborgs dilettantselskab gav en forestilling til fordel for alderdomshjemmet. Overskudet var i nærheden af 500 kr. Også venstres ungdom spillede til samme formål, og overskudet blev ialt 104 kr. Jacob Jensen ønskede at blive fritaget for hvervet som bestyrelsesmedlem og kasserer for teknisk skole. Det sidste regnskab fra hans hånd balancerede med 3000 kr. formanden rettede en hjertelig tak for hans mangeårige arbejde for skolen og for samarbejdet i så lang tid.

1943.

På den årlige generalforsamling rejste kæmner Splid Jensen spørgsmålet om at indrette nogle beskyttelsesrum. Spørgsmålet drøftedes, uden man opnåede noget resultat. Butikkernes lukketid drøftedes indgående. Højskoleforstander havde sendt foreningen en skrivelse med ønske om stillingtagen med eventuel anbefaling af højskolens overgang til et interessentselskab. N. P. Falborg foreslog sagen udsat, for at bestyrelsen kunne få tid til at indhente yderligere oplysninger, så man ved et senere møde kunne tage endelig stilling til, om man ville anbefale tanken.

Derimod mente Arne Hansen, at sagen burde anbefales straks. Ved en afstemning vedtoges at anbefale.

1944.

Murermester Niels Nielsen optoges som æresmedlem for sit vidtforregnede arbejde i foreningens tjeneste. Blandt andet bestyrelsesmedlem i foreningen og teknisk skole. Lærer ved samme (gratis) og i svendepøvekommisionen.

Man ville henvende sig til stationsforstanderen for at få dæmpet støjen og uroen fra unge mennesker, der havde for skik at opholde sig i ventesalen.

1945.

Den 17. maj samledes bestyrelsen hos skolebestyrer Okkels, for at udnævne ham til æresmedlem af foreningen.

Igen den 22 maj holdt bestyrelsen møde hos læge Dybkjær sammen med D. K. B's bestyrelse. Formand for D. K. B's bestyrelse var fru skolebestyrer Okkels.

De to foreninger vedtog at holde frihedsfest i lystanlægget søndag, den 3 juni. Et endelig program ville omgående blive fastlagt. Man fastsætter nyt møde til de 25 maj. Som planlagt afholdtes frihedsfesten den 3 juni. Fra festen kan anføres fra pressens referat: Frihedsfesten i Aabybro lystanlæg blev en rigtig festdag.

Processionen stillede op ved afholdshotellet, og med 6 faner og hornmusik i spidsen gik processionen til anlæget, hvor der samledes 800 mennesker.

Her bød formanden for Håndværker og borgerforeningen velkommen og udbragte et leve for kongen. Der blev sendt telegrafisk hilsen til kongen og dronningen.

Dr. phil Keld Milters, København - der er en af de ledende inden for den jyske modstandsbevægelse, tolkede glæden over befrielsen og fremhævede de tapre allierede, der havde befriet Danmark. Han omtalte modstandsbevægelsen fra dens opståen og til dato.

Med hensyn til sabotage fremhævede han dens betydning i krigens gang, samt dens betydning med hensyn til at vække det danske folk til aktiv modstand mod nazismen. Der er sket en større rejsning i åndelig henseende, af større betydning end ånden i 1848. Holger danske vågnede og gav genlyd over hele verden, og vi må alle hjælpe til at bevare Danmarks ansigt, af i dag, udad til.

Derefter talte landsretssagfører Koch.

En af smedemester N. P. Falborg - i dagens anledning - forfattet sang blev sunget og høstede fortjent bifald.

Formanden for D. K. B, fru skolebestyrer Okkels, takkede de lokale 19 frihedskæmpere fra Aabybro og Centralgården og overrakte hver enkelt Kaj Munks bog "Himmel og Jord" fra D.K.B, og håndværker - og borgerforeningen. Hver gang en frihedskæmper blev kaldt frem, lød der kraftige klapsalver fra forsamlingen. På frihedskæmpernes vegne takkede forvalter Engel og Holger Langdahl Nielsen.

Pastor Edvard Nielsen, Aalborg, holdt en stærk nationalpræget tale, hvor han tolkede sin glæde over, at det nazistiske Tyskland var blevet så fuldstændig knust. Han udtalte håbet om, at verden aldrig mere måtte opleve et sådant militært stormløb, som vi lige har været vidne til. Enhver landsforræder skal straks dø, men han bør hænges, da han ikke er en kugle værd.

Dagen efter samledes de to hovedbestyrelser, for at gøre regnskabet op. Et overskud fra festen på 85 kr. blev skænket til indsamlingen for et monument for faldne nordjyske frihedskæmpere.

Den 3 juli afholdtes en oplæsnings - og musikaften med skuespillerinde Astha Esper Andersen, der læste Aakjær, Kaj Munk og H. C. Andersen. Frk. Lis Jensen, Gjørl, giver underholdning på Harmonika.

Der blev holdt et lodsejermøde med Aalborg amts vejvæsen angående den nye vejgennemførelse og oprettelse af nye fortøve. Ifald lodsejerne ville betale fortøvsbelægningen, ville amtet sætte kantstenene og rendestensbrøndene. Amtet skulle påbegyndes i April 1945, såfremt der til den tid kunne fås asfalt.

Fællesrepresentationen havde sendt en opfordring om en indsamling blandt byens håndværkere af værktøj til Holland. Gartner Tobberup og Købmand Bryd Pedersen skulle i den anledning aflægge byens håndværkere et besøg. Den 26 september blev der holdt kongefest på fru Mumgårds hotel.

Der var 126 deltagere. Efter formandens velkomst holdt hofjægermester Skeel en manende kongetale og udbragte et nifoldigt leve for kongen. Der blev afsendt telegram til kongen med følgende ordlyd: "Aabybro Håndværker- og borgerforening samlet til kongefest sender Hans Majestæt vor allerunderdanigste lykønskning og hyldest". Under middagen var der musik, og efter kaffen spilledes der op til dans.

I november vedtog bestyrelsen at rette henvendelse til politimesteren i Nørresundby, om at få

en politibetjent stationeret i Aabybro.

Der blev sendt ansøgning til Aaby Biersted Sparekasse om at holde kontoret åbent på alle ugens søgnedage, og ved en kommende suplering af sparekassens tilsynsråd at tage hensyn til byens håndværkere og forretningsfolk, så disse bliver repræsenteret i tilsynsrådet.

1946.

Der afholdtes basar i dagene 18-20 januar. Der var højtaleranlæg naturligvis alt pengetrækkende gøgl, der var plads til. Basaren gav ca. 3.300 kr i overskud. Disse penge blev indsat på en separat konto.

Radioforhandler M. P. Jørgensen åbnede sin forretning midt i januar og fik i den anledning en blomsterhilsen.

Henvendelsen til sparekassen førte til, at man modtog meddelelse om, at fra 1. april holdt kontoret åben hver søgnedag.

Foreningen sendte en blomsterhilsen til fru Mumgård i anledning af kroens indvielse.

Der rettedes henvendelse til sognerådet, om at få vandstanden sænket, ved at sænke afløbskanalen til en 1/2 meter under vandstanden.

Man henvender sig til kærner Splid Jensen, om at lede et regnskabs- og maskinskrivningskursus for medlemmerne.

Til hyggeaftener i vinterens forløb henvender man sig til pastor Gissel, Gjøøl, Lærer Nørgård, Kaas og pastor Petrus Mikkelsen, Knøsgård om at formå dem til at underholde.

En bogtrykker har henvendt sig og ønsker at starte med et bogtrykkeri i byen.

Fru Johanne Andersen nedlægger Carlsberg depotet fra 1. januar 1947.

1947.

Man drøfter indførelse af dagrenovation. Blikkenslager Sørensen oplyser, at spandene koster 38,50 kr.

Angående gennemførelsen af Aabybro-Nørhalnevejen som havde mødt modstand bl.a. i avis-skriverier opfordrede smed Falborg foreningen til at støtte sognerådet i dets bestræbelser for at gennemføre vejen, da det kun kunne gavne byen.

Da der i et dagblad var rejst kritik mod bestyrelsen, fordi den endnu ikke havde realiseret planen om en 'flagalle', vedtoges det, at byens lokale købmænd skulle indhente tilbud på flag af god kvalitet. Det overdroges snedker Ludvig Nielsen at skaffe flagstængerne. Man ønskede et foredrag af statsminister Knud Kristensen, men han sendte afbud.

1948.

Den 11 juni var der dyrskuemiddag med stor tilslutning. Festen fik et stilfærdig forløb, da københavnerbådens forlis, samme morgen, hvilede som en skygge over festen.

Man indbød fagforeningen, Aaby By mejeri og Aabybro mejeri i anledning af, at man agtede at bygge et frysehus, på så bredt et udsnit af befolkningen som muligt.

1949.

Jacob Jensen har 50 års jubilæum 1. marts og bestyrelsen sender blomster i dagens anledning.

Sognerådet havde ikke besvaret en henvendelse fra foreningen om at forbedre vejforholdene til Søengene.

Falborg ønskede ikke genvalg, og formanden takkede ham for de mange år, han havde arbejdet for teknisk skole.

Nu var flagalle'en en realitet, og sognerådet stillede sig til rådighed med udkørsel af stænger og flag.

De officielle flagdage er 5. maj, dyrskuedagen og Aaby Marked samt konfirmationsdagene. Der er ialt 85 flag og tilhørende stænger.

1950.

Man indbød kommunens skatteydere til et orienteringsmøde, hvor der var lejlighed til at stille spørgsmål til sognerådsmedlemmerne om kommunens drift.

Man ville skænke en gave til alderdomshjemmet ved dets indvielse. Der indbydes i Aabybro avis til at slutte sig til tanken og give et bidrag.

Foreningen retter henvendelse til ordenskapitlet med ønske om, at skolebestyrer Okkels vil blive udnævnt til Ridder af Dannebrog.

Man påtænker nogen plantning af Hedediget, og Erling Nielsen fik som opgave at foretage opmåling med henblik på en senere jorderhvervelse.

Ved generalforsamlingen i oktober meddelte formanden, at indsamlingen til en gave til alderdomshjemmet gav som resultat, at man havde købt et bornholmerur, som nu var overbragt alderdomshjemmet.

1951.

På generalforsamlingens dagsorden stod: "forhandling om oprettelse af en handelsskole".

1952.

Foreningen vil sætte sig i forbindelse med fabrikant Stærmose, "Durisol" Lindholm, for om det var mulighed for, at få denne fabrik flyttet til Aabybro.

Efter indsendt andragende afslog sognerådet at give noget tilskud til juleudsmykningen.

1953.

I juni måned dukkede tanken op om at holde en erhvervsudstilling. Bestyrelsen ville undersøge, hvor store udgifterne ved en sådan udstilling kan blive. Ligeledes ville man kontakte håndværkere og handlende for at lodde stemningen for en sådan udstilling.

Man ville markere foreningens 50 års jubilæum på en værdig måde. Bestyrelsen supplerede sig med Helge Falborg, Bryd Pedersen og Tage Larsen. Disse og bestyrelsen skulle i forening foretage forarbejdet. Der blev indtegnet 36 udstillere.

50 års jubilæum i Håndværker-og Borgerforeningen.

På et bestyrelsesmøde den 2. februar 1954 drøftede man foreningens 50 års jubilæum.

Der skal nedlægges kranse på de første bestyrelsesmedlemmers grave på Aaby kirkegård.

Der bliver reception om formiddagen og middag kl.18 på Mumgårds hotel. Følgende gæster skal indbydes:

Repræsentanter for sognerådet, Landboforeningen, Husmandsforeningen og Fagforeningen.

Alle æresmedlemmer med damer, og alle afdøde æresmedlemmers enker. Følgende vil blive udnævnt til æresmedlemmer:

Karetmager Poul Knøsgaard.

Købmand Johan Pedersen.

Vognmand Karl Bjerre.

Direktør Chren Jacobsen.

I anledning af jubilæet vedtoges at skænke:

Teknisk skole.....400 kr.

Lystanlæget.....300 kr.

Biblioteket..... 300 kr.

Søndag den 28. februar blev jubilæet holdt efter ovennævnte program.

Receptionen var kl.10. Der mødte mange gratulanter med gaver og blomster. Der serveredes et glas vin og kransekage for alle gæsterne. Af gaver kan nævnes, Aaby Biersted sparekasse skænkede en dirigentklokke og elektricitetsværket en håndsmedet gong-gong. Der var blomsterkurve og mange blomster og buketter. Mange smukke ord og gode ønsker for foreningen blev udtalte.

Man samlede om festbordene kl.18., hvor formanden, gartner Tobberup bød velkommen og gav et kort rids over foreningens historie i de 50 år, den havde bestået.

Højskoleforstander P. C. Poulsen holdt derefter festtalen. Han gav en meget interessant skildring af byens og foreningens udvikling gennem årene.

Bland de mange talere var sognerådets repræsentant, gårdejer Niels Villadsen, der overbragte en meget smuk gæstebog. I denne skrev alle gæsterne deres navne.

Ind imellem talerne blev der sunget sange, som var forfattet i dagens anledning.

Peter Vad og P. Torderup underholdt de tilstedeværende på en udmærket måde.

De af foreningen skænkede beløb til teknisk skole, lystanlæget

og biblioteket tages af overskuddet fra erhvervsudstillingen.

Efter opfordring fra sognerådet indstillede bestyrelsen malermester N. L. Pedersen og Elværksbestyrer J. B. Jensen, som repræsentanter for grundejerne til kommunens boliganvisning.

Man ville forhandle med sognerådet for om muligt at få kommunen til at overtage renovationen i løbet af sommeren.

Politimesteren ansøges om at rutebilerne kommer til at holde på de af foreningen anviste pladser. Samtidig opfordres rutebilejer Holger Christensen til at forlænge alle sine ture til Aabybro.

Dommeren i Nørresundby bad om at få udpeget nogle ejere og lejere, der skulle udnævnes til lægdommere. Der indstilledes:

Ekviperingshandler Gunnar Christensen.

Cigarhandler Aage Jacobsen.

Redaktør Arne Hansen.

Efter oplysning fra P. M. Jørgensen og Bjørn Jacobsen, ang. erhvervelse og beplantning af Hedediget, henstilles til bestyrelsen at få købet af det nødvendige jord afgjort, så beplantningen kan begynde næste år. Af erhvervsudstillingens overskud bevilligedes til dette formål et beløb på indtil 4000 kr. Af gårdejer Niels Aaen, Aagården købte man det omtalte jordstykke for 2000 kr.

1955.

Der forelå tilbud fra håndværksrådet om et instruktionskursus for amatørskuespillere. Kursuset afholdtes i Aalborg. Det vedtoges at lade Peter Vad og P. Torderup deltage på foreningens regning.

Foreningen modtog fra renovationsudvalget regnskab og en sparekassebog, hvis pålydende var 346 kr.

Man skænkede boldklubben en gave i anledning af dens 35 årige fødselsdag og indvielsen af et nyt stadion og klubhus.

Igen stod rutebilernes holdeplads på dagsordenen. Der var sendt indbydelse til privatbanerne, samtlige gennemkørende rutebiler Aalborg amtsråd, amtsvejinspektør Kirkegaard, sognerådet og politimester Nyborg. Denne meddelte at han ikke ville komme til stede før der forelå et konkret forslag.

Fra sognerådet modtog man en svarskrivelse på en henvendelse ang. parkeringspladsen ved Kattedamsvejen. Skrivelsen var udfærdiget af landinspektør Nellemann. Bestyrelsen mente ikke, at skrivelsen sagde noget. Men et svar var det da.

Man drøftede igen rutebilsagen. Der var tænkt på at benytte stationens ventesal til indlevering af pakker. Måske kunne Chr. Mortensen påtage sig dette?. Bjørn Jacobsen lovede at undersøge mulighederne for at ministeriet til at give tilskud til en holdeplads på "Møllers gård" bag ved frisør Simonsen.

Det første ved vi er skrinlagt og vil næppe blive til noget.

Vi stiller os afventende overfor spørgsmålet om holdepladsen men muligheden er der.

Man skænkede bridgeklubben 4 spil kort.

Karl Bjerre fik blomster i anledning af sit 50 års jubilæum, som borger i Aabybro.

Såvel uddeler Christensen, Rosenlund, som bogtrykker Snerle fik sølvbryllupsblomster.

Tanken om en idrætshal var nu dukket op. Bestyrelsen var interesseret, men ville stille sig afventende og se tiden an.

Skræddermester Porsborg blev udnævnt til æresmedlem på sin guldbryllupsdag.

Der blev afholdt en hyggeaften, hvor forpagter Skeel vist film og holdt foredrag om sit studieophold i Amerika.

1958.

I anledning af Chr. Jacobsens 80 års fødselsdag sendte man ham en gave, som formanden skulle overrække ham.

Foreningen udmelder sig af Håndværksrådet. Fra amtet meddeltes, at foreningens protestskrivelse ang. omkørselsvejen ikke kunne tages til følge, og at projektet nu var en realitet.

1959.

Teknisk skole der nu er nedlagt, har et beløb på ca. 4.500 kr. stående på en sparekassebog. Be-

styrelsen søger om tilladelse til at bruge disse penge som legater til håndværkerungdommens videreuddannelse. Foreningen får denne tilladelse og rundede beløbet op til 5000 kr. To legater uddeles første gang ved foreningens stiftelsesfest 1961, og fortsætter så længe midlerne strækker til.

1960.

På sin guldbrillupsdag blev cementstøber Thomas Jensen udnævnt til æresmedlem. Angående udsmykningen af pladsen ved Kattedamsvejens udmunding godkendte man et projekt fra murermester Harald Jensen. Udgiften ville blive 3000 kr.

1961.

Sognerådet meddeler, at kommunen overtager og vedligeholder Sprinvandspladsen, ligesom den sørger for gadenavne og husnumre.

1962.

Foreningen holdt sit årlige andespil, der gav det største overskud, man har kendt, nemlig ca. 300 kr.

1963-64.

Realskolelærer Anton Nielsen udnævnes til æresmedlem på sin 70 års fødselsdag. Nielsen har været sin by en god mand, formand for håndværker- og borgerforeningen, forstander for teknisk skole og repræsenteret byen 22 år i sognerådet.

Der blev holdt 60 års jubilæum under festlige former. 120 medlemmer deltog.

Telefonboksen på springvandspladsen er opstillet.

Mange borgere var afgået ved døden nemlig skolebestyrer Okkels, stationsforstander Budsted, sparekassedirektør Chr. Jacobsen, redaktør Arne Hansen, skræddermester M. P. Porsborg og købmand A. H. Dahlstrup.

Der er indledt samarbejde med Biersted og Nørhalne håndværkerborgerforening. Lad os håbe, et sådant samarbejde vil være formålstjenligt og bære frugt fremover.

Her er søgt at ridse håndværker- og borgerforeningens 60 årige arbejde op. Forhåbentlig kan det anses som "en tålelig ramme" om det smukke billede, Aabybro er i dag. Mere skulle måske have været omtalt og andet udeladt, men sådan blev det altså.

HÅNDVÆRKERE, FORRETNINGSFOLK OG NÆRINGSDRIVENDE I AABYBRO 1967.

LÆGER.

Holme og Jelert Kærvej,
telf.20 10 10.

DYRLÆGE.

Gudiksen,Kattedamsvej.
telf. 24 10 47.

TANDLÆGE.

G.Bayer Christensen, Bredgade.
telf.24 11 16.
Her får de nye og varige tænder,
og bliver så smuk, så ingen Dem kender.

SYGEPLEJERSKE.

frk.Danielsen, Kløvervej.
telf.24 11 03.

JORDEMOR.

fru Besser, Bryggervangen.
telf.24 11 85.

FODPLEJE.

fru Ellen Madsen, Bryggervangen.
telf.24 13 29.
Hvorfor at gå og pines med ligtorn på foden,
når den fjernes kan med hele roden.

HÅNDKØBSUDSALG.

Vestergade 6.
telf.24 10 88.

SAGFØRER.

P. Løth, Kattedamsvej.
telf.24 10 42.

PENGEINSTITUTTER.

Aaby-Biersted Sparekasse. Østergade.
telf.24 13 55.
Vil De låne eller spare,
det kan sparekassen klare.

Aabybro Bank (filial) Kattedamsvej.
telf.24 14 44.

Andelsbanken (filial).Østergade.
telf.24 13 00.

MALERE.

Børge E. Nielsen, Bredgade.
telf. 24 11 73.
Hvis ikke De har prøvet, så lad os probere,
at lade os male og tapetsere.

Axel Vinther, Kattedamsvej.
telf.24 12 25.
Det gælder både vinter og sommer,
ring blot, og maleren kommer.

Peter Conradsen, Østergade.
telf.24 12 89.
Tapet og maling er prikken over çet.
Vi råder Dem så DE kan lçet.

S. Aage Jeppesen Østergade.

KUNSTMALERE.

Kjærulff, Møllevej.

Per Gunder, Kirkevej.

FARVEHANDEL.

N. Larsen Pedersen, Østergade.
telf.24 11 02.
Hos fagmanden køber man trygt sine varer.
Ham, sammen med Dem kan problemerne klare.

Henning Sørensen, Østergade.
telf. 24 12 74.
Her har vi maling, såvel som tapet,
rullegardiner i fin kvalitet.

VAREHUS.

Helga Larsen, Østergade.
telf.24 11 07.
Vi har plastikting, figurer og fotorammer,
legetøj, tasker og telegrammer.

TATOL.

frk.Pedersen, Vestergade.

URMAGER.

J. Chr. Madsen, Østergade.

telf.24 11 06.

Ringe, smykker og sølvtøj i masser,
ure og alt hvad til festgaver passer.

Villiam Pedersen, Aaby sdr.gade,

telf.24 13 47.

Her skulle De probere,
at lade Deres ur reparere.

CYKELHANDLERE.

Anders Larsen, Kattedamsvejen..

Ejler Johansen, Østergade.

telf.24 11 47.

MANUFAKTUR.

Karl Nissens efterf. Svend Lauritsen, Østergade.

telf.24 10 25.

Kjoler og frakker og stof i meter,
fås her i fineste kvaliteter.

P.Beltoft, Østergade.

telf.24 10 26.

Går husets frue med sure miner,
prøv at gí hende nye gardiner.

Jørgen Kinnerup, (trikotage) Vestergade.

telf.24 12 85.

Vi har fine varer i trikotage og babyudstyr,
alt i klasse A og dog slet ikke dyr.

HERREEKVIPERING.

Mændenes magasin, Gunnar Christensen Vestergade.

telf.24 11 16.

nye habitter, der passer enhver,
samt arbejdstøj og skjorter fører vi her.

MARSKANDISER.

Alfred Meyer, Østergade.

TRIKOTAGE.

Else Agvald, Kattedamsvejen.

telf.24 11 79.

Alt i trikotage vi har på lager,
og til broderier de fineste sager.

SLAGTERE.

Lars Knudsen & søn, Kattedamsvejen.

telf.24 10 86-privat 24 12 44.

Her får De altid de lækreste varer,
alt i dåser og dybfrost vi klarer.

Henning Hansen Vestergade.

telf.24 10 02.

K.Fruensgård, Østergade.

telf.24 10 50.

BAGERE.

Afholdshotellet, Østergade.

telf.24 10 27.

Nielsen, Vestergade.

telf.24 10 31.

BRØDUDSALG.

Sinne Jensen, Østergade.

telf.24 10 94.

Lilly Nielsen, Kattedamsvejen.

telf,24 10 62.

HOTELLER.

Aabybro Kro, Laursen, Stationsvej.

telf.24 10 09.

Aabybro afholdshotel, Laursen.Østergade.

telf.24 10 27.

Jernbanerestaurationen, Stationsvej.

BIOGRAF.

Aabybro biograf, Laursen, Stationsvej.

telf.24 10 27.

ISKIOSK.

frk.Dam, Østergade.

telf 2411 36.

Det frsker så dejligt at nyde en is,
så her må De stoppe - naturligvis.

Jens Mortensen, Østergade.

telf.24 12 69.

ISBAR.

Isbaren Vestergade.

telf.24 13 52.

Her får De mælk, fløde, smør, chokolade,
og vor dessertis gør alle så glade.

KIOSK.

M. Mumgård, Kattedamsvejen.

telf.24 12 03.

Her får De "røgelse", aviser og blade,
vort legetøj gør Deres børn så glade.

VASKERI.

Rekord vask, Gunnar Nielsen.

telf.24 11 34.

SKOTØJSSALG.

Prydsø Sko, Vestergade

telf.24 10 18.

Har De moderne fodtøj, der passer Deres fod,?
Hvis ikke vil det være klogt at købe Prydsø sko.

SKOMAGER OG PAPIRHANDLER.

Christensen, Østergade.

telf.24 13 91.

BLOMSTER.

Tobberups blomsterforretning, Vestergade.

telf. 24 10 70.

Hvad er et hjem uden blomster

GARTNERI.

Kirkely, Kamma Jensen, Kirkevej.

telf.24 11 33.

Blomster og planter til land og by,
køber man oppe i Kirkely.

MÆLKEHANDLERE.

Aaby by mejeri, Ove Jensen, Kirkevej.
telf.24 10 29.

Møller Jørgensen, Mortensgade.

Aabybro Privatmejeri, O. P. Sørensen.
telf.24 10 04.

Vil man tá en maske sammen på kosten,
da ikke på mælken, fløden, smørret og osten.

EJENDOMSMÆGLER.

Ejvind Tobberup, Vestergade.
telf.24 10 70.

Chr. Brask, Gyvelvej.
telf.24 13 25.

skal De købe eller sælge, og det skal gå rask,
da gør De klogt i at tale med Brask.

Thorkild Eskildsen, Skolevej.
telf.24 12 04.

BOGTRYKKERI.

Snerles bogtrykkeri, Vestergade.
telf.24 11 42.

TOBAKSHANDLER.

Aage Jacobsen, Østergade.
telf.24 11 35.

TIPSKUPONER.

Aage Jacobsen, Østergade.
telf.24 11 35.

Vi har cigarer, tobak, cigaretter.
At tippe en tolvter på sindet letter.

Marius Mumgård, (kiosken) Kattedamsvejen.
telf.24 12 03.

VOGNMÆND.

Viggo Bjerre, Mortensgade. (Fællesforeningen).
telf.24 12 06.

Johan Hansen, Vestergade.
telf.24 10 98.

Chr.Christensen, Kattedamsvejen.
telf.24 10 48.

Valdemar Andersen, Aagade.
telf.24 11 50.

Søren Thomsen, Østergade.
telf.24 10 91.

PAKKEBIL.

Kurt Hansen, Vibevej.
telf.24 10 84.
Vi kører daglig med pakker og varer,
Bank, og forretningsbud også vi klarer.

LILLEBIL.

Chr Dahl, Kastajnevej.
telf.24 11 19.

SKOLEBIL.

Edvard Sørensen, Møllersvej.
telf.24 10 53.

BILUDLEJNING.

Jens Mortensen, Østergade.
telf.24 12 69.
Den, der er tryggest når selv han kører,
gør klogt i at leje en bil uden fører.

TAXABIL.

Louis Andersens efterf. Koefoed Olesen,
Rolighedsvej. telf.24 12 87.

Koefoeds taxabil, efter behag,
vil køre for Dem både nat og dag.

KØRELÆRER.

Viggo Nielsen, Rolighedsvej.
telf.24 11 45.
På "nerver" De ikke får grund til at klage,
når kørekortprøven De her vil tage.

AUTOLAKERING.

Mogens Nielsen, Vestergade.
telf.24 10 13.

DUPLIKERING.

Rita Christoffersen, Vestergade.
telf.24 12 52.

FOTOGRAF.

Jacob Nielsen, Mortensgade.
telf.24 11 58.
De bør have foto fra større fester,
til mind om dem der var Deres gæster.

Lyse Jensen, Lergravsvej.
telf.24 12 43.
De bør altid lade Dem fotografere
i et moderne atelier.

SKORSTENSFEJER.

Ib Nielsen, Elmevej.
telf.24 11 88.

KØBMÆND.

Svend Woerså, Vestergade.
telf.24 10 17.
Her er der disk og selvbetjening,
og vi er parat til varelevering.

Bryd Pedersen, Østergade.
telf.24 10 63.
Et alsidig lager af varer der står,
her i den gamle købmandsgård.

BOGHANDEL.

Aabybro boghandel, Th. Thomsen, Vestergade.
telf.24 10 92.

BRUGSFORENING.

Aaby By, uddeler Poul Christensen, Kattedamsvej.
telf.24 10 30.

Rosenlund, uddeler Arnold Christensen, Østergade.
telf.24 10 72.

ISENKRAM.

M. P. Jørgensen, Kattedamsvej. (Radio og Tv.)
telf.24 11 18.

BRYGGERI.

Ernst Jensen og søn. Vestergade.
telf.24 10 01
Det er da legende let,
at huske vi har no 1.

ELEKTRIKERE.

Tage Larsen Kattedamsvej. (Radio og Tv.)
telf.24 13 77.

Thomsen, Østergade. (Radio og Tv.)
telf.24 11 21.

FINMEKANIKER.

Harry Thomsen, Kattedamsvej.
telf.24 10 62.

RADIO-TV.

Østergade 24.
telf.24 14 00.

SNEDKERE OG TØMRER.

Aabybro Maskinsnedkeri a/s,
Axel Jensen, Vestergade. telf.24 10 40.

Frode Frederiksen, Vestergade.
telf.24 10 95.

Harry Nielsen, Bredgade.
telf.24 12 14.

Jacob Nielsen, Mortensgade.
telf 24 11 58.

Jens Grøn, Søndre gade.
telf.24 12 87.

Per Larsen, Bredgade.
telf.24 13 70.

Karl Eskildsen, Østergade.
telf.24 10 65.

Lars Mølgaard, Knøsgaard.
telf.24 10 12.

Poul Knøsgaard, Irisvej.
telf.24 10 38.

Jacob Lund, Birkelsevej.
telf.24 12 73.

MØBLER.

Karl Eskildsen, Østergade og Skeelslundsvej.
telf.24 10 65.
Husk at i Eskildsens boligmontering
der får De alt efter smag og mening.

Aabybro Maskinsnedkeri a/s, Vestergade.
Axel Jensen.
telf.24 10 40.

Henny Dahlstrup, Vestergade.
telf.24 10 24.
Vi har alt fra skabe til ottomaner.
At ompolstre møbler sig ofte betaler.

MURERMESTER.

Erling Nielsen, Højskolevej.
telf.24 10 40.

Harald Jensen, Østergade.
telf.24 10 55.
Husk at gulvet skal være terrasse
fordi der er varigt og let at passe.

Jens Axelsen, Mortensgade.
telf.24 10 28.

C. S. Schmidt, Elmevej.
telf.24 12 90.

Ejvind Tranum, Kløvervej.
telf.24 14 54.

ENTREPENØR.

Erling Nielsen, Højskolevej.
telf.24 10 45.

N. M. Nielsen, Kærvej.
telf.24 11 71.

CEMENTSTØBER.

Svend Jensen, "Fremtiden" Kirkevej.
telf.24 10 43.

SMEDE-MASKINF.

Erik Jensen, Kærvej.
telf.24 12 22.

Krogh Kristensen, Østergade.
telf.24 11 48.

Heldigvis har vi da i Aabybro,
endnu en smed, der hest kan sko.

BLIKKENSLAGER, CENTRALVARME

Henry Swartz, Østergade.
telf.24 10 89.

Chr. Frederik Kristensen, Vestergade.
telf.24 10 22.

Erik Jensen, Kærvej.
telf.24 12 22.

Krogh Kristensen, Østergade.
telf.24 11 48.

MASKINFABRIK.

"Hefa" v/Helge J .Falborg, Hefavej.
telf. 24 11 11

TRAKTORSALG, REPARATIONER.

"Hefa" v/Helge J .Falborg, Fristrupvej.
telf.24 11 11.

FRISØRER.

Brændgaard, Vestergade.

Henning Pedersen, Østergade.

DAMEFRISØRER.

Ester Nielsen, Vestergade.
telf.24 10 07.

Tinne Jensen, Kattedamsvej.
telf.24 11 44.

Hvis håret til stadighed kvaler Dem volder,
kom så til os og behandlingen holder.

Bodil Pedersen, Kærvej.
24 11 27.

Salon madame, J. Kindberg Jensen, Østergade.
telf.24 12 15.

Salon Iris, Anni Nielsen, Irisvej.
telf.24 12 49.

Lissy Thomsen, Skp. Clementsvej.
telf.24 14 65.

KJOLESYNING, DÅBSKJOLER.

Vera Nielsen, Vinkelvej.

AUTOMEKANIKERE.

Kaj Andersen, Vestergade.
telf.24 10 13.

Lars Præstegård, Østergade.
telf.24 10 14.

Thomas Graven, Østergade.
telf.24 10 90.

Mortensens autoværksted, Østergade.
telf.24 11 28.

Holms autoværksted, Kattedamsvejen.
telf.24 12 82.

Chr.Sørensen, Vestergade.
(specialværksted for motorcykler).
Vi ordner motorcykler, motor med mere,
også en donkraft, kan vi reparere.

KVÆRNBILLER.

Oskar Conradsen, Østergade.
telf.24 12 89.

Vil kværnen blot rulle-klemme kornet,
ring så til mølleren, og det blir ordnet.

KLAVERUNDERVISNING,

Karen Mouritsen, Bredgade.

EMBEDSMÆND OG FORMÆND FOR FORENINGER.M.M.

Sognepræst Viggo Baun, Præstegården, Kirkevej.
telf. 24 11 00.

Graver og kirkebetjent, Børge Justensen, Skolevej.

Skoleinspektør Charl Abildgaard, Kattedamsvejen.
telf. 24 10 51.

Formand for skolekommissionen, Anton Nielsen Aagade.
telf. 24 12 60.

Sognerådsformand Jens Jeppesen, Biersted.

Kæmner Splid Jensen, Kommunekontoret, Kattedamsvej.

Aaby-Biersted sygekassekontor, Kattedamsvej.

Formand for sygekassen, Lærer Bislev, Biersted.

Landbetjent A. Schulz, Fasanvej.

Sognefoged Hans Vinther, Østergade.

Formand for socialudvalget, Else Larsen, Rolighedsvej.

Formand for Aabybro Borgerforening, Chr.Bak Sørensen.
Vinkelvej. telf. 24 12 91.

Formand for fagforeningen, Bjørn Jacobsen, Erik Eriksensvej.

Formand for Aabybro elforsyning, Poul M. Jørgensen.
Kattedamsvej.

Formand for Aabybro vandværk, Johan Chr. Christensen,
Kastanjevej.

Formand for Aabybro fjernvarme, Erling Nielsen, Højskolevej.

Varmemester for fjernvarmen, Johan Chr. Christensen,
Kastanjevej. telf. 24 11 06.

Aabybro ungdomskole, forstander Karlo Jensen. telf.24 11 12.

Aabybro realskole, bestyrer Herluf Elmegaard, Kærvej.
Telf. 241033.

Bygningsinspektør, Axel Jensen Vestergade. Telf. 24 10 40.

Aabybro posten, Vagn Snerle, Vestergade.

Aalborg Amtstidendes kontor, Vinkelvej. Telf. 24 11 20.

Aalborg Stiftstidendes kontor, Vestergade, Telf. 24 11 16.

Husmoderforeningen har legestue for børn i Aaby Sdr. Skole
henvendelse til Louise Havgaard, Kærvej.
Hvis De har børn, så husk lille frue,
i Sdr. Skole er der legestue.

Aabybro Boldklub, form. Juul Jensen, Vestergade. Telf. 24 10 40.

AABYBRO LYSTANLÆG.

På et bestyrelsesmøde i Aabybro Håndværker -og borgerforening enedes man om, at prøve muligheden for at købe et stykke jord af Hans Clemmensen til et lystanlæg. Hans Clemmensen boede i den gamle kro, og hans jordtilliggende lå et godt stykke længere fra byen end det stykke jord, der blev købt af Kræn Spilmand, hvor anlægget nu ligger.

Ved branden på realskolen brændte regnskab og øvrige papirer tilhørende lystanlægget. Man kan ikke se, hvorfor forhandlingerne med Hans Clemmensen blev afbrudt. Man kan blot konstatere, at det var godt at det gik sådan. Anlægget fik den bedst mulige plads, og skulle man vælge beliggenhed i dag, ville det uden tvivl blive på samme plads.

Aabybro lystanlæg a/s købte 5 tdr. land af Kræn Spilmand for en pris af 1500 kr. pr tdr. land. Prisen var således 7500 kr. ialt. Betalingsvilkårene var særdeles rimelige, idet de strakte sig over 5 år. Skødet blev underskrevet den 2.juni 1926. Endeligt skøde udstedtes den 26.maj 1929. Underskrifter ved købet var:

A. H. Dahlstrup, margarinefabrikant.

Ejnar Christensen, saddelmager.

Otto Christensen, skomager.

Johan Pedersen, købmand.

Karl Nissen, manufakturhandler.

Frede Okkels, skolebestyrer.

Jens Jensen, snedkermester.

Disse var anlæggets første bestyrelse. De forblev alle i mange år. Jens Jensen blev formand og Okkels kasserer.

Det var ingenlunde et behagelig job. Der skulle foruden købesummen skaffes penge til beplantning, indhegning m.m. Meget arbejde blev udført gratis, men alligevel. Hvor meget disse omkostninger androg, vides ikke, men et anseeligt beløb har det været. Når man nu ved, at der ingen penge var i kassen, og bestyrelsen skulle indfri de forpligtelser, man havde påtaget sig, skal der ikke megen fantasi til for at forstå, at der ventede bestyrelsen et stort arbejde for at skaffe de fornødne pengemidler.

Man lod trykke aktiebrevne lydende på 25.kr. pr. stk. Disse blev vel modtaget, og der blev

mange, men naturligvis ikke nok solgt. Man ledte "med lys og lygte" efter købere til aktier, og det gør man såmænd også endnu.

Der foreligger en aktiefortegnelse med en masse navne på købere, men der plads til mange flere. Denne fortegnelse er dog ikke helt korrekt, idet den er rekonstrueret efter hukommelsen. Den første fortegnelse forsvandt ved realskolens brand i 1933.

Havde man haft de første års regnskaber og bøger, ville man her kunne have tegnet et klarere billede af Aabybro lystanlægs historie.

Aabybro lystanlæg blev indviet den 15. juni 1928. Når det først skete 2 år efter købet, skyldtes det naturligvis, at man har villet vente dermed, til at de forventede deltagere i indvielsen kunne se beplantningen, og danne sig et skøn over anlæggets udseende, eller rettere hvorledes det ville komme til at se ud ad åre.

Om denne fest er der ikke nogen protokoltilførsel. Man finder dog, at festen gav et overskud på 98,88. kr. og at Aaby-Biersted sparekasse havde skænket en gave på 100. kr. til anlægget. Endvidere havde Jens Jensen skænket en flagstang og købmand Nissen et flag. En snor var nødvendig og den blev købt hos en forretningsmand. En sang, der var skrevet i anledning af festen blev sunget og lyder således

TIL AABY. Mel: "Der dukker af disen".

Hvor Ryaa sig kroger mod Limfjorden ud
med åkandekluk mod sin kant,
hvor sivene hvisler i storm og slud,
en rigdom - en skønhed vi fandt.
Skønt sagnet fortæller så dystert og stiv
"hvert år vil den kræve et liv".
Når båd går i havn
med sølvskvulp mod stavn
så kranser vi, Ryaa dit navn.

Har snetæppet bredt sig, lagt mosen i skjul
og vildniset dækkes til kvæld.
Da tindrer vort øje, som barns imod jul,
ved skønhed af rigeste væld.
Og summer mod forår, i lyng dine myg,
din søgende dis gør mig tryg.
Din skønhed har vægt,
tit tungsindet lægt.
Nu svinder du som slægt efter slægt.

Vi priser dig Aaby, i festklædte skrud,
du arbejde arbejdets by.
Kan ske at vi længes fra arnen lidt ud,
kan ske vi til tider er kry.
Og drager vi bort for en tid - i det blå
for alting at favne og nå.
Fra mindernes gem
da trænger sig frem
en længsel mod Aaby - vort hj

Du rastløse mand bærer arbejdets skjold,
og fremdriften lutrer dit sind.
Du retter din nakke, din træthed er gold,
om modvind end smyger din kind.
Hver mand bag sin disk, ved høvl eller tang,
er frejdig og nynner sin sang.
Snart stiger mod sky
en hymne på ny,
en hymne - en pris til vor by.

Vort anlæg sig klæder i fuldeste pragt,
når kommende slægt søger ly.
Når bøgen udfolder sin fuldeste pragt,
og granen den knejser mod sky.
Hver blomst vil mig fryde, jeg standser min gang,
ved rytmen fra fuglenes sang.
Da gror i mit bryst
en voksende lyst
jeg karses på ny til en dyst.

Vær hilset da hver, der har rakt os sin hånd,
at skabe et anlæg så smukt.
Vi ved der er mange og stærkere bånd,
der binder og skal bære frugt.
Hver borger og landbo er fællig i tarv,
tag begge vort anlæg i arv.
For land og for by
lad klinge mod sky,
et hurra - et "fremad påny".

En rekonstrueret aktiefortegnelse viser, at de 3 første aktier er solgt til afdøde vognmand Thorvald Andersen. Den sidste aktie der er opført på listen, har no 556 og er solgt 1949 til Aage Bjørn Jacobsen. Disse aktier blev, om man ønskede det, solgt med afdragsvis betaling. Hvert bestyrelsesmedlem modtog afdragene, som de kom ind til, og afregnede på bestyrelsesmøderne til kassereren.

Afdragene kom "i klat" og skulde bevares og afleveres, som en samlet sum. Man må vel også forudsætte, at ikke alle afdragene kom ind rettidigt, og det pågældende bestyrelsesmedlem måtte "rende" efter pengene for at få dem ind til den slunkne kasse.

Formålsparagraffen lyder på lystanlæg med sportsplads. Som alle ved rummer anlægget også en sportsplads. Denne blev straks lejet ud til Aabybro boldspilklub, realskolen og højskolen. Lejen androg henholdsvis 75 kr., 90 kr. og 25 kr.

I 1927 vedtoges at opsætte bænke i anlægget og at opføre et stråtag i rundingen.

I 1928 ville man prøve at indsamle frivillige bidrag til gynger og andre legeapparater, der skulle anbringes på legepladsen.

Samme år holdtes en sommerfest med indbudte talere.

Det kan anføres her, at Aabybro lystanlæg har matr. no. 47 d Aaby by og sogn. Af hartkorn 1 skp. 1 fjk. 1/4 del album og størrelse 5 tdr. land. Da man endnu skylder 4000 kr. for jorden, fik

bestyrelsen bemyndigelse til at pantsætte og udstede pantedokument for gælden, således som bestyrelsen finder det rigtigt og forsvarligt.

I 1931 havde bestyrelsen modtaget et ønske om tilladelse til at oprette en tennisbane i anlægget. Skolebestyrer Okkels indledte en drøftelse af betimeligheden af oprettelse af en tennisbane. Okkels anbefalede, men blev imødegået fra flere sider.

Af regnskabet fremgår, at sygekassen har holdt en fest i anlægget idet der er betalt 40 kr. i leje af anlægget.

I 1934 i februar måned fik man tilført protokollen, at ved en ildebrand hos kassereren var foreningens regnskaber m.v. gået til grunde. På et bestyrelsesmøde modtog man et overskud fra dilettanter på 46 kr. og 85 øre. Socialdemokratisk vælgerforening betalte 50 kr. i leje af anlægget til en afholdt fest.

I 1935 havde man anskaffet et dansegulv, der også blev udlejet, og derved indbragte 50 kr. Fodboldklubbens dilettanter skænkede 40 kr.

Flere gange har Aaby-Biersted sparekasse givet anlægget et tilskud. Leje af anlægget, dansegulv og overskud fra dilettanter er ofte kommet anlægget til gode. Det vil føre alt for vidt at gå i detaljer med disse indtægter og gaver. Dog skal det nævnes at smedemester Jens Christensen har skænket indgangslågerne, og derved sparet anlægget for en ikke helt ringe udgift. Mange fester og møder af forskellige arter har været afholdt gennem årene, og har styrket økonomien betydeligt.

Det kan også da også nævnes, at Håndværker- og borgerforeningen har vist sin interesse ved kontant støtte flere gange.

Man har holdt basar til fordel for anlægget og derved opnået en god ekstra indtægt. Man ansøger gentagne gange - med held - Aabybro Håndværker - og borgerforening, Sparekassen og dansk Arbejdsmandsforbund om tilskud. Med andre ord, man har prøvet enhver mulighed for at hjælpe den slunkne kasse.

Kommunen viste anlægget en flot gestus i 1949, idet der fra kommunens side ikke ville blive opkrævet fortovsbidrag, men dette ville være at betragte som tilskud til anlægget. Da anlægget har en lang facade, var det en stor lettelse at blive fri for bidraget til fortovet.

Bestyrelsen mødtes i 1950 med stadionudvalget for at drøfte anbringelsen af et klubhus. Man forhandlede ligeledes med en kreds af borgere, der ønskede anvist en egnet plads til en tennisbane.

Stadionudvalget fik tilladelse til at bygge et klubhus i det nordøstlige hjørne af anlægget i nærheden af den projekterede vej i det østlige læbælte.

I anledning af anlæggets 25 års jubilæum vedtoges, at rette henvendelse til repræsentant P. Vad om at arrangere et friluftsskuespil.

Et af de største problemer for de skiftende bestyrelser har været renholdelse af anlægget. Den første der blev lønnet for dette arbejde, fik 75.kr. for et år. Senere steg lønnen naturligvis i takt med tiden. Nok var det slemt med pengene, men det var værre at finde en dertil egnet mand, der ville påtage sig arbejdet, for man er da klar over, at den, der skulle gøre arbejdet blot nogenlunde tilfredsstillende, ville få en latterlig lille timeløn ud af det.

Nu synes dette problem løst på en udmærket måde, idet kommunen sender en mand hen i anlægget for at holde det i orden.

Cykling og uheldig opførsel i anlægget har også givet bestyrelsen "mange grå hår", idet børn og unge ikke altid har rette forståelse af, hvor skånsomt man bør færdes i disse smukke omgivelser.

Man har luftet tanken om at bygge en idrætshal i anlægget.

Lykkes det at realisere denne plan, må det også kunne lykkes at finde en anden velegnet plads at bygge på. Anlægget kan næppe rumme en sådan hal uden at lide for meget derved.

Med den good-will sognerådet har vist over for anlæggets økonomi, skulle det ikke være vanskeligt at få kommunen til at anvise et stykke jord, der er i dens besiddelse, hvorpå man kan få en tilfredsstillende beliggenhed for en hal.

Da boldklubben byggede klubhus viste sognerådet også, at man var interesseret i idrættens fremme, idet man bevilligede et klækkelig beløb til formålet.

Jens Jensen var formand for anlægget til 1942, da han afløstes af skomager Otto Christensen. Siden da har der været mange formænd, der hver især har gjort et stort og godt stykke arbejde for Aabybro lystanlæg. Af den første bestyrelse er kun Karl Nissen tilbage.

Den nuværende formand er frisørmester Brændgård.

AABY BIERSTED SOGNERÅD OG STATIONSBYEN.

Uden i øvrigt at komme ind på den kommunalpolitiske arena vil jeg dog mene, at det vil have interesse at følge de to ovennævnte parter imellem. Mere rigtigt ville det vel være at skrive om samarbejdet eller måske endda sognerådets arbejde for stationsbyen.

Andetsteds er nævnt eksempler på, at stationsbyen har haft sognerådets støtte og bevågenhed, hvor sådant var nødvendigt eller ønskeligt.

Hofjægermester Skeel Birkelse gods, var sognerådsformand til året 1906. Da han trak sig tilbage, valgtes gårdejer Chr. Mølgaard, Knøsgård, til formand. Han havde tidligere været formand, og derfor godt kendt med sognerådsarbejdet.

Da Chr. Mølgaard trak sig tilbage i 1921, valgtes husmand Erik Eriksen, Lergravsvejen, til formand. Han var formand indtil 1943 da han trak sig tilbage på grund af alder. Efter ham valgtes gårdejer Jens Jeppesen, Biersted til formand. Jens Jeppesen har således været forgrundsfigur under de sidste års kolossale udvikling.

Anders Løth, Gl. Torngård, havde været sognefoged i mange år, og trak sig tilbage i 1906 på grund af alderdom. Det gav anledning til, at byens borgere sammenkaldte til et borgermøde på Aabybro gæstgivergård, for om byen eventuelt kunne få indflydelse på, hvem der skulle afløse Anders Løth. På dette møde enedes man om at henstille til sognerådet og politimesteren at udnævne den mangeårige avlskarl på Birkelse, Jens Lindholm til sognefoged. Jens Lindholm havde dette forår købt landejendom her i byen (brødrene Lindholm Østegade). Om dette var Håndværker - og borgerforeningens anbefaling, eller det var Jens Lindholms gode egenskaber og egnethed, der gjorde udslaget vides ikke, men sognefoged blev han og var det i mange år.

Medens tanken er hos de to sognefogeder, kan det vist gå an at tage et lille skattemæssigt tidsbillede.

Skattebilletten ser jo lidt anderledes ud i 1966. Jeg kom her til Aabybro 1. april 1906, og den 23. december kom Anders Løth og afkrævede kommuneskatter. Jeg blev temmelig ubehagelig berørt, da det var vor bryllupsdag, og min rørlige formue kun var en tikroneseddel. Han fik den og jeg fik penge tilbage, så jeg var ikke pengeløs, da jeg blev gift. Til amtstueskat havde vi en skattebog, som sognefogeden skulle kvittere i for den betalte skat. Den dag, der var fastsat som indbetalingsdato, skulle skatten helst betales, da det ellers kostede 10 øre ekstra.

Der kom en mand ind i smedjen og ville have et plovskær tyndet.

Det skulle gøres medens han gik ud til Jens Lindholm for at betale sin amtstueskat. Jeg bad ham om at betale min, men bød ham ingen penge. Hertil svarede han; "Det skal jeg nok, hvis jeg har penge nok". Jeg tjente 35 øre, medens han var derude. Da han kom igen, viste han mig, at der var kvitteret i bogen for hele beløbet - nemlig 2 øre - siger og skriver to øre. Vi

forstod det ikke. At man ville have et så latterligt lille beløb. Jeg var kun lejer og hvorfor de to ører?. Havde jeg undladt at betale, skulle Jens Lindholm have 5 gange så meget for at hente mine to ører.

Da der alligevel skal nævnes hvilke sognefogeder vi har haft, kan det gøres med det samme. Efter at Jens Lindholm havde trukket sig tilbage på grund af alderdom, udnævntes husmand Niels Poulsen, Aaby Kær i 1920. Da han døde i 1944, fik vi vor nuværende sognefoged Hans Vinter. Den politimæssige udvikling medførte, at man stationerede Landoverbetjent Jens Jensen her i byen. Jensen er efter eget ønske forflyttet til Nørre Sundby politikontor. I hans sted fik vi politibetjent Schulz, der bor på Fasanvej.

Næste foretagsomhed på "offentlig bane" var at blande sig i sognerådsvalet. Håndværker -og borgerforeningen indkaldte til et opstillingsmøde, og valgt blev snedkermester Jens Jensen. Det utrolige skete ved valget. Jens Jensen valgtes med 28 stemmer. Han var altså byens første repræsentant i sognerådet. Ved næste valg gled Jens Jensen ud, og man valgte urmager Peder- sen.

Også dengang brugte man valgtaktik. Hidtil bestod sognerådet af ene landmænd, og en ændring heri blev betragtet som en ubehagelig overrumpling. Dette måtte ikke ske næste gang. Man opstillede gårdejer Lars Kalsen, Ny Torngaard som no. 1, og som no. 2 muremester Peter Sørensen, Kattedamsvejen.

Dette skulle medføre en spredning af byens stemmer, så der ingen blev valgt, og derved undgå en bymæssig indblanding i sognerådsarbejdet. Det modsatte skete. Listen fik 52 stemmer og gav valg til Lars Kalsen og overskydende stemmer nok til Peter Sørensens valg.

Byen havde nu 2 repræsentanter i sognerådet, og det tør vel antydes, at det kom som en over- raskelse for begge parter.

Det er både rigtig og urigtig, at Jens Jensen var den første valgte håndværker, der blev valgt i sognerådet. Indtil 1929 var Vedsted en del af Aaby-Biersted kommune. I Vedsted havde man i en periode valgt tømremester Peder Jørgensen, Ryaa ind i sognerådet.

Peder Jørgensen tillige drev landbrug, kunne man vel ikke acceptere ham som "ren" håndvær- kerrepræsentant.

For ikke at kunne misforstå efterfølgende "episode", skal her tilføjes at Peder Jørgensen var en klog, dygtig og i alle måder en respekteret mand.

På alle skoler havde man et kravleværk. Kravlemaskinen kaldte man den. Jeg vil tro den var ca. 3 meter høj. Indbygget i denne, eller snarere tilbygget, var en mindre kravlemaskine, hvor de mindste børn kunne boltre sig. Den var vel ca. 2 meter høj. I den store kravlemaskine var der et glat og et knudret tov, som børnene kunne hive sig op i, og derved svinge sig op i den store kravlemaskine.

Naturligvis skulde der både kræfter og smidighed til dette "kunststykke".

Peder Jørgensen lavede en sådan kravlemaskine til Aaby Nordre skole. Dette blev meget nådigt optaget af patriotiske håndværkere her i byen, da de mente, at arbejdet her tilkom by- ens håndværkere, og Peder Jørgensen ikke skulle "mele sin egen kage". "Affæren" - som in- genting var - inspirerede til følgende strofer i en revysang:

Han ben forstod at gnave,
han kravleværker laved,
og fyldt han fik sin mave
her i Aabybro.

Foruden at Vedsted blev udskilt som selvstændig kommune, havde man i 1927 afstået nogle mosearealer til Sulsted. Ajstrup kommune. Selv om der ikke var mange ejendomme på det af-

ståede areal, var dette tilsammen en ret stor åreladning af befolkningstallet.

Dette forhold er genoprettet, idet kommunen er nået op på ca. 6000 indbyggere.

Aaby Biersted er i sig selv en storkommune, og som følge deraf holder man vel fingrene væk fra at indlemme os med andre.

Denne vækst i befolkningen gjorde blandt andet, at man ansatte kæmner Splid Jensen i 1935. Til 1939 klarede han kontorarbejdet alene. Herefter måtte han have mere hjælp, og i dag tæller personalet 8 kontorfolk på kommunekontoret. Også kontorlokalerne blev for trange, og i 1957 ombyggede man ejendommen, så kæmnerens lejlighed blev inddraget til kontorer, og lejligheden flyttedes til 1. ste sal.

Adskillige gange har borgerne fremsat ønske om fremme af et eller andet, der tog sigte på byens interesse. Blandt meget andet må nævnes ønsket om gadenavne og numre, hvilket er sket. Man nærede store ønsker om at få Kattedamsvejen asfalteret og gjorde sognerådet opmærksom herpå. Først efter krigen tog man fat på at asfaltere veje. Dette er fortsat i stor udstrækning siden, både her og i Biersted og Nørhalne. Ialt har kommunen ialt ca. 80 km. asfalterede veje og gader. I de nye gader sættes der kantsten ved fortovene, og der lægges fliser. Det sidste er endnu noget mangelfuldt, men som bekendt blev "rom ikke bygget på en dag". Det kommer. Man har bare ikke kunnet følge med i den eksplosionsagtige udvikling.

Kommunen har en stor styrke, der beskæftiger sig ved vejarbejder.

Hertil kommer at vore to entreprenørfirmaer H. Nielsen og Erling Nielsen også laver nye veje, kloakker og fortove. Man har forlængst indset nødvendigheden af at få indrettet parkeringsplads. Spørgs målet er løst, idet parkeringspladsen bliver anlagt på "Møllers gårds jord".

Tal fra 1906 til i dag er så forskellige, at man næppe tør tro det. Tænker man nu på, hvad byen mønstrede af stemmer første gang man "satte" en mand i sognerådet, og hvad stemmer der mønstredes ved sidste valg, så tæller fortæller det jo et og andet.

Vi kan også tænke på "en mellemting". Ved et prøvevalg i 1943 faldt stemmerne til opstilling af en liste således:

Bagermester Høholt.....	62 stemmer.
Redaktør Arne Hansen.....	30 "
Fru Læge Dybkær.....	28 "
Lærer Anton Nielsen.....	27 "
Slagtermester Lars Knudsen...	19 "
Snedkermester Axel Jensen....	14 "

ialt 180 stemmer.

Harald Høholt blev valgt.

Også så små tal som antallet af sognerådsmedlemmer, valgt på henholdsvis landbo. og bylister, giver et overraskende resultat. Medens alle sognerådsmedlemmer i 1906 blev valgt på landbolister, kan disse lister nu kun vælge 3 mand og de øvrige lister 6 mand.

Stationsbyens repræsentanter gennem årene har været;

Snedkermester Jens Jensen.
Urmager Pedersen.
Lærer Anton Nielsen.
Ølbrygger Jacob Jensen.
Redaktør Arne Hansen.
Bagermester Harald Høholt,

Læge Dybkær.
Købmand Woersaa.
(og nu) Ingeniør Erling Nielsen, og Lindballe.

Bylisten fik ved sidste valg så mange stemmer, at de to sidste blev valgt.

Nu får man det indtryk, at byens valgte repræsentanter er alene om at "tale byens sag". Det er lang fra tilfældet.

Sandheden er, at i 3 år og 364 dage af det fjerde år har vi 4 repræsentanter, idet de to socialdemokratisk valgte medlemmer, fagforeningsformand Aage Bjørn Jacobsen og fru Else Larsen, Rolighedsvej sikkert er lige så gode repræsentanter for byen som "vore egne".

Den eneste dag "forskellen" betyder noget er valgdagen, og den betyder heller ingen ting al den stund, at der ingen debatter eller vedtægter finder sted den dag.

Else Larsen er socialudvalgsformand. Aage Bjørn Jacobsen er tillige amtsrådsmedlem, og kan i denne egenskab gavne såvel byen, som hele kommunen. I påkommende tilfælde er han sikkert mere patriot end socialdemokrat.

Hvad med omkørselsvejen uden om byen?. Hvad med Kattedamsvejen

fortsat til Mølbakkevejen og udmunder ved Hjørring-Aalborg Landevejen?. Jo, nu er den amtsvej. Jacobsen har formodentlig haft "en finger med i spillet" begge steder.

Fra stationsbyens borgere kom tanken om et alderdomshjem. Der foretages en systematisk indsamling hertil både i byen og hele kommunen. Det gik anderledes end forudset.

Sognerådet købte, den af tyskerne havarerede, og forladte Stenumsgaard. Stuehuset lod man indrette til alderdomshjem. Det indsamlede beløb til nævnte formål var efterhånden vokset til 63,000 kr.

Da man byggede "Rosengården" i 1957, blev det indsamlede beløb skænket hertil.

For at kunne danne sig et skøn over udviklingen i kommunen, kan et uddrag af arkivet give følgende oplysninger:

1922/23	var budgettet	181.270 kr.	skatteudskrivningen	183.000 kr.
1935/36	" "	168.970 kr.	" "	153.410 kr.
1945/46	" "	340.000 kr.	" "	305.800 kr.
1955/56	" "	923.157 kr.	" "	840.157 kr.
1967/68	" "	4605.048 kr.	" "	4302.999 kr.

Endvidere viser folkeregisteret, at folketallet er steget fra 3566 i 1935 til 5911 i 1967, og pr.

1 10 67 var indbyggertallet over 6000. Den iøjnefaldende nedgang i skatteudskrivningen fra 1923-1936 kan henføres til udskilningen af Vedsted kommune, som var sket i de mellemliggende år.

Det ovenfor anførte fortæller om en rivende udvikling, som blandt andet har medført, at der er blevet for lidt albuerum på "det gamle kommunekontor", og man er allerede godt i gang med en ny og større administrationsbygning beliggende mod Elmevej.

BIRKELSE GODS.

I danske slotte og herregårde, bind 3, skriver postmester Klitgaard om, hvorledes det formenes, at navnet Birkelse er fremkommet.

Ryaa ligger i Aaby sogn og danner en landtange eller hals. Denne tange var i middelalderen bevokset med birketræer og kaldtes "Birkehalsen". I tidens løb blev navnet afslebet til "Birkels" og senere til "Birkelse".

I slutningen af 1300 tallet var "Vitskøl Kloster" ejer af "Birkels" og afhændende til biskoppen i Børglum. Der opstod strid parterne imellem. En proces, der sluttede i 1495 med, at biskop Niels Glob afsagde den kendelse, at "Birkelse" skulle blive ved bispedømmet.

Her hører vi for første gang Birkelse nævnt med navnet, som har været kendt siden, og som alle kender i dag.

I 1525 havde biskop Stygge Krumpen hjemlet bispestolen ejendomsretten til Birkelse, med tilhørende mark og Nørskov, samt herlighed, bl.a. fiskeri i Ryaa, og gods i flere omliggende sogne.

Man mener ikke, at Birkelse oprindelig har været nogen storgaard, hverken i henseende til bygninger eller driftsmæssigt set.

Bispestolen havde ingen interesse i at bygge pompøse våningshuse til dens gårdfogeder. Man mener ligeledes, at gårdens tilliggende har været ret magert markjord og dels hede og kratbevokset kærstrækning. I 1450 boede væbner Peter Jepsen Grøn på Birkelse. Deraf følger, at Birkelse må have haft et mere anseelig stuehus end almindelige stuehuse ved datidens bøndergårde. Ved bispe- og klostergodsets inddragelse, som følge af reformationen kom Birkelse under kronen. Forinden var gårdens bygninger blevet af afbrændt (under klementsfejden) af bønderne. Man ved ikke, hvor meget fæstegods der var henlagt under Birkelse som hovedgård. Derimod kan man slutte, at Aaby Sogn øst for Ryaa, 9 gårde i Jetsmark og nogle gårde i Biersted Sogn, kom under denne gård. Birkelse stod for årlig skyld af 24 tdr. byg og 2 tdr. smør. Heraf fremgår, at det har været en bedrift med ret stor kvæghold.

Anders Pedersen galt, der var født 150, menes at være den første ejer, der har taget ophold på Birkelse. Man mener med sikkerhed, at det er ham, der byggede midterpartiet af gårdens nuværende stuehus, som er opført af munkesten. Et rum med tøndehvælving fører ned til kælderen, hvoraf en er overhævet.

Anders Galt beskyldtes for at være nærig, men en meget driftig mand. Han udvidede Birkelse fæstegods ved mageskifte med kronen og fik gårde i Aaby og Biersted m.fl. sogne. 1560 overtog han Børglum klostrets inddragne, anseelige gård, Toftegård i Jetsmark sogn.

Anders Galt havde kort tid efter sin overtagelse af Birkelse en strid om pramfarten på Ryaa. Fiskeriet i den sydlige del af åen lå som en herlighed til Birkelse. De udsatte ruser hindrede pramgangen i Ryaa. Denne havde fra Arilds tid været anset for alfarvej.

Købmændene følte sig brøstholdne, idet de sejlede med prammene helt op til Hammelmose. De havde filialer i Stavad og Boelskifte.

Striden endte med, at Anders Galt og Albert Skeel til Hammelmose lovede, at de ikke mere ville krænke pramsejladsen i Ryaa. Her hører vi første gang navnet Skeel i indirekte forbindelse med Birkelse.

Anders Galt døde 1585 og ligger begravet i Aaby. Sønnen Ebbe Galt forøgede gårdens tilliggende ved køb af Rævkjærgård og Ulveskoven.

Ebbe Galt samlevede på Birkelse med en "ufri" kvinde. Dette kom kongen for øre, og han befalede at Ebbe Galt straks skulle skille sig af med hende. Dette ville han ikke, men derimod ægtede han kvinden. Dette førte til, at han måtte afhænde sine frie besiddelser.

Den nye ejer af Birkelse blev hans fætter Niels Eriksen Kaas. Kaas overtog gården 1605, men måtte senere overlade sit bo til en masse kreditorer. Derved blev Birkelse splittet. Niels Kaas kom derefter til at bo på Rævkjærgård, hvor han døde 1620.

Niels Kaas' enke fik livsfæste på Rævkjærgaard, for at familien i sin armod kunne have et sted at bo. Niels Kaas' kreditorer afhændede en part i Birkelses bygninger for 1500 daler. Hartkornet var da 72 tdr. Desuden afhændedes halvpart i Birkelse Vejrømølle, Astrup Mølle, 2 gårde i Astrup, Teglladen samt en gård og to huse i Aaby. Jørgen Lunge, der var født 1577, nåede i de fem år, han boede på Birkelse, at få samlet det meste af gårdens fæstegods, som

han købte tilbage af Kaas' kreditorer. Jørgen Lunges enke fortsatte med tilkøb. Hun tilbagekøbte Toftegård, Rævkjærgård og Ulveskoven og købte Nejsomskov og tolv gårde i Skæve sogn.

I 1656 fik Margrethe Lunges søn, Mogens Christensen Skeel, ved skifte, halvdelen af Birkelse gods. Datteren Ida Lunge, enke efter Otto Skeel til Katholm, fik ved skiftet halvparten af hovedgården Odden.

Disse arveparter byttedes lige over, så Ida Lunge blev ejer af halvparten af Birkelse. Denne part arvede hendes søn Otte Ottesen 1660. Ved skiftet i 1656 fik Kirsten Bille den anden arvepart til eje. Hun havde i 1640 arvet Rævkjærgård. Tid efter anden købte Otte Ottesen adskillige større gårde, han købte Knudseje og Dybvad. Begge beliggende i Skæve sogn, samt Hjermitselevgård og halvparten af Hammelmose. Sidstnævnte erhvervelse voldte en del bryderier, og i 1695 måtte købet godkendes af højesteret. Foruden disse køb erhvervede han adskillige tiender samt Aaby Bro med broafgift og kro.

Da Otte Ottesen Skeel blev svagelig 1696 ville han gerne se sit gods sikret for familien Skeel ind i fremtiden. Han oprettede ved erektionsbrev af 26. oktober 1696 "Stamhuset Birkelse". Under dette henlagdes Birkelse, Rævkjærgaard, halvparten af Hammelmose og Hjermitselevgaard med deres underliggende fæstegods, møller, broer og skove. Herunder Pajhede, Ovenstrup og Ulveskoven. Knudseje og Dybvad kom ikke under stamhuset. Ved testamente blev disse tilskrevet (for livstid) hans broderdatter Ida Sofie Albertsdatter Skeel for den store kærlighed og omsorg, hun havde vist ham i hans alderdom og svaghed. Otte Skeel døde i 1696 på Birkelse og blev begravet i Frue kirke i Aalborg. Biskop Bircherod holdt ligtaalen. Dagen efter holdt arvingerne en stor middag for de fornemme gæster. Biskoppen og hans hustru var også med. Efter at de var gået, kom nogle af gæsterne i slagsmål, "da vinen reagerede".

Ved opgørelsen af Skeels bo i 1697 blev der optaget syn over Birkelses bygninger m.v. Borggården bestod af et grundmuret hus, nordøstligt i gården. Dertil sluttede sig tre længder af bindingsværk, så de dannede en firkant, foruden lå der et lille bindingsværkshus. Alle huse- ne var tegltækket og i to stokværk. Ladegården bestod af en lade, østligst i gården, mod nord et fæhus og et staldhus. Mod vest et øksehus, og ved søndre ende af laden et kornhus og endvidere et nyopført østre hus. Ladegårdens bygninger var en del forfaldne. Dette kan skyldes, at ophjælpingen af Hammelmose krævede store udgifter, og Otte Skeel så er blevet mindre nøjeregnende med de hjemlige avlsbygninger.

Det vides, at der ved Birkelse ladegård lå en vandmølle, der fik sin vandkraft fra Ryaa.

Otte Skeel havde en søn, kammerherre Ove Skeel. Denne kom dog ikke til at overtage stamhuset efter faderen. Dette skyldtes at Ove Skeel havde giftet sig med en tysk dame. Dette var en stor sorg for Otte Skeel, og han skrev "jeg vil ikke have at tyskerne skal have mine ejendomme".

Stamhuset skulle overgå til hans brodersøn, kaptajn Kristoffer Jørgensen Skeel. Hans egen søn måtte ikke få godset så længe hans tyske hustru levede. Dog tillagdes han 1500 rigsdaler årligt fra stamhuset, og i 1704 arvede han Knudseje og Dybvad.

Sønnen var naturligvis misfornøjet med faderens disposition, og efter dennes død tog han ophold på Birkelse. Der voldte han den nye besidder så mange kvaler, at kongen lod ham fjerne. Derefter flyttede Ove Skeel til Dybvad, og der fortrængte han Chr. Reedtz og familie, så kongen igen måtte gribe ind, og Ove Skeel flyttede så til Aalborg.

Kristoffer Jørgensen Skeel til Mullerup døde ugift på Hammelmose 1690. Stamhuset overgik da til hans broder, kaptajn Anders Jørgensen Skeel til Mullerup.

Gods og kirker var i dårlig stand, og han måtte afvikle 12.000 rigsdaler gæld efter Otte Skeel. På en jagt i Mullerup skov skød han sig af våde i 1702. Stamhuset overgik nu til hans enke

Sofie Amalie Vind efter en kommissionskendelse herom.

Under Sofie Amalie var Birkelse bortforpagtet, men efter Ove Skeels tyske hustrus død 1712 måtte hun, efter højesteretsdom, overlade stamhuset til ham.

Ove Ottesen Skeel ægtede Sofie Hedvig Rantzau. Efter hans død 1723 besad hun stamhuset til 1735, da hun ægtede greve Chr. Frederik Levetzau til Restrup. Sofie Hedvig havde selv drevet Birkelse og Rævkjærgård, og man regnede hende for velstillet, eller som det hed dengang "for at være af gode midler."

Da Ove Skeel ingen børn havde, overgik stamhuset til etatsråd Holger Andersen Skeel til Mullerup i 1699 til 1704. Man anså Holger Andersen Skeel for at være en dygtig godsadministrator. Da Birkelse og Rævkjærgård var bortforpagtet, og han ikke boede heroppe, kom han næppe til at betyde så meget for stamhuset, som han ville have gjort, hvis han havde boet her. Hans enke Regitze Sofie Gyldenchrone, besad stamhuset efter ham, men overlod det i 1766 til sin søn kammerherre Anders Holgersen Skeel.

Han drev Birkelse og Rævkjærgård, men boede på Langholt 1776. Gårdene blev drevet som mejeri og studegård. På Birkelse staldedes 100-160 stude, og på Rævkjærgård det halve antal. På Birkelse var der stutteri med indhegnet stuttehøve i Endelt skov.

Man mener at Anders Holgersen Skeel efterlod stamhuset i bedrøveligt slet tilstand. Dette kan skyldes en kvægspest, der hærgede egnen 1772-73. Trods store økonomiske vanskeligheder gjorde han meget for at bringe Birkelse overdrev under kultur, og han oprettede afbyggergården "Skeelslund" 1775 og indberettede følgende til amtmanden:

"Ved Birkelse tilhørende skov ud i Aaby sogn "Endelen" kaldet og en del jord, brugt tilforn til fæstedrift og er under hovedtaksten, er opbygget en gård, som jeg haver ladet kalde "Skeelslund." Bygningerne består af Waanhus, lade og fæhus."

Til den gård havde han opbrudt ca. 30 tdr. sædejord, der allerede havde givet ønskeligt afgrøde. Dette opdykningsarbejde var udført med egne folk og egne heste. Skeel bebudede, at han ville opdyrke mere jord. På gården holdtes et mejeri med 54 køer. Endvidere var han begyndt "Potetesavl" ved Birkelse, der tegnede til god fremgang.

Skeel må være en af de allerførste, der heroppe forsøgte kartoffelavl. Dette støttes ved, at Bruck Sejdelin skriver i "Hjørring amt", at kartoffelavlen kom til Vendsyssel i 1777.

Anders Holgersen Skeel efterlod enken Amalie Charisius, men ingen børn.

Hans moder overtog stamhuset igen. Hun søgte forgæves at bortforpagte Birkelse, Rævkjærgård og Skeelslund under et. I bekendtgørelsen herom ses, at Birkelse mark var inddelt i 5 års brug og 5 års hvile. Udsæden var 60 tdr. rug, 40 tdr. byg og 80-90 tdr. havre. Af hø avledes 900-1000 læs. Der holdtes 100-116 mejerikøer.

Fru Regitze Sofie (Skeel) Gyldenchrone overlod samme år stamhuset til sin anden søn kammerherre Frederik Christian Skeel til Mollerup og dennes hustru Catrine Elisabeth Cicinon. Begge døde i 1815.

Begge viste stor interesse for de vendsysselske besiddelser, levede på Mullerup.

1775 indberettede godsforvalteren om Birkelse, at hovedgårdens jord drives ved hoveri på nær 31 tdr. bygsædland, der brugtes af 4 huse med marker, der var inddelt i 20 kobler og hegnet med diger og grøfter. På den tid var der sket mangfoldige forbedringer med grøfter, diger, jords opbrydning og jævning af tuer.

Sandsynligvis stammer parkanlægget fra den tid, og ligeledes det store "Hededige", der er så bredt, at der kan køres oven på, og som afgrænser den nordøstlige side af marken.

Frederik Chr. Skeel købte halvdelen af Hammelmose for 25.000 rigsdaler, og lagde den sammen med den halvdel, stamhuset ejede forvejen.

Godsforvalter Niels Vrigsted Møller gjorde sig bemærket ved, at foranledige tårnene på stam-

husets kirker i Biersted, Tolstrup og V. Brønderslev nedbrudt, i stedet for at istandsætte dem. Da stamhuset i 1815 skulle afleveres efter fru Skeels død, kom det for dagen, at Møller havde begået svig, hvorfor han blev domfældet, og han aflivede sig selv.

Hele stamhuset med tilliggende bestod af de 4 nævnte hovedgårde med samlet hartkorn 239 tdr. og mølleskyld 28 tdr. Fæstegods 1239 tdr. mølleskyld 19 tdr. skovskyld 12 tdr. brotakst 1 1/4 tdr, og tiender 325 tdr. hartkorn.

På fæstegodset levede 220 gårdmænd, 60 bolsmænd, 231 husmænd, 7 møllere og 1 kromand. Ialt 519 bondefamilier.

Under godset var der 8 skoler og 2 broer. Det antoges at 2/3 del af store vildmose hørte under godset.

Under de 4 hovedgårde var 2194 tdr land i brug, foruden kær og overdrev, og under dem hørte 3000 tdr. landeng. Engene blev bortforpagtet til omegnens folk.

I 1815 overgik stamhuset til Frederik Chr. Skeels brodersøn kammerherre Sofus Peter Frederik Skeel. (1776-1826). Denne be-sidder tog ophold på Birkelse, og der oprandt en ny og bedre tid. Ved at bo på gården, knyttedes han nærmere til egnen.

Efter overtagelsen kom en trang tid. De ulykkelige pengeforhold efter krigen ruinerede mange af fæsterne. I 1818 tilbød Skeel, at de i en årrække måtte fritages for det tyngende hoveri mod en ringe pengeafgift.

Natten til den 14 marts 1819 kom der ild i borggården på Birkelse. Sidefløjen ud mod Ryaa og sidefløjen ud mod haven brændte.

Hovedbygningen blev reddet, men der brændte meget kostbar indbo, der var uerstattelig. Da sidefløjene opførtes påny, skete et på den modsatte side af hovedbygningen. Den gamle gårdsplads blev lagt til haven. Ved den lejlighed mener man, at hovedbygningen blev forlænget i begge ender med to etager, og midterpartiet fik en etage.

Kong Frederik den fjerde besøgte Birkelse i 1820. Samtidig var han også ved Toftegård, for at se på pladsen for et påtænkt saltværk.

Senere har Birkelse ofte været gæstet af kongelige personer.

Under en orkan i 1822 omblæste nogle af Birkelse ladegårds bygninger.

Kammerherre Sofus Skeel kom ikke til at opleve den økonomiske opgang efter krisen, og stamhuset var i en mådelig forfatning da han døde 1826.

Enken Amalie Hedvig Trampe fik det bragt på fode igen, inden hun overdrog det til sin søn, kammerherre Jørgen Erik Frederik Skeel 1833. Fra stændersalen var han en kendt, liberal politiker. Han var en praktisk og dygtig landmand, og en human og fremsynet godsejer. Han virkede for sine fæsters vel.

Stamhusets gårde var blandt de første, heroppe hvor hoveriet blev afløst. Det skete 1841 på Hjermitslevgård og Hammelmose.

En gård med 38 spanddage og 138 gangdage skulle kun erlægge 20 rigsdaler årligt i modydelse. Fæsterne på Birkelse og Rævkærgård befandt sig så vel under deres herskab, at de ikke på det tidspunkt ønskede hoveriet afløst.

På denne tid afgjordes retten til den 12.266 tdr. land store vildmose. Staten gjorde krav på ejendomsretten. En kommission nedsat af staten, kom til det resultat i 1839, at mosen ejedes af de tilstødende lodsejere, og i 1843 stadfæstede højesteret dommen.

Dette medførte at stamhuset blev ejer af ca. 3/4 del af mosen. Allerede i 1835 havde stamhuset oprettet mosegården Ny Toftegård. Flere andre gårde blev senere bygget.

Da Skeel døde 1849 blev han bisat i kapellet ved Aaby kirke, som han selv havde ladet bygge. Skeels fæster rejste en æresstøtte for ham. I 1847 modtog han et guldbæger for sit virke i stændersalen. Indskriften lød: "Du stændermand - for bondestand - har virket ædel, ufortrøden - thi vil enhver - som haver retsind kjær dig mindes både før og efter døden".

Hans enke Charlotte Adelide Ahlfeldt-Laurvigen besad stamhuset til 1859, da hun ægtede senere indenrigsminister Erik Skeel til Dronninglund og overdrog stamhuset til sin søn, kammerherre Sofus Frederik Otto Skeel.

Allerede 1847 havde Jørgen Skeel fået bevilling til at sælge sit bøndergods til arvefæste.

I 1852 hørte der til selve Birkelse 39 fæstegårde, 5 arvefæstegårde og 54 fæstehuse med ialt 185 tdr. hartkorn.

Stamhusets samlede bøndergods omfattede 1239 tdr. hartkorn ager og eng. I 1858 var der kun ca 150 tdr. hartkorn fæstegods tilbage. I 1900 kun ca. 42 tdr.

Til Birkelse hovedgård hørte i 1850 ca. 600 tdr. land ager, 150 tdr. land eng og 11 tdr. land skov og 72 tdr. land hede. Til Skeelslund hørte ca. 166 tdr. land.

Kammerherre Sofus Skeel tog, ligesom faderen, stærk del i politik som i det landspolitiske liv. Han var fra 1885-97 landstingsmand og i en årrække medlem af Aalborg amtsråd, og 1874-83 var han formand for Aalborg amts landboforening.

Straks efter sin tiltrædelse af stamhuset oprettede han afbyggergården Erikkasminde. Denne fik navn efter hans hustru Erikka.

Herunder lagdes den hede, der efterhånden opdyrkedes. Desuden blev Skeelslund forøget, og der oprettedes nogle brug i Store Vildmose.

De dårlige tider i 1880'erne gik ikke stamhuset forbi. Dertil kom, at man førte en dyr husholdning på Birkelse. Man havde et stort tjenerskab, kørte med firspand, holdt store jagtselskaber o.s.v., og det kostede dyrt.

Da hofjægermester Jørgen Frederik Skeel, der var søn af kammerherren, overtog stamhuset, kom en række år med krav om større økonomi. Dette indstillede man sig på, og husførelsen blev lagt om og fik et mere borgerligt præg.

I bestræbelserne for at bringe økonomien på fode igen havde hofjægermesteren en uvurderlig støtte i sin hustru Fanny Elisabeth Gyldenkrone. Da Skeel døde, besad hun stamhuset til dets ophævelse som majorat 1921. Derefter besad hun stamhuset som privat eje til 1940.

Fanny Skeel overdrog nu stamhuset til sin søn kammerherre Ove Skeel, født 1898. Ove Skeel er gift med Ingeborg Louise Wedell Wedelsborg, og de driver og beboer Birkelse.

Allerede før lensafløsningen 1921 var Hjermitslevgård, efter kongelig bevilling, blevet solgt 1918. Senere er Hammelse og afbyggergården Ny Hammelse afhændet. Det gælder for alle tre gårde, at de er tildels udstykket, og der findes mange veldrevne brug på disse jorder. Også Ulveskoven er solgt fra.

Birkelse gods består nu af Birkelse hovedgård og Rævkjærgård, samt Skeelslund Erikkasminde, Ny Toftegård og Tagmarken. Kammerherre Skeels søn, Erik Skeel har købt og driver nu Gl. Toftegård. Desuden har Birkelse lidt bøndergods og en del af Vildmosen.

Fra 1897-1940 var Birkelse hovedgård bortforpagtet.

Birkelse Hovedbygning synes ret almindelig i sammenligning med mange andre adelsgårde. Blandt bohavet findes en kiste med årstallet 1587 og Galternes våben og en udskåret skænk fra 1640 og en betydelig samling portrætmalerier, dels adelsportrætter og dels af slægten Skeel.

Parken med den gennemstrømmende Ryaa er et sjældent idyllisk syn. I haven er der af "taknemmelige håndværkere og tyende" rejst en mindesten for kammerherre Sofus Skeel, død i 1897, der ligeledes som mindestøtten for hans fader er et vedvarende vidnesbyrd, om det gode forhold der var og er mellem herskabet på Birkelse og egnens befolkning.

Kammerherre Erik Skeel har nu overtaget Birkelse godset for ejendoms skylden 5,7 mill. kr. Herved indlemmes Gl. Toftegård igen under Birkelse gods. Under godset hører ialt ca. 5000 tdr. land.

Godsejer Erik Skeel er ældste søn af Kammerherre Ove Skeel og er no. 21 af slægten Skeel på Birkelse.

Der sker i øvrigt ingen ændringer ved ejerskiftet, idet godsejer Erik Skeel fortsat bliver boende på Gl. Toftegård og kammerherre Ove Skeel bliver boende på Birkelse.

STORE VILDMOSE.

Skynd dig kom om føje år,
Heden som en kornmark står.

At skrive om Aabybro uden at omtale Vildmosen ville være helt forkert.

Jeg stod en dag midt i store vildmose og ventede på en rutebil. Det var ved en korsvej. Hovedvejen Aalborg-Blokhushus gennemskæres af Aabybro-Manna vejen. På den ene side ligger vildmosetilsynets administrationsbygning, og på den anden side et tæt vokset krat. Her ses tydeligt i forgrunden et mindesmærke med relief. Mindesmærket er rejst for afdøde forsøgsleder Jacobsen, Tylstrup. Han var manden bag ideen med kultivering af mosen.

Utrættelig arbejdede han for gennemførelsen af det store og meget vanskelige projekts gennemførelse. Det er naturligt, at mindesmærket er rejst på hans arbejdsplads og midt i hans livsværk.

På den anden side af vejen ligger ”Mosekroen”. Ved siden af kroen ligger et statshusmandsbrug med 20 hektar jordtilliggende.

En lille kilometer længere henne på modsatte side af den asfalterede landevej ligger Luneborg Kro.

Altså, to kroer med stor turistbesøg, midt i det tidligere øde. Kan det ikke kaldes et eventyr?. Øjnene skuer vidt i periferien.

Mod øst ses en snes gamle gårde. Det vil sige, at disse gårde var bygget før kultivering af det store moseareal var tilendebragt. Ind imellem ses et par statshusmandsbrug af nyere dato. Man må indrømme at det, der er sket i den Store vildmose, er enestående og storslået. Før 1921 var hele mosen et stort bundløst morads, hvor den der havde livet kært, ikke vovede at færdes. Det var almindelig, at man kunne stikke et riveskaft ned i hele dets længde uden at nå bunden. Snakken var ikke blot snak, men kendsgerninger. Lige meget hvor man stod, sås kun et endeløst, fladt øde - en fredet plet for dyr og fugle.

Efter mange forhandlinger og forudgående sagkyndige undersøgelser, købte jordlovsudvalget i 1921 2800 hektar til 250 kr. pr. hektar, af stamhuset Birkelse. Hermed var ”bolden” givet op. Mon ikke det er bedst, man undlader at spekulere på, hvor meget det har kostet staten pr hektar at få kultiveret? Mosen var meget vandlidende og en rationel afvanding var påkrævet. Man gik straks i gang med at grave et utal af grøfter gennem det sumpede areal. Grøfternes sammenlagte længder udgør ”en lille bagatel” af 800 kilometer. Foruden det formål at skaffe dyrkbart agerland, skaffede man godt arbejde til mange mennesker. Hvad skete så?

Jo, efterhånden som grøfter og dræninger fik udført deres mission, sank det mosede morads sammen og blev en mere fast og tilgængelig masse. Mosen er nu og har længe været så ”godt sat”, som den kan forventes at blive. Det er heller ikke en ubetydelighed, det drejer sig om, idet mosens overflade er sænket ca. 11/2 meter.

En stor fræser kom i gang med at findele lyngen og ”hundekødet” (mosen). Da der var tuer og huller overalt, var det et meget vanskeligt arbejde. Et stort planeringsarbejde fulgte, og vanskelighederne blev overvundet.

Mosen var ikke i stand til at bære den tunge maskine, uden at den jævnlige skar igennem, gik ned og sad fast, og det tog nogen tid hver gang med at få den løftet "på ret køl".

Fræseren var påmonteret meget store forbrede fælge. Dette hjalp, men ikke nok. Alt for ofte gik den tunge maskine "neden om og hjem", hvilket forsinkede arbejdet i første omgang. Hele det omhandlede areal blev tilsået med græs og inddelt i fænger (stykker). Man anlagde de nødvendige veje. Også dette havde sine vanskeligheder på den forholdsvis bløde og til formålet uegnet bundforhold. Dette vejarbejde krævede ikke alene arbejdskraft, men en masse vejmaterialer. På tipvognsspor førtes materialerne ud, og toget rullede ud over det store landskab. En ny tid var begyndt.

Vejnettet er lagt med stor forudseende og planlægning. Ikke for mange veje, men nok, og anlagt på de rigtige steder.

Frodige græsmarker voksede til og gav græsning til kreaturer, heste og får i tusindvis. Et af de største problemer er vandet. Dette har mosesmag og er uegnet til husholdningsbrug og dårlig egnet for dyrene.

En dyr historie ville det blive om et i årevis drøftet projekt skulle gennemføres. Man kan få godt og rigeligt vand fra Biersted. Ingeniør Frederiksen arbejdede for sådan et vandværksanlæg, men man må mene, at de kompetente myndigheder har fundet det for dyrt. Ved fængerne findes borer, så dyrene kan få rigeligt vand.

Man ansatte voksne mænd som hyrder. Deres opgave var at se efter dyrene og holde tal på dem. Ikke så sjældent gik et dyr i bløde, og hyrden skulle i så tilfælde være parat til at hjælpe. Hyrden kørte rundt med vandvognen. På denne var anbragt pumpe og motor, og det var hyrdens pligt at holde de store cementtrug fyldt med vand, så dyrene ikke kom til at tørste.

Det var ikke alene til græsning man benyttede fængerne. Der afledes mange hundrede læs hø. Første man slog græsset, blev det syltet til ensilage, som var et fortrinligt vinterfoder. "Andet slet", som det hedder, var høet.

Alt dette påbegyndtes 1921 og gennemførtes etapevis indtil 1935.

Man byggede Centralgården og de herunder-hørende 19 gårde.

Disse gårde blev senere forpagtet ud, og nu er nogle af dem solgt og overgået til privat eje.

Den store øde sump fandtes byggemoden efter 14-15 års forløb.

Er det ikke et eventyr?

Man var så forudseende, at man allerede i 1934 byggede Luneborg mejeri. Dette var et stort gode for mosens beboere, og også for de nærmest omliggende ejendomme. Det kan oplyses, at de 19 ejendomme, har et tilliggende på ca. 40 hektar hver.

"Statens opdrætningsanstalt", som Centralgården vel egentlig hedder, havde til formål at blive et vigtigt led i bestræbelserne for at udrydde kvægtuberkulosen.

På opdrætningsanstalten og de 19 gårde stod 2000 ungkreaturer, der var under stadig og effektiv dyrlægekontrol.

Det hele var underlagt den utrættelige og samvittighedsfulde Inspektør Mølgårds ledelse. Tuberkulosecentralens opgave er løst.

Nu er det Centralgården. Ledelsen er nu lagt i hænderne på "Fossevængens" mangeårige og kyndige forsøgsleder Vedsted, og den drives som forpagtergård. "Fossevængen, der før var forsøgsgård, er gået over i privat eje.

I de, til forannævnte formål store stalde på gårdene, er der nu indrettet en lejlighed, og der er endnu rigelig plads til passende besætning. Som årene er gået, kan gårdene nu føde deres familier.

Et par nye statsejendomme er af private ejere opført for en halv snes år siden.

Der står mange hundrede kreaturer på vildmosens gårde og endnu flere hundrede græsser i fængerne om sommeren. Jo, der produceres mælk, smør, flæsk og fjerkræ.

Mosekroen og Luneborg kro har fuldt op at gøre med at betjene turisterne hele sommeren. Det kan også nævnes, at Blokhush-Vildmosen-Aalborg rutebiler kører af den asfalterede landevej, der gennemskærer mosen - flere gange dagligt. Barskhed har raset over de store vidder. Mod jul gik to mand, far og søn, ud i mosen som så ofte før, for at plukke lyng og ris til koste. De boede på Overmosen, omtrent der, hvor Luneborg Mejeri nu ligger. En snestorm overraskede dem, så de gik vildt og kom aldrig tilbage. Ligene blev fundet ud for "Aaby Bjerg" hen på sommeren 1906. Forpagtergårdene, som de populært kaldes, drives som almindelig landbrug. Der avles en meget fin kartoffel i vildmosen. Jorder er ikke særlig gavmild, når talen er om rodfrugt i almindelighed. Man avler endnu forholdsvis meget hør, idet man endnu har store græsarealer. Alt i alt vil man forstå at mosen giver brød til mange munde. Skolepligtige børn fra mosen befordres med skolebus til Aabybro, Tylstrup og Brønderslev. Også derfor føler man savnet af en kirke. I flere år har man arbejdet med tanken om "egen kirke". Spørgsmålet er aktuelt, og vil måske finde en løsning inden for de nærmest kommende år. Et udvalg arbejder med sagen. Fra dødt morads er Store Vildmose nu en yderig og levende egn. Menneskets snilde har sejret over ødet. Staten har her løst en opgave, som ville være uløst, om det private initiativ, som vi ellers sætter så højt, skulle have gjort det. At der er ofret store summer er givet, men man kan måske også sige, at de ikke er for store. Det er en produktiv investering, der rækker ind i kommende slægter. Når det er det, har man vel ikke lov at sige: "det var for dyrt". Vel gik ødemarkens poesi og charme tabt, men Danmark blev større og mere yderigt. Det der er sket i den Store Vildmose siden 1921 kan med rette kaldes "Et eventyr om Store Vildmose".

AABY KIRKE.

Kirken består af skib og kor med apsis, tårn mod vest, samt våbenhus og sidefløj mod nord. Skib kor og apsis er fra romansk tid, og bygget af huggede granitsten på sokkel med skråkant. Et vindue i apsis og korbuen, samt døren mod nord er bevaret. Tårner er opført i slutningen af middelalderen af hugget granit, fra skibets vestgavl og ellers af store gule mursten. Våbenhus og kirkens hvælvinger stammer omtrent fra samme tid. Altertavlen skal være fra ca. 1525. I midtfeldtet Kristi dåb og på fløjene Apostlene. Der er romansk granitfont, og dåbsfad med Jørgen Lunges og Sofie Brahes navnetræk og våben. Prædikestolen er fra slutningen af det sekstende århundrede. På de øverste stolestader har man Anders Pedersen Galt oghustru Inger Klusdatters Ravnsbergs fædres og mødres våben. Fra en begravelse hænger der gravplader over Niels Kaas til Birkelse og Rævkærsgaard. Niels Kaas døde 1620. Foran våbenhuset ligger en ligsten, der stammer fra den ældre middelalder. I våbenhuset findes en ligsten over præsten Steen Kærulf, der døde 1762. Den ene af kirkeklokkerne stammer fra det femtende århundrede.

På kirkegården findes et gravkapel for kammerherre Skeel, der døde 1849. Også udenrigsminister E. V. R. Skeel er begravet i 1884.

Samstedes findes en ligsten over præsten L. H. Kannevorf, der døde 1854.

I 1850 blev der bygget ligkapel af Stamhuset Birkelse. Indtil 1926 var kirken i stamhusets eje, men overgik da til selveje.

Præstegårdsjorden med bygninger er bortforpagtet. Tidligere var det således, at præsten, til en i forpagtningskontrakten fastsat pris, skulle have smør, mælk, øg og flæsk efter behov.

Gårdens stuehus lå parallelt med Houensvejen og dækkede således præsteboligen, så den ikke kunne ses fra vejen. Avlsbygningerne dækkede mod vestsiden. Foruden kostald og lade var der stald med plads til hestene, når kirkegængerne kom kørende og skulle "spænde fra", medens de var i kirke. Det var forpagterens opgave at tage imod de kørende kirkegængere, spænde hestene fra og for igen, samt fodre hestene med den medbragte hakkelse.

Forpagteren havde endvidere den forpligtelse, at han skulle befordre præsten til anexsognet, når der var gudstjeneste eller andre kirkelige handlinger at forrette.

Vedsted fik 1899 egen kirke. Hidtil skulle befolkningen have alle kirkelige handlinger forretet i Aaby. I flere år kørte forpagteren derefter til Vedsted med præsten, når denne havde tjenester at udføre der.

Biersted havde sin kirke, men under Aaby pastorat. Det kan tilføjes, at Biersted kirke var uden tårn. Tårnet blev opført 1927 af muremester Niels Nielsen, Aabybro.

Pastor Gregersen, senere provst i Nørresundby, havde de nævnte tre kirker at betjene og måtte derfor holde kapellan, indtil Biersted kirke blev et selvstændigt pastorat og fik egen præst.

I 1907 byggedes et ligkapel foruden det eksisterende der var opført af Stamhuset. Håndværkerne var muremester Peder Sørensen og snedkermester Jens Pedersen samt malermester C. P. Nielsen.

Som man ser, har kirkegårdsskellet et høj, stejlt udseende.

Hjørnet mod den nærliggende ejendom, dengang Peter Poulsens nu Jens Jensens, var velegnet til at bygge på. Beliggenheden var praktisk tilgængelig og billigere at bygge på, idet der kunne spares opfyldning, og de fleste materialer som en nyopført byggeplads krævede.

Imidlertid gik det sådan, at Peter Poulsens kone, Ane Marie, beklagede sig over, at hun ikke kunne sove om natten, når hun skulle være så nær nabo med ligkapellet. Dette argument bøje- de man sig for, og kapellet blev bygget på den nuværende plads.

I 1933 blev jorden til den nye kirkegård købt. Stendiget blev flyttet, og Houensvejen blev ført uden om. Det nye stendige blev opbygget af stenpikker Erik Sørensen.

Samtidig blev kirken restaureret under ledelse af arkitekt Lind Madsen, Aalborg. Lind Madsen tegnede altersranken og Peter Falborg lavede den. Navnene er indgraveret i de to hjørnesøjler. De øvrige håndværkere, der medvirkede, var snedkermester Jens Jensen, muremester Jens Axelsen, saddelmagemester Ejnar Christensen og malermester Jens Olsen, Birkelse.

Ligeledes blev der indført særkalke.

Den århundrede gamle præstebolig var efterhånden blevet utidssvarende og i 1964 byggede man en ny. Jorden, der blev købt af Niels Jensen Grøn, ligger nær ved kirken.

Siden reformationen har Aaby kirke haft følgende præster:

Peder Pedersen (kaldt den anti-lutherske lærer).....	1548-1553.
Peder (kaldt den unge hr. Peder).....	1553-1585.
Poul Mortensen Hegelund.....	1585-1588.
Laurits Justensen.....	1588-1614.
P. Jacobsen Holm.....	1614-1636.
Thomas Henriksen.....	1639-1662.

Hans Poulsen Fanke.....	1662-1696.
Jens Nielsen Vinther.....	1696-1724.
Mag.Steen Chlausen Kjærulf.....	1724-1762.
Peder Eriksen Bondorff.....	1762-1789.
Ludvig Harbo Haunevurf.....	1789-1854.
Christian Rasmus Aagaard.....	1854-1860.
Balthasar Christoffer Bøgild.....	1861-1873.
Lorentz Chr.Ditlev Hejlemann.....	1873-1895.
Niels Johan Gregersen.....	1896-1914.
samme for Aaby-Vedsted.....	1914-1915.
Søren Friis.....	1916-1918.
Poul Chr. Gamm.....	1919-1926.
Knud Jensen Knudsen Buus.....	1926-1939.
Thorvald Pallesen.....	1939-1964.
Jens Dahl Thomsen.....	1964-1966.
Viggo Baun.....	1967-

Orglet spilles af frk. Karen Mouritsen, der fik stillingen i 1959.

Førstelærer Sørensen spillede orglet i mange år der før.

Kirkesanger er Knud Andersen.

Lærer Poulsen nordre skole var kirkesanger i mange år og efterfulgtes af skoleinspektør Abildgård.

Graver og kirkebetjent Børge Justensen overtog stillingen efter sin fader i 1965.

Peder Justensen beklædte stillingen som kirkebetjent fra 1916-1965.

Om kirkebetjeningen i øvrigt findes nærmere oplysninger andet steds.(se vore skoleforhold).

Foruden sognepræsten, der er født medlem af menighedsrådet, består dette af Skoleinspektør Abildgård, husmand Søren Eriksen, Aaby Mark, fru Maren Larsen, Damgård, fru Truelsen, Aaby ungdomsskole (nu Nørresundby), fru Edith Refstrup, Skeelslund, slagtermester Lars Knudsen, Kattedamsvejen, murermester Chresten Jensen Kattedamsvejen og faglærer Holger Jensen, Kærvej.

De tre sidstnævnte er valgt af indre mission. Heraf kan man udlede, at indre mission har dybe rødder i befolkningen.

Går man tilbage til omkring århundredskifter vil man finde, at nogle af de førende navne var gårdejer Marinus Bech, Aaby by, gårdejer Chr. Lundbach, gårdejer Lars Mølgaard, Aaby skovenge, bogbinder Mikkelsen gårdejer Chr Andersen, Aaby mark og den endnu levende Chr, Larsen (bødker) Østergade. Også Johan Nielsen, Toftegårdsvejen og Frantz Bech, Skolevej, fortjener at nævnes.

Missionshuset, der ligger i Aaby by ved Kirkevej, blev bygget før århundredskiftet.

Den oprindelige bygning står endnu i samme skikkelse med undtagelse af, at der er bygget en sidefløj til. Her bliver der holdt mange møder, hvor præster, missionærer og lægfolk fører ordet.

Der holdes en årlig forårsbassar, hvorfra overskuddet går til missionsarbejdet i udlandet. Man holder juletræ for de ældre og unge og konfirmandfest for konfirmanderne. Formanden for indre mission er slagtermester Lars Knudsen.

AABY HØJSKOLE.

At Aaby højskole ikke hedder Aabybro højskole skyldes, at man er startet længe før stationsbyen voksede op. Skolen med sit høje tårn kan ses langt udefra, idet tårnet er Aabybros vartegn.

Intet eller ingen har op gennem årene været med til at gøre Aaby eller Aabybro kendt ud over det ganske land, som højskolen.

Man kan godt slå fast, at der har været elever fra alle egne af landet, der har hentet lærdom og rige minder fra et ophold på Aaby højskole.

Skolens kulturelle virke har naturligvis også præget egnens befolkning med sine mange møder, hvor kendte og dygtige talere har ført ordet. Efterårsmøderne, som afholdes, var i mange år et møde, som folk strømmede til i store skarer. Talerne kunne regne med hundredtallig forsamling og en overfyldt sal.

Aaby højskole er oprettet 1877 af daværende lærer ved Aaby Søndre skole, I. S. Bech. Det første hold elever mødte 3. die november samme år. Hvor mange elever der har været, vides ikke.

Bech forpagtede skolen i 1896 til Charl Nielsen. I 1998 købte Charl Nielsen skolen, og allerede i 1900 ombyggede han den helt.

Charl Nielsen var oprindelig murer af profession, forinden han gik i højskolens tjeneste, og han har da også selv muret bygningerne. Selv om der er sket store forandringer både udvendig og indvendig, er skolens bygninger stort set de samme og står, som et smukt minde om en dygtig og modig ung mand.

I 1918 solgte Charl Nielsen skolen til højskolelærer Aage Elmelund, Vraa højskole, og Charl Nielsen flyttede til Tappernøje. Kun to år blev det forundt Elmelund at drive højskolen, idet han døde allerede 1920. Margrethe Elmelund overtog nu ledelsen, og 1921 kom Johan Brydegaard som medforstander. Lærer Højgaard var på skolen samtidig.

Brydegaard købte skolen 1922 og var forstander til 1928, da han solgte den til Magister P. C. Poulsen. Poulsen var barnefødt i Aaby og var derfor godt kendt med befolkningen, før han overtog højskolen. I 1934 byggede Poulsen en ny, stor sal og tårnet, der kan ses langvejs fra, som vartegn for Aabybro.

I 1946 kom A. Truelsen til skolen som medforstander. I 1951 solgte Poulsen skolen, der blev overdraget til et selskab som selvejende institution. Fra dette tidspunkt blev Truelsen eneforstander.

Skolen blev restaureret og moderniseret i 1954. Man byggede en lærerbolig i haven i 1959.

I 1951 gik man over til at drive skolen som ungdomsskole. Nu drives skolen som kursus-skole for drenge, men man agter i nær fremtid at udvide undervisningen til også at være pigeskole.

Under krigen blev skolen beslaglagt og undervisningen afbrudt.

I 1943 måtte et hold elever hjem efter tre dages ophold på skolen. Afbrydelsen varede tre år.

Truelsen fratrådte som forstander i sommeren 1967, og den hidtidige lærer Karlo Jensen blev den nye forstander.

Store udvidelser er i støbeskeen og ventes igangsat i meget nær fremtid.

AABY REALSKOLE.

Foruden Centralskolen har vi Realskolen. Denne blev oprindelig startet under ret beskedne forhold i det gamle postbud i Vestergade af Anders Stenum.

I 1906 kom Frede Okkels hertil som lærer. Da Stenum døde umiddelbart efter, overtog Okkels den påbegyndte realskole.

Allerede 1907 byggede Okkels den ene fløj af den nuværende skole og nogle år senere den anden fløj. I den første fløj var der undervisningslokaler og på første sal lejlighed til bestyrelsen. Under det hele var der kælder. Denne benyttes bl.a. til sløjdlokaler og brændselsrum. Man havde ingen toiletter de første år. Nogle år efter byggedes en ny fløj til, dels til skolelokaler, men også til pedelbolig.

Chr.Andersen, der bor ved Kattedamsvejen nu som pensionist, var den første og eneste pedel, der har været på realskolen.

Den førstbyggede fløj nedbrændte i efteråret 1933. Man tog straks fat på genopbygningen. Hele vinteren sled man med byggeriet, og allerede 1034 genoptoges undervisningen i de nye lokaler. Undervisningen blev, medens byggeriet stod på, gennemført ved, at man blev overdraget lokaler på kroen og afholdshotellet.

Man underviste en klasse om formiddagen og en anden om eftermiddagen hvert sted.

En ældre broder til Okkels, Anskær Okkels, der var teolog, kom straks hertil for at hjælpe "lillebror" i gang. Efter få års forløb, søgte Okkels præsteembede og forlod skolen.

Andre lærere og lærerinder kom til, og de fleste blev i mange- mange år. To søstre, Signe og Agnes var lærerinder. Af dem, der blev Okkels en uvurderlig støtte i en lang årrække kan nævnes: Mikkel Poulsen og hans hustru Chrara Poulsen. Fru Poulsen kom først hertil i 1927, medens Mikkel Poulsen kom allerede i 1920.

Lærer Anton Nielsen, der kom 1915, var også en af de første lærere og hans hustru Agnes Nielsen (søster til Okkels) var lærerinde. Lærer Sigurd Okkels og lærer Hans Pedersen og dennes søster, Kirstine Pedersen, som var lærerinde, kom henholdsvis 1912 og 1921. Med undtagelse af Sigurd Okkels og Hans Pedersen forblev de øvrige, til Okkels i 1950 afstod skolen.

Da Okkels er omtalt et andet sted som borger og menneske, skal vi her kun tale om skolemanden Okkels. Han var helt uformuende, da han kom hertil, og hver krone, han kunne undvære, ofrede han på skolen. At lærerpersonalet også havde småt med penge er forståeligt, når en lærer f.eks. i 1912 fik 400-500 kr. plus fri station, i løn om året.

En dag kom der en fiskehandler fra Gjøll og ville sælge hvallignende fisk. Okkels var stærk interesseret i at købe fisken, ikke til at spise, men til skolens samling. "Hvalen" kostede 4 kr., og det var mere end han kunne præstere af egne midler. Flere af lærerne kom til, og man fik de 4 kr. samlet sammen ved fælles økonomiske hjælp.

Jo, de var fattige, men der var sammenhold mellem de unge idealister. Det lyder måske mærkeligt, men Okkels kaldte altid den første tid for "guldalderen". Vel nok fordi det var en kamptid, men en tid, der også gav sejre.

Okkels startede Aabybro boghandel med henblik på at skaffe skolens elever billigt skolemateriale. Boghandlen havde lokale i den ejendom, hvor nu varehuset er opført. Bestyrer frk. Karen Larsen, der senere fik en antikvarboghandel i Randers.

Okkels oprettede en realskoleafdeling i Løkken, og drev den ved hjælp af lærerkræfter herfra skolen. Han købte en brugt rutebil, og pedel Chr. Andersen kørte rundt i oplandet og hentede og leverede de elever, der havde vanskeligt ved at komme til skolen på anden måde. I "de onde år" var alle skolens lokaler beslaglagt, på nær et.

Næppe mange blev hårdere ramt end realskolen. Undervisningen blev fortsat i lokaler, der lå

spredt over hele byen. Hvor der fandtes et ledigt lokale, lejede Okkels sig ind. Nogle var egnet til formålet, andre ikke. At det var ubehageligt og generende for både lærere og elever, er en given ting. Lærerpersonalet havde en anstrengende tid, idet de måtte løbe fra Herodes til Pilatus, for at holde undervisningen gående.

Da Okkels afstod skolen til frøknerne Christensen og Bang i 1950, var det den almindelige mening, at det var en alt for lille pris, han fik. Skolen var oppe på et meget stort elevtal og i stadig fremgang. I de følgende år var elevtallet dalende. I 1962 blev skolen solgt til en selvejende institution og kostede betydeligt mere end ved første salg, skønt elevtallet var gået noget tilbage.

Nu er der atter fremgang under bestyrer Elmegaards ledelse. På realskolen har man en lærerstab på 17 lærere og lærerinder. Elevtallet er ca. 250 børn. Formanden for skolens bestyrelse er proprietær Knud Ottesen, "Nordkjær", Nørhalne.

Når Okkels kaldte den første tid på skolen for "guldalderen", var det vel først og fremmest fordi, man mærkede fremgang i elevtallet år for år. Alle de unge lærere og lærerinder var en enhed - et fællesskab - der delte medgang og modgang, som gode kammerater.

Alle var sportsinteresserede. Var der gymnastikopvisning i Vedsted eller Pandrup, spadserede man i flok og følge hen, for at overvære den. Der spillede skak, man "prøvede kræfter" og hvad nu unge mennesker ellers kunne finde på, for at få fritiden til at gå på en harmløs måde.

Brødrene Frede og Sigurd Okkels gik altid uden hovedtøj, hvad der dengang ikke var almindeligt. Tværtimod, det betragtedes nærmest som uanstændigt, og så et par lærere, der skulle være andre til et godt eksempel - det kunne man da ikke !.

"Tvende ungersvende, et yndigt par,
med den ene ende så aldeles bar.
Sådan to vi have, rundt i byen de trave,
med den bare ende, her i Aabybro".

TEKNISK SKOLE.

Af de mange opgaver Håndværker og borgerforeningen har løst på en god måde, må nævnes Teknisk skole.

Hvor meget den har betydet for de mange lærlinge og elever i det hele taget, kan naturligvis ikke siges. Derimod kan det siges, at foreningen har ofret mange penge på skolen op gennem de mange år. Det ville være forkert, om ikke der blev føjet til, at foreningen aldrig har været karrig, når det gjaldt tilskud til skolen.

I flere år var det aftenskole og blev drevet som sådan. Det første udvalg, der blev nedsat med det formål, at starte en aftenskole var:

Snedkermester Jens Jensen.

Urmager J.K. Pedersen.

Højskoleforstander Charl Nielsen.

Man startede i 1910, og Håndværker og borgerforeningen påtog sig det økonomiske ansvar. Skolebestyrer Okkels tilbød gratis lokaler.

Dette tilbud gjaldt for øvrigt i de mange år, skolen havde til huse på realskolen. Først da skolen blev anerkendt og fik sit årlige tilskud fra varelatteriet, og siden fra "tilsynet med de tekni-

ske skoler”, fik Okkels en beskedent godtgørelse for leveret varme.

Selv denne godtgørelse lå i underkanten af, hvad det kostede Okkels at fyre. Dertil kom, at Okkels til trods for sin knappe tid, også underviste gratis.

Det samme var tilfældet med snedkermester Jens Jensen og muremester Niels Nielsen, der påtog sig at undervise i tegning, og dette ligeledes gratis. Dette udslag af borgersind skønnede man naturligvis på, og man gav dem en lille erindringsgave, da de efter tre vintres undervisning holdt op. Det var ikke fordi interessen var kølnet, men fordi de simpelt hen ikke kunne afse tid til det ekstra arbejde.

Nu kom en vanskelig tid med hensyn til lærerkræfter. Dansk og rening tog lokale lærere sig af, for en, også efter den tids målestok lille betaling.

Helt anderledes lå det med tegnelærere. Ingen lokale lærere kunne påtage sig undervisningen. Man fik forbindelse med en fagtegner i Aalborg, der lovede at rejse herop og undervise 2 gange om ugen.

Da de pågældende skulle hjemmefra kl.4-5 om eftermiddagen og ikke kunne være hjemme igen før over midnat på grund af togforbindelsen, blev det en temmelig dyr historie. Han fik 10 kr. for en aftens undervisning og det var jo mange penge.

Først i 1923 regnes der med at institutionen Teknisk skole er startet. Den første lokale tegnelærer var Snedkermester Ludvig Nielsen, der afløstes af snedker Aksel Jensen, som de sidste år blev hjulpet af nuværende faglærer på Aalborg tekniske skole Holger Jensen Kærvej. Aksel Jensen havde fagtegnning og Holger Jensen geometri og projektionstegning.

Det vil føre for vidt at nævne alle de lærere, der gennem årene har virket for teknisk skole. Dog skal nævnes, at lærer Anton Nielsen gennem mange år udførte et stort stykke arbejde, dels som lærer, og dels som forstander.

Også kæmner Splid Jensen, der forestod kursus i bogholderi m.m. skal nævnes. Endelig manufakturhandler Lauritsen, der underviste i skilteskrivning, fortjener at omtales.

Teknisk skoles elever havde gratis adgang ved alle Håndværker- og borgerforeningens arrangementer.

Flere gange var eleverne i København, og havde hver gang en udbytterig tur.

Disse rejser blev ledet af Axel Jensen. Der er næppe tvivl om, at mange af disse deltagere en gang imellem sender Axel Jensen en venlig tanke ved mindet om oplevelser fra “dengang”.

Også nogle gange var eleverne i Aalborg teater, som skolen gav billetter til. Alt dette gjorde, at eleverne følte sig i en god kontakt med skolen og deres lærere. Det tør også antydes, at det gjorde sit til, at eleverne var flinke og opmærksomme i undervisningstimerne. Et enkelt træk fortjener at nævnes. En elev, der var anbragt i lære her i byen, var fra et meget dårligt hjem, og var under opsyn fra en offentlig institution, der havde fuld myndighed over ham. Ikke fordi han lavede noget særligt grelt, men alligevel! En aften efter skoletid fik lærer Nielsen ham med hjem og talte alvorligt med ham.

Næste aften, da den pågældende elev gik ind i klassen, gik han så nær op mod Nielsen, som han kunne, og idet han gik forbi, stak han Nielsen et æble i hånden, uden at andre opdagede det. Eleven havde kun et æble, og dette gav han som tak, den tak, som han ikke kunne få sagt for de ord, der var vekslet mellem dem aftenen før. Æblet var nok den gave, der, mellem mange andre dyrere gaver, har gjort størst indtryk på Nielsen.

Hvert år ved skolens afslutning, blev der afholdt udstilling af elevernes arbejder, og der var adgang for alle. Udstillingen sluttede med kaffebord under festlige former. Eleverne benyttede lejligheden til at “lave kasse” under en eller anden form, og disse penge blev brugt til den før omtalte Københavnertur.

I øvrigt viste læremestre og principaler altid offervilje, når det gjaldt Teknisk skoles elever.

Under krigen var alle lokaler beslaglagt, med undtagelse af et enkelt. Dette klasseværelse måt-

te man nøjes med. Og der gik.

Jacob Jensen var kasserer i mange år, og afløstes af Karl Nissen.

Ved Teknisk skoles 25 års jubilæum den 25. maj 1948 vedtog Håndværker-og borgerforeningen at give 25 kr. i 5 år til præmie for flid til en eller flere elever. Alt efter bestyrelsens skøn.

Ligeledes vedtoges det, at udnævne formanden for Teknisk skole til æresmedlem af Håndværker-og borgerforeningen. Baggrunden herfor er, at P. Falborg har været formand for Teknisk skole i de forløbne 25 år.

VORT SKOLEFORHOLD.

Ved Aaby nordre skole var lærer Skov ansat fra 1876-1910. Han var tillige kirkesanger i samme tidsrum. Lønnen var lille, og som supplement havde han landbrug.

Megen skolegang fik de store børn ikke om sommeren. Der skulle betales skolemukt for hver forsømmelsesdag. Skolemukten var 6 øre for første gang, 12 øre anden gang og 24 øre tredje gang, og så fremdeles.

De store børn gik i skole 1 dag om ugen. Dagen var fra kl. 6-12.

For hyrdedrenge, der var ude at tjene, ved jeg af egen erfaring, at de kun kom i skole, når mulkten røg op på 48 øre. Så mange penge var drengene alligevel ikke værd.

Skolepatruljen havde den utaknemmelige opgave at opkræve mulkten.

Min husbond var skolepatrulje, og i mange tilfælde betalte han pengene af sin egen pung. Dette var ikke noget læreren eller sognerådet hittede på, men loven påbød det.

En dreng, der havde gjort sine morgenforpligtelser med at sætte kreaturer på græs og flytte dyrene, der var ude om natten, kunne godt sidde og falde i søvn på skolebænken. Når det var en tjenestedreng det skete for, lod lærer Skov ham sove, medens undervisningen fortsatte, som om den pågældende ikke var til stede.

Efter Skov kom lærer Lorents Poulsen, som også afløste Skov som kirkesanger fra 1910-1940.

Under hans tid som lærer blev "den nye" skole bygget. Medens skolestuen før var i beboelseshuset, fik man nu to undervisningslokaler, og der blev ansat en lærerinde. Denne tilbygning skete 1909.

Efter Poulsen kom lærer Abildgård 1940. Han blev forflyttet til Centralskolen 1955. Også Abildgård var kirkesanger. Dette hverv frasagde han sig på grund af optagethed med andre opgaver.

Aaby nordre skole er nu solgt til kapelmusikus Ludvig Gunder, der benytter den gamle skole til beboelse.

I Aaby søndre skole var lærer Rasmussen lærer. Han var tillige organist ved Aaby kirke. Som referent til Aalborg Amtstidende var han flittig. Sagens fordi det var nødvendigt at tjene en ekstra skilling. Hans datter, fru Thyra Jensen, husker, at lønnen var ca. 700 kr. årligt.

I 1921 kom lærer Sørensen. Også han var organist ved Aaby kirke fra 1921-1958. Herefter afløstes han af frk. Karen Mouritsen, der er vor nuværende organist.

Børneantallet i søndre skole voksede, og man byggede den skole der ligger på den modsatte side af Toftevejen. Her skulle ansættes en lærerinde, og fru Sørensen, der har lærerindeeksamen søgte pladsen. Skønt fru Sørensen på alle måder var kvalificeret ville sognerådet ikke gå med til hendes ansættelse. Sagens fordi man fandt det uheldigt, at hendes mand derved blev hendes overordnet. Lærerinde frk. Vestergård blev ansat og virkede i embedet til hun søgte sin afsked på grund af alderen.

Sørensen overflyttedes til Centralskolen som overlærer og leder af denne skole. Desuden var han i flere år revisor i Aaby-Biersted sparekasse.

I 1890 byggede man Skovenge Skole. En tilbygning skete i 1998. Denne skole blev oprindeligt oprettet som vinterskole. Lærer Pedersen havde læst til lærer, men fik, formodentlig af økonomiske grunde ikke sin lærereksamen. På det tidspunkt skolen blev oprettet, tjente Jens Pedersen i Houen som karl. Lønnen var 200 kr. for en vinters undervisning. Pedersen fik pladsen og var således sprunget fra ploven til skolen. Senere udvidedes embedet til helårsundervisning. Pedersen søgte naturligvis om løntillæg og fik bevilliget 400 kr. årligt. Heldig var han. Som karl kunne han kun tjene det halve. Ganske vist ville han som karl få både kost og logi, men alligevel.

De 400 kr. slog dog ikke helt til, og derfor købte han jord og drev landbrug ved siden af. Hans efterfølger blev lærer Larsen. Da skolen blev nedlagt 1955, købte lærer Larsen bygningerne. Beboelsen er udlejet til en svigersøn, og han beboer selv skolelokalet, hvor han har indrettet lejlighed for at nyde sit otium på selve arbejdspladsen.

POGEDSKOLEN.

Søstre Hejlemann, der var døtre af sognepræst Hejlemann, byggede et hus ved Kattedamsvejen, og oprettede en pogeskole. Huset ejes nu af fru. Agvald.

Da realskolen blev bygget, overtog Okkels pogedskolen, og frøknerne Hejlemann blev ansat som lærerinder der og på realskolen.

I 1906, hvilket år vi stadig går ud fra, bortset fra "små svinkeærinder" ind i tiden, der ligger forud, var der altså 3 lærere her i Aaby sogn, nemlig Skov, Rasmussen og Pedersen.

I dag er antallet noget ændret, idet de kommunalt ansatte lærere og lærerinder er forøget til 8 lærere og 8 lærerinder.

Noget andet er, at vi må tage et svinkeærinde ind i fortiden for at se, hvorledes det lå med lærernes lønforhold.

De større gårde havde pligt til at levere naturalier i form af korn og tørv. Hvor meget dette var værd kan vel ikke gøres op i penge. Desuden skulle man til højtiderne ofre til præst og til degn.

I skolen fik børnene offersedler med hjem. Den offerseddel, der var blå, var til præsten, og den hvide var til degnen. (eller omvendt). Offerets størrelse var frivilligt.

Almindeligvis var offeret 2 kr. til præsten og 1 kr. til degnen. Pengene blev pakket ind i offersedlen og omviklet med sytråd, så ingen kunne se, hvem der ofrede eller hvor meget. På offerdagen gik menigheden op til alteret og lagde sin indpakkede skærv.

Hvorfor fik præsten dobbelt så meget som degnen ? Svaret må vist blive det mest rigtige med, at degnen var fattig, men præsten endnu mere. Var dette tilfældet, må man indrømme at fordelingen var rigtig. Alle kirkelige handlinger skulde betales. Man ville gerne "skyde præsten i skoene", at f.eks. hans ligtale blev afpasset efter, hvor meget de efterladte ville ofre på en sådan tale.

Alt i alt var lærernes kår meget dårlige. Ingen kunne vide, hvor meget disse, skal vi kalde det bundindtægter, gav, men store summer var det ikke. Da man byggede centralskolen var børneantallet 170. Allerede 1966 byggedes der til og man gjorde det første skridt til næste tilbygning, idet børnetallet er steget til 440.

Vi har nu fået konstateret skolevæsenet, og lærer Abildgård er udnævnt til Skoleinspektør fra 1. august 1967.

AABYBRO VANDVÆRK.

Vand var der nok af. Grundvandet stod højt, og vejgrøften ved Kattedamsvejen var næsten fyldt til randen det meste af året.

Grøften indeholdt vand, der var både rødt og råddent og "lugtede som pesten".

Man samlede regnvand, tog vand i grøfterne eller hentede det i Ryå. Det kan nævnes, at karetmager Knøsgaard havde fint vand, og naturligvis også andre, medens skrædder Engelund havde dårligt vand.

Stort set fandtes der ikke tåleligt brugbar vand i det område, man forstår ved byens kerne.

I 1904 anlagde man så byens vandværk, og man kan vel godt forstå, at et hidtil stort, daglig problem derved var løst. At starten har voldt store vanskeligheder kan man udlade af, at man tegnede 15' forbruger. Den halve forbruger var en, der værgede sig ved at gå med, og man mente så, at det var bedre med en forbruger til halv pris, end slet ingen. Vandafgiften var 4 kr. kvartalet, plus 1 kr. for hver hane, ud over den første. Det var en stor udgift at pålægge sig selv.

At vandet var meget dårligt kan dokumenteres derved, at Chren Spillemand og Lars Mortensen skulle have vandværksvand til heste og kreaturer. Prisen var 2 kr. årligt for hvert "voksent" dyr. Det havde de ikke vovet, om ikke det havde været nødvendigt.

Her er der kun tale om almindelig husholdningshane, når der tales om 4 kr. kvartalet. Vil man opdele afgiften i en dagløn, vil kvartalsafgiften så nogenlunde svare til 2 daglønne.

Vandværket blev lagt ved Kirkevej på den nuværende plads. Der blev gravet brønd, og der var godt og rigeligt vand. Vandet pumpedes op i en stor beholder. Denne blev senere forhøjet, så den kunne rumme dobbelt så meget vand, så forsyningen kunne følge forbruget op.

Pumpene blev trukket af en vindmotor, og man havde den ideelle drivkraft, nemlig gratis vindkraft. I årene omkring den tid havde vindmotoren sin renæssance, og skød op på gårdenes lader som paddehatte. At man derved "kvalte" møllerne, brød man sig fejl om.

Fabrikant Buaas, Aalborg havde ledningsnettet i entreprise. Hovedledningen var støbte rør, og stikledningerne var sorte, trukne rør.

Senere fik man den idé, at det ville være mere formålstjenligt at bruge galvaniserede rør.

Urmager Pedersen, der var kasserer, var, som andre kasserere noget påholdende med kassens penge. Da de galvaniserede rør kom på tale, affærdigede han forslaget med de ord: "det er da tåbeligt, det er alt for dyrt. De galvaniserede rør skal behandles med silkehandsker, og det bliver de aldrig." Hans ord havde vægt, og man fortsatte med sorte rør.

I 1908 fik vandværket elektricitet som reservekraft.

Strømmen var alt for dyr at bruge i forhold til vinden, der gik "uden om måleren". Der er siden gravet 2 nye brønde. De 3 brønde er, ved rør i bunden, forbunden med hinanden, så vandstanden er ens i dem alle.

At man forlængst er gået over til elektricitet som drivkraft er en selvfølge. Man kan godt sige, at i forhold til forbrugerne, var vandværket anlagt fornuftigt med hensyn til kapacitet.

Først i 1914, altså 10 år efter, måtte man lægge en nu 3 tommer ledning sideløbende med den gamle 2 tommer fra vandværket og til forbindelsen med hovedledninger i landevejen.

Vandforbruget var steget stærkt, dels på grund af nybyggeri, og dels fordi at dem, der ved starten var bange for risikoen, efterhånden er med. Jacob Jensen begyndte som ølbrygger, samtidig som vandværket begyndte.

Endnu er Aabybro vandværk en hæftelse på ejendommen og "går igen" på tingbogsattesten. Som allerede nævnt var vandstanden høj og vanskeliggjorde arbejdet med nedlægning af rørene. Det var faktisk umuligt at få rørene gravet dybt nok ned, så man var sikker på, at de var frostfrie. Det røde, vandmættede sand skød op. Og graverne havde mere end nok at gøre med at

holde renden åben under nedlægningen af ørene. Det var et hårdt job, men det gav godt med penge, skønt arbejdsdagen "kun" var 10 timer. Ak ja, det var dengang.

Man byggede det senere så berygtede, og i alle Danmarks aviser omtalte vandværk ved brødrene Lindholm. Også med dette til hjælp kunne man ikke klare det stærkt stigende forbrug, og man byggede det tredje vandværk på Mønrad Christensens mark.

At forbrugertallet nu er steget stærkt, er vel i sig selv nok en forklaring på, at de tre vandværker ikke kunde klare paragrafferne, og da slet ikke siden vandværket ved brødrene Lindholm blev lukket af sundhedsfarlige hensyn. Dertil kommer, at den enkelte forbruger har mere end fordoblet sit vandforbrug.

Ved forholdsvis lige så mange beboelsesejendomme, hvor man nu ser en garage, så man i "vandværkets barndom" det "bitte hus". Dette "hus" var en skilderhusagtig bygning med fladt tag, en dør med tværtremmer foroven, så den friske luft kunne komme ind og den "brugte" luft ud. Enten huset var af træ eller muret, var det et lokum.

Af hygiejniske hensyn var det nødvendigt at have et sådant. At det ikke var nogen pryd ved det enkelte hjem, så man lidt anderledes på dengang. Som tiden gik, fik flere og flere de moderne og i begyndelsen luksusbetonede klosetter. "De fine" fik badeværelse.

Så vidt vides, var Sørensen, Højskolegården den første der fik begge dele.

Man kan da også henvise til, at der var ingen der vaskede biler. Mon ikke dette kan bestyrke påstanden om, at der bruges meget mere vand pr. forbruger end i vandværkets "unge år".

Det kan da også nævnes, at Rosenlund vandforsyning er et stort område, som man slet ikke tænkte på i de første mange år, men hvis forsyning Aabybro vandværk nu dækker.

Det eksplosive byggeri i de seneste år har været krævende hvad ledningsnettet angår, og det har helt slået fødderne væk under en tilfredsstillende vandforsyning. Det er det den "upopulære vandbillet" nu skal råde bod på.

I de første år af vandværkets levetid fejrede man dets fødselsdag. Det foregik på den måde, at man samledes med damer på kroen til fællesspisning og bal bagefter. Tro nu ikke, at det var en stor og dyr middag. Nej, hver bragte selv smørrebrød med. Dette blev blandet på fade og tallerkener og konsumeredes ved et langt bord i salen. Alle kendte alle og mødte trofast og talstærkt op til vandværksballerne.

Man vil måske indvende, at det var noget mærkeligt noget, at et vandværk holdt bal. Mon ikke det skyldtes, at efter vandværkets start, følte man sig så glad og begejstret for det fine vand, at man følte trang til at være sammen en aften og dele glæden med hinanden. Vel knurrer man, og med fuld ret, når hanen giver "kulørt" vand, men tænk så på, at det alligevel er bedre end det, der løb i Kattevejsgrøften, før vandværket kom.

Det kan næppe have større interesse, at der remses en masse navne op af alle dem, der gennem 60 år har været i bestyrelsen eller på anden måde har tjent Aabybro vandværk.

Dog enkelte med en årelang indsats skal ikke forbigås i tavshed. Jacob Jensen var formand i mange år og ligeledes gartner Thorhauge, der i 1965 afløstes af varmemester Johan Chr. Christensen.

Thorhauge har oppebåret en lille, årlig løn, som mest var beregnet for pasning af pumper, og han skulle sørge for, at alt var i orden, så forsyningen ikke svigtede. Forhenv. landpost Otto Nielsen har været kasserer og regnskabsfører i 28 år, og han fortsætter ind i en ny periode. Heller ikke Pauline Bech (nu aldersrenteboligen) bør glemmes. Hun krævede vandværksafgiften ind, så længe, at hun nåede at holde 25 års jubilæum.

Mange vil huske de strenge vintre først i fyrrene, hvor alt frøs til. Det er vist ikke for meget sagt, at de fleste længe var uden vand. Hovedledningen i Kattedamsvejen var en undtagelse, heldigvis. Man etablerede en midlertidig vandstander på hjørnet af Mortensgade, hvor forbrugere i stort tal hentede deres vand.

En søndag eftermiddag, da der var 29 graders frost, skete der et brud på hovedledningen i Kattedamsvejen, og vandet fossede op gennem den meterdybe frosne jord. Vi måtte straks i gang med at udbedre skaden. Ingen ville hjælpe med at grave, eller rettere hakke i den frosne jord. Vor søn Osvald var hjemme på besøg og tilbød så at hjælpe. Aldrig før eller siden har vi oplevet en "grummere" søndag eftermiddag, gennemblødt, i stivfrosne klæder, og, ih, hvor vi frøs !. Vi var knap kommet i tørre klæder, før lærer Anton Nielsen, der var kasserer, kom og ville betale os. Han må have haft den rigtige forståelse af, hvor ubehageligt arbejdet var. Vi ville ikke rigtig være bekendt at forlange så meget, som vi egentlig gerne ville, og syntes vi kunne tilkomme.

Nielsen kom os i forkøbet og betalte, hvad han mente var passende. Osvald har, for ikke så længe siden sagt: "Aldrig har jeg været med til værre arbejde, men jeg har heller aldrig tjent så mange penge på så kort tid".

Vand, Avis og sygekasse kostede ca. lige meget i de første år, vandværket eksisterede. Nu ligger det noget anderledes. Vi må sande, at vi aldrig har haft billigt vand her i byen, men vi kan dog også godt sige, at vi har haft godt vand, "indtil skæbnen ramte os".

Lad os håbe, det samme kan siges i den tidsperiode, der kommer.

AABYBRO ELEKTRICITETSVÆRK.

Der er sket meget her i Aabybro siden 1958. Var det ikke tilfældet ville Aabybro Elværk slet ikke blive omtalt her. Der tænkes naturligvis på de mange nye borgere, der er tilflyttet, siden elværket fejrede sit 50 år jubilæum og udgav et festskrift. Her i er der gjort rede for værkets tilblivelse, og det nyttige virke gennem det halve hundrede år Aabybro elektricitetsværk har bestået.

Allerede året efter gik man over til vekselstrøm. Bygningerne blev solgt, og er indrettet til vaskeri. De små elektricitetsværker er gået op i en større enhed, og er blevet overflødige.

Kan man tænke sig at folk holder op med at få vasket, så bygningen igen bliver overflødig ?, nej, det kan man ikke. Derimod kan man måske tænke sig, at elektricitet en skønne dag bliver for gammeldags og må vige for atomenergien. Hvem ved?. Ens tanker kan ikke engang følge udviklingen.

Allerede 1904 blev Aabybro elektricitetsværks fundament støbt på en grund overfor stationen, omtrent der, hvor lærer Jensen nu bor. Populært kaldte man det for "ruinerne".

Næppe mange af byens "indfødte" borgere har ikke leget på "ruinerne" i de 50 år, som de stod til minde om hvilken ære de havde været tiltænkt.

Et par brødre ville på eget initiativ og egen regning bygge værket. De ville selv lave stenene, og det trak ud. Der ankom en maskine der skulle være drivkraft. Den fik returbillet.

Forskellige materialer var leveret på byggepladsen. Også nogle husinstallationer blev udført. For så vidt alt i orden.

En skønne dag forsvandt entreprenørerne, efterladende "ruinerne" og en del sørgende kreditorer og mange optimister, der havde glædet sig til at få elektrisk lys og kraft.

For mange var det en stor skuffelse med det første forsøg. Elektriciteten var ved at holde sit indtog i små byer, som Aabybro. Tanken om at prøve igen ulmede stadig.

Vel var et vandværk mere påkrævet, men når man kunne magte dette, var det vel også muligt at kunne magte at bygge elektricitetsværk.

Allerede 1907 købte man en grund af højskolegårdens jorder. Prisen var 1040 kr. Et stort arbejde var gjort, forinden et andelsselskab blev stiftet. Dette fremgår af den kendsgerning, at

der ved starten var tegnet 41 andelshavere.

Den drivende kraft ved starten var dyrlæge Jensen. Han var en klog og initiativrig mand, der nok skulle vide at føre sine ideer frem til målet. Jeg husker, at man sagde: "Det skal være en bestyrelse, der vejer noget". Dermed var ment dem, der hos Panum skulle kautionere for et så stort beløb som 33.000 kr. Andelshaverne var naturligvis solidarisk ansvarlige for lånet og dets rettidige indbetaling.

Om nu de fem bestyrelsesmedlemmer ikke har været "tunge nok", eller man ikke rådede over et så stort beløb vides ikke.

Aaby Biersted pastorats spare-og lånekasse kunne ikke yde lån til nævnte formål i det ønskede omfang. Senere lykkedes det bestyrelsen at tilsagn om et lån på 13.000 kr. i sparekassen. De resterende 20.000 kr. menes lånt i Andelsbanken i Aalborg? Menes !. - Realskolen brændte i 1934 og dermed elektricitetsværkets bøger. Derfor denne usikkerhed.

Som bestyrer blev antaget træhandler Anders Clemmensen, for en årlig løn på 500 kr. Han havde ingen forudsætninger for at kunne bestride pladsen, andet end dette, at man nærede ubetinget tillid til hans ærlighed og samvittighedsfuldhed. Han tiltrådte så tidligt, at han kunne følge hele processen under værkets anlæg.

Der var fart på, men Clemmensen nåede dog forinden at få et lille lynkursus på Askov højskole, som supplement til de erfaringer, han høstede under værkets tilbliven.

Friks fra århus byggede hovedledningen og udførte husinstallationerne. Murermester Niels Nielsen og Peder Sørensen hjalp hinanden med opførelsen af bygningen. Snedkermester Jens Jensen havde tømrerarbejdet og malermester C. P. Nielsen malerarbejdet.

Et badeværelse blev indrettet samtidig, så man kunne få et bad for 25 øre, som tilfaldt bestyrelsen. Dog viser de gamle regnskaber en lille indtægt ved badning, så det må formodes, at værket har fået procenter af de 25 øre.

Maskinen og tilhørende gasaggregat skulle være i orden, så Clemmensen kunne være sikker på at kunne køre om eftermiddagen.

Derved gik 2-3 timer om formiddagen. Køretiden var ukonstant og skulle rettes ind efter forbruget. Om vinteren gik maskinen fra kl. 2 eller kl. 3 til midnat eller senere. Batterierne skulle være opladet, så der var strøm nok til næste start. Søndagsfrihed eller aftenfrihed var der ikke tale om.

Anders Clemmensens samvittighedsfuldhed, påpasselighed og interesse for værket gjorde, at han voksede med opgaven.

Lyset skinnede første gang i Aabybro den 15. januar 1908.

Mejerist Johansen "Aaby by mejeri" gik med som andelshaver for egen regning. Denne interesse og lommeudpumpning honorerede værket ved at opstille en gadelampe på masten. Johansen påtog sig at tænde og slukke lampen. At det en enkelt gang kunne svipse med at slukke kan vel ikke undre. Læge Andersen og Poul Knøsgaard var 2 yderpunkter. De havde hver en lampe at passe.

Johansen kom i revyen ved lejlighed. Man sang:

"Selv når jeg om morgenen står op,

lyset brænder klart fra bakkens top.

Men at mejeristen af lys ej nok kan få.

det er det som jeg går rundt og spekulerer på."

Lyset skulle koste 50 øre pr. kw. og kraft 25 øre, så der var anledning til at sige: "Dejligt - men dyrt." Timelønnen var 25 øre, så det var ikke underligt, at der blev sparet på lyset.

Også kraften var dyr. Der kan henvises til, at Jens Jensen og karetmager Knøsgaard, der begge

brugte meget strøm til kraft, anskaffede vindmotor og benyttede elektromotoren som reserve. For økonomiens skyld havde bestyrelsen ret til at regulere prisen efter nødvendig behov. Bestyrelsen animerede til at bruge mest mulig, medens man sparede mindst muligt. Bestyrelsen havde "en fin næse" og kunne til tider lugte, om man tændte petroleumlampen.

“Selv byens allerfineste mand,
petroleum det tænder han.
Han spare vil en daler,
hvis bare det går an.”

Manufakturhandler Mortensen var ikke med i de første år, og derfor skulle han også "stå for skud", (han havde eget gasværk).

“Men Mortensen han griner
og gnider hånden vel tilpas.
Den skat jo godt nok piner,
men jeg kan bruge gas,
og værket passer jeg jo selv,
og derved spare kan en del.”

Det er ikke meningen her at trætte med tal, men nogle navne og tal må være nødvendige for at få et billede af elværkets funktioner, til glæde og nytte for byens borgere.

Den første bestyrelse var:

Dyrlæge Jensen, formand.

Højskoleforstander Charl Nielsen, regnskabsbestyrer.

Læge Andersen.

Gårdejer Kræn Spilmand, "Aabygaard".

Gårdejer S. P. Sørensen, "Højskolegården".

Dyrlæge Jensen var sjælen i det hele. En klog og initiativrig "general" der forstod at "trække i trådene" på et belejligt tidspunkt. Han havde en vis evne til at overbevise "sit offer" det fordelagtige i at gå med i elektricitetsværket.

Af formænd, der har virket i flere år, kan nævnes:

Mejerist Johansen.

Urmager J. K. Pedersen.

Skolebestyrer Frede Okkels.

Smedemester N. P. Falborg.

Snedkermester Ludvig Nielsen.

Regnskabsfører i det meste af elværkets tid var sparekassedirektør Christen Jacobsen.

Siden 1926 har Josef Jensen været bestyrer, og tegner sig for at have tjent elværket, i mere end dets halve levetid.

Dyrlæge Jensen var formand i 3 år, mejerist Johansen 3 gange ialt, urmager Pedersen i 14 år, Okkels 3 gange ialt 14 år. Falborg 2 gange ialt 10 år, og Ludvig Nielsen i 4 år.

Det vil føre for vidt at nævne alle de borgere, der gennem årene har været i bestyrelsen.

Det er ikke muligt at finde frem til noget regnskab for 1909-10, men nogle tal viser, at man solgte strøm for ialt 3.736 kr. medens man i 1915-57 solgte for 44.457 kr. I samme periode steg lønnen til bestyrer fra 300 kr. til 19.614 kr. Af forbrugere var der henholdsvis 50 og 454. Bygninger uden grund kostede ialt 4.155 kr.

Disse oplysninger er et snævert uddrag af festskriftet fra 1958. Skulle en eller anden være interesseret i flere tal eller andet, kan man kun henvise til at låne et festskrift hos en af "de gamle andelshavere".

Anders Clemmensen døde pludselig den 9-12-1913. Allerede dagen efter kom Niels Mouritsen. Han var kendt som en lige så solid mand, som den afdøde bestyrer. Mouritsen havde forud gået ved Clemmensen og hjulpet ham. Han var således godt kendt med forholdene og kvalificeret som bestyrer. Han var bestyrer til 1918 og blev afløst af Peter Amby, der forblev til 1922. Munkholm var bestyrer fra 1922 til 1926. Som før nævnt blev J. B. Jensen hans efterfølger og den sidste bestyrer på Aabybro elektricitetsværk.

Den første maskine krævede megen plads. Måske var det et held, da man således var nødt til at bygge en stor hal, så man havde plads nok langt ind i fremtiden. Maskinen var engelsk, en lang og liggende sugegasmotor af mærket "Kempel".

Ved hjælp af en bred læderrem trak den dynamoen. En skillevæg afsondrede gasaggregatet. Hvorledes udviklingen foregik med hensyn til nyere maskiner har næppe interesse. "Kempel" var en kvalitetsmaskine, der ydede 100% kraftudfoldelse.

Med et så fortærende brændstof som gas, var maskinen fuld intakt i 1923, da den ikke kunde klare det stigende forbrug alene.

Vi fik en ny dieselmotor. Bestyrelsen fandt det formålstjenligt at lade "Kempel" omforandre til dieselmotor. Det kostede 5000 kr. - Det skulle de ikke have gjort !

På den næstfølgende generalforsamling fik bestyrelsen et dundrende mistillidsvotum. De tog konsekvensen og gik.

Okkels, Chr. Jacobsen og P. Falborg fik "et års ferie", idet de valgtes året efter da "stormen havde lagt sig".

"Kempel" kunde godt blive stædig, og ville af en eller anden grund, ikke godvilligt starte. Flere gange måtte der et stort mandskab til, før den ville gå i gang. Man stillede sig op i to rækker, på hver sin side af remmen. Med flade hænder på remmen blev der trykket og rykket i, til Kræn Spilmand sagde: "Så hej op, så hej op", indtil "Kempel selv tog føringen. At det godt kunne tage pustet fra de pågældende, var intet at regne imod, at man ellers måtte undvære strøm.

På mange måder var den første verdenskrig mere vanskelig at komme igennem end den sidste krig. Der var mangel på mange varer, også livsvigtige. Dette opvejedes dog i fuldt mål af den kendsgerning, at vi var fri for de fremmede gæster.

For elværket var det nær en katastrofe. Man kunne ikke få gaskoks. Gasaggregatet blev lavet om, så der kunne fyres med tørv. Det var dyrt at bruge tørv, da disse ikke udviklede en gas, der stod i forhold til prisen. Værre var det at tørvene skulle knuses. Hertil brugtes en hammer. Når en kurv var fyldt, blev den hældt på fyret og var udbrændt, når den næste kurvfuld var knust, og så fremdeles. Værst var det dog, at tørvene afsatte et tykt tjærelag i rørene og klatter af tjære i hallen kunne ses alle vegne.

Der blev anskaffet en kageknuser til at knuse tørvene med. Skønt den var til håndkraft, lettede den arbejdet. Bestyrelsen honorere det meget ekstra arbejde med et løntillæg på 250 kr. årligt. Da Mouritsen forlangte løntillæg, blev det afslået med den motivering: "når han alligevel skal være på værket for at passe det, forsømmer han ikke noget med at knuse tørv". Mouritsen var af en anden mening og tog sit tjærede tøj og gik.

Det kan ikke undgås, at der skal laves løjer, når børn og unge mennesker føler trang til morskab. Drengene fandt på, at lukke døren til hallen op i både tide og utide. Amby var bestyrer på det tidspunkt. Han satte strøm på dørhåndtaget. Mange mente dog, at det var mere for at han fandt formandens besøg og indblanding i ting, han ikke forstod, for ofte og lidt generende. Urmager Pedersen var formand, og da han intetanende tog i dørhåndtaget, fik han sit livs største forskrækkelse og gik - gal i hovedet - hjem igen.

Man havde ernæringskort på mgeting, og havdange vanskeligheder ved, at få kortene til at slå til. Her skal blot nævnes en lille historie om petroleumskortene.

Dem, som havde elektrisk lys, kunne ikke få kort, og de havde heller ikke brug for noget. Anderledes stillet var dyrlæge Dyhr, der havde Højskolegården. Han fandtes berettiget til kort fordi, han i kostald og lade havde brug for petroleumslygte. At han, som alle andre ikke kunne få kort nok, var det vel ikke noget at sige til.

Urmager Pedersen var på dette tidspunkt dagens repræsentant i sognerådet, og skulle administrere kortene, hvilket ikke var let at gøre tilfredsstillende. En af dem der var utilfreds med tildelingen, var dyrlægen. En dag var han mødt op hos urmageren, for at få en ekstra korttildeling. Begge var meget hidsige af temperament. Kort fortalt endte det med et forrygende skænderi.

Dyhr truede med at han nok skulle få kort, når han kom op til Chren Mølgaard. Han var sognerådsformand og boede i Knøsgaard. (Nu Marius Mølgaards gård). Mølgaard var en rolig og venlig mand, som ingen var bange for at gå til med deres problemer. Han var, hvad man kalder "en lun rad". Dyrlægen kom op til ham og klagede sin nød. "ja, den urmager, hvor mange kort vil du have?", spurgte Mølgaard. Dyrlægen nævnede et tal. "Nej, det er da alt for lidt, tag nu dem her" sagde Mølgaard, og rakte ham en håndfuld kort, mange flere end han havde ventet eller havde brug for. Hvem der var glad, var dyrlægen. Han gik straks til købmanden med petroleumsdunken og fik den fyldt. Stolt lagde han kortene på disken. Ikke så lidt benøvet så han købmand Pedersen, med en håndbevægelse stryge kortene på gulvet. "De er ugyldige" erklærede købmanden. "Den, den rævepels, den, den...o.s.v. Sognerådsformanden havde fået meddelelse om kortenes ugyldighed og havde meddelt købmanden det, men ikke nået at orientere urmageren.

Man må ikke tro, at elværket ikke mødte store vanskeligheder under "de fem onde år". Der kom store og mange vanskeligheder og problemer men som forholdene lå, af en hel anden art end under den forrige krig.

Man var klar over at det kunne komme til at knibe med olien. "De fremmede" havde taget alle tænkelige lokaler i besiddelse og kunne ingen steder se ved mindre end en 100 Watt pære. De var store i slaget og lovede os olie nok. Vi tvivlede.

For at hæmme forbruget noget, satte man prisen op til den højeste pris i elværkets historie. Lys kostede 70 øre og kraft 50 øre. Bag tanken ved at sætte strømprisen op lå vel også tanken om at tjene en ekstra skilling.

Vi kunne ikke klare forsyningen og måtte købe et ensretteranlæg for at få hjælpestrøm fra Nørresundby. Anlægget kostede 25.000 Kr. Dette beløb ville man gerne have afdraget så meget som muligt på, medens "hjælpen" var der. At man så efter, at de var rejst, og fremover kunne have nytte af aggregatet, er en anden historie.

Vi fik en rationeringsordning, der gik ud over alle, og alle var misfornøjet. Der kom ansøgninger i dyngewis, om mere strøm.

Aldrig havde bestyrelsen været stillet over for en vanskeligere opgave end at tildele ekstra strøm på en retfærdig måde. Fik Per tildelt noget, ville Poul have noget mere. Man kan da f.eks. nævne, at på et bestyrelsesmøde forelå der 19 ansøgninger. Da det var ret begrænset, hvor meget strøm man rådede over, vil man let kunne forstå, hvor vanskeligt det var for bestyrelsen at gøre ret og skel.

Nogle fik bevilliget noget af, hvad de ønskede - andre ikke - og ingen fik alt det, de ønskede. Vi blev lovet olie, men fik ingen. Da vi syntes, at disse tomme løfter havde været længe nok, besluttede bestyrer Jensen at give "vore gæster" en advarsel. En lørdag eftermiddag, eller nærmere betegnet kl. 18. gik lyset ud over hele byen. Var olien opbrugt ?? Der var stor opstandelse, og det førte til, at der kom olie mandag morgen. Forsøget var dristigt anlagt, men blev kun gennemskuet af byens borgere, heldigvis !.

Galt var det med olien, men ikke så galt, som "de fremmede" troede. Vi havde nemlig en usynlig og uberørt reservebeholdning.

Om denne beholdning følgende:

Bestyrelsen vedtog på et bestyrelsesmøde straks efter besættelsen, at der blev købt en tank til opbevaring af reserveolie, som ville være rart at have. Man forudså, at der meget vel kunne blive brug for en sådan reservebeholdning. Dagen efter var der generalforsamling. Okkels var altid hensynsfuld, og derfor spurgte han generalforsamlingen, hvad den mente ? Bestyrelsen havde fuld bemyndigelse til at købe en olietank, når som helst den fandt det påkrævet og kunne ikke rammes af loven for noget, den bekostede på det administrative område. At det kunne være forkert og kunne kritiseres på en generalforsamling er en anden sag.

Olietanken kom altså til debat og afstemning. Afstemningens resultat var 15 stemmer for og 16 imod. Man ville altså ikke have købt nogen tank.

På et hastigt indkaldt morgenmøde dagen efter, var bestyrelsen enige om, at 2 mand øjeblikkelig skulle rejse til Aalborg for at købe en oliebeholder af en eller anden slags.

Der blev købt 2 gamle skibsbeholdere. Samme dag kom de hjem, blev asfalteret, gravet ned, fyldt med olie og dækket med "Rævhederis". Det var altså den usynlige reservebeholdning.

AABY - BIERSTED SYGEKASSE.

Aaby Biersted sygekasse, der også omfattede Vedsted, er oprettet 1881 og er således 85 år gammel. Oprettelsen skete på frivillig grundlag under mottoet: "fælles hjælp under sygdom". Den første formand var murer Carl Jokumsen, der boede i Gl.Vedsted. Han var også kasserer. Disse to opgaver blev snart uforenelige, og bødker Anders Andersen overtog kassererposten. Han var kasserer til 1917, da sygekassen blev delt, og Vedsted fik sin egen sygekasse.

Jens Jensen, der 1916 blev valgt til formand for den samlede sygekasse, fortsatte som formand for sygekassen i Aaby-Biersted til han døde i 1943. Lærer Bislev, Biersted blev valgt samme år til formand, og er det endnu i 1966.

I 1917 valgtes Malermester C. P. Nielsen til kasserer, og han efterfulgtes i 1930 af malermester Pedersen, der tog sin afsked 1. ste juli 1966 .Derefter overtager Svend Nielsen, Aagade, kassererposten. Svend Nielsen er uddannet på et sygekassekontor og skulle således være velkvalificeret til posten. Samtidig skete der kontorskiftning. Sygekassen fik kontor på Kattedamsvejen, hvor man har lejet lokaler hos fru Agvald.

Det bør da også nævnes, at maler Pedersen afleverer kassen med en omsætning, der har passeret en million kroner, og et medlemstal på 3.700.

Mejeribestyrer Johansen, Aaby by og Isaksen, Biersted var revisorer i mange år. Revisor nu er Peter Vestergård Biersted.

Ved adskillelsen var der 1550 medlemmer i Aaby Biersted sygekasse, og i Vedsted 53 + medlemmer. Vedsted mønstrede 424 stemmer for og 90 imod adskillelsen. Modsat havde man i Aaby Biersted 250 stemmer for og 885 imod denne deling af sygekassen.

Begravelseshjælpen var i mange år 50 kr., men er efterhånden steget til 750 kr. Kontingentet er steget fra 2,50 kr. pr. kvartal til nu 54 kr. pr. kvartal.

Som nævnt oprettedes sygekassen på frivillig basis. At medlemmerne betalte et beskedent kontingent, har ikke givet indtægter nok. Det kan man slutte af, at der i Øland skov blev afholdt en stor fest. Denne fest var arrangeret af de omliggende sogne. Der var altid "et par store navne", der talte, og disse, tillige med diverse pengegivende telte og gøgl, trak i hundredvis af

mennesker til festpladsen i Øland skov.

Vogne belæsset med glad ungdom - og ældre - strømmede til i stort antal. Disse fester må have givet et godt overskud, da man fortsatte helt op til, og vist nok også efter, århundredskiftet.

At der også er afholdt sygekassefester langt senere fremgår af, at Aaby Biersted sygekasse har holdt fest i Aabybro lystanlæg så sent som i 1931. At denne fest har haft et mere lokalt tilsnit end Ølandsfesterne, er en selvfølge.

AABY-BIERSTED SPAREKASSE.

Foran mig har jeg liggende et festmanuskript fra sparekassens 75 års jubilæum. Direktør Chr. Kalsen har været så venlig at låne mig dette.

Festmanuskriptet er skrevet af højskoleforstander P. C. Poulsen og er meget udførligt. Det er slet ikke meningen her at foretage en afskrivning eller gå i detaljer, men det er rart at have noget at støtte sig til, når man vil skrive noget, der har forbindelse med sparekassens funktioner i de forløbne, mange år.

Sparekassen er stifter 1869 og havde først til huse på "Erikkasminde", hvor man forblev indtil 1884. Generalforsamlingen blev holdt i Aaby Nordre Skole, hvor lærer Skov var lærer i de år. Forpagter Godtfredsen var formand. Godsforvalter Panum blev hans afløser. Kontoret blev nu flyttet til godskontoret "Englandshus", hvor det havde til huse fra 1884-1914.

Man indså da, at det var nødvendigt at flytte fra det fjerntliggende "Englandshus" til den hurtigt voksende stationsby, hvor omsætningen voksede år for år.

Året 1814 blev skelsættende for sparekassen. Godsforvalter Panum trak sig tilbage. Lars Nielsen, Fristrup, blev formand og højskoleforstander Karl Nielsen regnskabsfører. Der blev lejet midlertidige lokaler i villa "Haabet", der hvor nu sagfører Løth har kontor.

Et uddrag af regentskabet viser, at regnskabet fra oktober 1869 til maj 1870 balancerer med 901 kr og 13 øre. Nu er det jo ikke et helårsregnskab, men alligevel!

Allerede 1919 var årsbalancen 794.245 kr. - i 1944, 3482.620 kr. Disse tal fortæller lidt om udviklingen i sparekassens virkeområde. Tallene viser, at man har forstået og formået at følge tiden op.

Det er næppe forkert at antage, at det var godsforvalter Panum der påvirkede bestyrelsen til at købe den grund, hvor sparekassen byggede i 1914. Grunden tilhørte stamhuset og egnede sig fortrinligt til formålet, hvad beliggenhed angår. Et gammelt, faldefærdigt stråtekt hus lå på pladsen, men værdien af dette hus var lig nul. I huset boede en mand, man kaldte jordemor-Hans Christian. Han var dog flyttet forinden sparekassen købte grunden.

Jordemor-Hans Christian var en stor og kraftig mand. En dag jeg stod og skoede en hest, kom han hen og stod og så på mig. Han spurgte, om han kunne få et stykke stråle af det der blev skåret af hestens fod. Det kunne han da godt, da det ellers gik til spille sammen med det afskårne hov. Han sagde at det var et ufejlbarligt middel mod tandpine. Strålen er et gummilignende stykke. Han forklarede videre, at han skar det rent og tog så stykket ind mellem tænderne, og så var pinen snart væk. Dette gode råd gives hermed videre. Måske kan det knibe med at finde en egnet hest i dag, det skal nemlig være en god, sund stråle.

I 1914 blev sparekassen bygget. Arkitekt var højskoleforstander Karl Nielsen. Til oplysning for, at man antog ham som arkitekt tjener, at han var udlært murer af fag, før han gik ind højskolearbejdet. Lars Nielsen var nu formand for bestyrelsen, og det var således ham, som stod for det største ansvar.

Murermester Niels Nielsen og snedker Anders Mølgaard, Pandrup blev overdraget henholdsvis murer-snedker og tømrerarbejdet. Man forstår ikke rigtigt, at det skulle være rigtig for en institution som Sparekassen, at lade udensogns håndværkere få et arbejde, som flere af kommunens håndværkere udmærket kunne have udført.

Det må vel antages, at "vore egne" har været for dyre, og dermed prisforskellen for stor. Allerede om efteråret tog man de nye lokaler i brug. Karl Nielsen ansattes samtidig som bogholder. Da han 1918 solgte højskolen og fraflyttede egnen, ansatte man Chr. Jacobsen.

På godskontoret var der kun "kontordag" 2 gange om måneden, medens man nu havde en ugentlig åbningsdag. Også dette blev snart for lidt, og i 1919 fik man udvidet til to gange om ugen.

En ny sparekasselov påbød ændrede forhold for ledelsen. Der skulle dannes et tilsynsråd på 9 medlemmer, af hvilke staten udnævnte den ene. Det blev Gårdejer Claus Østergård, Nørhalne, og han beholdt denne plads indtil for få år siden. Efter ham blev rutebilejer Holger Christensen, Nørhalne, udnævnt som statens tilsynsførende.

Tilsynsrådet valgte en direktion, og det blev Lars Nielsen, der tillige var kasserer, og Chr. Jacobsen, der tillige var bogholder. I byen havde man endnu ikke nået at få en repræsentant, men i 1922 blev brygger Jacob Jensen valgt. Nu kom vi på "hjemmebane", for det er jo byen, der skal skrives om. Byen og dens interesser.

Man kan da godt sige, at en af de store interesser var sparekassen som formidler af vort lokale pengeindskud, eller mere pengeudlån.

Tro nu ikke, at byens håndværkere eller forretningsfolk var misfornøjet med ledelsen. Nej, tværtimod fik vi altid en venlig og fair behandling. Alligevel syntes man, også med hensyn til byens udvikling, at det var fuld berettiget med en repræsentant for stationsbyen.

Jacob Jensen kom her til byen 1899, og da han sprudlede af energi, arbejdede han sig op til at blive det, man kalder "en holden mand". Han glemte aldrig, at han selv havde haft brug for hjælp, og var derfor altid rede til at hjælpe andre. I nogle papirer ham efterlod findes et bevis, der understreger denne påstand.

Vognmand Anders Chr. Andersen var altid i økonomiske vanskeligheder, og en skønne dag tog man hans heste fra ham. Da papiret lå hos Jacob Jensen, må man antage, at han har stået i spidsen for at kautionere for dets pålydende. Det var nemlig et lånebevis på 700 kr., som var lånt i sparekassen. For disse penge havde man købt 2 heste, 2 seler og en fodpose. Disse genstande blev lånt ud til Anders Chr. Andersen.

Nu kunne Anders Chr. Andersen køre igen, endda uden at fryse fødderne. Senere skete der dette, at A. Chr. Andersen ville trække hestene over en bro ude i Skovengene, og den ene hest faldt i den store grøft og druknede.

I 1935 solgtes Sparekassens bygning til Aaby-Biersted kommune til administrationsbygning. Man byggede nu den sparekassebygning, der står i dag, og ikke har ændret ansigt siden.

Rejsestalden og den grund, den står på, blev købt af fru Mumgaard.

Med rejsestalden forsvandt noget af det gamle interiør, men Sparekassen kan fuldt ud erstatte tabet.

Denne gang var det murermester Niels Nielsen og snedkermester Jens Jensen, der udførte arbejdet.

I 1937 måtte man antage en fast medarbejder. Det blev den nuværende direktør Chr. Kalsen. Kalsen har været direktør siden 1940.

Året efter kom Jacob Jensen i direktionen og manufakturhandler Karl Nissen valgtes ind i tilsynsrådet.

Nissen er også en af dem, der med en udstrakt hånd, ikke var bange for at hjælpe de små i samfundet. Han har drevet en stor forretning, hvor der kun handles med kvalitetsvarer. Er der

nogen, der tror at han ikke har været sparekassen, - og her er tænkt på byens forretningsfolk, - en god mand, må de tro om igen.

Efter at Jacob Jensen efter mange års fortjenstfuld arbejde var trådt tilbage, valgtes bagermester Sigurd Olsen ind i tilsynsrådet.

Olsen drev i mange år en stor og god bagerforretning og tillige hotel og biograf. Også han er den rette mand på den rette plads.

Endelig kan nævnes i samme forbindelse, at skolebestyrer Okkels var revisor i mange år. Efter at han rejste fra egnen, afløstes han af førstelærer Sørensen. Også Sørensen rejste fra byen, og i hans sted valgtes den nu fungerende revisor, kioskejer Marius Mumgaard. Chresten Jacobsen er den, der har fulgt udviklingen op gennem et langt liv i sparekassens tjeneste. Han voksede med opgaven. Tallene i sparekassens regnskaber viser tydeligt, hvilken enorm fremgang der har været under hans ledelse. Da han trak sig tilbage, ydede sparekassen ham en lille pension for fortjenstfuldt arbejde gennem hele sin mandomsgerning.

Den nuværende direktør Chr. Kalsen blev Chr. Jacobsens efterfølger. Som ung assistent begyndte han sin gerning og var således godt kendt med arbejdet, og hvad der måske var mere værd, han kendte alle sparekassens kunder.

Kan man sige, at Chr. Jacobsen oplevede en enorm udvikling kan man også sige at Chr. Kalsen har oplevet en eksplosiv udvikling. Så eksplosiv at Sparekassen ville have døjet med at klare opgaverne om ikke den havde fået hjælp. Dermed menes, at Aabybro Bank og senere Andelsbanken kom som kollegaer og ikke som konkurrenter. Mon ikke det er rigtigt?. Aabybro stationsby har været sparekassen en god kunde, men sparekassen har så sandelig også været byen en god og uundværlig tjener. Med venlighed og forståelse for kundens problemer bliver man modtaget og hjulpet i den udstrækning, der er for formålstjenlig.

Kontorlokalerne er udvidet, men der er endnu for lidt plads. En større omsætning kræver et større personale, og et større personale mere plads. Man har allerede købt en tilstødende ejendom, med udvidelse for øje.

Sognerådsformand Jens Jeppesen, Biersted, er tilsynets formand, og rutebilejer Holger Christensen, Nørhalne, er statens tilsynsførende.

Sparekassens omsætning ligger nu omkring 2 millioner kroner årligt. Man håber på fortsat fremgang for vore pengeinstitutter i takt med byens og egnens udvikling.

Pengeinstitutterne har et personale, der på en venlig måde prøver at betjene kunderne, så de dristigt tør fremlægge deres problemer og regne med en fair behandling. Den daglige ledelse er lagt i hænderne på et personale, der forstår deres opgave og at yde kunderne den bedste service.

AABYBRO TELEFONCENTRAL.

Mærkeligt nok kan man ikke finde frem til hvilket år, telefoncentralen i Aabybro er oprettet. At det er sket omkring 1890-92, er der ingen tvivl om. Jacob Jensen, der var maltgører og senere udvidede til bryggeri og mineralvandsfabrik, tegnede abonnement i 1902 og fik nummer 1, og har det endnu. Det er uvist hvem der tegnede det først. At nummer 1 har været tegnet i en andens navn, er der ingen tvivl om. Derimod tør man fastholde at vore lægers telefonnummer er det samme, som daværende læge Andersen har tegnet. Man har også lov at tro, at proprietær Refstrup, Skeelslund, har samme nummer, som hofjægermester Skeel, der på dette tidspunkt boede på Skeelslund, har tegnet.

Endelig kan man vel gå ud fra, at mejeriejer Sørensen nu har det nummer, som Herregårdsmejeriet i sin tid har tegnet sig for.

Det eneste sikre er, at telefoncentralen er oprettet før 1893. Dette bevidnes ved, at man har fundet en bog fra 1893, hvor i Aabybro telefoncentral er omtalt. Heller ikke hvor centralen havde til huse, eller hvem der var den første bestyrer, eller hvor mange abonnemeter der var fra begyndelsen, har man kunnet finde frem til.

Centralen har sikkert været oprettet i skrædder N. Chr. Larsens ejendom, (varehuset og andelsbanken) fra først af. Bestyrerinden var frk. Maren Pedersen indtil 1937. Hun havde en trikotageforretning samtidigt med, at hun passede den lille telefoncentral. Efter alt at dømme kan hun meget vel have været bestyrer fra centralens første dage.

Knud Hejlesen blev bestyrer efter Maren Pedersen og derefter fru Lilly Nielsen. Fru Nielsen havde da været hos Hejlesen i 9 år, og hun var således velkvalificeret til at overtage styret, hvilket hun viste på en tilfredsstillende måde, lige indtil automatiseringen i 1966 overflødiggjorde en centralbestyrer.

I 1905 blev centralen flyttet til ejendommen (Harald Jensen), som skomager Chr. Jensen byggede.

Murermester Niels Nielsen byggede i 1906 ejendommen, hvor apotekerudsalget og trikotagehandler Kinnerup nu bor, og centralen flyttede dertil.

Lars Nielsen (gift med Lilly Nielsen) byggede eget hus ved Realskolevej, og centralen blev installeret der.

Et tegn på udviklingen er, at da automatiseringen fandt sted, havde Aabybro telefoncentral 400 abonnemeter.

Men, der er jo gået 75 år siden da, og abonnementtallet vil sandsynligvis stige i årene frem over i takt med den store udvikling, der finder sted i Aabybro.

FJERNVARME I AABYBRO.

Få byer af Aabybros størrelse havde fjernvarme i 1958, da man begyndte at sysle med tanken om at danne et fjernvarmeselskab her i byen.

Nu er en omtale af dette på nuværende tidspunkt historisk, efter som det endnu ikke er ti år siden. Alle kender det, der her kan skrives herom.

Men årene ruller, nye slægter vokser op, befolkningen fornys og engang vil en vis viden om byens fremdrift og vovemod være historie for efterslægten.

Aabybro vandværk, Aabybro elektricitetsværk og Aabybro fjernvarme har ved starten haft en og samme vanskelighed at overvinde (foruden mange andre), nemlig det fælles økonomiske ansvar. I alle tilfælde ville alt for mange først se om det kunne gå.

Vandværket var en absolut nødvendighed på grund af vandets ubrugelighed. Mere vanskeligt var det med elektricitetsværket, da man havde god belysning i de store og gode petroleumslamper. Også petroleumsmotorerne og vindmotorerne arbejder tilfredsstillende som drivkraft, og elektricitet ville da blive alt for dyrt!. Værre var det med fjernvarmen. Mange havde forholdsvis nye centralvarme anlæg, og deraf havde en stor del helt nye oliefyrr.

Der er vel ikke for meget at sige til, at de pågældende ikke føler sig særlig begejstret for at påtage sig nye og store udgifter i forbindelse med overgangen til forbrug af fjernvarme.

Alle startvanskeligheder blev overvundet. Ingeniørerne Østgård og O. Sørensen, Aalborg var dem, der gjorde det store forarbejde.

Sørensen gennemtravede hele byen på kryds og på tværs. Foretog opmålinger og udregninger

over tilslutningsafgift og skønsmæssigt forbrug. På Aabybro Kro, afholdtes stiftende generalforsamling den 12. maj 1958. Af 23 tegnede var de 22 til stede.

Til bestyrelse valgtes:

Formand, fagforeningsformand Aage Bjørn Jacobsen.

Næstformand, redaktør Arne Hansen.

Kasserer installatør Tage Larsen.

Suppleant, ekviperingshandler Gunnar Christensen.

Suppleant skolebestyrer frk. Bang. (realskolen).

Denne bestyrelse skulle udarbejde vedtægter og fremkomme med forslag herom. Bestyrelsen havde den opgave at finde de bedst mulige låneforhold og finde en egnet plads til varmecentralens beliggenhed.

For at stimulere lysten hos eventuelle nye forbrugere vedtog man at tilslutning, efter at varmekanalen var lukket til, skulle betales med stikledningsudgifterne eller mindst 500 kr.

Man søgte Aaby-Biersted sogneråd om kommunegaranti. Denne fik man.

Ligeledes ansøgte man arbejdsministeriet om godkendelse af arbejdet som beredskabsarbejde.

Ministeriet forlangte detailprojekt forelagt, forinden der kunne tages stilling til ansøgningen.

På en ekstraordinær generalforsamling den 25 juni vedtoges love for selskabet. Bestyrelsen fik bemyndigelse til at optage nødvendige lån, anlægsarbejdernes udførelse, varmecentralens placering og køb af grund. Forbrugerantallet var nu 43.

Der blev købt byggegrund af fabrikant Helge Falborg, stor 9 x 31 mtr. til en pris af 1,75 kr.pr. alen.

Budgettet blev drøftet, og de samlede indtægter skulle beløbe sig til 371.650 kr. og udgifterne til 377.608 kr.

Blikkenslager Swartz og Helge Falborg blev overdraget kanal og jordarbejdet for 96.749 kr. og særarbejder for 125.272 kr. Opførelsen af bygningen blev tildelt muremester Erling Nielsen for 19.766 kr.

Man oprettede en kassekredit i Aaby-Biersted Sparekasse på 100.000 kr. Landsretssagfører Knud Kock, Aalborg antoges som selskabets sagfører.

På et møde 5. august meddeltes, at Aagade og Mortensgade var færdig til at trykprøve.

På et møde den 27. august vedtoges, at optage følgende lån i kreditforeningen:

321.000 kr. til 4 1/2 %-løbetid 30 år.

114.000 kr. til 4 1/2 %-løbetid 10 år.

95.000 kr. til 4 1/2 %-løbetid 20 år.

Den 15 september blev der fyret op under kedlerne, tidsfristen var overholdt, og 65 forbrugere havde nu fjernvarme. Man kan vel godt sige, at det var en historisk dag for stationsbyens borgere. Som varmemester var antaget J. B. Jensen, der tidligere havde bestyret Aabybro elektricitetsværk.

Selskabet gav de forbrugere, der ønskede det, lån til de fornødne udgifter til installation af radiatorer og tilslutningsafgiften 90 % at afdrage på 10 år.

For ikke at belaste næste års budget for hårdt, købte man allerede i oktober måned et nødaggregat til ca. 9000 kr. og en kedel til 26.000 kr. og lod udgifterne gå over anlægsregnskabet.

På generalforsamlingen den 28. oktober 1958 valgtes ejendomsmægler Ejvind Tobberup til bestyrelsesmedlem i stedet for Arne Hansen, der frabad sig genvalg. Som formand valgtes Aage Bjørn Jacobsen. Statsautoriseret revisor Th. Møller, Aalborg antoges som revisor for varmeselskabet.

På generalforsamlingen 20. oktober 1959 oplystes, at varmemester J. B. Jensen havde opsagt sin stilling til fratrædelse den 1. ste november. Bestyrelsen mente ikke, at de kunne acceptere

de stillede lønkrav. I hans sted antoges cykelhandler Axel Jensen, Vestergade. Bjørn Jacobsen ønskede ikke at fortsætte som formand. I hans sted valgtes købmand Woerså.

Budgettet for 1958/59 blev drøftet og udviste nedenstående tal:

Driftsudgifter, Olie, elektricitet og varm.....	55.730 kr.
Administration, kasserer, porto m.m.....	800 kr.
Renter, afdrag, revision m.m.....	43.429 kr.
Udgifter ialt.....	99.959 kr.

Salg af varme.....	47.913 kr.
faste udgifter.....	39.434 kr.
.....	87.347 kr.

Lån til forbrugere.....	9.800 kr.
Kursavance.....	500 kr.
Overført fra forrige år.....	1.370 kr.
Indtægter ialt.....	99.017 kr.

I juni 1960 vedtages at udskifte de 2 eksisterende kedler med 2 nye, der er dobbelt så store. Prisen var 31.650 kr. i bytte. I denne forbindelse ville man søge kommunegaranti for et lån på 76.000 kr

På generalforsamlingen den 27. oktober 1961 blev der foreslået at formanden vælges ud af bestyrelsen og ikke som hidtil af generalforsamlingen. Ligeledes blev foreslået at bestyrelsen blev udvidet til 5 medlemmer mod de hidtil 3. Til disse forslags vedtagelse krævedes en vedtægtsændring.

En ekstraordinær generalforsamling blev afholdt den 9. november 1961. Af 14 medlemmer stemte 12 for begge forslag. Valgt blev Ove Jensen, Aaby by, og lærer Aage Jensen, Stationsvej. På et efterfølgende møde valgtes købmand Svend Woersaa til formand.

Sparekassebogholder Mejllholm, der havde afløst Tage Larsen som regnskabsfører et år, ønskede ikke at fortsætte. Der var 6 ansøgere til stillingen, og blandt dem valgtes man bogholder Jens Nielsen, Vinkelvej, Aabybro.

I oktober 1962 havde varmemester Axel Jensen opsagt sin stilling, fordi bestyrelsen ikke ville honorere hans lønkrav. Stillingen blev opslået ledig.

Generalforsamlingen godkendte, at bestyrelsen havde valgt revisor Rath som ny revisor. Samme aften holdtes bestyrelsesmøde.

Af 7 indkomne ansøgninger til varmemesterpladsen vedtoges enstemmigt at ansætte Johan Chr. Christensen, Kastanjevej, Aabybro. Som afløser for varmemesteren ville man anmode Karl Christensen, "Hefa", om at overtage denne stilling.

Den 27. august 1963 vedtoges at købe en ny Falkenberg kedel. Man anslog denne udgift til 65.000 kr minus salg af den gamle kedel 6.000 kr.

Fra nu af gælder, at værket betaler de første 15 mtr. af stikledningen til ny tilslutning, og den pågældende forbruger betaler de overskydende mtr.

På generalforsamlingen den 23. oktober 1963 ønskede formanden ikke genvalg. I hans sted valgtes Ingeniør Erling Nielsen.

På et senere bestyrelsesmøde valgtes Erling Nielsen, til formand, Ingeniør Christoffer Sørensen til næstformand og Aage Jensen til sekretær.

Allerede i maj 1965 konstateredes at kedelkapaciteten var for ringe, på grund af det stadigt stigende forbrug. Man vedtog at købe en ny Falkenberg kedel med sikkerhedssløjfe. Inkluderet tilbygning af værksbygningen ville det koste 127.000 kr.

Formanden oplyste at der var 271 forbrugere fordelt på 6300 mtr. hovedledning.

En lyn-skade på værkets skorsten blev betalt af forsikringen.

På et bestyrelsesmøde i november 1966 meddeltes, at hjørring varmforsyning lader afholde et møde på vendelbohus, hvortil nordjyske varmemestre indbydes. Bestyrelsen enedes om at tilbyde varmemesteren og hans afløser at afholde alle forbundne udgifter med mødet, såfremt de ønskede at deltage i det.

Christoffer Sørensen der nu er rådgivende ingeniør, fremlagde de beregninger over udvidelse af området nord for Birkelsevejen. Overslaget lød på 327.000 kr. inklusive stikledninger.

Regnskabet viser et overskud for 1966/67 på 65.720 kr. Fjernvarmeforbrugernes antal er nu steget til 300.

Mange og store udvidelser er foretaget, og der opereres med anderledes store tal, end da man startede i 1958. Intet tyder på at fremgangen for Aabybro fjernvarme er standset, tværtimod.

De skiftende bestyrelser har fulgt tiden op og varetaget forbrugernes interesse på en god og sund måde.

Vi indrømmer gerne, at fjernvarme er dejligt, men det er momsen ikke.

AABYBRO POSTVÆSEN.

Det første man hører om postvæsenet i Aabybro er, at man i 1857 oprettede et brevsamlingssted med benævnelsen "Aabybro". Altså for mere end 100 år siden. Navnet fortæller os, at brevsamlingsstedet blev startet i Aaby gamle kro. Denne lå hvor omkørselsvejen udmunder ved Ryaa. Kroen måtte, som så meget andet, vige og ofres på udviklingens alter.

Al postbesørgelse skete på dagvogn. Man siger, at dagvognen skulle holde ved de privilegerede kroer, for at de rejsende kunne få lejlighed til at styrke sig med mad og drikke, og også for at støtte den pågældende kro's økonomi.

Da hestene samtidig skulle bede, det vil sige, de skulle have deres mulepose med havre og hakkelse i, skulle opholdet vare mindst et kvarter. Selv om det var et kort ophold, kunne de rejsende da nå at spise et par stykker medbragt mad og nedsvælge et par dramme eller "en bitte kaffe".

I 1876 skiftede benævnelsen "brevsamlingssted" navn til "postekspedition uden lønklasse". Fra 1876 til 1893 bestyredes postekspeditionen af postfuldmægtig og senere postmester Jørgen Christian Pedersen.

Meget taler for, at samtidig som benævnelsen postekspedition fandt sted, er der sket forflytelse af bopælen fra den gamle kro til postgaarden.

I 1889 blev benævnelsen ekspedition ændret til postkontor.

"Postgaarden" er den ejendom, som vi ældre borgere endnu kender som "det gamle posthus" og beliggende ved hjørnet af Vestergade, Højskolevej og ejes af Ingeniør Erling Nielsen. Ejendommen har skiftet udseende og har været brugt til flere formål. For tiden er det hele udnyttet som lejligheder.

Da Fjerritslevbanen blev åbnet den 19-3-1897, blev posthusets funktioner henlagt til Aabybro station med stationsforstander Raslov som postmester.

Dagvognen Øster Svenstrup-Aalborg blev inddraget, og man oprettede kørende rute fra Aabybro til Saltum. Dagvogsturen blev betjent af købmand Niels Peter Nielsen Vedsted, og han fortsatte med kørslen til Saltum til 1-12-1897. Nielsen døde i 1899, og hans enke fortsatte en tid, og overdrog så turen til Bech i Højskole-gaarden. Bech solgte gården til S. P. Sørensen, senere Kokkedal, og postkørselen indgik i handelen.

Ligeledes kan nævnes, at der var kørende landpostbud fra Saltum til Blokhus.

I øvrigt kan nævnes, at Aabybro postkontor i 1896, eller mere præcis ved Fjerritslevbanens åbning, havde følgende landpostbude:

Frederik Karl Christian Thomsen.....(Aabybro-Biersted).
Thomas Andreas Marius Jensen.....(Aabybro- Halager).
Jens Anton Nielsen.....(Aabybro- Kaas).
Christian Petrus Andersen.....(Aabybro-Kragelund).
Lars Peter Nielsen.....(Aabybro-Røngaarden).
Hans Chr. Christensen.....(Aabybro-Mosegaarde).

Den sværeste tur var vel nok den, Jens Anton Nielsen havde over Kaas, Udholm, Rødhus og over Jetsmark på tilbageturen. Turen var beregnet til 7 timer og lønnen var 540 kr. årligt. Her- til kom et årligt alderstillæg på 144 kr. Lønnen steg efterhånden, og det kan således nævnes, at i 1920 fik landpostene i lønklasse I 1680 kr. årligt + alderstillæg. Til trods for disse lave løn- ninger var der nok, der gerne ville have en posttur, da det var en god fast og sikker stilling.

For landpostbudene som for dagvognskuskene og postkuskene, var der mange og lange, drøje turer at tage, og der skulle et godt helbred til.

I 1893 så køreplanen for brev- pakke- og personposten på Aalborg-Fjerritslev-Thisted dag- vognsrute således ud:

Fra Aalborg Banegård....kl. 10,20.
I Aabybro.....kl. 12,25.
I Fjerritslev.....kl. 4,55.
I Thisted.....kl. 11,30.
Fra Thisted.....kl. 4,50.
I Fjerritslev.....kl. 10,25.
I Aabybro.....kl. 3,10.
I Aalborg.....kl. 5,45.

Altså over et døgn's kørsel. Selvom der blev skiftet heste flere gange, kan man vist ikke regne med samme præcision, som tog og rutebiler præsterer i dag. Da nævnte kørsel var den eneste på ruten, oprettede man 1 maj 1893 ruten Aalborg-Øster Svenstrup med afgang fra Aalborg banegård kl.10,20.

I Aabybro.....kl. 12,10.
I Øster Svenstrup.....kl. 3,10.
Fra Øster Svenstrup.....kl. 1,30.
I Aabybro.....kl. 3,30.
I Aalborg.....kl. 6,20.

De forannævnte poster var bogstavelig talt gående poster. Vejene var dårlige, og man kendte ikke den cyklende post. Tager man Anton Nielsen - Post Anton - som eksempel for den tids poster, vil man forstå, at posterne ikke havde det misundelsesværdigt. Anton boede i Vedsted og skulle således, foruden at gå sin lange rute, hente og aflevere posten i Aabybro. Klokkeren kunne godt blive både 9 og 10 om aftenen, før han kom hjem på sne - og stormvejr dage. Tøjet kunne være stivfrossent, så han måtte sætte sig ved kakkelovnen og få det tørt op, så han kunne skifte med tørt tøj. Så først kunne "de sultne munde" komme til at spise. De skulle jo vente til far kom hjem.

At det var menneskeligt muligt at gå en sådan posttur hver dag i en årrække ville i dag være ufatteligt. Anton gjorde det i 16 år og endda uden at have en eneste sygedag.

Jeppe Aakjær kunne såmænd lige så godt have skrevet om den gamle post, som om Jens Vejmand. De var begge typer af tiden, Der var næppe nogen større forskel på de to typers arbejdsvilkår. Måske havde "Jens Vejmand" det bedst?. Han kunne da sidde noget i læ under arbejdet, medens posten måtte stride sig frem mod vejr og vind. Der var ikke tid til hvile på vejen, men til en dram og en tår øl hist og her blev der dog tid tilovers til, når en opstrammer var tiltrængt.

Fra 1887- 1908 betjente Anton Nielsen Rævhedeturen og blev "rød post" i 1911, da posthuset blev taget i brug. Først i 1925 tog post Anton sin afsked efter 45 års tjeneste. At han efterhånden blev lidt "småtrinnet", undrede ingen. Heraf benyttede de mindste børn sig. De kunne følge ham og gjorde det også. En flok fulgte efter ham, og et par stykker havde han i hånden, når han kom trippende med sin post.

Efter Anton Nielsen kom postbud Johansen. I 1930 forflyttedes han til Thisted. Jens Knudsen Løth blev ansat på Engårsturen i 1923 og blev bypost 1930. Løth blev udnævnt til overpostbud, og som sådan faldt han for aldersgrænsen i 1963. Hans efterfølger blev samme år nuværende overpostbud Johannes Mogensen, der tidligere betjente et postdistrikt i Pandrup.

Medens man tidligere kunne klare sig med et postbud i stationsbyen, er der nu flere distrikter. Disse klares ved reservepostbude.

Fra posthuset udgår der dagligt 6 postbiler.

Af postbiler, der har haft landdistrikter i mange år og arbejdet under Aabybro posthus, kan nævnes:

Chren Jensen Nielsen.....Houensturen.
Byrial Jensen.....Engårdsturen.

De to poster her i Aaby er nu Aage Jensen, Rolighedsvej og Karl Jensen, Kattedamsvej.

Medens man tidligere benævnte posterne med henholdsvis "den gående post" og "den kørende post", er der nu kun tale om posten.

Den gående post har eksisteret til kort efter århundredskiftet.

Den cyklende landpost har vi kendt til i 1960.

Nu siger man ikke "nu kommer posten", nej, man siger "der kommer postbilen". Vore to landposte er de to første motoriseredelandposter i Danmark. Regner man med, at motoriseringen skulle ske i alfabetisk orden, er det da helt i sin orden, at Aabybro kom først. Nemlig i 1960.

Posthusets faste personale udgør 1 assistent og 2 privatmedhjælpere. Foruden vore 2 lokale landposter udgår, eller rettere kører der hver dag 4 poste mere. Disse ruter er Gjøl, Kaas og Pandrup.

Følgende postmestre har været ansat på Aabybro postkontor:

Postmester Rasmus Frederik Raslov.....1893-1909.

Raslov har således begyndt i det gamle posthus, og ved Fjerritslevbanens åbning forflyttet til Aabybro station.

Fra Raslovs død til 1911 var embedet bestyret ved konstitution, derefter følgende postmestre:

Otto Frederik Hansen.....1911-1916.
Just Georg Valdemar Bartolin.....1916-1930.
Christian Lunø.....1930-1936.
Karl Niels Severin Sønderbo....1936-1951.
Hans christian Jensen.....1951-1955.
Harry Helmut Nielsen.....1955-1962.
Preben Salling Eilertsen.....1962-

Man fortæller følgende, og vist nok en hel sandfærdig historie om en af de gamle poste. Hvem han var skal ikke røbes. Som alle sikkert ved, fik posten gerne en dram og en tår øl, hvor han kom frem i de forskellige hjem. Også kaffekoppen stod parat til posten. I dette tilfælde var det kaffen, det drejede sig om. Den pågældende post havde "et godt kaffested" hos en beboer i det yderste af sit distrikt. Posten hed Jeppe Jensen, ansat i 1897.

Da posten også var ligsynsmand, og de pågældende forældre havde et barn der var død, skulle ligsynsmændene udstede dødsattest. Ganske vist skulle der to ligsynsmænd til for at opfylde lovens bogstav, men posten mente, han godt kunne gøre det alene denne gang.

Han sparede både sig selv og sin kollega for en ekstra spadseretur, ved at kombinere embedsførelsen med postturen. Posten tog 25 øre for ligsynet, hvad han nok var berettiget til.

Manden, der skulle betale de 25 øre, må vel have ment, at det kunne gå lige op med den daglige kaffe. Resultatet blev, at posten aldrig mere blev budt på kaffe der.

Afholdshotellet var endnu ikke blevet bygget, da man i 1911 opførte Aabybro posthus. Der var grøn mark fra landevejen og til stationen.

Posthuset har ikke skiftet udseende siden da, og ligger stadig med bagsiden mod stationsvejen. Man kritiserede, at der var alt for lidt plads både inde og uden om.

I en revysang, der blev sunget ved håndværkerudstillingen 1912 stod følgende, måske ram-mende bemærkninger :

“Skøn jomfru fejed huset rent, det blev som det var blæst,
så kom hun med sit fejeblad og råbte ganske hæst:
“Nu har jeg løbet timevis omkring, jeg stakkels barn,
men ej et sted jeg finde kan, at smide fejeskarn”.

“Vi har posthus, stor og flot, fra kælder og til kvist,
med plads til post fra allen land, ja, det er ganske vist,
Men spørger man, hvad fattes der, hvor mangler der da rum?
Så får man svaret lige straks:” det kniber uden om”.

For nogle år siden udbrød der brand i posthusets beboelses-
etage. Der var stor opstandelse med Falck og det hele. Ilden blev
snart slukket, og der skete ingen større skade. Allerede det år,
posthuset blev bygget, var der optræk til ildebrand, men det blev
kun til røg, hvilket fremgår af følgende:

“Da tømrerne var færdige, den sidste bjælkerest.
Man ville lægge fra sig, hvor det kunne passe bedst.
Så fandt man på at mure den i skorstenspipen ind,
og da man siden fyred op, gik der i “fyren” svind,
Augusta, av, av Augusta
den blev lidt sveden uden om”.

At bjælken skulle været muret ind i skorstenspipen er nok en lille overdrivelse, da det var i loftetagen der var ild, men der er altså sandhed og satire i revy verset.

Når man allerede i byggeåret kunne skønne, at der var alt for snævre rammer til daglige be-vægelsesfrihed, undrer det ikke, at en udvidelse i form af et nyt posthus er på trapperne, og nybyggeriet ligger bogstaveligt talt lige om hjørnet.

AABY BY MEJERI.

Herregårdsmejeriet, Vedsted Mejeri og Biersted Mejeri var bygget nogle år før Aaby By Mejeri.

Lærer Skov, Aaby Nordre Skole var formand og kasserer for Aaby Mejeri fra dets start i 1898, til han tog sin afsked. Skov var en myndig mand, og havde beboernes absolutte tillid.

Man kan vel med nogen ret undres over, at man valgte en lærer som formand for et mejeri. Forklaringen er, at Skov også var landbruger og derfor kunne være leverandør ligesom alle andre. Jeg husker et par træk om Skov, som jeg synes er værd at nævne.

Straks jeg var begyndt forretning, kom karetmager Knøsgaard ind til mig og sagde, at mejeriet skulle have en ny vogn, og at den skulle jeg beslå. Hvem der var glad, var mig. Skov og Knøsgaard havde truffet de fornødne aftaler med hensyn til vognens størrelse, kvalitet m. v. Knøsgaard sagde: "Skov kommer nok ind en dag og giver nærmere besked".

Skov kom ganske rigtigt, og ordene var så mange, - ikke flere, og heller ikke færre: "Goddag. Vi skal have en ny vogn, det skal være en god vogn, der skal bruges ene svenskt jern. Farvel". En kort, men klar besked.

Skov var altid dirigent ved generalforsamlinger og møder, hvor han var til stede. På et møde i afholdshuset kom Skov med en udtalelse, der affødte følgende replik fra en af hans gamle elever, Jens Kalsen Høbækgård, senere Bjørnekær Biersted: "Ja, De var nu int af di blid lærere, de vel a nok læ Dem væ". Skov svarede: "Det kan jeg nu ikke forstå, De kan sige Jens Kalsen, for De var da sådan en rar dreng".

For en del år siden købte mejeriet en grund ved Kattedamsvejen, med det for øje at bygge et nyt mejeri. Planen blev ikke realiseret. Grunden er solgt til bl.a. kreditforeningsdirektør Olaf jochumsen og slagtermester Lars Knudsen, som begge har bygget på den.

Før mejeriet her blev bygget, var der nogle landmænd fra Aaby, der leverede mælk til Vedsted mejeri.

Søren Vinter, der boede på Aaby Mark - gården er senere flyttet til Knøsgaard - kørte mælke-turen i flere år. Turen gik over Aaby Bjerg, Skovengen, Sovbak og Rendbæk. Vejene var dårlige, Sovbakvejen til tider nærmest bundløs. Betalingen var 190 kr. årligt, som dog steg til 400 kr.

MÆLKEN STIGER.

Er det underligt, at man bliver lidt sur i masken, når noget så livsvigtigt som mælk, smør, æg, kød og flæsk stiger og stiger. Tænk, at mælkeanden i dag vil have 1,08 kr. for en liter mælk. For nøjagtig 60 år siden hentede vi vor mælk ved Lars Mortensen - andre hentede den andre steder - til 8 øre potten, og så fik vi endda "godt mål". Smørret kostede knap en krone pundet. Nå, det var vi da sådan set lige glade med, for vi kunne udmærket klare os med margarine.

På Aaby By Mejeri havde man et udsalg, så der kunne man også få de varer, man ønskede. Så behageligt, som man kunne ønske det, var det ikke. Byens beboere henvente sig til mejeriet, om ikke det var formålstjenligt at lade en vogn køre ud og sælge dets varer. Så "naive" var bestyrelsen da heller ikke. Man afslog det med den kendsgerning, at ville folk have mælk, så skulle de nok hente den.

Nogle år gik før dette standpunkt ændredes. Anders Vad kom til at køre med en hestevogn. Mælk på flasker var et ukendt begreb i mange år. Varerne blev naturligvis lidt dyrere. Mælke-kusken skulle vel nok have lov til at tjene 2-3 kr. daglig til sig selv og hesten, og det måtte

forbrugerne betale.

Måske burde man tænke lidt mere grundigt over den store prisforskel på mejeriprodukter fra dengang og til nu. Skal vi sige, at med en dagløn på 1-2 kroner havde en gennemsnitsløn på 15 øre timen, svarende til 1' pot mælk. Eller man kunne få 1 1/2 pund smør for en dagløn. Man ville vel være lidt ked af, om man i dag skulle give en timeløn for det samme kvantum mælk eller en dagløn for 3/4 kg. smør - ikke ?. Altså kan vi godt tage et par små stigninger endnu, inden priserne er helt, som de var i 1906.

At man fra producenternes side ser lidt anderledes på bysalget, er der ingen tvivl om. Man bestrider heller ikke mere, at byen som sådan, giver bonus i mejeriets kasse.

Hvor længe de nu tre kørende mælkebiler kan klare kundernes behov uden at en fjerde vogn sættes ind, er et spørgsmål, der afgøres af byens udvikling fremover.

DEN KØRENDE SLAGTER.

Medens man kunne få al den mælk, man havde brug for endda tre gange dagligt, bare man kom med spanden til malketiderne, lå det langt tungere med slagtervarerne. Der var ingen butikker eller faste udsalg, der forhandlede disse varer

At købe fars eller medisterpølse var et ukendt begreb. Man måtte selv hakke kødet til frikadellerne. Det kunne sagtens lade sig gøre, hvor man havde en hakkemaskine. Det var der ikke alle der havde råd til, så de måtte nøjes med hakkebrættet og hakkekniven.

Karetmager Knøsgaard forærede os et hakkebræt i brudegave, vel vidende at vi ikke havde råd til at købe luksus foreløbig.

Et par stykker, der kaldte sig slagtere, kørte rundt med uregelmæssige mellemrum og solgte kød eller flæsk. Varerne var ukontrollerede, og det var således en tillidssag mellem sælger og kunde med hensyn til varens kvalitet. også landmændene kunne godt finde på at slagte en kalv eller en ko og mente, at "den" kunne indbringe mere, ved at sælge den i småstykker, end handelsmanden ville give for den. At man så måtte køre rundt en dag eller to, betød ingenting. I vognen lå der et lag rugstrå, og derpå et hvidt lagen, der kunne foldes, så den dækkede kødet, så det så meget hygiejnisk ud.

I Jetsmark og særlig Kaas og på Røde hede var der mange slagtere. Disse kørte til Aalborg og "stod på torvet", senere i slagterboderne, hver lørdag. Når de så ikke fik udsolgt, og det var der mange der ikke gjorde, hjemsøgte de Aabybro på hjemvejen og faldbød deres varer.

Havde det regnet om dagen, kunne kødet godt se noget "slaskvoren" ud. Men hvad gjorde det?, Det var billigt. 25 øre for suppekød og 35 øre for skært kød, pundet.

Først i trediverne slog man denne billig-rekord. Man kunne købe alt det kød, man ville, for 10-15 øre pundet.

Selv om man synes, at det er dyrt at gå til slagteren, skal vi ikke ønske så små priser mere, for så er der nemlig noget galt i samfundsmaskineriet.

Håndværkere, der havde deres folk i kost og logi, holdt en gris eller to alt efter forholdene for at have noget at putte i saltkarret. Dengang som nu kunne man i nødsbetryk nappe hovedet af en høne.

Den der havde grise, havde oftest også høns. Et pund kød kostede 2 timelønne. Hvorledes i dag?.

Et eksempel fra trediverne kan anføres. En dag kom en mand med en ko, som han skulle til slagteren med. Det var en god, stor og velnæret ko, som skulle "sættes ud" af besætningen. Han kom ind på værkstedet, og jeg spurgte: "hvad fik du så for sådan en ko?". "A fik kateme

injt mer end 50 kr”.

Disse priser førte til, at vi her i byen blev, det man kalder delvis arbejdsløse, og hvad værre var, der var ikke til at få penge ind, hverken dem der “stod ude” eller dem man skulle have haft for det stykke arbejde, man ellers var vant til at få betalt kontant.

Når renter, skatter og andre faste udgifter var betalt, - hvis der så var penge nok dertil, - blev der ingen til deres forretningsforbindelser. At arbejdsløsheden var udbredt og angreb hele samfundet skal ikke nærmere berøres her.

Der kan også nævnes et par uundværlige ting, som et par træsko. De kostede højst 2 kr. og 50 øre. Eller et sæt nyt tøj, skræddersyet og af fineste kvalitet 38 kr. Sammenligner man nu disse par nævnte ting, koster træskoene mindre end det halve og tøjet mindre end 1/3 del af hvad det koster i dag. Alt forudsat, at man bruger den rigtige målestok.

AABYBRO SANGFORENINGER.

Nej, der eksisterer ikke nogen sangkor eller sangforening i Aabybro. Men det har der gjort. Endda flere. Det første sangkor var “en dobbelt herrekvartet”. Denne kvartet lededes af højskolelærer Th. Hansen. Han var en meget beskeden og stille mand, men en meget dygtig dirigent. Uden at forklejne efterfølgende blandede sangkor, kan man godt fastslå, at dobbeltkvartetten leverede den bedste sang. Naturligvis ikke bare fordi den bestod af bedre stemmer, men ganske simpelt fordi 8 stemmer er lettere at få sunget sammen i en rytmisk enhed, end et større kor.

Også fordi mødepligten føles større i det mindre kor, og vi kunne næsten hver gang vi havde sangøvelse, notere 100% fremmøde til øvelserne, medens dobbeltkvartetten eksisterede. Kvartetten begyndte at synge i 1906 eller måske 1907. Vi fortsatte vel i 3-4 år. At vi da holdt op, var ikke på grund af manglende interesse eller mangel på stemmer, men fordi dirigenten Thomas Hansen fraflyttede egnen.

Kan vi ikke godt benævne de første sangere som en slags pionerere for korsangens udbredelse her i Aabybro?. Er dette tilfældet må det da være rigtigt at nævne deres navne her i “Aabybro før og Aabybro nu”. Sangerne var:

Første tenor, skomager Otto Christensen.

Første tenor, urmager J. K. Pedersen.

Anden tenor, bager Alfred Bech, (højskolegården).

Anden tenor, rentier Peder Bendzen, (Peter Vads ejendom).

Første bas, snedkermester Jens Jensen.

Første bas, smedemester N. P. Falborg.

Anden bas, gårdbestyrer Christen Larsen, (maler).

Anden bas, handelsmand Lars Larsen, (maler).

De to anden basser var brødre og havde i vuggen fået tildelt en sjælden god basstemme. Otto Christensen, der var gennemmusikkalsk, havde en fyldig og sikker tenorstemme.

De her nævnte fortsatte også med at synge i de senere oprettede sangkor. Kvartetten sang ved flere lejligheder, og vi fik mange gode minder, som vi var glade for. Det gode kammeratskab og sammenhold gemmes som et dejligt afsnit af vore tidligere mandomsår.

En af de ting, man husker er følgende:

En dejlig sommersøndag var der en stor børnefest i Skeelslund Skov. Kvartetten skulle naturligvis synge. Vi stillede som lovet på pladsen i vort fineste sommerdres og vore nyerhvervede sanghuer på. Men, der var en af sangerne, der ikke kom, og det var jo ikke så godt. Et større

undersøgelsesapparat blev sat i gang, og man fandt ud af, at den udeblevne sanger samme morgen havde tiltrådt en stilling som fodermester på Rævkjærgaard.

Den noget excentriske sanger kunne jo have bødet noget på den pinlige situation, han derved satte os i, ved at meddele os i forvejen, at han ikke kom. Med nogen forsinkelse gennemførte vi programmet og blev en oplevelse rigere.

Der blev dannet "blandet kor" med realskolelærer Hans Pedersen som dirigent. Dette kor "levede" i mange år. Efter Hans Pedersens bortrejse, fik man lærer Becher, Aalborg som dirigent. Overlærer Sørensen Aaby Sdr. Skole var dirigent i flere år, og da han ikke ønskede at fortsætte, opløstes Aabybro sangkor.

Det er da forresten uforståeligt for "en gammel sanger", at man dengang kunne opretholde et sangkor i årevis, og i dag hvor byens borgere tæller dobbelt så mange, ikke prøver på at finde det formålstjenlige i at starte et sangkor. Der er da ingen tvivl om at der er "stemmer" nok at vælge imellem. Hvorfor ikke prøve?.

TYKKEMANDSLØBET.

Det var noget af en sensation da fiskehandler Thorsen i en gig trak gæstgiver Clausen fra Hjørring og til Nørresundby. Clausen vejede sine 2-300 pund, men Thorsen var vant til trækvogn og gennemførte turen og vandt dermed væddemålet.

Endnu større sensation var det, da S. P. Sørensens idé med at holde tykkemandsløb på Aaby markedsplads i 1910. årstallet huskes fordi vi byggede det år. Også fordi min kone måtte sy hele natten på en omstændighedskjole. Var kjolen ikke blevet færdig kunne den stakkels kone ikke komme til tykkemandsvædeløb.

Det kneb ikke så lidt med at finde velegnede løbere, men det gik. Markedspladsen var omhegnet med reb omkring selve løbebanen.

Der var restaurationstelt og naturligtvis musik. Folk strømmede til langvejs fra, og alle byens og egnens beboere var mødt.

Mange vagtposter var antaget, og de havde mere end nok at gøre med at styre den mange hundredtallige folkemængde, da hele markedspladsen var "billethul".

De tykke mænd løb, og sveden drev. Så vidt det huskes, var der kun 3-4 stykker der fuldførte løbet. Førstepremien var 200 kr. og vandtes af en portør fra Nørresundby, der var helt suveræn. Man påstod forresten at han lå i underkanten af vægtgrænsen. Han tjente pengene og de var let tjente.

Der var offentlig bal på kroen om aftenen.

“Man træned ved at trave omkring i mark og eng,
og selv om natten lå man og sparked i sin seng.
Rundt om hele byen,
gik det som et lyn,
ja, i skul bare ha set et syn”.

“Da træningen var omme og selve dagen kom,
en masse tykke vomme på banen traved om,
Sikken fart de skød,
sikken en sejr de nød,
da klap for heltene der lød”.

Det var uddrag fra en revysang. Skulle en så stor begivenhed ikke i revyen ved første lejlighed, hvad skulde så ???.

AABY STORE MARKED.

Eller som det daglig hed: “stuer Aaby marken”. Der flages på mærkedagen for at byde de mange markedssøgende velkommen. Et gammelt ord siger: “Når narren kommer til marked, tjener kammerherren penge”.

Det må være 70 år siden jeg første gang var til Aaby marked, altså et jubilæum. Markedet har skiftet ansigt, såvel som alt andet. Ja, Ja, det er da endnu en stor dag for børnene. For savidt har billedet ikke skiftet.

De fleste hyrde drenge havde ikke en fridag hele sommeren, men markedsdagen var en undtagelse. Jeg tjente på en gård i Vedsted og var enghøver. Jeg havde mit domæne på en eng ude i nærheden af Røngaarden (Søengene). Dengang var der to gårde. Den enes jordtilliggende blev lagt ind under den anden, fordi husene var så brøstfældige, at enten skulle der bygges nye huse, eller gården sløjfes. Stamhuset var ejer, og valgte det sidste

I “min eng” græssede en snes kreaturer og 6-8 plage. Disse dyr blev dagen i forvejen delt i to afdelinger. Den ene del skulle til marked, og den anden del kom hen i en eng, der lå tæt ved Ulveskoven. Denne eng var indhegnet, og her kunne dyrene så passe sig selv. Når man tænker på det nu, så forstår man ikke, at det var ulejligheden værd at trække et kobbel unghøvder så langt både hen og ud i engen igen. Tidligt på dagen blev de dyr, der skulle til marked, koblet, og ad landevejen trukket til marked. Man kørte tospandet i kassefjedervognen. Enspænders-tænger lå i vognen, som en sikring for at kunne køre hjem igen, hvis den ene hest blev solgt. Vognen var fyldt op med foder til hestene. Kreaturer og får måtte “suge på lappen” og undvære både vådt og tørt hele dagen.

Lange rækker af køretøjer med en eller flere heste bundet bag efter, vogne med får og lam eller større eller mindre kobler af kreaturer bevægede sig i langsomt tempo mod Aaby marked. I hundredvis af dyr fyldte godt op på den store markedsplads. Der skulle handles. Huske priserne er ikke muligt, men man sagde:” En ko skal betale en karls løn”. Helt forkert var det ikke, og det vil sige lidt over eller under 200 kr. En hest kostede vel dobbelt så meget og et føl omkring 100 kr. Lammene kostede 12-15 kr. Alle priser var vel, som nu, afhængig af konjunkturerne og kvalitet. Der blev handlet meget, pruttet, lagt til og givet håndslag, der kunne høres over det meste af markedspladsen. Nå, men det var ikke det, der imponerede dem, der var kommet til marked af helt andre grunde end at handle med dyrene.

Gøgl var der meget af, og gøglerne tjente gode penge. Der var cirkus, karruseller, skydetelte kæmpedamer og stærke mænd, pengespil, kraftprøver m.m. Det store nummer var professor Labri med sin høje hat og sin lille abe i favnen. Ih, hvor kunne han trylle. "Æblekællinger" var der mange af. Nu kalder man dem for frugthandlere. Der var vaffeltelte og boder, hvor man kunne købe et bundt honningkager på 5 stk. for 10 øre og et stykke hjerte for 5 øre. At der var beværtertelte var en selvfølge. Derimod er det ikke en selvfølge, at der var håndværksudstilling, men det var der faktisk. Rebslageren stod med et stort lager af sine varer. Når hesten eller koen var solgt, og der var penge i tegnebogen, købte man ruller af reb, skagler, tømmer og svøb til hølæs. Der købtes gerne til årsforbrug. Endvidere solgte han vævede heste- og fåregrimer m.m.

Saddelmageren mødte med stort lager af seler, hovedslag, lædergrimer, lædertømmer, enspænderstroppe o.s.v. Også han havde en god omsætning når "markedet var godt".

Pottemageren stod med et alsidigt lager af sine varer. Krukker, dunke, fade, urtepotter, sukker-skåle, flødekander og små, fint glaserede hunde til 2 øre stykket. Træhandleren solgte stokke, kegler, træskoringe m.m. Hos ham kunne de unge købe fine, broderede tøfler til kæresten. Ja, for en markeds-kæreste skulle man da have, om man ikke allerede var forlovet. Paraplyerne havde pigerne med. Var der regnvejrså man en skov af paraplyer. I boder kunne man købe smykker og perlekranse, brocher og fingerringe. Alle disse genstande var egnede til markeds-gaver.

At lirekasserne var godt repræsenteret, gjorde det hele festligt. At de unge karle skulle helst være fulde og parate til at slås, var en selvfølge. Navnlige herregårdskarlene var nogle hårde negle og det var ikke tilrådeligt, "at træde dem over tærne".

Aaby marked var en stor dag. Også for Jochumsen, der sammen med en betjent eller sognefogeden indkasserede de mange rare stadepenge. Jochumsen solgte for nogle år siden markedspladsen til kommunen. Det meste af markedspladsen er nu et stort grushul eller en stor dam. Om dette store vandhul forskønner byens ansigt er mere end tvivlsomt!

Den nye markedsplads bag Søndre Skole bliver ikke ødelagt af dyrenes trampen i græsset, for der kommer ingen dyr mere og heller ingen professor Labri.

AABYBRO KOMMUNE MED TILHØRENDE
OPLANDSBYER.

Aabybro i dag.

Indholdsfortegnelse.

	side
Kirken i Aabybro.....	106
Byen Aabybro 1993.....	107
Flygtning i Aabybro.....	118
Næringsdrivende i Aabybro.....	119
Aabybro Kommune.....	139
Pleje og ældreomsorg.....	140
Børnepasning.....	141
Aaby Skolen - Kærvejsskolen.....	143
Aabybro Friskole.....	144
Aabybro Ungdomsskole.....	145
Aabybro Bibliotek.....	146
Erhvervsstrukturen i Aabybro Kommune	147
Brandvæsenet i Aabybro Kommune	147
Renovationen i Aabybro Kommune.....	148
Aabybro Kommunes Renseanlæg	149
Foreninger i Aabybro	150
Aabybro Borgerforening	155
Aabybro Handels- og Erhvervsforening	161
Aabybro Fjernvarmeværk	161
Aabybro Vandværksforsyning.....	163
Sparekassen Nordjylland, Aabybro.....	168
Aabybro Postkontor	169
Lokalhistorisk Forening Aabybro	169
Egnsamlingen i Aabybro.....	170
TV2/NORD	171
Aabybro Golfklub	171
Store Vildmose.....	172
Ryå	173
Aabybro Musikforening	174
Scene 3 Aabybro	174
Efterskrift	175

AABYBRO KOMMUNE TIL 1994.

Allerede i 1992 fik jeg en henvendelse fra formanden for Aabybro Borgerforening, Chr. Jensen, idet han forespurgte om muligheden for at få lov til at optrykke og udgive den bog, som min fader havde skrevet om "Aby før - og Aabybro nu", fra ca. 1900 til 1967. Bogen skulle udgives i marts 1994 i anledning af foreningens 90 års jubilæum.

Det er der naturligvis ingen der har noget imod.

Vi drøftede også om det var muligt at komme med en fortsættelse af bogen op til dato. Vi ville tænke over det, og måske finde frem til hvordan det kunne lade sig gøre, og hvem der kunne have tid og lyst til at gøre arbejdet. Jeg selv mente ikke at kunne gennemføre et så stort arbejde, grundet svigtende helbred.

Først på året 1993 kom Chr. Jensen igen, og vi drøftede atter muligheden for fortsættelse af bogen om Aabybro, men var helt enige om, at en eventuel fortsættelse måtte omhandle hele Aabybro Kommune - efter kommunesammenlægningen.

Jeg lovede at redigere bogen - og det er hermed gjort - så godt som jeg har formået. Det har været mit mål, at skrive om det, der er sket i vor kommune igennem de sidste 26 år.

Alt er ikke kommet med, men jeg mener det væsentligste - og har jeg glemt noget, beder jeg om undskyldning herfor.

Bogen er ikke en roman, men en redegørelse for aktiviteter i vor kommune, og det håber jeg læserne har forståelse for.

Det var en stor opgave, - større end jeg havde regnet med, men samtidig meget interessant.

Jeg var klar over at jeg ikke kunne løfte denne opgave alene, og henvendte mig derfor til mange personer for oplysninger og hjælp til bogens udførelse. Her skal nævnes Svend Aage Kristensen Biersted, Bernhard Pilgaard Nørhalne, Anders Mogensen, Birkelse og Alice og Svenning Andersen, Gjøl. Alle godt kendte og respekterede borgere, fra deres del af kommunen. Dem skylder jeg en meget stor tak for deres hjælpsomhed, med det store arbejde for denne bog.

Herudover har jeg naturligvis måttet henvende mig til mange personer og institutioner, bl.a. kommunekontoret, for at indhente oplysninger, og så godt som alle har været særdeles velvillige til at give oplysninger om det ønskede, og det takker jeg dem her for.

Der har naturligvis også været enkelte, som ikke har været interesseret i at svare på min henvendelse. Det er der ikke noget at gøre ved, og af den grund har jeg ikke været i stand til at omtale disse virksomheder i bogen.

Alt i alt en stor tak til dem som har været mig behjælpelige med oplysninger og artikler.

Jeg håber at læserne af bogen vil finde, at selv om denne er skrevet af en amatør, er den udført på en måde som er let læseligt og forståeligt.

Bogen er skrevet på moderne computer,- som jeg, halvgamle mand, har brugt til arbejdet med nogen genvordigheder, og som jeg ikke kunne have gennemført uden hjælp fra vor søn Niels Peter Falborg, som har været mig en uvurdelig støtte under arbejdet med bogen om Aabybro Kommune, en bog som jeg håber vil være til gavn og nytte, ikke mindst for de kommende slægter.

Aabybro i december 1993. Helge J. Falborg.

KIRKEN I AABYBRO.

Aaby Kirke, også kaldet Aalborg nordre Provsti, Kirkevej 23, v/ Provst Baun er beskrevet i første udgave af bogen indtil 1967, og efter oplysninger fra Provst Baun, er der sket følgende fra 1967 til 1993:

AABY KIRKE, 1967-1993.

I 1968 blev anskaffet et nyt orgel, som afløsning for kirkens første orgel, der var fra 1903. I 1970 blev sakristiet bag alteret indrettet til et tidssvarende præsteværelse. I 1970 skete der endvidere store forbedringer ved kirken og kirkegården. Der blev lagt fjernvarme ind, og via et nyt varmeanlæg opvarmes kirken med befugtet luft, indblæst fra gravkammeret under sideskibet, der allerede i 1927 var taget i brug som fyrkælder. Samtidig overtog kirken "det Skeel'ske kapel" og lod det istandsætte og indrette til ligkapel. Kapellet fra 1907 blev nedrevet, og arealet syd for "det Skeel'ske kapel" blev indrettet til urnefællesplæne, og der blev på kirkegårdens nordvestlige hjørne opført en servicebygning.

I 1980 blev kirken malet og hvælvingerne grundigt istandsat. Det blev da helt klart, at der ikke findes kalkmalerier i kirken - kun nogle værdiløse fragmenter.

I 1984 blev anskaffet et granitkors til fællesplænen udført af billedhuggeren Erik Heide. Midler hertil gav en arv efter den sidste sognefoged i Aabybro, Hans Winther. Da orglet fra 1968 hurtigt viste sig at være for lille (for få stemmer), blev der anskaffet nyt i 1989 (med 15 stemmer). Denne anskaffelse blev muliggjort på grundlag af en arv fra tidligere gårdejer Marius Lindholm.

I nær tilknytning til Aaby Kirke, opførtes i 1982 Aaby sognegård, der foruden kontorer og konfirmandstuer giver plads til mange nutidige folkekirkelige aktiviteter. På grund af sognets vækst i 60'erne og 70'erne, var en udvidelse af Aaby kirkegård påkrævet. Den forrige udvidelse i 1930 var mod syd. Denne gang fandt udvidelsen sted mod øst. Der blev samtidigt behov for en ny redskabsbygning og en ombygning af servicebygningen. 1978 anlagde man urnekirkegården, og i 1989 blev pladsen for opbevaringsværdige gravsten anlagt, også kaldet labadarium.

Menighedsrådet disponerer over gaver til anskaffelse af en ny kirkeklokke, og forventer inden for overskuelig tid, at kunne financiere nødvendige ændringer i tårnet.

Karen Mouritsen betjente orgelet indtil 1988.

Organist Agnethe Nygård blev ansat 1988.

Knud Andersen har været kirkesanger indtil 1977 og

Ole Stevns har været ansat siden 1977.

Børge Justesen var graver indtil 1970.

Evald Sørensen var graver fra 1970 til 1980.

Henry Olsen var graver fra 1980 til 1989.

Tage Sørensen er ansat som graver fra 1989.

1985 udgav menighedsrådet en pjece, der fortæller noget mere om kirkens historie og det kan anbefales at læse denne.

Aaby menighedsråd valgt i 1992.
Vagn Bendiksen Formand.
A. Lindhardt.
Inger Thellufsen.
C.Ring Madsen.
G.Andersen.
E.Konnerup.
Erna Echardt.
Britta hansen.
Per Sørensen.
Bodil Rønn.
Viggo Baun.
Jens Berg.

På kontoret i Aaby-Vedsted sogns kirkekontor er ansat Anne Mette Hedegård.

BYEN AABYBRO I 1993.

Aabybro har taget en stor forandring i de år, der er gået siden 1967. Den er ikke bare blevet større, med flere indbyggere. Byen har også fået gode gader og veje overalt, med fortove så godt som over hele byen. Den er blevet en pæn og en ren by, velholdt overalt. Man kan roligt sige, at byen tager sig ualmindelig godt ud, at se for de besøgende, som kommer i et ærinde til vor by.

Hvordan ser så byen ud idag ? Ja, det vil jeg forsøge at gøre rede for i det følgende:

Vi begynder vor rundtur ved Ryå, eller rettere Vest for Ryå. Her ligger en af de største brugtbilforretninger i landet, Rævhede auto, der er let at få øje på for de mange kørende der kommer ad landevejen, på vej til vesterhavets badestrande. Gården Rævkjærgård, der ligger tæt ved den gamle vej til Vedsted og Birkelse, drives nu af ejeren, Birkelse Gods.

Broen over Ryå er lavet bredere, samtidig med at en nye omkørselsvej blev etableret uden omkring Aabybro. Det var den omkørselsvej, som næsten alle Aabybro borgere havde så meget imod blev udført. Man mente at Aabybro ville sygne hen uden denne trafik. I Dag kan man se det rigtige i vejen. Hvordan skulle den store trafik kunne komme gennem byen, og hvordan skulle byens borgere kunne begå sig i en sådan trafik. Tænk blot på, hvor megen internt kørsel der er i den indre bydel, specielt i tiden op til en week-end.

Vi begiver os mod øst ad Brogårdsvej. Privatmejeriet i no. 148 er det sidste af de 2 mejerier, der tidligere var i Aabybro, og her er stort besøg af kunder, som ønsker at købe mælkeprodukter. "Stenums Gård" i no. 145, som sidst var alderdomshjem for Aabybro kommune, er nu indrettet som Foto-laboratorium. Al jord er frasolgt, kun stuehuset står nogenlunde uændret. "Skovfogedgården" drives ikke længere som landbrug. Bygningerne er restaureret til boligformål og jorden lejet ud.no 158. Jorden mellem "Stenums Gård" og Toftegårdsvejen tilhører nu Tage Christensen.

Vi drejer derefter ind mod byen ad Vestergade, og det første vi møder er vejen mod nord ind til Nørremarken. Denne vej hedder Anlægsvej og den fører os, efter nogle få meter, til Nørremarksvej, og her er nu et helt udbygget villakvarter, der strækker sig fra vest for det gamle anlæg og til Toftegårdsvej, og i nord til Skolevej og helt hen til Kærvej i øst. Hele Nørremarken er bygget på "Kren Spillemands" tidligere jorder.

Den samme vej fører ind til Anlægsvejens børnehave, til de beskyttede boliger og til Aabybro Plejehjem, der ligger i smukke omgivelser, samt ind til Lystanlægget, der nu tilhører Aabybro kommune.

På højre side af Vestergade fører en vej ind til det nu helt udbyggede villakvarter, kaldet "Bryggerkvarteret". Dette område ligger mellem hovedgaden og omfartsvejen, og strækker sig hen til Viaduktvej, hvor det gamle baneareal fandtes. Servicestationen findes på samme plads som altid, men er udvidet med bilvask og kiosk, foruden bilsalg- og reparationer. no 37. Overfor er indgangen til lystanlægget, der som før nævnt nu ejes af Aabybro kommune. Bortset fra plejehjemsbygningerne, er anlægget det samme. Der er anlagt en friluftscene til teater. Denne bruges af Sene 3 til friluftsspil om sommeren. Sportspladsen er nu helt nedlagt og flyttet ud på Viaduktvej, uden for byen. Værkstedet i no 33, som tømrermester Frode Frederiksen (tidligere Ludvig Nielsen) havde, er nu nedrevet og på dette areal er der bygget tofamiliehuse.

På Kræn Spilmandsvej er der udbygget med villaer, og i et af disse finder vi en modetøjsforretning.no. 9 Johan Hansens vognmandsforretning på hjørnet af Vestegade og Kræn Spilmandsvej, drives nu af 2 af hans børn. De forestår dagrenovationskørselen i hele kommunen, og har desuden container-service. Smedjen i no. 27 er nedlagt nu, ligesom malerforretningen på modsatte side i no. 26. Aabybro bogtrykkeri no. 23 er flyttet til Industrivej, i den anden ende af byen, og snedkerværkstedet no. 21 og det gamle ølbryggeri no. 19 er nedlagt. I no. 21 er der foto-atelier.

Monrads ejendom no.22 er udstykket. Stuehuset med de sidste jordtilliggende, blev solgt til Aabybro Ungdomsskole i 1988. Vestergades bageri no. 18 er stadig meget besøgt af kunder, og Tobberups ejendom, hvor der før var blomsterforretning, er nu antikvitetsforretning, og i ejendommen overfor, i no. 16, er der nu et ejendomskontor, der hvor der før var isbar. Butikken på modsatte side no. 15 og Dahlstrups møbelforretning er begge nedlagte, og anvendes som beboelsesejendomme. Her finder vi også vejen til Ungdomsskolen Højskolevej no 7, der er omtalt andet steds.

Erling Niensens ejendom Højskolevej no.1, hvor der før var mælkeriudsalg og støbegodsforretning, er der foruden lejligheder, også en frisørsalon i no. 10. Tøjbutikken i Josef Jensens ejendom no. 8 er nedlagt, ligesom Thorhauges gartneri i Bredgade no.5 ikke eksisterer mere. Begge ejendomme anvendes til beboelse. På hjørnet af Bredgade og Vestergade no. 11 findes stadig slagterforretningen, og i den gamle elværksbygning i no. 9 er der nu blomsterforretning. Her havde et renseri og en garnforretning tidligere til huse. I Mouritsens ejendom no. 8 er der stadig cykelforretning, medens boghandlen på modsatte side i no. 7 er nedlagt, og her er etableret en genbrugsbutik. I Peter Vads ejendom no. 5 er der begravelsesforretning. Det lille hus, som Christian Vad beboede i mange år indtil sin død, er fjernet, for at give adgang til en nyanlagt parkeringsplads bagved. I Prydsøes ejendom no.3 - i mange år skobutik - er der nu en forretning med sports- og jagtartikler, (Jægergården).

I Købmand Voersås ejendom , Vestergade 2, (tidligere Købmand Pedersen), er der nærbutik og døgnkiosk, og overfor i no. 1 finder vi nu en radioforretning, der hvor Tatol før var. Aaby feriehuse havde også tidligere kontor her. Imellem sportsmagasinet og begravelsesforretningen fører Aagade ned til en række enfamiliehuse.

Vi er nu nået igennem Vestergade, der faktisk starter her i T-krydset, og hvor også Kattedamsvej og Østergade starter, og vi begiver os nu op ad Kattedamsvej.

Vi har her en plads midt i byen med springvand, blomster og træer, og bænke for de, som gerne vil slappe af, og se på den travle trafik, der foregår her i dette kryds. I Ejendommen, som

Harald Jensen byggede no. 4, og hvor der tidligere var bankfilial, forsikringsafdeling samt B.P-olieforretning, er der nu indrettet en fodspecialistklinik, et turistkontor samt et antal lejligheder. Overfor er det gamle, røde pakhuis, stalden, træladen for opbevaring af træ, samt den bagved liggende mark nu væk, lige som mit gamle hjem, smedjen, hvor der senere var isenkramforretning og senest el-forretning. Denne bygning brændte, og pladsen er nu inddraget til en nydelig parkerings-plads, på foranledning af Aabybro Kommune, og med udgang til både Vestergade og Kærvej. I den ejendom, der tidligere tilhørte Tage Larsen, no. 6 er der stadig el-forretning, men nu med en ny ejer. I en periode havde vi således ikke mindre end 3 forretninger, hvor man kunne købe elektriske artikler. Slår vi lige en lille smut op ad Kærvej, er det gamle cementstøberi i no. 4, hvor der også en tid var en smedjeforretning og senere tankstation og mekanikerværksted, ændret til boligformål. Den gamle realskole i no. 7 hedder nu "Kærvejskolen", og den er der endnu, men er meget ændret. Det nye og store vandforsyningsanlæg, Aabybro Vandværk er også beliggende her ved Kærvej (omtalt andet steds). Kærvej er udbygget med villaer og til denne støder bl.a. vejen til Nørremarken, Skolevej og Kirkevej.

Vi går nu tilbage til Kærvejens begyndelse, til Kattedamsvej, og her er den tidligere slagterforretning "Slagter Knudsen" i no. 5 nu nedlagt. Nørrehuset no. 8 er nedrevet i forbindelse med byfornyelsen, og ad Hefavej, der nu hedder Torvestræde, er alle de tidligere værkstedsbygninger, samt fjernvarmebygningerne med beboelsen, "Beck's" lille, hvide hus og Gammelgårds hus nu også nedrevet til samme formål. Den gule villa no.12, "Løth's villa" no. 14 "Højbankes villa" no. 16 og Niels åge Andersens villa, tidligere fru. Justesen's , no.10 er alle nedrevet, for at give plads til de nye byfornyelsesplaner, der bl.a. omfatter nogle andelsboliger. Her er også planlagt en ny vej parallelt med Jens Møllersvej, for at forbedre tilkørslen for rutebilerne til rutebilstationen på torvet, og for at lette adgangen til parkeringspladsen foran Aabybro Hallen.

I Mortensgade havde Viggo Bjerre i mange år en vognmandsforretning, der nu er flyttet. Han kørte fragtmandskørsel fra Aalborg til Aabybro, og firmaet blev grundlaget for det nu langt større firma, Bjerre og Knudsen, som kører varer for FDB. Firmaet har ikke længere hjemsted i Aabybro. Tilbage er der stadig en glarmesterforretning i no.13, som ejes af Jacob Nielsen. Der er endvidere 2 frisørsaloner i gaden, i no.21 og no. 41. Mortensgade er nu et fuldt udbygget villa-kvarter, og ved enden af denne finder vi Kirkevej. Lige nord for en del af Kirkevej er etableret et nyt villa-område, Steen Bickersvej-kvarteret.

Vi går nu igen tilbage til Kattedamsvej. Mikkel Poulsens gamle, gule villa er blevet renoveret og indrettet med flere lejligheder, no. 11. På modsatte side, hvor fru Akvald før havde sin lille trikotagebutik i no.18, er der nu revisionskontor og lige herefter støder Jens Møllersvej til. Denne fører til Aabybro Hallen, no. 3 og til parkeringspladserne på torvet.

Bag ved på Per Mortensens ejendom i no 21, hvor kun bygninger er tilbage, er der bygget et lille beboelsesområde, som hedder Pile Alle'. På Elmevej har biblioteket til huse i no. 2, i det tidligere kommunekontor. På hjørnet af Elmevej og Kattedamsvej i no. 28 er der skolefritidsordning for Aabyskolen samt børnehaven, i den hvide villa, som oprindeligt var bygget som sparekasse, men som i en årrække udgjorde kommunekontoret. Tinnes frisørsalon skråt over for i no. 24 er nu nedlagt.

Aabyskolen finder vi også her no. 26, og den er kraftigt udbygget i de senere år. Bagved skolen findes stadig en god sportsplads, der samtidig støder op til Aabybro Hallen. Grønnegade, over for skolen, er villavej, - en murerforretning havde til huse her, men denne er nu nedlagt.

Børnetandklinikken på Kattedamsvej 34 er kommunal og opført for ikke så mange år siden. I den gamle brugsforenings bygning i no.36 er der en temmelig stor møbelforretning. Der er nu et fjerrenseri og dynefabrik på Kattedamsvej 46. Før dette var der cykelforretning og værktøjshandel.

Indius Jensensvej er en villavej, og her finder man i Toftesvinget 6, en sidevej til Indius Jensensvej, et af byens 2 lægehuse. Fra Indius Jensensvej, der munder ud i Kirkevej, udgår flere sidegader og støder ud til Digter-kvarteret. Kløvervej krydser Indius Jensensvej, og her finder man et helsecenter.

Vi når nu til krydset Kattedamsvej, Aaby Sdr. Gade og Kirkevej. På Kirkevej, i det gamle Aaby By Andelsmejeri i no.15, er der nu en smedjeforretning. Overfor lå det gamle cementstøberi, som nu er nedlagt, og på samme side har Kopi Teknik Service til huse i no. 14. I den tidligere grusgrav lidt nærmere kirken 28 E har kommunen sin materialgård, hvori et teknisk personale dagligt har til huse.

Der er bygget en ny præstegård og en ny sognegård på Larsines Jord i no. 21 og 23 (omtalt andet steds, sammen med kirken). Gartneriet "Kirkely" i no. 38 er nedlagt og arealet herfra og vest for Kirkevej, er helt udbygget (Steen Blickerskvarteret). På Kirkevej er der et helsecenter i no. 47, og i stalden og i laden ved den gamle præstegårds avlsbygninger, har egnessamlingen for Aabybro kommune til huse, Hovensvej 41. Øst for kirken - i det område vi tidligere kaldte Vester Hoven - har kommunen opkøbt store arealer, og man har her påbegyndt bygning af et helt nyt boligområde, med Socialt boligbyggeri, andelsboliger, og private boliger. Arealet er endnu ikke helt udbygget. På Øster Houensvej 19, i den gamle kommunale materialgård, som egentligt blev opført til foderstoffer, er der nu systue, og på udenomsarealerne er der hundedressurbane.

Vi er nu nået til Knøsgård, og her er købmandsforretningen nedlagt for en del år siden. Tørmester Lars Mølgaard har stadig sit værksted i no. 17, det værksted, han overtog efter Oluf Jochumsen. Et hvidevarecenter finder vi i no. 42. Gartneriet "Torngård" skal også nævnes her, selv om det ganske vist er beliggende på Torngårdsvej 49. Gartneriet ejes og drives af ægteparret Jørgensen, og er en temmelig stor forretning med et stort salg af blomsterverer og andet grønt.

Tilbage til krydset Kattedamsvej/Toftevej. Her er der stadig automobilforretning, og der er også etableret damefrisørsalon. no. 62. Overfor, i no. 61, er der anlagt en kommunal børnehaven, "Børnehuset", i den bygning, hvor der i mange år var et BP-olie depot. Børnehuset blev midlertidigt etableret i denne bygning og er planlagt flyttet.

På Toftevej fører en vej ind til boligkvarteret "Aabybro Øst", og på Toftevej findes en virksomhed, Impuls Teknik, der ejes og drives af Chr. Pedersen. Virksomheden, der er ret ny, har til huse i nyopførte bygninger, efter at de gamle landbrugsbygninger nedbrændte. Her er beskæftiget ca.15 medarbejdere med fremstilling af moderne, tekniske styreapparater for varmesystemer, og man afsæter disse til både ind- og udlandet. Virksomheden startede i 1983, og eksporterer nu ca. 50% af sine produkter.

Overfor denne virksomhed går vejen ind til kommunens administrationsbygning, der dog også

har vejadgang fra Aaby Sdr. Gade. Længere henne ad Toftevej støder en sidevej til, Peter Løthsvej, og leder os ind til Nordjyllands Amtsplejehjem for psykiske syge plejepatienter, no.3. Der er 36 plejehjemspladser, og hjemmet ledes af Else Daugbjerg Andersen.

Ad Peter Løthsvej er der også adgang til Aabybro Friskole, der er opført for ca. 10 år siden, no. 5, og også er omtalt andet steds. På denne vej er der i no. 4 endvidere opført en ny brandstation, der er bemannet med frivillig arbejdskraft, og under ledelse af teknisk forvaltning med John Nielsen, som brandinspektør.

På hjørnet af Toftevej og Peter Løthsvej er opført en ejendom, hvor S.I.D. - Specialarbejderforbundet, har regionskontorer.

På Torngårdsvej i no. 9 er der en forretning for brugskunst, tøj og antikviteter.

Vi skal nu endnu engang tilbage til krydset Kattedamsvej, Kirkevej og Aaby Sdr. Gade. Her finder vi Aabybro Mørtel-og Betonvarefabrik, beliggende i no.15 på Aaby Sdr. Gade. Medens dette skrives planlægges at opføre andelsboliger på det store areal, og alle fabriksbygninger fjernet."Bjerres Gård" har allerede måttet vige pladsen for andelsboligbyggeri. Fra Sdr. Gade fører vejen ind til Skipper Clements kvarteret, som er bygget på Bjerres og Margrethe Ørums tidligere marker. På Skp. Clementsvej har Nordjyllands Amt opført et bofællesskab for retarderede patienter no. 27, og her på denne vej har også kommunens ældste børnehave til huse i no. 25. Fra Aaby sdr. gade er der adgang til Aaby-centret.

Vi skal nu tilbage til udgangspunktet for Kattedamsvej, nemlig krydset Vestergade-Østergade, og vi begiver os ud ad Østergade. I de lokaler, hvor Andelsbanken tidligere havde sin afdeling, i no. 2, er der nu en pub, Quiens pub no. 2, og i den tidligere "Nissens manufakturforretning" i no. 3 er der nu et maleriudstillingslokale og en restaurant for Quick Food. Der har tidligere i en periode været en såkaldt døgnkiosk, hvor man kunne hente mange af de ting, man havde glemt at købe i butikernes normale åbningstid. I nu afdøde Harald Jensens ejendom i no. 5, er der damefrisørsalon, og i no.7 er der installatørforretning. I den tidligere urmager- og guldsmedeforretning i no. 4, er der nu en køreskole, og bygningen ved siden af, hvor Engelund i mange år havde sin skrædderforretning, har måtte afgive pladsen til fordel for Sparekassen Nordjylland, der har udvidet også til denne side.

På Viaduktvej 2, der hed Stationsvej indtil kommunesammenlægningen i 1970, fandt man den gamle kro. Denne er ligeledes opkøbt af Sparekassen, der har restaureret bygningen. Den er nu også bygget sammen med Sparekassens øvrige bygninger, og man anvender største delen heraf til egne formål, men en del er udlejet til et ejendomsmæglerfirma, en klinik for fysioterapi og til kontor for arbejdsanvisning. På modsatte side, hvor den gamle biograf fandtes, er der nu en pub, med navnet "Skipper Clements Pub". Bagerivej 2. Det gamle posthus på Viaduktvej 5 er opkøbt, og finder anvendelse som bl.a. advokatkontor. Et forsikringselskab har til huse i no. 7, den gamle stationsbygning, hvor man også finder et arkitektkontor. Ved enden af Viaduktvej, helt nede ved den gamle jernbanebro over Ryå, ligger det store nye idrætsanlæg, som kommunen har ladet udføre. Her kan sportsfolk, foruden at dyrke deres sport, også finde overnatningsmuligheder, og adskillige inden- og udenlandske sportsklubber har i tidens løb henlagt deres træningsophold til disse faciliteter. Ejendommen bestyres af idrætsforeningerne. For enden af Viaduktvej, ikke langt fra Ryå har kommunen etableret et stort, nyt rensningsanlæg, som er også er omtalt andetsteds.

Postvænget er en sidegade til Viaduktvej. Her finder du en tandlægeklinik og på samme vej er der også et lægehus i no. 1. Langs det gamle baneareal, er der nu et fuldt udbygget boligområde, med udsigt til en stor, åben naturgrund,- det gamle baneareal.

Tilbage til Østergade: Her er der stadig tobaks- og vinforretning i no. 9 og i mellem no. 7 og no. 9 er der anlagt en sti, som forbinder det nyopførte boligområde på Torvet med Østergade. Det gamle bageri eksisterer stadig, med ny indehaver, og her er også en restaurant, no. 10. Der er oprettet apotekerudsalg fra Saltum apotek i no. 10 A. Her var der i en periode i 1970'erne et møntvaskeri, hvor byens borgere selv kunne vaske deres tøj. I dag har vist næsten alle hjem deres egen vaskemaskine. Farvehandelen finder vi fortsat i no. 11, men der er nu børnetøjsforretning og damefrisørsalon, der hvor Beltoft solgte trikotagevarer og hvor købmand Bryd havde sin butik. På modsatte side af gaden har Nørresundby Bank sin filial i no. 12, og her overfor finder vi rutebilstationen med tilhørende kiosk. Rutebilstationen er planlagt at skulle nedrives, for at flytte ind i de nybyggede forretningsejendomme på Torvet, hvor på nuværende tidspunkt et forsikringselskab og en modetøjsbutik har indrettet sig i stuelokalerne.

Der er, medens dette skrives, planer om en omlægning af trafikken, så Østergade bliver tilført mindre trafik mellem Kattedamsvej og Rolighedsvej. Unibanks Aabybro Afdeling er beliggende på det hjørne, hvor den nye, planlagte udkørselsvej fra parkeringspladsen ud til Østergade, er tænkt anlagt.no. 17.

Rolighedsvej, som er beliggende overfor, bringer os ned til et Boligkvarter, -"Fuglekvarteret"- som er bygget på Kren Bødkers, Dams og Sandø Grøns tidligere marker. Det nye Aabybro Postkontor er beliggende først i gaden i no. 2 (omtalt andet steds).

I Østergade er der stadig V.V.S. forretning i no. 19, medens der ved mekaniker Gravens tidligere forretning, er bygget nye udstillingslokaler for salg af brugte biler.no. 21-22. Der er stadig møbelforretning på modsatte side i no. 20, medens farvehandelen og skomagerforretningen nu er nedlagte og apotekerudsalget, som før nævnt er flyttet.

På Irisvej er der udbygget med villaer, og der er en damefrisørsalon i no. 25 og en revisorforretning i no.13. Karetmager Knøsgårds værksted og bolig er helt fjernet, for at give plads for en modestofforretning og et supermarked, Aldi, i no. 30. I Aabybro Centret, hvor der findes 16 særdeles gode specialforretninger og 3 store supermarkeder, kan man finde næsten alt, hvad man har brug for, - eller blot kan ønske sig. Priserne er rimelige, og der er her meget dygtige forretningsfolk til at betjene kunderne. Det har bevirket, at der dagligt kommer kunder fra det store opland. Det har vist sig, at ideen med at bygge centret var en god investering, for både køber og sælger. Da centeret startede først i 70'erne, var der kun 10 forretninger.

Længere ud af Østergade, på hjørnet af Birkelsevej og Østergade, er der en stor benzinstation med servicefaciliteter både til bil og til fører. Fra Birkelsevej fører flere gader til boligområderne, "Fuglekvarteret" og det gamle Rosenlund, og ved enden af vejen er der bygget en del socialt boligbyggeri langs hovedvejen, og nærmere ind imod byen. Birkelsevej har i nogle år ikke haft adgang til omfartsvejen, - et sikkerhedshensyn til den store, og hurtige trafik der.

På hjørnet af Østergade og Aaby Sdr. Gade har man renoveret det tidligere pensionisthjem, og indrettet bygningen til ungdomsboliger. Slagterforretningen i no. 53 og cykelforretningen i no. 61 er nedlagte. På modsatte side er der dyreklinik og dyrlægepraksis i no. 54 og i nabovillaen er der nu forretning for dyrefoder, der hvor der før var barbersalon.

Langs Møllevej er der boliger, lige som sidegaderne til fuglekvarteret og til det gamle Rosenlund. S.I.D. har lokalkontor og forsamlingsaal i Østergade 64, og i den gamle Rosenlund Brugsforenings bygning i no. 66 er forsikringsselskab og kiropraktikpraksis. Herefter fører vejen ind til bebyggelsen på Jochumsens gamle Markedsplads, og på den ene side langs søen, der tidligere var grusgrav.

I krydset Toftevej/Østergade og Fristrupvej er smedjen tildels nedlagt, og i den gamle forskolebygning i no.97, er der nu børnbepasningsordning. På modsatte side af gaden, hvor der tidligere var en tømmerforretning, er der på Fristrupvej 1, en modetøjsbutik og her er også et servicecenter for pumper til næsten alle formål. Denne forretning - Flygt Pumper, startede i 1975, og er en filial af hoved-firmaet i København. Den daglige drift varetages af 1 bestyrer og 4 medarbejdere. Der er værktøjsbutik i den næste ejendom i no.3, og en systue i no. 10. På hjørnet af Fristrupvej og Møllehavevej finder vi vognfabrikken Jøni, der er en af de største virksomheder, der har etableret sig i de senere år. Man begyndte 1972 i en garage på Fristrupvej, og grundlæggerne var Poul Verner Jørgensen og Christian Hoven Nielsen. Firmanavnet er fra deres efternavne. Fra starten byggedes lastbiler op, og man reparerede disse. Det gik godt for firmaet, og i 1976 flyttede man, - byggede nye lokaler på 500 kvadratm. på nabogrunden. Der var da 6 medarbejdere og produktion og medarbejderstab forøgedes støt, - specielt i 1980, hvor der var særligt travlt. 1988 overtog man Sæby vognfabrik, og i 1991 udvidede fabrikken med yderligere 1200 kvadratm., der bl.a. består af sandblæseanlæg, malerkabine, opretteværksted og bremseprøvestand for lastbiler. Produktionen består hovedsageligt af containeranlæg samt hydraulikanlæg for lastbiler, og man udfører reparationsarbejder. Siden 1986 har Poul Verner Jørgensen været eneindehaver af Jøni, der i dag har 35 medarbejdere.

Ved enden af det nye vejstykke, som er lavet imellem S.& W. og Nordan Møbler, er der et værksted for reparation af køleanlæg.

1984 startedes en ny virksomhed, Nordan Møbler, på Fristrupvej no.15, hvor der før var vindues- og dørfabrik. Denne er en møbelpolsterfabrik, der er igangsat og ledet af Søren Sørensen og Poul Sørensen. Der er 14 medarbejdere, og man fremstiller møbler, fortrinsvis til det indenlandske marked, men man afsætter også ca. 25% af produktionen til eksport. På samme matr. no. 15a er der en forretning for have- og skovbrugsværktøjer, medens der på hjørnet i no. 17 er et værksted for autoreparationer og brugtbilsalg.

På modsatte side af Fristrupvej fører en vej ind til det nye Hotel Søparken, der er smukt beliggende mellem omfartsvejen og den anlagte sø. I dette område fandt man tidligere Nørhaves Grusgrav, og det er denne, der efter et større anlægsarbejde er med til at give området sit smukke og attraktive ydre. Dette område er mål for mange spadsereture i Aabybro. Her finder man nu også T.V.Nord, en regional TV station og The Voice Nord, der er en radiostation.

Vi går nu til Møllehavevej 2, og her findes en af kommunens største arbejdspladser, S & W Medico Teknik a/s. S & W begyndte i Aabybro d. 22/3 1982 i 1400 kvadr. nyopførte lokaler, og med 24 medarbejdere. Allerede i 1985 måtte man udvide med yderligere 1000 kvadr. og man var nu 70 medarbejdere i virksomheden. 1992-93 byggede man så yderligere 2000

kvadm. til, og foretog en ændring af produktionslokalerne og af udenomsfaciliteterne, og fik bl.a. bedre muligheder for parkering for medarbejderne. Der er nu 160 medarbejdere i virksomheden, og de fleste af disse, ca.70%, kommer fra Aabybro. 98% af produktionen går til export og er hovedsagelig til brug i medicinalindustrien. Fabrikken ejes af den engelske Vickers - koncern , der med 15000 ansatte råder over en stor salgsorganisation over hele verden. Efter den sidste udvidelse af fabrikken er der foretaget en udflytning af produktionen fra København, til en samlet enhed i Aabybro. Fabrikkens daglige drift har i hele perioden i Aabybro været dygtigt ledet af produktionschef Otto Barsø. Koncernens Direktør i Danmark er Claus Mølgård, København.

På Mølhavevej 5 findes også Aabybro Tømmerhandel & Byggecenter, som er en filial af Brønderslev Trælasthandel. Denne virksomhed kom til byen i sidste del af 70'erne, og har foretaget flere udvidelser.

På Mølhavevej 6 har firmaet Polar Frost aps. til huse. D.L.G. Vensyssel og Han Herred (Dansk Landbrugs Grovvarereselskab.) har til huse på et stort område - Mølhavevej 7-9. Oprindeligt var der foderstof-forretning bag ved den gamle brugsforening på Kattedamsvej. Senere flyttede man denne til Hovensvej, hvor man byggede lager-og kontorbygning, og i 1975 flyttede man til den nuværende beliggenhed. Man har udvidet og bygget til flere gange, således der nu er i alt ca. 6800 kvadm. bygninger. Forretningsfører Kjeld Friis er leder af virksomheden, der har 22 medarbejdere og ekstra mandskab, f.eks. i høsttiden. D.L.G. dækker et stort område, fra Fjerritslev i vest, til Vester Hassing i øst, og fra Limfjorden i syd til Serritslev i nord.

I dette område finder vi også PT Vinduer & Dører i no. 10. Virksomheden, der som navnet antyder, laver vinduer og dører, begyndte oprindeligt i Biersted i 1977, og havde dengang 2 indehavere. I 1979 flyttede man til Aabybro i lejede lokaler på Fristrupvej 1, men her blev der i løbet af 1985 også for lidt plads, og man byggede derfor en ny, moderne fabrik på den nuværende adresse, hvor man med nye snedkerimaskiner, og en god medarbejderstab på 25 personer, fremstiller alle former for vinduer og døre i en god kvalitet. Fabrikken drives af Poul Pedersen, som også er eneindehaver.

Eridan i 12a, er en virksomhed, der forarbejder blod fra slagterierne. Denne virksomhed ejes af de 5 største slagterier i landet, og er et andelsforetagende. Man modtager blod fra en række danske slagterier. Bygningerne blev i sin tid opført som privatslagteri. Dette slagteri blev imidlertid efter nogen tids drift nedlagt, og overtaget af de nuværende ejere, som har ændret bygningerne til det nuværende formål. Man fremstiller plasma til konservesindustrien, samt tilskudsfoder til minkfoder-branchen. Der er 10 medarbejdere under ledelse af administrationschef Lars Aagård.

1980 startede i Aabybro, på Mølhavevej 20, fabrikken Cubic Modulsystem a/s, i en nyopført bygning på 660 kvadm. Man havde 2 medarbejdere. I 1986 blev der udvidet med yderligere 640 kvadm. Virksomheden har i dag 25 medarbejdere, og besidder en særdeles moderne maskinpark, blandt andet en del computerstyrede maskiner, der står i de store, lyse værkstedslokaler. Fabrikken fremstiller fordelingstavler til el-industrien, og ca.35% af denne produktion eksporterer virksomheden direkte til andre, udenlandske virksomheder. Man regner med at ca. 90% af produktionen ender i udlandet, idet man leverer til andre eksporterende virksomheder her i landet. Fabrikken, der arbejder sammen med moderselskabet i Brønderslev og Vrå, har

eksport til bl.a. Singapore, Honkong, Japan, Kina og Australien. Den daglige drift i Aabybro ledes dygtigt af driftsleder Jan Hird, og man har planlagt yderligere udvidelser af virksomheden.

I 1986 startede Migatronic Automat Division a/s sin virksomhed i Aabybro på Mølhavevej 22. Denne er en afdeling af svejsemaskinfabrikken Migatronic i Fjerritslev. Man startede med 4 medarbejdere, og i en bygning, som var blevet opført til et andet formål, men som var blevet ledig. Afdelingen beskæftiger i dag 28 medarbejdere, der arbejder med svejseautomatisering, herunder fremstilling af robotter, og virksomheden ledes af direktør Knud Pedersen. Man er for tiden i gang med en større udvidelse af fabrikken.

Ejendommen på Mølhavevej 10b, var oprindeligt bygget som traktor-værksted, med salg og reparationer som formål. Denne er nu overtaget af direktør Hans Sørensen, Frstrup Maskinfabrik.

Murermester Christian Rønn, har en lagerbygning i no. 14.

Vi har nu besøgt næsten hele den del af industrikvarteret, der er beliggende op mod omfartsvejen, og begiver os nu tilbage til Østergade. I ejendommen Østergade 94, hvor der tidligere var en maskinfabrik og metalstøberi, er der nu snedkerværksted. Per Larsen har flyttet sit tømrer-snedkerværksted over på den modsatte side af gaden, idet han har lejet sine værksteder på no. 99 ud til L.H. Agro. Der er også en V.V.S. forretning her.

På modsatte side i Østergade (no 99-109) har elektronikfirmaet L.H. Elektronik sin virksomhed, der er den næststørste private arbejdsplads i Aabybro, med sine 46 ansatte i firmaet herhjemme, foruden 11 ansatte i England, Tyskland og Frankrig.

Firmaet råder over et arbejdsareal på 1800 kvadratmeter.

Oprindeligt begyndte Per Bang Larsen med en radioforretning i Østergade, men flyttede derefter til Aaby Centret da dette blev etableret, og hvor han havde en stor radio-og fjernsynsforretning.

L.H. Elektronik er en specialafdeling under L.H. Agro a/s, der i snart 20 år har udviklet og produceret elektronik til landrugsmaskiner i det meste af Europa, og hører til de førende på området, idet man har gennemført en omfattende produktudvikling.

Af de produkter som fremstilles, kan nævnes spildindikatorer til høstmaskiner, traktorcomputere bl.a. for måling af tidsforbrug, dosering af sprøjtevædske, samt kontrol ved gyllespredning.

For 9 år siden blev Henning Brunn meddirektør i firmaet sammen med stifteren, Per Bang Larsen.

Ved Industrivejens begyndelse finder vi Aabybro Posten, som Kristian Kjær stadig er leder af no.1.

På modsatte side finder vi nogle bygninger, der oprindeligt blev bygget til Aaby Sommerhusindustri. Da dette firma lukkede, blev disse overtaget af Amu Centret. no.2-6. Her har mange mennesker gode muligheder for at dygtiggøre sig.

Et tidligere autoværksted i no. 3 er nu nedlagt, og bygningen udlejet til kommunen, til brug for undervisning.

Firmaet "Retec" i no.5, som forhandler autoreservedele og værktøj, har også bremse-og kølercenter. Firmaet er oprindeligt startet i Østergade inde i byen, men flyttede til industrikvarteret allerede i 1974. Nuværende bygninger er opført 1989. Firmaet, der ejes og ledes af Finn Sørensen, har 10 medarbejdere. Ejendommen no. 14 ejes også af Finn Sørensen.

1976 startede maskinfabrikken Aaby Stål sin virksomhed, og allerede i 1977 måtte den udvides. Det samme skete både i 1984 og i 1989 hvor der blev bygget nye fabrikslokaler således firmaet i dag råder over 1220 kvadr., og har 32 medarbejdere.

Produktionen består hovedsagelig af slagteriartikler i rustfrie materialer og hvoraf ca. 50% bliver eksporteret. Fabrikken ejes og ledes af direktør Henning Trudslev.

S.E.S. Buslinier i no. 8 startede i 1971 med een bus, og råder i dag over 8 moderne busser. Der køres med skolebørn fra oplandet, samt buskørsel for Nordjyllands Trafikselskab, og endvidere turistkørsel til udlandet, - mest Polen og Ungarn. Firmaet ejes og ledes af direktør Svend Sørensen, og har 10 medarbejdere.

Firmaet A.C. Computer har til huse i no.10 og ejes af A. Christensen.

Snedkermester Per Larsen har lager i den store træhal i no.13.

Kurt Larsen driver i no 15-17 et stor Autoreparationsværksted med tilhørende bilhandel. Der forhandles både brugte og nye biler. Her er 10 medarbejdere beskæftiget.

Jørgen Vedsted har et maskinværksted i no.19 og et cykelværksted samt lagerlokale i no. 28.

Her er endnu en bilforretning, i bygningen no. 16 v/ K. Jensen.

Egon Jensen, Industrivej 20, har forretning med fugeteknik her.

V. Kristensen har V.V.S.-service, samt gas- og oliefyrsservice og en selvbetjeningsbutik i no. 21.

Poul Zink har i no. 22 en forretningen som hedder Pejse-og Skorstenseksperten, og herfra drives skorstensfejerfirmaet også af Børge Nielsen.

V.V.S.forretning i no. 23 ejes af Jørgen Jensen.

No. 25 og no. 29 tilhører vognmand Jørgen Thomsen, der har Taxi- og rutebilkørsel.

Rævhede Automobilforretning har her et autolakeringsværksted, i no. 26.

Aabybro bogtrykkeri har også lokaler her i no 27.

En del af lokalerne i ejendommen 30a er lejet ud som lager for firmaet Cia Chips.

Euro Channels er et firma, der sælger computerdele, samt løsdele til radio-og fjernsyn. Firmaet finder vi i no. 31.

I no. 35 har Murermester Ejvind Trandum en bygning, som han dels bruger til lagerplads, og dels lejer ud til landbrugsmaskinfirmaet P. Rosendahl og Co.

Aabybro Fjernvarmecentral er beliggende på no 40a, (beskrives andet steds i bogen.)

Begiver vi os længere ud ad Østergade i sydlig retning, får vi mulighed for at dreje ind på Knøgsgårdsvej, som er en ny forbindelse ind til industriområdet her.

Kommunen har opkøbt jord til brug for teknologiparken, som er anlagt, med henblik på kom-

mende erhvervsvirksomheder.

Det første man møder her, er en lagerbygning for entreprenørmaskiner samt kontorer for entreprenørforretningen Erling Nielsens Efterfølger, Poul Pedersen, der driver en omfattende forretning både i ind-og udland, og beskæftiger ca 35 medarbejdere . Bygningen er opført 1988.

Danfotech-Nutridan i no.112 er en maskinfabrik som fremstiller slagteriartikler.

Dette firma købte i 1974 af mig Maskinfabrikken Hefa, og videreførte denne under navnet Nutridan Engineering a/s. Firmaet fortsatte inde i byen på den nu nedlagte Hefavej, indtil 1987, idet man byggede en ny fabriksbygning på 2300 kvadm.

Efteråret 1992 fusionerede Nutridan med Aalborgfirmaet Danfotech, der er bosiddende i Gug.

På virksomheden i Aabybro er der beskæftiget 30 ansatte og i Aalborgfirmaet ca. 40 medarbejdere.

Der fremstilles forskellige redskaber og maskiner til slagteribranchen, i rustfrit stål, såsom bacompressere, flækkemaskiner, glidestangs anlæg, blodanlæg, afhudeanlæg og firmaet udfører også andre opgaver inden for branchen. Man har ligeledes en ganske betragtelig eksport.

Firmaet ejes af 6 aktionærer. Kjeld Elimar er administrerende direktør, og Peder Møller er chef i Aabybro-afdelingen.

J.K. Trading, som vi finder i no. 116, er en maskinfabrik, der opbygger tankvogne samt udfører reparationer på sådanne. Endvidere sælger man olie- og gasprodukter i et stort område af Vensyssel. Virksomheden der, oprindeligt er startet af 2 igangsættere ejes og ledes af Jørgen Krogsgård.

Aabybro erhvervspark er en ny industribegyggelse, der er opført på det store areal, hvor der i mange år bl.a. var autoophug, og et aktieselskab står for opbygningerne og udlejningen af dete.

Flex Coil a/s i no.115 har til huse i en nyopført bygning på 1800 kvadm. Firmaet er nystartet med 12 medarbejdere, og man regner med at kunne beskæftige 25-30 medarbejdere, inden for en overskuelig fremtid. Med en moderne maskinpark, fremstilles varmevekslere i rustfrit stål og aluminium. 70 % er beregnet for eksport. Firmaet har 4 ejere, og Per Bundgård er administrerende direktør.

Aabybro Camping i no.121 har Majbrit og Ib Johannesen som ejere. De har en bygning på 1100 kvadm. og et udenoms areal på 7000 kvadm. Bygningen var oprindeligt bygget til et andet formål, men egner sig glimrende til forretningen, der foruden salg af campingvogne også sælger fritidsudstyr, samt foretager reparationer af campingvogne. Der er 5 medarbejdere.

Tæt herved i no. 119 er der et autolakeringsfirma, der er etableret i 1992 i et lokale på 420 kvadm. og med 4 medarbejdere.

Over for Erhvervsparken, i krydset mellem Skeelslundvejen og Østergade, ligger Eskildsens Møbelforretning, og fra Skeelslundsvejen fører en vej ind til det nyanlagte golfanlæg, som er beskrevet andet steds.

Ved Skeelslundsvejen er Aabybro Erhvervskontor beliggende, sammen med Turistkontoret for

Nordjyllands amt. Disse institutioner har til huse på det gamle Skeelslund slot.

Længere ad Thistedvej, i retning mod Aalborg og der hvor en vej fører mod Biersted, finder vi Svanekjærs Møbelforretning.

Jeg mener nu at have gennemgået det meste af vor by, og beskrevet hvor forretninger og næringsdrivende har til huse. Har jeg overset enkelte, beder jeg om undskyldning herfor, byen er jo vokset meget i de senere år, og det har naturligvis givet sig udslag i større og mere forretningsliv, som vi håber yderligere må blive udbygget, til gavn for os alle.

Som det fremgår, har jeg næsten alene koncentreret mig om forretningslivet i Aabybro, - et forretningsliv som naturligvis ikke kan eksistere uden en god og solid kundekreds, og den finder vi bl.a. i det store boligbyggeri som er foregået gennem årene, omkring den gamle bykerne. Jeg vil herefter nævne, så godt som jeg erindrer, lidt om hvilket tidsrum byggerierne omtrent har fundet sted.

Nørremarskskvarteret er påbegyndt ca. 1973 og udbygget de følgende år.

På Bryggervangen er byggeriet begyndt 1964.

Kræn Spilmandsvej i perioden 1964-1975.

Bredgade og Stationsvej-kvarteret blev startet før 1960 og er gradvist blevet udbygget.

Fuglekvarteret fra 1966-1968.

Digterkvarteret fra 1970-1973.

Blomsterkvarteret fra 1965 -1969.

Liljevej fra 1963.

Syrenvej fra 1963.

Skp.Clements-kvarteret fra 1963.

Social boligbyggeri på Birkelsevejen og Sneppevej i 1987.

Social boligbyggeri øst, syd, Tyttebærvej-Blåbærvej i 1979

Social boligbyggeri øst, nord ved kirken, Tranebærvej i 1990.

Byfornyelsen 1992-93-94.

Løvsangervej fra 1978 til 1980.

Industrikvarteret syd påbegyndt i 1961.

Industrikvarteret nord påbegyndt i 1972/73.

St. Blickerskvarteret 1974-75-76.

FLYGTNINGE I AABYBRO.

Også Aabybro må være med til at hjælpe i de næsten altid meget tragiske situationer, der opstår når mennesker ikke kan enes. Der er i dag mere uro i verden end nogensinde før. Der er krige mange steder, og mennesker flygter fra deres hjem, fra deres land, - nogle for senere at vende tilbage og andre for altid.

Tirsdag den 26. juni 1990 ankom således ca. 50 vietnamesiske flygtninge til Aabybro. De kom hertil direkte fra flygtningelejre i Hong Kong og i Thailand, og selv om det i dag er en del år siden Vietnamkrigen foregik, har denne stadig store konsekvenser for mange mennesker i dette område af verden.

Man havde i tiden fra det blev bestemt, at Aabybro skulle modtage flygtninge og frem til modtagelsen af disse, forberedt sig på bedste måde på denne modtagelse. Dansk flygtninge-

hjælp forestod indkvarteringen af flygtningene og havde til dette formål lejet boliger forskellige steder i byen, som skulle fungere som "gennemgangsboliger". Senere fandtes mere permanente løsninger for indkvarteringen.

Flygtningene blev modtaget af både det "officielle" Aabybro, men også af en støttekreds af borgere, der søgte at være behjælpelige med de problemer, der altid vil opstå i en sådan situation.

Dansk Flygtningehjælp har forpligtigelser over for flygtninge i indtil 18 måneder efter de er kommet til Danmark, og man løste i tæt samarbejde med Aabybro kommune alle de praktiske problemer, som f.eks. sprogundervisning, børnepasning, o.s.v. Mens de voksne flygtninge således modtog danskundervisning, som foregik på Aaby Skolen, skulle børnene passes. Dette foregik i starten i Børnehuset på Kattedamsvej og senere lejede man bygningen på Kattedamsvej 61. Allerede den 2 juli startede man både danskundervisningen og børnepasningen og der var ansat både dansk og vietnamesisk personale til dette.

Der er i dag ca. 70 vietnamesere i Aabybro, og vi må konstatere, at disse er faldet utroligt godt til her, - så godt at man fra andre kommuner, hvor man står foran modtagelsen af flygtninge, har fundet det formålstjenligt at kontakte Aabybro om råd og vejledning i denne forbindelse.

NÆRINGSDRIVENDE OG HANDELLENDE I AABYBRO 1993.

AABYBRO KOMMUNE.

Rådhuset, Toftevej 43.

Borgmester: Ole Lykkegård Andersen.

KIRKEKONTOR.

Aaby- og Vedsted sogn, Kirkevej 21.

Provst: Viggo Baun og sognepræst: Jens Berg.

KIRKEGÅRDSKONTOR.

Kirkegårdsleder: Tage Sørensen.

MENIGHEDSRÅD.

Formand: Vagn Bendixen, Bryggervangen 11.

PLEJEHJEM.

Aabybro Plejehjem, Anlægsvej 2,

forstander: Frank Dubgård, (38+3 pladser)

sammenslutning af diakonhjem.

SOCIAL PLEJEHJEM.

Aabybro Psykiatrisk Plejehjem,(36 pladser)
Peter Løthsvej 3,
leder: Else Daugbjerg Andersen

BOFÆLLESSKAB.

Bofællesskabet Anlægsvej,kommunalt.
Boenheden, Skp. Clementsvej 1, leder: Inger Marie Jensen.

LÆGER.

Niels M. Holme, Postvænget 1.
Erik A. Sørensen, Postvænget 1.
Frits O. Christensen, Postvænget 1.
Finn Lorentzen, Toftesvinget 6.
Steffen Kelstrup, Toftesvinget 6.

DYRLÆGER.

Kirsten og Knud Boeck, Østergade 54.

DYREHOSPITAL.

Kirsten og Knud Boeck, Østergade 54.

APOTEK.

Aabybro Apotek, Østergade 10 B,
afdeling af Saltum Apotek v/ Hanne Tveden.

JORDEMODER.

Jordemoderkonsultationen, Aaby Centret 13a. 1.ste sal. v/ Grethe Nielsen.

KIROPRAKTIKKER.

Jytte Andersen, Østergade 66a.

SELVHJÆLPSPROJEKT.

Aabybro afdeling, leder: Karen Poulsen.

SUNDHEDSAFDELING.

Hjemmeplejeafdeling, leder: sygeplejerske
Lisette Dyrberg Nielsen.

POLITI.

Politikontoret i Aabybro, Luthersvej 3
landpolitiassistent: Bent Bach Sørensen.

BRANDVÆSEN.

Aabybro Brandvæsen, Toftevej 3, leder: John Nielsen.

POSTKONTOR.

Aabybro Postkontor, Rolighedsvej 2
leder: Inger Jensen.

TV2/NORD.

Søparken 4, leder: Bent Bjørn.

TANDLÆGER.

G. Beyer Christensen, Bredgade 4.
tandlægerne, Postvænget 4
V/ Lissy og Finn Frederiksen og Pelle Broberg
Børnetandklinikken, Kattedamsvej 34
leder: Lone Broberg.

IDRÆTSANLÆG.

Aabybro hallen, Jens Møllersvej 3, leder: Jørgen Abildgård.
Idrætsanlægget, Viaduktvej. leder: Kai B. Pedersen
Svømmehallen, Jens Møllersvej 3, leder: Jørgen Abildgård.

ADVOKATER.

Lisa Sømosegård Jensen, Viaduktvej 3.
Per Mogensen, Viaduktvej 3.

PENGEINSTITUTTER.

Sparekassen Nordjylland, Østergade 8
direktør: Jørgen Rytter Andersen.

Nørresundby Banks Aabybro afdeling,
Østergade 12, filialbestyrer: Bruno Jensen.

Unibanks Aabybro afdeling Østergade 17,
filialbestyrer: Bjarne Thomasen.

Den Danske Banks Aabybro afdeling,
Aaby centret. filialbestyrer: Erik Nielsen.

ELFORSYNING.

Formand: Ole Sloth Pedersen, Lærkevej 13.

FJERNVARME.

Aabybro Fjernvarmeværk, Industrivej 40,
formand: Simon Agesen, Indius Jensensvej 22.

EHVERVSKONTOR.

Skeelslundsvej 99, Erhvervschef. Andy Jensen.

SOMMERHUSUDLEJNING.

Aabybro Sommerhusudlejning, Nørremarksvej 22. v/ Haese.

S.I.D.

Aabybro afdeling, Østergade 64
formand: Erik Nielsen.

S.I.D.

Distriktskontor, Toftevej
Distriktssekretær: Preben Holm.

HOTEL.

Søparken 1.

OVERNATNING.

Sportsanlægget , Viaduktvej, leder: Henrik Nees.

Hotel Søparken 1.

BEGRAVELSESFORRETNING.

Aabybro Begravelsesforretning, Vestergade 5.
v/ Thora og Svend Kristensen.

LANDBRUGSMASKINER.

v/ P. Rosendahl, Industrivej 35.

FLYTTEFORRETNING.

Aaby Transport, Tyttebærvej 26. v/ L Knudsen.

VOGNMÆND.

Aabybro Taxi Biler, Industrivej 29. v/ J. Thomsen.

Stoltzes Rute- & Turistbiler, Møllevej 18.

RUTEBIL-TURIST.

S .E .S. Buslinier, Industrivej 8. v/ Svend Sørensen.
Stoltzes Rute-Turistfart, Møllevej 18. v/ J Stoltze.

RUTEBILSTATION.

Torvet 15, leder: Jørgen Poulsen.

KRISTELIG FAGFORENING.

Kontoret v/ Børge Jensen. Torvet 11.

DISKOTEK.

Skipper Clement, Bagerivej 2.

MAD UD AF HUSET.

Bach Yen, Østergade 10.

Midtbyens Quick Food, Østergade 3.

FORSIKRING.

Baltica, Torvestræde 1, leder: Bjarne Sølvkjær.

Hafnia, Viaduktvej 7, leder: Henning Mejlholm.

Alm. Brand.

v/ E. Bennesen, Indius Jensensvej 18.

Købstædernes Alm. Brandforsikring,
Torvet 1, leder: Bjarne Sølvkjær.

SOLARIUM.

Aabybro Hallen, leder: Jørgen Abildgård.

RESTAURANTER.

Skipper Clement, Bagerivej 2.

Hotel Søparken.

Aabybro Hallens Cafeteria. V/ ?

Bach Yen, Østergade 10.

Quens Pup, Østergade 1.

Quich Food, Østergade 3.

SELSKABSLOKALER.

Aabybro Hallen

Sportsanlægget, Viaduktvej. leder: Kai B. Pedersen.

SERVICENTER.

Texaco Trafikcenter,
Østergade 52, V/ Per B. Jensen.

Shell Servicestation,
Vestergade 37, V/ Bent Andersen.

Rutebilkiosken, Torvet 1. V/ Jørgen Poulsen.

DØGNKIOSK.

Kiosk 22, Vestergade 2.
V/ Kim Larsen.

SERVICESTATION.

Texaco Trafikcenter,
Østergade 52, V/ Per B. Jensen.

Aabybro Autoværksted,
Vestergade 37, V/ Bent Andersen.

BILVASK.

Texaco Trafikcenter,
Østergade 52, V/ Per B. Larsen.

Aabybro Autoværksted,
Vestergade 37, V/ Bent Andersen.

RENOVATION.

(Kommunal renovation) v/ vognmænd
Sonja og Kjeld Hansen, Vestergade 28.

CONTAINERPLADS.

Kommunal containerplads,leder Villy Christensen,
mandag Kl.13 til 19 og 1.ste og 3.die lørdag Kl 9 til 11,30.

KØRESKOLER.

Kjelds Køreskole,
Østergade 4, V/ Kjeld Jensen.

Bo,s Køreskole,
Fasanvej 9, V/ Bo Tideman.

FRISØRER-HERRER OG DAMER.

Klipoteket,
Vestergade 10, V/ Pia Nicolajsen.

Salon Alice,
Mortensgade 21. V/ Alice Barsø.

Salon Iris,
Irisvej 25. V/ Anni Nielsen.

Salon Klip og Krøl, Østergade 5, V/ Mette Christensen.

Salon 11,
Østergade 13. V/ Karen Vandkrog.

Salon Sonja,
Mortensgade 41. V/ Sonja Nielsen.

Salon Hårtoppen,
Kattedamsvej 62, V/ Mette Studsgård.

FYSIOTERAPI.

Klinikken,
Viaduktvej 2. V/ Britta Walker.

HELSECENTER.

Svalevej 11, V/ Simonsen.

MATERIALIST

Matas, Aaby Centret 4a. V/ Jørgen Mikkelsen.

HELSEPRODUKTER.

Cambridgekuren, Rønnevej 4. V/ J Christensen.

Matas, Aaby centret 4a. V/ Jørgen Mikkelsen.

STOFTRYK.

Tinas Stoftryk, leder: Tina Christensen
Markedsvej 10.

AVIS.

Aabybro Posten, Industrivej.1 V/ Kristian Kjær.

BOGTRYKKER.

Aabybro Bogtrykkeri, Industrivej 27. V/ Jørgen Buus.

CAMPING og Udstyr.

Aabybro Camping, Knøsgårdsvej 121 V/ Majbrit og Ib Johannesen.

Jærggården, Vestergade 3. V/ Arne Andersen.

SKOV og HAVEVÆRKTØJ.

Skov og Havebrug, Fristrupvej 15a, V/ Søren Jacobsen og Folmer Klæseler.

VÆRKTØJ.

Aabybro Tømmerhandel og Byggecenter,
Mølhavevej 5 leder: Jarl Christensen.

Mogens Madsen, Fristrupvej 3.

LANDBRUGSARTIKLER.

Mogens Madsen, Fristrupvej 3.

PUMPER.

Flygt Pumper, Fristrupvej 1.
leder Birgit Pedersen, (afdeling af Flygt ITT Glostrup).

TRÆLAST.

Aabybro Tømmerhandel og Byggecenter,
Mølhavevej 5. leder: Jarl Christensen.

LANDINSPEKTØR.

Nellemans Efterfølger, Nørremarksvej 37
V/ Jørgen Nielsen.

RENGØRING.

Larsens Rengøring, Ternevej 7. V/ K Larsen.

REKLAMEBUREAU.

To tegning og ord, Kammerherrensvej 62 C.
V/ I. Kornum.

REKLAMEARTIKLER.

Scan Design, Tranevej 13 b. V/ H Pedersen.

MASKINSTATION.

Ove Bjerregård, Aaby Sdr. Gade 25.

OLIE-KEMIKALIEAFFALD.

Materielgården Kirkevej 28e, (kommunal).

LOKALRADIO.

The Voice Nord, Søparken 4.
selvejende institution, leder: Ole Holm Christensen.

MALERMESTRE.

Bendt Sørensen, Høgevej 8.

Aabybro Maleren, St. Bickersvej 15,
V/ Henrik Sørensen.

OLIEFYR.

Villy Frederiksen, Nørremarksvej 38.

Nordjyllands Gas-Oliefyrservice,
Industrivej 21,(selvbetjeningsbutik) V/ Villy Kristensen.

RADIO-TV.

Radiomontøren, Aaby centret 7.
Leder: Kim Sørensen.

Servicecentret, Vestergade 1.
V/ Ole Backmann.

KOPIMASKINER.

Kopi Teknik, Kirkevej 14. V/ Bent Andersen.

GLARMESTER.

Jacob Nielsen, Mortensgade 13.

BILLEDINDRAMNING.

Jacob Nielsen, Mortensgade 13.

FUGETEKNIK.

Industrivej 20. V/ Egon Jensen.

ARKITEKTER.

Hugo Nøhr, Viaduktvej 7.

REVISORER.

A. J. Revision, Nørremarksvej 1
V/ Agnete Urt.

Aabybro Revisionskontor,
Irisvej 12. V/ Lissy og Tage Krogh.

Revisionsfirmaet Carl Sivesgård,
Kattedamsvej 18.

VANDVÆRKER.

Aabybro Kommunale Vandværk, Toftevej 43.

Knøsgård Vandværk, formand:
Per Mølgård. Knøsgårdsvej 60.

Aabybro Vandværk, Kærvej 31,
formand: Anders Larsen
bestyrer: Kaj Haugård.

BØRNEPASNING.

Anlægsvejens Børnehave, Anlægsvej 1
leder: Inger Sørensen.

Fritter Børnehave og Aabyskolens Fritidsordning,
Kattedamsvej 25, leder: Ole Hansen.

Aabybro Børnehave, Skp. Clementsvej 25,
leder: Kirsten Falborg.

Aabybro Legestue, Toftevej 2,
V/Jonna Jensen.

Kærvejsskolens Fritidsordning, Kærvej 7
leder: Hanne Brander.

Børnehuset, Kattedamsvej,
leder: Anne Brix

ELEKTRIKER.

P. K. Kristensen, Mejsevej 1.

Ejnar Sørensen, Kattedamsvej 6.

T.K. Thomsen, Østergade 7.
V/ Jørgen Thomsen.

ENTREPRENØR.

Aabybro Entreprenørforretning,
Knøsgårdsvej 108. V/ Poul Pedersen.

KLOAKMESTRE.

Chr. Rønn, Kløvervej 34 og Mølhavevej 14.

Aabybro entreprenørforretning,
Knøsgårdsvej 108. V/ Poul Pedersen.

Ejvind Tranum, Kløvervej 28 og
Industrivej 35.

MURERMESTRE.

Bent Jensen, Hejrevej 11.

Chr. Rønn, Kløvervej 34 og Mølhavevej 14.

Ejvind Tranum Kløvervej 28 og Industrivej 35.

BETONVARER.

Aabybro Mørtel & Beton, Aaby Sdr. Gade 15.
v/ Rise og Christian Ørtoft.

SLAGTERIMASKINER.

Danfotch Nutridan a/s, Knøsgårdsvej 112.
adm. Direktør Kjeld Elimar.

VARMEVEKSLERE.

Flex Coil a/s, Aabybro erhvervspark, Knøsgårdsvej 115.
adm. Direktør, Per Bundgård.

MASKINVÆRKSTED.

A. J. V. Metal, Industrivej 19,
V/ Anders Jørgen Vedsted.

AUTOLAKERING.

Aabybro Autolakering, Aabybro erhvervspark, Knøsgårdsvej 119,
v/ Henrik Larsen.

Rævhede Autolakering, Industrivej 26.
V/ K. Jensen

TØMRER-SNEDKER.

Per Larsen, Østergade 94.

Lars Mølgård, Knøsgårdsvej 12.

Viggo Echers, Høgevej 6.

Ib Vittrup, Aagade 8

Jarl Poulsen, Torngårdsvej 11.

V.V.S.og BLIKKENSLAGER.

Ole Lambertsen, Østergade 94.

Aabybro Varmeinstallatør.
V/ Jørgen Jensen, Industrivej.23.

Swartz's Efterfølger, Østergade 19
V/ Ivan Nielsen.

Aabybro VVS Service, Industrivej 21
V/ Villy Kristensen.

SMEDIE-V.V.S.

Aabybro Smedie, Kirkevej 15.V/ Erik Jensen.

AGRO ELEKTRONIK.

L.H S.S.V. Agro og L.H Elektronik,
Østergade 9,
direktør: Per Bang Larsen, og direktør: Henning Bruun.

VOGNFABRIK.

Jøni, Fristrupvej og Mølhavedvej 1,
direktør: Poul Verner Jørgensen.

MØBELFABRIK.

Nordan Møbler, Fristrupvej 15.
v/ Søren Sørensen og Poul Sørensen.

VINDUER OG DØRE.

Vindue- og Dørfabrikken P.T., Mølhavedvej 10.
indehaver: Poul Pedersen.

MASKINFABRIK.

Sørensen & Søn, Fristrupvej 162-165.
v/ direktør Hans Sørensen

FABRIK.

Cubic, Mølhavedvej 20, driftsleder: Jan Hird.

BLODFABRIK.

Edidan, administrationschef: Lars Aagård.

SVEJSEFABRIK.

Afdeling af Migatronik i Fjerritslev,
Mølhavedvej 22, direktør: Knud Madsen.

RUSTFRIT STÅL.

Aaby Stål, slagteriartikler,
Industrivej 7 og 11, v/ Henning Trudslev.

ELEKTRONIK.

Impulsteknik, Toftevej 38.
v/ Christian Pedersen.

SALGSSELSKAB.

Carsø, salgsselskab for portioneringsmaskiner for slagterier og supermarkeder,
Industrivej 13, V/ Søren Ibsen og Carsten Trudslev.

SMEDE.

Aabybro Smedie,
V/ Erik Jensen, Kirkevej 15.

CYKLER.

Gunnar Cykler, Vestergade 6.
V/ Poul Christensen.

Aaby Cykler, Industrivej 19 og 28.
V/ Jørgen Vedsted.

AUTOHANDEL.

Kurts Autoværksted, Industrivej 17.
V/ Kurt Larsen.

Aabybro Autoværksted, Vestergade 37.
v/ Bent Andersen.

Aabybro Autocenter, Kattedamsvej 62.
V/ Kjeld Studsgård.

M.K. Auto, Fristrupvej 17.
V/ Martin Larsen.

Aabybro Autohandel, Østergade 21 og 23.
V/ Ole Eriksen.

Centrum Biler, Industrivej 16.
V/ Kaj Jensen.

AUTOREPARATION.

Kurts Autoværksted, Industrivej 17.
V/ Kurt Larsen.

M. K. Auto Fristrupvej 17.
v/ Martin Larsen.

Aabybro Autoværksted, Vestergade 37.
v/ Bent Andersen.

Aabybro Autocenter, Kattedamsvej 62.
v/ Kjeld Studsgård.

Centrum Biler, Industrivej 16.
v/ Kaj Jensen.

SKOFORRETNING.

Aaby Sko, Aaby Centret 9.
v/ Jørgen Skov.

KØBMAND.

Favør, Aaby centret.
v/ Vagn Tidselback.

Midtkøb, Vestergade 2.
v/ Kim Larsen.

LEGETØJ.

Centersport, Aaby centret 4b.
v/ Kurt Gregersen.

MEJERI.

Aabybro Mejeri, Brogårdsvej 148.
v/ A Lindhardt.

MEJERIUDSALG.

Aabybro Mejeri, Brogårdsvej 148.
v/ A Lindhardt.

Favør, Aaby centret.
v/ Vagn Tidselbach.

Brugsforeningen, Aaby centret,
uddeler: Ole Thomsen.

Fakta, Aaby centret.

Aldi, Østergade 30.

Midtkøb, Vestergade 2.
v/ Kim Larsen.

Vestergades Bageri.
v/ Birthe og Anders Olsen.

Østergade Bageri.
v/ Kaj Vejrum.

MØBELSALG.

Svanekjær Møbler, Hovedvej A 17.

O K. Møbler, Kattedamsvej 36.
v/ Ove og Kaj Eriksen.

Karl Eskildsen, Østergade 18 og
Skeelslundvej 2.

FOTOGRAF.

L. A. Foto, Vestergade 21.
v/ Leif Andersen.

GARNFORRETNING.

Garnforretning, Aaby centret 11 c.
v/ Ingrid Stagstrup.

GULDSMED.

Guldgårde, Aaby centret 3 a.
v/ Logan Sørensen.

ISENKRAM.

C. P. Udstyr Imerco, Aaby centret 3.
v/ Poul Eriksen.

Aabybro Tømmerhandel, Mølhavevej 5.
v/ Jarl Christensen.

HERRETØJ.

Din Tøjmand, Aaby centret 6.
v/ John Toft.

HVIDEVARER.

Installatør Ejnar Sørensen.
Kattedamsvej 6.

Aabybro Hvidevareservice,
Knøsgårdsvej 42.
v/ J Christensen.

FODERSTOFFER.

D. L. G. Vendsyssel,
Mølhavevej 7 og 9. leder: Kjeld Friis.

OPTIKER.

Pro Optik, Aaby centret 11a.
v/ Jan Simonsen.

TELTUDLEJNING.

v/ Søren Møller, Kirkevej 33.
og Søren Thomsen St. Blichersvej 27.

TØJ-STOFFER.

Modestof, Østergade 30.
v/ Chresten Møller Jensen.

Andersine, Fristrupvej 1.
v/ Bjarne Qvistgård.

Kinnerup Tekstil, Aaby centret.

SPORTSARTIKLER.

Centersport, Aaby centret 4b.
v/ Kurt Graversen.

Jægergården, Vestergade 3.
v/ Arne Andersen.

Aabybro Camping, Knøsgårdsvej 121.
v/ Majbrit og Ib Johannesen.

SKILTE.

B. B. Skilte Industrivej 18b.
v/ Hans Bruun.

GENBRUG.

Genbrugsforretningen, Vestergade 7.
v/ kirkens korshær og sudanmisionen.

EJENDOMSFORSIKRINGER.

Købstædernes Brandforsikring, Torvet 1.

Alm. Brand, lokalrepresentant: E. Bennedsen,
Indius Jensensvej 18.

Hafnia /Codan, Viaduktvej 7.
leder: Henning Mejlholm.

FODTERAPEUTER.

Statsautoriseret fodterapeut, Kattedamsvej 4.
v/Gitte Asserfeldt.

Statsautoriseret fodterapeut,
Inger Nulleman Hansen, Hybenvej 8.

Aabybro Fodklinik, Aaby Centret 13.
v/ Ida Dybbro.

PAPIR-BOGHANDEL.

Papirhuset, Aaby centret 1a.
v/ Knud Jensen.

BRUGSKUNST.

Gl. Torngård, Torngårdsvej 9.
v/ K Schioldan.

BØRNETØJ.

Børnebixen, Østergade 13.
V/ J. Grønning.

Toft Herretøj, Aaby centret 6.
v/ John Toft.

Ung Tøj - Ficher, åby centret 11.
v/ Lars Møller Nielsen.

SELSKABSTØJ.

Jette Schmidt, Kræn Spilmandsvej 9.
Gerda Toft, Modebutik, Torvet 5.

KINESELOGI.

Kløvervej 17, v/ Lis Sørensen.

SUPERMARKEDER.

Favør, Aaby centret.
v/ Vagn Tidselback.

Brugsforeningen Aaby centret.
uddeler: Ole Thomsen.

Aldi, Østergade 30.

Fakta, Aaby centret.

SLAGTER UDSALG.

Slagtermester, Henning Hansen, Vestergade 11.

Brugsforeningen, Aaby centret.
uddeler: Ole Thomsen.

Favør, Aaby centret.
v/ Vagn Tidselback.

Fakta, Aaby Centret.

Midtkøb, Vestergade 2.
v/ Kim Larsen.

Aldi Østergade 30.

EJENDOMSMÆGLERE.

Thorkild Eskildsen, Fasanvej 15.

Aaby Mægleren, Viaduktvej 2.
v/ Steen Vingård.

Ejendomsringen, Aabybro Ejendomskontor,
Vestergade 16. v/ Per Vandkrog.

TANKVOGNE.

Knøsgårdsvej 116 og 118
v/ Jørgen Krogsgård.

HUNDE-KATTEMAD.

Østergade 56. v/ Bruno Bernth.

HUNDEDRESUR.

Formand: Poul Andersen,
Borgergade 36 Biersted.

BAGERE.

Vestergades Bageri, Vestergade 18.
v/ Birthe og Anders Olsen.

Østergades Bageri, Østergade 10.
v/ Kaj Vejrum.

BLOMSTER.

Blomsterværkstedet, Blåbærvej 23.
v/ E. Andersen.

Aaby Blomster, Aaby Centret 8.
v/ Jonna og Frede Jørgensen.

Nærbutikken, Vestergade 1
v/ Kim Larsen.

Gartneriet Torngård, Torngårdsvej 49,
v/ Frede Jørgensen.

ANTI-K.

Antikforretningen, Vestergade 17. v/ S. Jensen.

CAMPING.

Campingudstyr, jægergården, Vestergade 3.
v/ Arne Andersen.

Aabybro Camping og Fritid, Knøsgårdsvej 121.
v/ Majbrit og Ib Johannesen.

BYGNINGSARTIKLER.

Aabybro Tømmerhandel, Møllhavevej 5.
leder: Jarl Christensen.

Aabybro Mørtel & Beton, Aaby Sdr. Gade 15.
v/ Rise og Christian Ørtoft.

DAMETØJ.

Kinnerup Tekstil, Aaby centret 10.

Jette Schmidt, Kræn Spilmandsvej 9.

Gerda Toft, Torvet 1.

Fischer, Aabybro Centret

SYSTUER.

Systuen, Bredgade 26
v/ A. Torp.

Systuen, Østre Hovensvej 20.
v/ A. Christensen, Kattedamsvej 13.

AUTORESERVEDELE.

Retec, Industrivej 5.
v/ Finn Sørensen.

KOBLINGER & BREMSER.

Retec, Industrivej 5.
v/ Finn Sørensen.

AUTOVÆRKTØJ.

Retec, Industrivej 5.
v/ Finn Sørensen.

COMPUTER.

A. C. Computer, Industrivej 10.
v/ Ole Sloth Pedersen.

FJERRENSERI.

Dynefabrik, fjerrenseri, Kattedamsvej 46.
v/ J. Hansen.

FARVEHANDLER.

Farve og Tapetforretningen, Østergade 11.
v/ Finn Vestergård.

TOBAK & VIN.

v/ Carlo Hansen. Østergade 9.

PEJSE.

Pejse & Skorstenseksperten, Industrivej 22.
v/ Poul Zink.

BOLIGVENTILATION.

Industrivej 22.
v/ Poul Zink.

SKORSTENSFEJER.

Børge Nielsen, Industrivej 22.

PRESENNINGER.

Aabybro Tømmerhandel, Mølhavevej 5
leder: Jarl Christensen.

KØLEANLÆG.

Polarfrost, Fristrupvej. v/ P. Andersen

VINDMØLLER.

Røn Møllelaug, formand: Kåre Gundersen, (120 Medlemmer).

GRILL-CAFE.

Kiosken i Aaby centret 5.
v/Hans Christensen.

ARBEJDSANVISNING.

Jobhjørnet, Viaduktvej 2,
Aalborg.Brønderslev og Aabybro kommune.

TURISTKONTOR.

Kattedamsvej 4,
leder: Inger Marie Sørensen og Anne Mette Abildskov. (kun sommeråbning.)

KLAVERSTEMMER.

Agnethe Nygård, Kirkevej 41.

HELSECENTER.

R. H. helsecenter, Kirkevej 47.
v/ R.Hjortlund.

SKOLER I AABYBRO.

Aabybro Ungdomsskole, Højskolevej 7.
forstander: Karlo Jensen.

Kærvejsskolen, Kærvej 7-9,
inspektør: Jens Mikkelsen.

Aaby Skolen, Kattedamsvej 26-28,
inspektør: Kaj Holsko.

Aaby Friskole, Peter Løthsvej 5.
skoleleder: Arne Larsen Jochumsen.

Den Økologiske Jordbrugsskole,
Centralgårdsvej 277, forstander: Aage Dissing.

Aabybro Folkeuniversitet.
Form: Erik Håning.

L. O. F. Aabybro.
leder: Frank Ibsen, Rønnevej 3. form: Margith Bang Andersen.

A. O. F. Aabybro.
leder: Hans Ole Mortensen. Revlingestien 27.

Kommunal Ungdomsskole, Kattedamsvej 26-28.
leder: ungdomsinspektør Ole Schøler.

Kommunal Musikskole, Kattedamsvej 26.
leder: Erling Pilgård.

AABYBRO KOMMUNE.

Aabybro Kommune, der her i 1994, sammen med oplandsbyerne, Gjøøl, Birkelse, Biersted og Nørhalne, har en befolkning på ca. 11.000 mennesker, kan ikke sammenlignes med den Aaby-Biersted Kommune, der var i min tidlige ungdom, og hvor sognerådsformand gennem mange år, Erik Eriksen, førte hele kommunens regnskab fra sit lille kontor på Kærvej. Han var næsten enevældig "regent" for kommunen.

Siden er det gået jævnt og støt fremad med befolkningsantallet, bortset fra i 60'erne og 70'erne, da der var særlig meget byggeri i Aabybro.

Før 1968 havde kommunekontoret til huse på Kattedamsvej 25, som var købt af Aaby-Biersted Sparekasse, der havde bygget der. Senere, da denne bygning blev for trang til den stadigt

voksende medarbejderstab, byggede man nyt kommunekontor på Elmevej, hvor man dengang regnede med at der var tilstrækkelig plads også efter kommunesammenlægningen.

Dette var imidlertid ikke tilfældet, og i Juli 1980 blev det nye rådhus på Toftevej taget i brug, efter nogen forsinkelse, på grund af en ildebrand, som udbrød netop som håndværkerne var ved at være færdige med det moderne byggeri. Medarbejderstaben er i dag på ca. 100, fordelt mellem de forskellige forvaltninger kommunen har. Her foruden har kommunen et anseelig antal medarbejdere til hjælp for teknisk forvaltnings arbejde med kommunens veje, fortove, anlæg m.v.

Trafikmæssigt er Aabybro blevet et knudepunkt, med gode busforbindelser til næsten alle de områder, man kan ønske sig, og på alle tider af døgnet.

Kommunen har et godt serviceudbud til byens borgere. Der er gode børnepasningsmuligheder, et godt og velfungerende skolesystem, et alsidigt kulturliv og der drages omsorg for de ældre.

PLEJE-OG ÆLDREOMRÅDET I AABYBRO.

I de sidste 25 år har den sociale sektor været udsat for en gennemgribende udvikling. Bistandsloven i 1976 var årsag til store ændringer inden for området, sammen med den store tilflytning af nye borgere til Aabybro kommune.

Det har resulteret i, at vi nu har fem velfungerende lokalsamfund, hvor borgerne ikke af helbreds- eller aldersmæssige grunde behøver at flytte fra sted til sted.

Før den store udvikling inden for pleje- og ældreforsorgen tog fart, rådede Aabybro kommune over et alderdomshjem nede ved Ryå, som var indrettet i det gamle stuehus, der tidligere tilhørte Thomas Stenum, men som kommunen havde erhvervet efter tyskerne havde kapituleret efter sidste verdenskrig.

Der foruden havde kommunen også "Rosengården" i Aabybro, (som nu er ændret til ungdomsboliger) og plejehjemmet i Biersted, (der er omtalt under Biersted.)

Man havde også en husmoderafløsningsordning, der bl.a. var aktuel i forbindelse med fødsler eller sygdom. Denne ordning er i dag afløst af hjemmehjælpen, som er væsentligt udvidet i forhold til dengang. På det tidspunkt var arbejdsløsheden ikke et socialt problem. De fleste borgere var medlemmer af en sygekasse, hvortil man betalte et månedligt beløb, og fra denne kasse udbetaltes sygedagpenge.

Kommunens ønske om, at give de ældre medborgere mulighed for at blive boende i egne lokalsamfund, betød at man måtte udbygge boligformerne for denne gruppe mennesker. Derfor blev Aabybro plejehjem bygget i et område af Aabybro Lystanlæg, som kommunen havde erhvervet fra borgerne i Aabybro.

Plejehjemmet blev bygget midt i 70'erne, og samtidigt blev plejehjemmet nede ved Ryå nedlagt.

I Birkelse blev der også opført et plejehjem. (se under Birkelse).

Aktivitetstret blev opført i Biersted, (se under Biersted). Der er her mulighed for genoptræning og vedligeholdelsestræning, og her har hjemmesygeplejen kontorer.

Ældre boliger er anlagt i Nørhalne og på Gjøl. (se under Nørhalne og Gjøl).

Kommunen har ansat 2 ergoterapeuter og 1 fysioterapeut, og ønsket om at blive længst muligt i eget hjem, har medført en udbygning af hjemmehjælpen og hjemmesygeplejen, så den plan der blev vedtaget i 1985 om pleje i alle døgnets 24 timer, er her i 1993 ved at være tilendebragt. Det viser, at med alle de tilbud som findes inden for dette område i Aabybro kommune, var ideen med længst muligt ophold i eget hjem, rigtigt. I begyndelsen af 1994 skal kommu-

nens sociale forvaltning til at planlægge frem til år 2010, hvor der bl.a. vil ske en stor stigning i antallet af 80 årige. Man regner med en stigning på 50%, og da de 80 årige bruger halvdelen af de afsatte ressourcer, skal man naturligvis forholde sig hertil, for at være på forkant med udviklingen inden for ældreområdet, men også for at være klar til at tage imod de nye udfordringer, som vil komme.

Aabybro kommune råder i dag over 126 ældre/handikapboliger, 56 plejehjemspladser og 7 aflastningsstuer.

BØRNEPASNING.

1974 blev børnepasningsområdet udvidet i Aabybro kommune til også at omfatte dagplejen. Der skulle være plads til 45 børn og det blev lederen, Bigitte Hansen opgave at organisere. Børnene skulle være i alderen fra 6 uger til skolealderen.

I 1975 blev det nødvendigt at udvide dagplejen yderligere. Der var 50 dagplejemødre i kommunen til at passe 110 børn, til sammenligning var der i 1983 var ca. 300 børn og 76 plejemødre.

Denne stigning skyldtes i nogen grad, at der ikke var fritidspladser nok, og det bevirkede at det var nødvendigt at børn helt op til 8 år, var i plejeordningen. Dette ændredes først i 1990, da skolefritidsordningen blev indført, og det betød at de 3 årige skulle i børnehave og de skolesøgende skulle i skolefritidsordningen. Resultatet var, at 25 dagplejemødre skulle afskediges, fordi ca. 100 børn havde børnehavealder.

I dag har dagplejemødrene 4 børn at passe i en arbejdstid på 48 timer om ugen. Der er for tiden ca. 55 dagplejemødre, men det forudsættes at antallet vil blive udvidet til 60 i 1994.

Dagplejen har hele tiden skulle tilpasse sig det svingende behov for pasning, tillige med de ændringer der er foretaget for hele børnepasningsområdet.

Leder af dagplejeområdet er Karen Riis.

BØRNEHAVER.

Fra Aabybro kommune etablerede sin første børnehave i 1971, og indtil 1993 er der også sket en stor udvikling på denne del af børnepasningsområdet kommunen. Foruden byggeri af nye børnehaver, er der sket en udvidelse af de bestående institutioner, for at kunne opfylde den pasningsgaranti som kommunen har ansvaret for, og for at kunne tilbyde pasning af børn på alle alderstrin.

Aabybro børnehave på Skipper Clementsvej 25, startede 1-7- 1971, som den første børnehave i den, på det tidspunkt, nye Aabybro kommune. Børnehaven er tegnet af ark. Jeppesen fra Brønderslev, og er en såkaldt type-børnehave.

Børnehaven var fra starten normeret til 40 børn, som fordelte sig med 20 heldags- og 2x20 halvdagsbørn, altså i alt 60 børn.

Der blev ansat en leder, som var med i en del af planlægningsfasen, 1 udannet heldagspædagog, 2 heldags pædagog- medhjælpere samt 2 deltids uddannede assistenter og en rengøringsassistent.

På det tidspunkt børnehaven startede, var der ikke en så stor kommunal administration som nu. Børnehaven havde ikke noget fast budget, - man snakkede om tingene med den daværende socialudvalgsformand Else Larsen. Hun besøgte med jævne mellemrum børnehaven og siddende i vindueskarmen i stuen ved børnene, løstes de fleste af problemerne.

Siden er børnehavens drift blevet mere struktureret. I takt med udbygningen kom forældreråd samt en tilsynsførende og et nøje fastlagt budget. I dag er der, i lighed med folkeskolerne, også en forældrebestyrelse.

Børnehaven har i tidens løb også ændret sig til næsten udelukkende kun at have fuldtidspladser, og har således tilpasset sig forældrenes behov for børnepasning.

Der har været ansat følgende ledere i børnehavens tid;

Karen Ankær Jensen.

Rigmor Steffensen.

Grethe Jensen.

Kirsten G. Falborg. er leder af børnehaven.

I 1978 fik Aabybro endnu en børnehave, idet der på initiativ af en gruppe forældre, som mente, at der var brug for en børnehave mere, blev opført en sådan i den vestlige del af byen, nærmere betegnet på Anlægsvejen. Børnehaven hedder naturligvis Anlægs-vejens børnehave.

Her er 30 fuldtidspladser og 2x10 halvtidspladser.

Børnehaven, der er indrettet således, at væggene er flytbare, har søgt at tilpasse sig den pædagogiske udvikling, således at det er børnenes egne initiativer og ønsker der er i centrum, og hvor de samtidigt får et større ansvar for sig selv, og et medansvar for de andre børn.

Leder er Inger Sørensen.

Den tredje børnehave i Aabybro blev åbnet i 1990. I første omgang var den beregnet for vietnamesiske børn, hvis forældre gik til danskundervisning, og dermed havde et pasningsbehov for børnene. "Børnehuset" blev indrettet i en eksisterende bygning på Kattedamsvej 61, som kommunen havde lejet, - det tidligere BP-depot. Åbningstiden var fra kl 7.30 til kl 14.00 for 15 børn i alderen 9 måneder til 13 år. Det blev hurtigt nødvendigt med en udvidelse af børnehaven, og der blev etableret en ny afdeling i "Børnehuset" bestående af en pavillon, og man kunne nu modtage 42 nye børn. God vilje og gå på mod fra personalets side, gjorde, at mange skeptiske forældre, blev tilfredse med børnehaven, som fungerer godt.

Fra 1990 til 1992 kom der imidlertid 10 nye vietnamesiske børn til, et tal der blev reduceret, idet nogle af disse blev overflyttet til "Fritteren".

Lejemålet for "børnehuset" udløber 1995, så byrådet arbejder på en beslutning om hvor "børnehuset" for fremtiden skal placeres.

Leder er Anne Brix.

I 1992 blev der etableret endnu en børnehave i Aabybro, og denne blev indrettet i bygningen, hvor der samtidig er skolefritidsordning, Kattedamsvej 25, hvor det hidtil kun var de skole-søgende børn, der fik pasning her.

1.ste marts 1992 startede 20 børn. Det var det antal børn børnehaven var nomineret til, og en overgang var der endda 26 børn, men i dag er antallet igen reduceret til 20 børn. Man gør meget ud af, at børnene oplever forskellige fritidsaktiviteter, når de er i børnehaven.

Leder er Ole Hansen.

SKOLEFRITIDSORDNING.

Aabybro kommunes første fritidsordning blev etableret 1.ste oktober 1980, og kunne benyttes af børn fra børnehaveklasserne til og med 3.die klasse. Juniorklubben gælder for børn fra 4. de klasse, og en ungdomsklub for de 14-17 årige. åbningstiden var fra kl. 15.00 til kl. 17.00. Der var dog for lille tilslutning til ungdomsklubben, hvilket medførte, at man ophørte efter et stykke tid.

I 1987 startede lederen af institutionen underholdning om aftenen en gang ugentligt, for alle der var interesserede heri, og fritidshuset blev nu omdøbt til "Fritteren".

Da skolefritidsordningen blev indført i 1990, blev børnene delt således, at børn fra kærvejskolen, skulle være på denne skoles fritidsordning og børn fra Kærvejskolen kom på "Fritteren". Der var i alt 85 børn til denne ordning på de 2 skoler, og på "Fritteren" er der nu i 1993 98 børn fordelt i børnehaven og skolefritidsordningen, medens der på kærvejskolen i 1992 var 60 børn i skolefritidsordningen.

Børnene i skolefritidsordningen kan møde om morgenen før skoletid, og igen efter skoletid og indtil kl. 17.00.

I "Fritteren" er der en gruppe skolesøgende vietnamesiske børn, som et led i kommunens flygtningeprojekt.

Leder af "Fritteren" er Ole Hansen.

Leder af Kærvejskolens fritidsordning er Hanne Brander.

AABYSKOLEN OG KÆRVEJSKOLEN.

Aabybro har altid været kendt for at være en god skoleby, hvor eleverne har fået en grundig undervisning.

Der er i dag 2 kommunale skoler, - Aabyskolen (tidligere centralskolen) og Kærvejskolen (tidligere Aabybro Realskole). Hertil kommer en kommunal ungdomsskole, samt en musikskole.

Aabyskolen er den største, med sine ca. 375 elever. Der undervises til 10.ende klasse (19 klasser). Skolen blev bygget i 1955, samtidigt med et antal lærerboliger, som dog senere er solgt. Der var i begyndelsen kun undervisning indtil 7.ende klasse.

I 1960, da folkeskoleloven kom, skulle man oprette klasser for 8.ende og evt.9.ende klassetrin, hvis mindst 20 elever havde behov herfor. Der kunne også etableres børnehaveklasser, når der var lokaler til det. Endvidere skulle skolerne tilbyde særundervisning (specialundervisning) til børn med handicaps, og det blev henstillet til skolerne, at biblioteksarbejdet blev igangsat. Der blev også stillet krav om fremmedsprogsundervisning, med primært engelsk- og tyskundervisning.

Kommunen fik en aftale med Aabybro private realskole, således at denne skole fik de elever, som ønskede realeksamen.

En kort overgang blev børnene i 8. ende klasse kørt til Sulsted-Ajstrup skole for undervisning. I 1966 og 1969 udvidedes centralskolen, og samtidigt tog den navneforandring til aabyskolen. Her blev oprettet børnehaveklasse og skolebibliotek, samtidig med specialundervisning med skolepsykologisk bistand.

I 1972 blev Aabybro hallen bygget. Den skulle også anvendes til skole- og fritidsvirksomhed. I 1975 overtog kommunen den private realskole, sammen med Centralgården (som realskolen havde købt) og skolen fik nu navneforandring til kærvejskolen. Man har i dag ca. 315 elever og der undervises op til med 10. ende klasse. Der er i dag 15 klasser. Kærvejskolen har samtidig børnehaveklasser og specialundervisning.

Aabyskolen og kærvejskolen bliver dygtigt ledet af henholdsvis skoleinspektør Kaj Holsko og skoleinspektør Jens Mikkelsen. Aabybro musikskole ledes af Erling Pilgård og har for tiden mange elever.

Den kommunale ungdomsskole, der ligeledes har til huse i aabyskolens lokaler, ledes af ungdomsskoleinspektør Ole Schøler. Man forstår på en dygtig måde at undervise og at underholde de unge mennesker om aftenen.

Der er skolebuskørsel for alle elever, der har mere end 2 og 4 km. til skolen.

Hvis nogle af læserne er yderligere interesserede i vort skolevæsen, kan det anbefales at læse en pjece, udarbejdet af forhenv. skoledirektør O. Skovlund Hansen, Birkelse. Den er at finde på lokalhistorisk arkiv, på Elmevej.

AABYBRO FRISKOLE.

I Foråret 1979 tog en gruppe forældre initiativ til stiftelse af en Grundtvig-koldsk friskole i Aabybro. Der blev afholdt nogle indledende møder, hvor det viste sig, at der var god opbakning omkring ideen. Den 9. august var der stiftende generalforsamling, med et halvt hundrede deltagere.

I august 1980 begyndte skolen undervisningen i lejede lokaler i Aabybro hallen, med 29 elever og 3 lærere.

Samtidigt med skolens start, købte man et stykke jord af Peter Bentzen, bag ved amtsplejehjemmet på Toftevej. I foråret 1981 opførtes den første bygning ved skolekredsens frivillige arbejdskraft. I 1983 kom endnu en bygning til, og i 1989 byggede man de 2 selvstændige huse sammen.

I dag har skolen 910 kvadr. bygninger og et udenomsareal på 2000 kvadr. Der er planlagt en mindre tilbygning på 70 kvadr. i efteråret 1993, og der mangler, ifølge skolens udbygningsplan, endnu 2 klasseværelser og en gymnastiksal.

Dette byggeri, som var planlagt udført 1993/94, er gledet lidt i baggrunden grundet statslånelovens ophævelse.

Skolen er siden dens start vokset med en jævn tilgang af elever, idet der er ca. 100 børn, der undervises af 10 lærere.

70% af børnene kommer fra Aabybro. De resterende kommer fra Brovst, Aalborg og Pandrup kommuner.

1990 indførte skolen skolepasningsordning.

Kurt Mikkelsen var skoleleder fra 1980 til 1984, og Arne Jochumsen fra 1984.

Bent Østergård var formand fra 1979 til 1986, Elisabeth Nymann fra 1986 til 1987, og Knud Mathiasen fra 1987.

AABYBRO UNGDOMSSKOLE.

I Efteråret 1967 forlod Stinne og Alfred Truelsen stillingen som forstanderpar på skolen. Karen Marie og Karlo Jensen, der kun havde været ansat på skolen i få år, blev tilbudt stillingen som forstanderpar. Efter nogen betænkningstid svarede de ja til tilbudet.

Lysten til at drive skolen var der, men man stod over for store ombygninger, nemlig et planlagt byggeri og fællesskole for både piger og drenge, som de fleste efterskoler efterhånden praktiserede.

I 1967 fik skolen tilladelse til at lade eleverne afslutte 9. og 10. klasse med statskontrollerede prøver.

I 1968 modtog skolen det første elevhold til fællesskolen. Det gjorde arbejdet med de unges under visning mere spændende, men stillede også større krav til lærerne, både i undervisningstiden og i fritiden.

I 1969 kom der en ny tilskudslov, og der kom for alvor gang i byggeplanerne, også fordi sundheds- og brandmyndighederne kasserede de fleste af skolens elevværelser. Der blev det år bygget omklædningsrum og opholdsstuer til eleverne.

I 1971 byggedes forstanderbolig og yderligere 30 elevværelser.

I 1973 byggedes man nyt køkken med spisestue.

I 1975 ny elevboliger til 15 elever.

I 1977 påbegyndtes byggeriet af 30 elevboliger.

Skolen har i dag mange tilbud af skolefag. 32 valgfrie fag, dog skal alle elever på skolen have dansk, tegning, historie, litteratur, sang, samfundslære, gymnastik og svømning.

På skolen afholdes fælles sangtimer, fælles morgen- og aftensang, alt sammen med til at give et godt sammenhold på skolen.

Næsten hvert år har der været bygget på skolen, - man har købt jord fra Kræn Spilmands ejendom. Der er således nu værksted til træsløj og modelbygning, værksted til metalsløj, svejsning og stenslibning, og værksted til foto - alt dette i en bygning på 400 kvadratmeter.

En ny, stor idrætshal er bygget, og den gamle gymnastiksal er renoveret, som den eneste af de gamle bygninger, der er tilbage af den oprindelige højskole. Det lidt ualmindelige tårn, som tidligere kendetegnede højskolen, er også nedrevet og et nyt, smukt indgangsparti er opført til erstatning herfor. Man mangler nu blot et egnet musiklokale.

På skolen er der i skoleåret 1992-93 146 elever. Der er op til flere hundrede på venteliste til et ophold på skolen, der således hvert år må afvise mange unge, som kunne ønske at komme på den populære skole. Der er i dag 22 lærere, 2 pedeller, 4 køkken-assistenten og 1 sekretær, foruden forstanderparret Karen Marie og Karlo Jensen.

Der råder en ualmindelig god omgangstone, og de unge elever opfører sig pænt. Borgerne i Aabybro kan være glade for at møde så mange høflige og rolige unge mennesker, på deres stiltfærdige vandring rundt i byen, og det kan med rette hævdes, at Aabybro by's borgere kan være tilfredse og stolte over at have en sådan ungdomsskole.

AABYBRO BIBLIOTEK.

Allerede i 1913, købte Håndværker- og borgerforeningen en bogsamling af Aabybro Læsekreds for 25 kr.

Man købte bøger flere gange, og havde en bogsamling på 256 bind, da man startede et bibliotek på realskolen i 1923, og man samtidig købte bøger for 100 kr. ialt 82 bind.

1931 tog Håndværker- og borgerforeningen initiativ til, at der skulle oprettes et offentlig bibliotek.

Det var i oktober og allerede i december måned blev Aabybro og Omegns biblioteksforening startet.

Denne forening sørgede for etablering af et folkebibliotek i Aabybro.

Biblioteket havde først til huse på realskolen, og flyttede i 1955 til centralskolen. (aabyskolen) Der var fra starten ca. 100 medlemmer, der betalte 2,00 kr. i årligt kontingent, og statstilskuddet var dengang 1,60 kr. pr. medlem.

Den første formand var Helga Okkels, men efter realskolens brand i 1933, hvor der brændte 2.140 bøger tillige med alt inventar, protokoller m.m, blev Otto Christensen formand, en opgave han varetog til 1952.

Den første bibliotekar var Mikkell Poulsen, der for en årsløn på 75,00 kr. i 1934 varetog stillingen på en udmærket måde.

Mikkell Poulsen var ikke blot bibliotekar i 20 år. Han bandt også bibliotekets bøger ind når de trængte hertil.

1951 overtog Aage Jensen bibliotekarpladsen, og 1952 afgik Otto Christensen som formand og blev efterfulgt af Carl Abildgaard, som 10 år efter afløstes af Andreas Dige Thomsen.

I 1964 blev det en kommunal opgave at drive biblioteket, ifølge biblioteksloven.

Ved en generalforsamling i 1965 opløstes biblioteksforeningen, og alle midler og bøger overgik til Aaby-Biersted kommune, der nu havde overtaget driften af biblioteket, herunder også bibliotekerne i Biersted og Nørhalne.

Aage Jensen blev afløst af Inge Svane Kierulf, som blev ledende deltidsbibliotekar for alle fem biblioteksafdelinger i den nye Aabybro kommune, efter kommunesammenlægningen i 1970.

1975 flyttede biblioteket fra centralskolen til lokaler i Aabybro hallen. I 1980 ansattes Inger Thellufsen som ledende bibliotekar, og samtidigt blev biblioteket flyttet til det tidligere kommunekontor på Elmevej.

Personalet består, foruden af lederen, også af børnebibliotekar Anne Mette Pedersen, to overassistenter og 2 bibliotekarer, der varetager bibliotekarjobbet i de fire filialer. Anna Dorthe Pedersen leder Biersted og Vedsted filialerne, medens Ulla Jessen varetager Gjøøl og Nørhalne. Udlånet er vokset de sidste 14 år, både med bøger og lydbånd, og ligger nu på ca. 130.000 bind om året. Man er tillige begyndt at udlåne videokassetter. Der er også arrangementer såsom film- og teaterforestillinger for børn, foruden koncerter og kunstudstillinger for voksne. Den gamle byrådssal anvendes til bibliotekets egne arrangementer og sammen med foyeren, køkkenfaciliteterne og den separate indgang, lånes dette også ud til foreningsarrangementer.

ERHVERVSSTRUKTUREN I AABYBRO KOMMUNE.

I 1978 etablerede Aabybro kommune et erhvervskontor på Elmevej, hvor biblioteket har til huse. Kontoret blev bemandet med en erhvervschef og en sekretær, og blev ledet af et kommunalt erhvervsråd. Hovedopgaven var at servicere erhvervslivet, men snart blev situationen omkring beskæftigelsen og turismen en del af kontorets arbejde.

I 1983 stiftedes Aabybro kommunes erhvervsforening, med det formål at fremme erhvervsudviklingen i hele kommunen, gennem et samarbejde mellem erhvervsliv, fagforbund og offentlige myndigheder og uddannelsinstitutioner.

Man skulle også arbejde for udviklingen af de eksisterende virksomheder, samt søge at tiltrække nye virksomheder til kommunen.

August 1989 flyttede erhvervsrådet til Skeelslund, som kommunen havde lejet, og hvor der var gode lokaler til rådighed for personalet.

Erhvevsrådet har arrangeret igangsætterkurser, temakurser af forskellig art, samt fyraftensmøder.

Turismen er også en del af kontorets arbejde. Man har udgivet en turistavis, som omdeles i et stort område, bl.a. i sommerhusområderne og på campingpladserne. Yderligere et turistkontor er etableret i sommerhusområdet i Blokhus, og dette er bemandet med 2 sprogkyndige, unge piger.

Erhvervskontoret har igennem årene haft forskellige erhvervschefer. Sekretær siden 1986 har været Henny Reeves.

I den periode, hvor de enkelte samfunds erhvervsforeninger indgik i styrelsen af erhvervsforeningen, blev den ledet af 21 medlemmer med direktør Jørgen Rytter Andersen som formand.

Formålet med dette råds arbejde, er at påvirke til etablering af det nye byggeri i bl.a. Aabybro's midtby, Teknologiparken, Hotel Søparken og TV2/NORD, samt turistkontoret på Skeelslund.

For at få mere dynamik i erhvervsrådet i fremtiden, har man besluttet at ledelsen af erhvervsrådet skal bestå af medlemmer fra de produktive erhverv, fra fagforbund og af kommunalbestyrelsesmedlemmer. Borgmesteren er formand for dette udviklingsråd.

BRANDVÆSENET I AABYBRO KOMMUNE.

Igennem mange år havde Aabybro kommune et frivilligt brandmandskab, som bestod af en brandinspektør og en vicebrandinspektør, der var udpeget af sognerådet. Hertil kom et antal frivillige, som brandinspektøren kunne kalde på, og som således havde pligt til at møde i tilfælde af ildebrand.

Man havde kun enkelte hånd-brandsprøjter til rådighed, og på et senere tidspunkt havde man i Aabybro en udstationeret brandbil fra Falck, som var hjemmehørende ved automekanikeren i Vestergade.

Man havde det samme system i Biersted og Nørhalne, - bortset fra den udstationerede brandbil.

Ved siden heraf kunne man naturligvis tilkalde hjælp, fortrinsvis fra Falck i Aalborg, og på et senere tidspunkt også fra Brovst og Pandrup. Systemet virkede for så vidt udmærket, men naturligvis gik der for lang tid, inden hjælpen kom til brandstedet. Dertil kom også, at det naturligvis ikke var professionelt brandmandskab, der kunne stilles op med. Udrykningstiden for

eks. fra Aalborg var for lang, specielt til de yderste steder i kommunen.

I 1970, hvor der var begyndt en hurtig udvikling i kommunen, specielt i Aabybro, begyndte man at arbejde for et bedre brand- væsen, men først i 1984 fandt man ud af løsningen, som blev en ny brandstation, der i starten havde til huse på Materialegården i Aabybro. Man vedtog at bygge den nye brandstation på Peter Løthsvej 4, og denne stod færdig i januar 1990.

Der blev oprettet en brandkommision med borgmesteren som formand. Som brandinspektør blev John H. Nielsen fra Teknisk Forvaltning ansat, og han blev udstyret med et udrykningskøretøj og tilhørende radioanlæg.

Der ved siden af udnævntes 2 vicebrandinspektører samt en beredskabsstyrke på 23 mand. 8 af dem fik en brandmæssig uddannelse, og de kan alle tilkaldes over radioanlægget og således hurtigt bemandede udrykningsbilerne.

Den motoriserede beredskabsstyrke består således af brandinspektørbilen, en sprøjte, som har 2000 l. vand med sig tillige med en indbygget skumtank, og hertil en tankvogn med yderligere 9000 l. vand og en slangetender. Om nødvendigt kan der i tilfælde af større ildebrande, tilkaldes hjælp fra Falck i Brovst, Pandrup, Brønderslev og Aalborg.

Gennem Falck i Aalborg indkaldes mandskabet via personsøgere, og hele systemet bevirker, at der aldrig vil gå ret lang tid, inden slukningsfartøjerne er på brandstedet.

RENOVATIONEN I AABYBRO KOMMUNE.

Siden 1967 er der sket en stor udvikling i kommunens renovationsplaner. Man ønsker et renere miljø, og her igennem bekæmpelse af forurening, rotteplage, beskyttelse af grundvandsområderne, og i øvrigt sørge for et bedre arbejdsmiljø.

Renovationen i Aabybro startede oprindeligt i 1950, på privat basis og med opsamling i galvaniserede spande med låg, der var meget uhåndterlige at betjene for den vognmand, der for 18,00 kr. pr. husstand årligt, gennem de første år foretog renovationen.

Omkring år 1960 var der lossepladser for kommunen på Rimmensvej ved Aabybro, Hovvej på Gjøøl og på Bakmøllevej og Søvej i Nørhalne, og her foruden afleverede man affald mange forskellige steder, hvor der var huller eller lave steder i jorden, man kunne fylde op. Der var ikke nogen reel planlægning for bortskaffelse af affald i kommunen.

På Nymarksvej ved Biersted havde man anlagt et lille forbrændingsanlæg, - kaldet Jydepotten - , hvor dagrenovationen blev brændt, og hvor man kunne aflevere sit brændbare storskrald.

I 1970 begyndte man at indføre dagrenovation i alle kommunens byer, med indsamling i papirsække. Forskellige firmaer har gennem årene udført dette arbejde. I dag forestår et renovationsfirma fra Aabybro, der anvender en vogn, som kan komprimere affaldet, der almindeligvis samles i klynger af en mindre varevogn, eller ved almindelig håndsamlings. Man brugte en overgang plastsække, men er igen gået over til at anvende papirsække.

Ved siden af denne ordning, hvor man naturligvis ikke kan aflevere glasflasker og lign., samt haveaffald, råder kommunen over forskellige genbrugspladser, hvor man kan komme af med sit affald. En sådan plads findes bl. a. på Viaduktvej. Til rent jord-affald rådes over et antal fyldpladser. Lejlighedsvis findes også en ordning, hvor f. eks. spejderne afhenter tomme flasker og papiraffald, og således tjener en lille skilling. I Biersted, Nørhalne og på Gjøøl foregår denne indsamling af spejderne efter lokal annoncering om afhentningsdagene.

I Aabybro er der 4 årlige afhentningsdage, hvor renovationsfirmaet afhenter på forud annoncerede tidspunkter.

De lidt større forretninger og virksomheder, der til daglig har et stort behov for aflevering af affald, har ofte en aftale med en renovatør, der udlejer containere. Affald kan evt. også afleveres i Aabybro eller Biersted på genbrugspladserne (containerpladserne). Dette storskrald udgør ca. 1200 tons årligt, og sammen med den alm. dagrenovation, som udgør ca. 2700 tons årligt, afleveres dette på Reno Nord, hvor man råder over et stort forbrændingsanlæg. Aabybro kommune er tilsluttet renovations-selskabet Reno Nord ved Aalborg, sammen med 7 andre omliggende kommuner, et selskab man startede i 1978.

Containerpladsen i Aabybro er åben: Mandag fra kl.13 til 19, samt 1.ste og 3.die Lørdag i hver måned fra kl. 9 til 11,30.

I Biersted er åben Tirsdag fra kl. 14,00 til 19,00. samt 2.den og 4.de Lørdag i hver måned fra Kl.9 til 11,30.

Nørhalne er åben hver Onsdag fra kl.14,00 til 19,00, samt 2.den og 4.de Lørdag i hver måned fra 12,00 til 14,30.

Birkelse har åben Torsdag fra Kl. 14,00 til 19,00 samt 1.ste Lørdag i hver Måned fra kl.12,00 til 14,30.

Røn har åben Fredag fra kl.14,00 til 19,00 samt 3.die Lørdag i hver måned fra kl 12,00 til 14,30.

Renovationspladserne passes af Villy Christensen.

AABYBRO KOMMUNES RENSNINGSANLÆG.

Rensningsanlægget i Aabybro, med tilhørende kloakledninger, er nok det projekt, kommunen ikke alene har haft et stort arbejde med at få realiseret på den mest rigtige måde, men også det projekt der også er det dyreste af sin art i senere tider.

Men man er nået dertil, at man nu har et anlæg, som samler alt spildevand fra kommunen, dog med undtagelse af Gjøl.

Det har været lang tid at rensningsanlægget har været under vejs, og mange ændringer og beslutninger er foretaget inden det resultat vi nu ser: et helt moderne og effektivt rensningsanlæg, der endog vækker opmærksomhed hos gæster i ind- og udland.

I 1963 fik Aabybro kommune påbud fra landvæsenskommisionen om at udarbejde et skitseprojekt over et rensningsanlæg for spildevandet fra Aabybro by. Man forlangte et skitseprojekt, der skulle være færdigt til januar 1969, men denne frist blev forlænget til januar 1970. Man havde ved hver ejendom hidtil foretaget den almindelige rensning af spildevand ved brug af septiktanke, der er beholder hvori der foregår en gæringsproces, og affaldsstofferne bundfældes. Det delvist rensede spildevand løb derefter ud i Ryå.

Den 31 marts 1970 havde kommunen projektet klar til fremsendelse, både over hovedkloaksystemet og rensningsanlægget.

Man ønskede at samle alt spildevand på et stort anlæg ved den gamle jernbanebro. Anlægget var beregnet for 6000 personer og opfyldte til fulde ingeniørforeningens normer, både på det bakteriekulturelle, og det bakteriologiske område.

Der blev købt jord fra Aagården, og man begyndte arbejdet i 1971 med lokale håndværkere. Sammen med etableringen af rensningsanlægget, blev der bl.a. etableret en ny kloakledning fra Østegade til Ryå, - en ledning hvis diameter er 160 cm. i sin sidste del ved rensanlægget.

I 1973 fik kommunen godkendt en kloakdispositionsplan og en betalingsvedtægt for hele kommunen.

Man havde indtil nu kun udført kloakledningerne som etstrengede systemer, men herefter skulle ledningerne udføres som tostrengede systemer, nemlig separate ledninger for spildevand og for regnvand.

Denne plan skulle gælde for hele kommunen, med undtagelse af Gjøl, hvor der skulle udføres et separat rensningsanlæg.

Samtidig vedtog man en betalingsvedtægt, hvis grundlæggende princip er at alle betaler lige meget til kloaksystemet, uanset bopælsteder.

I 1982 ændredes og udvidedes planen for rensaneanlægget, og det blev godkendt i 1983 af Nordjyllands Amt. Biersted kom også med i anlæget, som blev udvidet til rensning for 10.000 personer. Udvidelsen blev taget i brug december 1983.

Allerede 1986 vedtog amtet en plan, hvori det blev fastsat, at kvælstof og fosfor skulle fjernes fra spildevandet inden 1988. Dette for at forbedre vandkvaliteten i Ryå og Limfjorden.

I 1987 påbegyndtes dette arbejde og 1988/89 var man færdig med den store udbygning, der kostede 17,3 mill.kr.

Heri var også medregnet velfærdsbygning, laboratorium, efterklaringstanke, og vi har nu et anlæg, der opfylder alle stillede krav til både rensning og hygiejne.

Biersted rensningsanlæg blev nedlagt i 1983 og vandet herfra pumpes nu til Aabybro. I 1990 blev Nørhalne tilsluttet rensningsanlægget, ligesom spildevandet fra Knøsgård.

Tilbage står Birkelse rensningsanlæg, der påregnes nedlagt og tilsluttet Aabybro rensaneanlæg i 1996.

Den daglige drift sorterer under Ejvind Pedersen, med medhjælperne Børge Larsen, Poul Erik Andersen og Frits Jensen.

FORENINGER I AABYBRO.

Aabybro Andelsboligforening, formand: Per Overgård,
Tranebærvej 85.

Aabybro Borgerligt Social Boligselskab, formand: Knud
Winther, lokalinspektør: E. Christensen, Nørremarksvej 14.

Indre Missionskreds 44, formand: Karl Andy Larsen,
Nørremarksvej 87 B.

Baptistkirkens Junior- og Ungdomsring, formand: Ulla
Christensen, Møllevej 17.

Kristelig Fagbevægelse, Torvet 11, leder: Børge Jensen.

Frivilligt Dreng- Pige forbund, formand: Kirsten Haase,
Nørremarksvej 22.

F.D.P. & F.P.P. Aaby Vedsted, kredsleder: Else Ring
Madsen, Lærkevej 8.

K.F.U.M & K. Aabybro, formand: Verner Thomsen,
Nørremarksvej 83.

K.F.U.M. & K.F.U.K, Børneklubben Spiren,
v/ Vibeke Gregersen,
Rosenvænget 5 A.

K.F.U.M. Spejderne, Aabybro, formand: Kaare Gundersen,
Nørremarksvej 15.

K.F.U.M. & K.F.U.K,s Konfirmandklubben Knuden, Aabybro
v/ Carsten Jensen.

Kristelig Lytter og Fjernseerforening,
formand: Tage Sørensen, Ternevej 9.

Aabybro Antenneforening,
formand: Helmuth Kroer, Tranevej 11 A.

Hjemmeværnskompagniet 1204,
kompagnichef: Henrik Hansen, Hybenvej 6.

Luftmeldekorpsset, sektionsfører: John.Rasmussen
Lærkevej 6.

Aabybro Borgerforening, formand: Christian Jensen
Aaby Sdr. Gade 34.

Aabybro Handels- og Erhvervsforening, formand: Poul Zink,
Kirkevej 32.

Aabybro Centerforening,
formand: Jan Simonsen,(Pro Optik).

Aabybro Venstrevælgerforening, formand: Oluf Steffensen,
Kaj Munksvej 1.

Socialdemokratisk Vælgerforening,
formand: Karl Schrøder,
Ravnevej 16, Birkelse.

Socialistisk Folkeparti,
formand: Jette Staal,
Grebjerg 4, Gjøl.

Fremskridtspartiet,
formand: Thorkild Eskildsen, Fasanvej 15.

Konservativt Folkeparti,
formand: John Hedelund,
Kattedamsvej 41.

Kristeligt Folkeparti,
formand: Mogens Nørgård Pedersen,
Hjortsvej 21, Birkelse.

Aabybro Folkedanserforening,
formand: Tage Due.

Schæferhundeklubben, kreds 67, Aabybro,
formand: Niels Erik Pedersen, Kattedamsvej 30.

Kaninavlerforeningen,
formand: Jens Dige, Syrenvej 12.

Frimærkeklubben Aabybro,
formand: Arne Andersen,
Grundtvigsvej 3.

Dansk Parkisonsforening, (nordjyllands amt),
formand: Egon Lemann Nielsen, Hejrevej 4.

Dansk Røde Kors,
formand: Conni Leed Hjortsvej 5, Birkelse.

Lokalthistorisk Forening for Aaby Sogn, Elmevej 2,
formand: Gunnar Mølgård, Kærvej 63.

Egnssamlingen for Aaby Kommune, Hovensvej,
formand: Jørgen Nielsen, Godthåbsvej 11.

Malerklubben, Regnbuen,
formand: Dorthe Holsko,
Irisvej 23.

Scene 3. Aabybro Teater-og Kulturforening,
formand: Johan Hedelund, Kattedamsvej 41.

Lions Club,
præsident: Poul Verner Jørgensen,
Nørremarksvej 79.

Rotary Aabybro, Søparken 1.
formand 1993 B.Thommasen.

Aaby Sangkor,
leder: Jørgen Fårup, Borgergade 42,
Biersted.

Aabybro Juniorkor,
formand: Jeppe Nissen,
Sportsvænget 10, Biersted.

Aabybro Musikforening,
formand: Else Bager,
Idrætsvej 4, Biersted.

Ældresagen, lokalkomite, Aabybro,
formand: Tage Due, Godthåbsvej 10.

Aabybro-Biersted-Nørhalne Folkepensionist-
forening,
formand: Karen Larsen, Halagervej 36,
Biersted.

Badmintonmotionisterne i Aabybro og Omegn,
formand: Ole Kaas Ishøj, Kirkevej 28 D.

Flyveklubben Dragen, Nordjylland,
formand: Birthe Jørgensen, Elmevej 14

Aaby Sogns Jagtforening,
formand: Carsten Nielsen Vejlen.(Vadum).

Aabybro Badmintonklub,
formand: Jørgen Nielsen,
Nørremarksvej 32.

Aabybro Basketballklub,
formand: John Bennedsen,
Hejrevej 3.

Aabybro Gymnastikforening,
formand: Lars Panum,
Toftevej 1,
leder for gymnastik: Jens Jungersen,
leder for volleyball: Bent Madsen.

Aabybro Håndboldklub,
formand: Bodil Wiese,
Aaby Sdr. Gade 23.

Aabybro Idrætsforening,

formand: Per Christensen,
Kløvervej 11,
leder for tennis: Svend Arendsen, Fasanvej 20,
leder for fodbold: Thorkild Møller,
leder for svømning: Torben Dahl,
klublokale, Viaduktvej 28 B.

Aabybro og Omegn,s Skytteforening,
formand: Per Johansen, Kærvej 52.

Aabybro Skakklub,
formand: Jens Christensen,
Rønnevej 4.

Aabybro Skiklub,
formand: Jens Løth,
Kløvervej 19.

Danmarks Naturfredningsforening, Aabybro afdeling,
formand: Jørn Baandrup, Tyttebærvej 18.

Det Jyske Haveselskab, Aabybro afdeling,
formand: Kaj O. Mulin. Gl. Landevej 124, Birkelse.

Mingo Klubben,
formand: Axel K. Nielsen, Østergade 79.

Ryå Bådelaug, Aabybro,
formand: Frede Bertelsen,
Nørhaldnevej 9.

Sønderjysk Forening,
formand: Anders Mogensén,
Møllegårdsvej 4, Birkelse.

Aabybro og Omegn`s Familiebrug`s Husholdnings-
udvalg, leder: Johanne Christiansen
Graverensvej 20, Biersted.

Aabybro Husmoderkreds,
formand,Kirsten Møller,Kirkevej 33.

Husflidsforeningen i Aabybro,
formand Henning Larsen.

Squaredanseforeningen,
formand: Anders Rødbro.

AABYBRO BORGERFORENING.

Aabybro Håndværker og Borgerforening har altid spillet en aktiv rolle i byens trivsel og fremgang, også i tiden efter foreningen kun kan kaldes en borgerforening, idet der blev dannet en erhvervsforening for Aabybro Kommune, som bedre skulle kunne varetage håndværker- og handelsstandens interesser.

De forskellige bestyrelser for borgerforeningen har forstået at gøre foreningen levedygtig, således den har fulgt med tiden og den store udvikling byen har været inde i. Her er et lille udpluk fra tiden efter 1965:

1965. Man rettede man henvendelse til kommunen, om oprettelse af vuggestue og børnehave. Sagen henlægges og henvises til socialkvindeudvalget. Der udsendes et cirkulære, med opfordring til ens åbningstider, for kommunekontor, banker, Sparekassen og Sygekassen. Forslaget var en åbningstid hver dag fra 10-15 og lørdag fra 10-12. Fredag også fra 17-18. Juleudsmykningen udvides med en guir'lande mere på Kattedamsvej og et juletræ på Springvandspladsen.

1966. Foreningen har nu 130 aktive medlemmer, 14 enker og 4 æresmedlemmer, samt en kassebeholdning på 1060,00 kr.

Den årlige uddeling af legater fra den nedlagte tekniske skole, til unge lærlinge, fortsættes. Der nedsættes et samarbejdsudvalg, der skal varetage fællesinteresser for borgerforeningerne i kommunen. (Nørhalne var dog ikke klar til at gå med til dette.) Udvalget Bestod af slagtermester Zako, gartner Fredborg, begge Biersted samt farvehandler Henning Sørensen og T. Grønborg, begge Aabybro.

Det første udvalget foretog sig var at arrangere et møde mellem sognerådet og kommunens beboere, et spørgemøde eller "krydsild" før kommunevalget.

Krydsildsspørgsmålene skulle bl.a. belyse følgende:

Fortove på Stationsvej i Biersted, snerydning, tidssvarende skolebøger, skolekommissionen, tidssvarende og rimelige boliger for de ældre, skatteindbetalinger i 10 rater, (mod 4) børnehaver og skoletandpleje.

Der måtte en ekstraordinær generalforsamling til, for at følge et forslag om at arrangere et opstillingsmøde før kommunevalget. Bestyrelsen ville ikke beskyldes for at politisere. 76 medlemmer mødte op, 58 gik imod bestyrelsens beslutning og der var 12 for.

Der afholdtes fastelavnsfest for børn på kroen, ligesom et vel besøgt andespil og en juletræsfest m. 135 børn.

1967. Der stoppes for teknisk skoles legatuddeling, og pengene foreslået brugt til: 1. en sportshal eller 2. flagallé.

Der rettes henvendelse til Jysk telefon om evt. opstilling af telefonbokse ved kommunekontoret og Rosenlund brugsforening.

Borgerforeningen tager initiativ til at starte et blandet sangkor under aftenskoleloven, men der var så mange deltagere at man kunne klare dette uden hjælp fra denne lov.

Der tages initiativ til at starte folkedans, men der var for lidt tilslutning.

På en generalforsamling diskuterede man om borgerforeningen havde sin berettigelse. Man konkluderede imidlertid, at det havde den. Den skulle være talerør for den almindelige borger, for eks. over for sognerådet. En pjece med oplysning og annoncer udsendes til samtlige husstande i kommunen.

1968. Det lykkedes endeligt at få sognerådet med til krydsildsmøde. De 2 andespil blev aflyst, da en anden forening (I.F.Dynamo) uden om samarbejdsaftalen, havde bestilt kroen hver torsdag til andespil. Elværksbestyrer J. B. Jensen blev udnævnt til æresmedlem af Borgerforeningen. Juletræsfest med 165 børn og 150 voksne blev en succes.

1969. Ved stiftelsesfest no. 65, underholdt Max Froh ca. 120 deltagere til festen, og desforuden underholdt Aalborg oprettekor. Ejendomsmægler Tobberup talte for foreningen og for damerne, det blev en meget vellykket fest.

Man rettede henvendelse til sognerådet, om at holde pladsen ved springvandet bedre i orden, og bl.a. opstille affaldskurve ved bænke. En høst- og tilflytterfest samlede kun 50 deltagere, og kostede foreningen 350,00 Kr.

På generalforsamlingen vedtoges det at foreningen indkaldte til opstillingsmøde før kommunevalget for at oprette en borgerliste.

1970. Bestyrelsen drøfter det kommende opstillingsmøde før kommunevalget. Der var megen drøftelse og undersøgelse om fremgangsmåden ved et sådant møde, idet man ikke havde erfaring heri. Mødet afholdtes på kroen den 18. februar, og der blev opstillet kandidater til "den tværpolitiske borgerliste".

Man overdrager juleudsmykningen til handelstandsforeningen, mod at denne betaler en restgæld på 150,00 Kr. Prydsø takkede på Handelsstandens vegne for gaven. Bortset fra høstfesten, hvor der kun kom 38 medlemmer, gik de øvrige medlemsfester godt.

1971. Aabybro fik sin første byfest, og det skete i samarbejde med handelstandsforeningen og idrætsforeningen. Byfesten afholdes i Anlægget i dagene 17-18-19-sept. åbningstale blev holdt af borgmester Jørgen Jørgensen, der samtidig afslører Aabybro kommunes byvåben, to svaner. Folmer Jensen, Klarup var "praktisk rådgiver" og sørgede for alle tilladelser m.v. Byfesten oversteg alle forventninger og gav et overskud til hver forening på 6000,00 kr.

På generalforsamlingen fremkom købmand Bryd Pedersen med en henstilling til foreningen, om at rette en henvendelse til politimesteren vedr. den unødvendige knallertstøj omkring sparekassen og rutebilstationen. Denne blev efterkommet, dog med henvisning til en ubesvaret henvendelse om samme emne i 1969.

1972. Kommunen stillede mandskab til rådighed for opsætning af flagalle'en på konfirmationsdage og til byfesten, mod til gengæld at kunne låne flagalle'en til opsætning den 5 maj.

Byfesten afholdtes i dagene 8-9-10 september.

Juletræsfesten blev nu så populær, at 280 børn var til festen fra Kl. 17 til 19, og 278 voksne fra Kl. 21.

1973. Idrætsforeningen vil afholde et årligt "Skipper Clementsløb. Borgerforeningen udsatte en vandrepokal til løbet med indskriften: "Aabybro borgerforenings vandrepokal 1973" til den løber, som ydede den mest overraskende præstation.

I forbindelse med indvielse af Aabybro hallen overrakte foreningen 20 Stk. flag med tilhørende flagstænger til brug ved arrangementer i Hallen.

1974. Borgerforeningen fylder 70 år. Det markeredes den 2. marts ved kransenedlægning på stifternes grave. Reception på kroen med udnævnelse af 4 ny æresmedlemmer, murermester Jens Axelsen, Mortensgade, snedker Otto Nielsen, Vestergade, snedkermester Aksel Jensen, Vestergade, og byrådsmedlem Bjørn Jacobsen, Erik Eriksensvej. Der deltog 192 medlemmer

til festmiddagen.

Medlemmer og andre kan herefter leje flag og flagstænger til markering ved festlige lejligheder.

1975. Aabybro Skytteforening blev tildelt en vandrepokal.

Byfesten flyttes til Aabybro hallen og pladsen foran.

Borgerforeningen får nyt bomærke "far-mor og 2 børn" tegnet af Harry Danielsen. En ny fane er skænket af danmarkssamfundet til afløsning for den gamle fane.

1976. Borgerforeningen præsenterede både den gamle fane og den nye fane med det nye bomærke ved fanefesten valdemarsdagen i Aalborg.

Der sendtes protestskrivelse om kloakeringsbidrag, til kommunen og da svaret ikke var fyldestgørende, kontaktede man en revisor og sagen blev afklaret.

1977. Man gik over til at opkræve kontingentet, nu 20,00 Kr. over giro. En kampagne for at skaffe flere medlemmer gav kun 25 nye til foreningen. Der var udsat præmie i form af en kgl. figur til den, der tegnede flest medlemmer. En kampagne "hold din by ren" har givet synlige resultater.

1978. Borgerforeningens andel af overskuddet fra byfesten kommer nu forskellige ungdomsforeninger, organisationer m.fl. til gavn, bl.a. FDF/FPF som får 3000,00 kr. og juniorkoret får 500,00 kr. til køb af noder.

Foreningen indkøber og opsætter grønne affaldsspande forskellige steder i byen. En anmodning til kommunen om regelmæssig tømning, besvares med, at man ikke har afsat midler til dette i budgettet for 1978. Foreningen traf i stedet for aftale med nærboende forretningsfolk om tømningen.

Aalborg Stiftidendes nyhedsdækning af Aabybro var særdeles mangelfuld. Bestyrelsen fulgte avisens omtale af Aabybro i en måned og rettede så en henvendelse til avisen (uden at det har hjulpet).

1979. I forbindelse med 75 års jubilæet udskrev man en sangkonkurrence. Der indløb 11 forslag- og bestyrelsen valgte "Aabybrosangen", skrevet af Ingemann Jensen, Skagen. Præmien var en Bing og Grøndahl figur, "kvinde med guitar".

Christian Vad, Jørgen Jørgensen, Sv. å. Brændgård og Helge J. Falborg blev udnævnt til æresmedlemmer. Bl. a. modtog foreningen i gave en formandskæde.

Anker Jensen, Helge Falborg og Finn West anmoder Borgerforeningen om hjælp til at starte en musikforening på amatørbasis.

Der startes med en koncert i Aabybro Hallen, hvor 500 tilhørere mødte op. Herefter annoncerede man efter interesserede til en stiftende generalforsamling for musikforeningen. Tage Due var dirigent, og foreningen blev startet.

Bestyrelsen var til flere møder med kommunen, for at hindre at Tvind Skolerne købte centralgården.

I forbindelse med jubilæet blev der uddelt 10.130,00 kr. til sport og idræt, 5.675,00 kr. til ungdomskorpserne, 9000,00 kr., til kulturelle formål og 14.000,00 kr. til flagallé og indkøb af nye affaldskurve.

1980. For 10. gang afholdtes byfest med et overskud til de 2 foreninger på hver 22.000,00 kr.

Borgerforeningen var økonomisk garant for Aabybro Musikforenings koncert i Aabybro Hallen. (2300,00 Kr).

Borgerforeningen var med i Aabybro Idrætsforenings Sankt Hans fest på Aabybro Stadion. Ved indvielse af det nye rådhus, overrakte det første offentligt foreviste eksemplar af byvåbenet. (blev vist ved den første byfest for 10 år siden,)

Borgerforeningen har været "pålagt tilsyn" med de midler der blev frigivet, da lystanlægget blev solgt til kommunen. De sidste penge frigives til anskaffelse af en handicapbolig ved plejehjemmet.

1981. Borgerforeningen, idrætsforeningen, handels-og erhvervsforeningen og Aabybro Hallen indkøbte sammen en ny sene til hallen. Borgerforeningen købte 3 juletræer, som handels-og erhvervsforeningen stillede op på springvandspladsen, ved rutebilstationen og i Centret.

Kun 50 medlemmer deltog i juletræsfesten.

Byfesten blev udvidet med en revy søndag eftermiddag.

1982. Borgerne skulle høres om, hvad de forventede af kommunen. Der blev arrangeret studiekredsmøde den 12 januar. med 10 emner. Der var ringe tilslutning, - kun bestyrelsen og 6 medlemmer mødte op, men der blev alligevel nedsat 3 arbejdsgrupper. 1 kirkegårdens udvidelse. 2 placering af industri-og håndværksområde. 3 stianlæg og småbådsplads ved Ryå. (punkt 3 resulterede i Ryå bådelaug).

Sammen med Midtby a/s og handelstandsforeningen har foreningen protesteret mod et "trafikdæmpningsforslag" for Vestergade-Østergade. På et møde med teknisk udvalg, fik man taget de værste kanter af projektet.

Der blev bevilget midler til et broderi på folkedansernes fane.

1983. En annoncering i lokalavisen meddeler at H.H.E. og E.S.V. vil slukke gadebelysningen fra den 15. juni, fordi elværkerne i henhold til momsloven ikke må levere "gratis strøm" til gadebelysning, og fordi man forgæves har forsøgt at få kommunen til at overtage betalingen.

Dette fik borgerforeningen og handelstandsforeningen til, med kort varsel, at indkalde til møde med alle borgerforeninger, handelstandsforeninger og erhvervsforeninger i kommunen, og man sendte en alvorlig henstilling til kommunen, ved borgmester Herdis Gregersen, om straks at give elværket tilsagn om, at kommunen ville forestå betalingen. Lyset blev ikke slukket.

Et medlem klagede over, at hans udkørsel blev spærret af parkerede biler. Da der var rutebilstoppested ved siden af, klarede teknisk forvaltning hurtigt problemet ved at lave gul kantskensmarkering.

1984. Foreningen har 80 års jubilæum, der blev markeret med kransenedlægning på forhenværende formand C. P. Nielsen og forhenværende formand Jacob Jensens gravsteder, som var de sidste 2 grave, der var tilbage af foreningens stiftere.

Ved en reception på kroen, udnævntes foreningens første kvindelige æresmedlem, Signe Andersen, som trofast har vasket og passet foreningens flag i 30 år.

Desuden udnævntes Tage Larsen og Børge Nielsen til æresmedlemmer for deres arbejde for foreningen.

Scene 3, og et nydannet orkester fra Aabybro Musikforening underholdt. 15 foreninger fik overrakt gaver, spændende fra en projektør til scene 3, til reb og økser til F.D.P./F.D.F. Der var mødt 85 medlemmer til jubilæumsfesten.

Sammen med flere andre foreninger blev der dannet en arbejdsgruppe, der skulle arbejde for at få startet et længe savnet kulturhus her til byen. Man nåede så langt, at man sammen med Aabybro Friskole, fik dannet et projekt ved friskolen, som kunne realiseres for ca. 6 mill. kr.,

hvis friskolen gennem sin kanaler kunnen skaffe lånene hjem. Friskolen måtte imidlertid meddele, at der for tiden ikke var praktisk eller økonomisk mulighed for at gennemføre projektet. Den traditionelle skovtur måtte desværre aflyses, på grund af for ringe tilslutning. (fodbold i T.V.).

Borgerforeningen og biblioteket fik sammen en aftale om at udgive en aktivitetskalender, hvor kommunens foreninger kunne (skulle kunne) se om andre havde planlagt aktiviteter, for aktuelle datoer for egne foreninger.

Ved byfesten deltog ungdomskorpserne fra venskabsbyerne Opdal og Lindesberg.

1985. På foranledning af en aktivitetsgruppe for bedre medlemstilgang, planlagde man en forårsfest 15. juni, - asfaltbal og grillstegt pattegris, på aabyskolens lejrplads, men kun 42 meldte sig, så den planlagte fest måtte aflyses.

Der blev arbejdet med en strukturændring i byfestudvalget. Byfesten havde nået et omfang, der gjorde det nødvendigt med en opdeling i selvstændige ansvarsområder under udvalget.

1986. I forbindelse med kommunens planer om gadefornyelsen, Østegade-Vestergade ønskede udvalgets formand Jørgen Rasmussen, borgerforeningens tilkendegivelse.

Ved teknisk forvaltnings senere møde med midtbyen, handels- og erhvervsforeningen, misbruges en løsrevet sætning fra borgerforeningens brev. Dette gav de øvrige berørte foreninger det indtryk, at borgerforeningen modarbejdede deres synspunkter, om et stopforbud i Østergade, hvilket er forkert, men det gav "kold luft" et stykke tid foreningerne imellem.

1987. Ud over deltagelse i møder om, kommunens kulturpolitik, Aabybro Nærradio og "Aabybro ind i informationssamfundet" var dette et stille år for foreningen.

1988. Borgerforeningen rettede henvendelse til kommunen, for at få etableret fodgængerovergang ved Aaby Centret, (fik afslag) og belysning af banestien fra Toftevej til Knøsgård, (foreløbig til Revlingestien). På opfordring af flere medlemmer har foreningen rettet henvendelse til centerforeningen, for at få etableret tålelige toiletforhold i Centret.

Et borgermøde på kroen med 8 deltagere fra kommunalbestyrelsen, og 4 spillere, samlede 50 deltagere.

Ved genåbningen af festpladsen i anlæget, der skete på Scene 3,s initiativ, skænkede foreningen et flag og en flagstang.

1989. Der var det år et godt samarbejde med kommunen, om udviklingsprojektet "årets By" og Søparken m/v.

85 års jubilæet blev markeret med en reception på kroen, hvor Gorm Pedersen og Tage Due blev udnævnt til æresmedlemmer, for deres mangeårige indsats i foreningens bestyrelse.

Juletræsfesten flyttes til kærvejsskolen og holdes sammen med badmintonklubben, - der kom kun 40 børn.

1990. Som noget nyt havde foreningen arrangeret virksomhedsbesøg på Pandrup brødfabrik, med en god tilslutning, og man arbejdede kraftigt på at få et godt og mere stabilt samarbejde mellem foreningerne i byen. Borgerforeningen var også repræsenteret i den nystartede turistgruppe.

Da ALDI havde etableret sig over for Centret, rettede man igen henvendelse til kommunen om en fodgængerovergang ved Centret.

1991. På borgerforeningens initiativ, samledes alle de større foreninger til et møde, med det formål at realisere samarbejdsaftalen, og der blev lavet vedtægter. Der arrangeredes et borgermøde på Hotel Søparken, med deltagelse af økonomiudvalget og et panel af indbudte spillere.

Der var fuldt hus i begge sale, men det kneb svært med at få politikerne til at besvare de stillede spørgsmål.

Flere havde den opfattelse at det var et vælgermøde.

Virksomhedsbesøget gjaldt det år Aalborg Teater.

Borgerforeningens love blev revideret, medlemstal 301.

1992. Virksomhedsbesøget gik det år til Aalborg Stiftstidende.

De 3 juletræer, som foreningen gennem mange år har skænket byen, er i år reduceret til et, men det er til gengæld det største og pæneste i mange år. Der var kun 20 børn til juletræsfeesten.

Foreningen var aktivt med i det såkaldte kontaktudvalg, hvor også kommunen og de 3 handelstandsforeninger var repræsenteret.

Der har været følgende formænd for borgerforeningen i det beskrevne tidsrum:

T.Grønberg afgår 1966.

Bak Sørensen vælges 1966.

K.E.Andersen vælges 1969.

Gorm Pedersen vælges 1971.

Tage Due vælges 1983.

Christian Jensen vælges 1988.

Kasserer i samme periode:

S.A.Brændgård fra 1966.

Peter Jensen fra 1969.

Leif Stabel fra 1983.

Bestyrelsesmedlemmer:

Tage Christensen.

Jørgen Nielsen 1969.

Tonni Nielsen 1969.

Gorm Pedersen 1969.

Tage Due 1971.

Erik Jensen 1971.

Hans Thomsen 1983.

Annette Knudsen 1983.

Finn Sørensen 1983.

Gurli Jensen 1988.

Jørgen Mosgård 1988.

Else Marie Jensen 1988.

Ovenstående er et forkortet uddrag af det arbejde borgerforeningen gennem tiden fra 1965 har været involveret i, - årene som har forvandlet Aabybro fra at være en lille hyggelig by til en moderne handels-og industriby.

Vi må håbe at borgerforeningen også for fremtiden vil være foran i byens kulturliv, og vi kan takke de skiftende bestyrelser for godt og uegennyttigt arbejde for foreningen og byen i særdeleshed.

AABYBRO HANDEL- OG ERHVERVSFORENING.

Foreningen startede oprindeligt som et underudvalg af Aabybro Borgerforening, vist nok i 1968, med det formål at forestå juleudsmykningen i byen, men også med det sigte, at sikre en fælles markedsføring for de handlende i Aabybro. Folk opfattede byen som en "soveby", og dette prædikat ville man gerne til livs.

Derfor tog en række af de handelsdrivende initiativ til det som senere - i 1970 - blev til Aabybro Handel- og Erhvervsforening. Blandt de, som startede denne forening kan nævnes skotøjshandler Ole Prydsøe, Kinnerup Manufaktur, farvehandler Henning Sørensen, købmand Sv. Voerså, L.H. Radio, isenkræmmer P. E. Vitting, el- installatør Tage Larsen m. fl. og et af de første initiativer, man foretog var udsendelse af en avis, som blev omdelt ikke alene i Aabybro by, men også i oplandet.

I november samme år udsendte man yderligere en såkaldt "løbeseddel", der samtidigt var en lodseddel med udtrækning i tidsrummet mellem 1.dec. til 31.dec. Førstepremien var 1000,- kr, andenpremien en luksusrejse til Mallorca m. Tjæreborg til en værdi af kr. 500,- og tredjepræmierne bestod af 45 lækre juleænder. Der blev uddelt 5000 lodder. Som tidligere nævnt, blev den selvstændige Aabybro Handel- og Erhvervsforening oprettet i 1970, og er i dag en livskraftig forening, som sætter sit præg på byens erhvervsliv. Foreningen forestår stadig udsmykningen af byen op til jul, og den arrangerer med mellemrum erhvervsudstillinger, hvor de lokale virksomheder får muligheder for at udstille deres varer. Disse messer har haft til huse forskellige steder i byen, bl. a. i Aabybro Ungdomsskoles idrætshal og i Aabybro Hallen, men den første messe - vist nok i 1969 - fandt sted på det nu nedlagte baneterræn ved Viaduktvej. Jørgen Kinnerup fortæller at udstillingen fandt sted i nogle dertil lejede telte, hvilket fungerede upåklageligt, - lige indtil der om natten kom et orkanagtigt stormvejr, der rev telte- ne omkuld. Dette gav et stort, ekstra, natarbejde for arrangørerne. Man deltager også aktivt i forbindelse med afholdelse af den årlige by-fest i Aabybro, bl. a. med afholdelse af mode- shows.

En anden, væsentlig aktivitet foreningen gennem tiden har stået for, er at arrangere foredrags- og debat-aftener, hvor mange forskellige emner har været taget op til diskussion.

Det har som sagt været et af foreningens mål, at byens forretningsdrivende skal fremstå med en mere samordnet markedsføring, bl. a. med hensyn til butikernes lukketider, annoncering m.v., men da ikke alle de forretningsdrivende i byen er medlem af foreningen, har det været svært at få opfyldt disse mål indtil nu.

Endvidere er der sket opdeling af medlemmerne, således at der i dag er 3 afdelinger af foreningen, midtbyen, centerforeningen, og den oprindelige forening, og de foretager de beslutninger, som falder inden for deres egne områder.

AABYBRO FJERNVARMEVÆRK.

Den 12. Maj 1993 kunne Aabybro Fjernvarmeselskab fejre sin 35 års fødselsdag.

Den udvikling, der blev spået i erindringerne i første afsnit af denne bog, har til fulde slået til. Forbrugertallet er steget fra ca. 300 i 1967 til ca. 1000 i 1993.

Fjernvarmeværket er flyttet fra Hefavej i Midtbyen til Industriområdet, og driftformen er to- talt ændret.

Hvor regnskabet for 1967/68 viser en omsætning på 433.000 kr., og en statusbalance på 624.000 kr., viser regnskabet for 1991/92 en omsætning på 11,3 mill.kr. og en statusbalance på 20 mill. kr.

Ved generalforsamlingen i 1967, blev det oplyst at der var nedlagt 7,5 km varmerør, og i 1993 er der til sammenligning nedlagt ca. 20 km. hovedledning og ca. 20 km. stikledninger.

Kort skitseret har Aabybro Fjernvarmeværk gennemgået en rivende udvikling. Efter opkøb af arealerne i Hefa-området, og udvidelser af de tekniske installationer, havde værket i 1970 en kapacitet på 8,8 G.cal., nok til at dække hovedparten af byens varmebehov.

I tiden frem til 1980 skete der en kontinuerlig udvidelse af såvel ledningsnettet som antallet af forbrugere. Der blev foretaget regelmæssige reparationer og udskiftninger af kedelanlæg og skorsten. I samme periode oplevede fjernvarmeværket 3 oliekriser, nemlig i 1967, 1974 og 1979.

I 1978 forhandlede bestyrelsen med kommunen om levering af varme til det nye rådhus, amtsplejehjemmet og Aabybro Øst. Forhandlingerne løb ud i sandet, fordi kommunen ikke kunne acceptere kravene fra fjernvarmen.

For at klargøre forholdet mellem værk og forbruger, blev der på en ekstraordinær generalforsamling i henholdsvis 1974 og 1979 foretaget vedtægtsændringer.

Ved udgangen af april 1979 ønskede varmemester Johan Christensen at stoppe sit virke på fjernvarmen. I hans sted blev K. B. Jensen ansat. K. B. Jensen påtog sig, efter forhandling med bestyrelsen også delvis det projekterende arbejde, man tidligere havde fået udført eksternt.

I sidste del af 70'erne, havde der været en del debat om pejse og brændeovne hos forbrugeren. Denne debat resulterede i en afgift på brændeovne. I 1982 blev dette dog på en generalforsamling lavet om, med en vedtægtsændring vedrørende de faste afgifter til følge.

Efter henvendelse fra kommunen sidst i 1982, optog den daværende bestyrelse i januar 1983 forhandling med teknisk udvalg, om levering af varme til Aabybro Øst, og på generalforsamlingen i 1983 fik bestyrelsen, efter anbefaling af daværende formand, bemyndigelse til at færdiggøre disse forhandlinger. Dette resulterede i, at fjernvarmeværket i 1984 nu leverede varme til Aabybro øst.

Dette, sammenholdt med oliekriser, m. v., gjorde sit til at bestyrelsen nu begyndte at tænke på alternative energiformer. På en ekstraordinær generalforsamling i april 1984, blev det besluttet, at der skulle bygges et halm- og flisefyringsanlæg. Dette gav anledning til forhandlinger med amt og kommune, dels om placering og dels godkendelse af værket. Under disse forhandlinger blev det oplyst, at værket ville blive pålagt også at fyre med naturgas. En nærmere undersøgelse viste at selv med dette pålæg ville det være rentabel.

Med denne baggrund stod et nyt fjernvarmeværk med en flisekedel og en halmkedel klar til indvielse den 2 maj 1987.

Efter opstarten af det nye værk, viste der sig hurtigt en hel del tekniske problemer, som i vid udstrækning kunne føres tilbage til leverandøren, og som senere gav anledning til en voldgiftssag.

Løsningen af problemerne kan hovedsageligt tilskrives en dygtig varmemester, sammen med et i øvrigt dygtigt personale.

Med hensyn til gasfyringen var spørgsmålet, om kedlerne skulle være på det gamle værk på Hefavej, eller om de skulle opstilles i en tilbygning til det nye værk på Industrivej.

Da kommunen med baggrund i planerne om Aabybro midtby, ønskede at købe det gamle værk med tilhørende villa, samtidig med at placering af kedlerne på det nye værk ville give en mere rationel drift, blev der forhandlet, og indgået en handel med kommunen herom.

Denne handel blev godkendt på en ekstraordinær generalforsamling den 2. november 1988. I

slutningen af 1989 og begyndelsen af 1990 var gaskedlerne klar til opstart på det nye fjernvarmeværk.

I 1991/1992 har bestyrelsen fået udarbejdet en strategiplan for færdiggørelsen af fjernvarmenettet i Aabybro. Denne plan er der blevet arbejdet efter, således at nu, hvor vi skriver 1993, dækker hovedledningerne ca. 90% af Aabybro.

I februar 1992 modtog man opsigelse fra varmemester K. B. Jensen, der ønskede at fratræde sin stilling pr. 1/4-92. Stillingen blev opslået ledig, og på et bestyrelsesmøde den 23. Marts blev Flemming Tjellesen, ansat med tiltrædelse den 1. april 1992.

Som noget af det sidste, er det ved ekstra ordinær generalforsamling besluttet, at forbrugerne skal have installeret ernergimålere.

Skal der laves en konklusion, må denne være, at de der i sin tid startede fjernvarmen i Aabybro, var fornuftige og forudseende borgere.

Bestyrelsen i 1993 består af følgende:

Simon Agesen Formand.
Aage Lindballe.
John Gedde.
Erling Andersen.
Christian Jensen.

Personale:

Flemming Tjellesen, Varmemester.
Anton Hansen, Medhjælper.
John Nielsen, Medhjælper.
Birgitte Larsen, Sekretær.

AABYBRO VANDVÆRK.

Det er tvingende nødvendigt for en by som Aabybro at have godt og rigelig drikkevand, og vi kan roligt sige, at her er Aabybro godt hjulpet med et vandværk, hvis vekslende bestyrelser har forstået at følge med den udvikling som er foregået her i 60'erne, 70'erne og 80'erne. Allerede 1966 byggede man værket på Kærvej om med filteranlæg.

I 1968 blev der lagt vandledninger i Fuglekvarteret.

I 1969 vedtog man en tilslutningsafgift på 400 kr. og samme år forbydes havevandning. Man diskuterede et nyt vandværk, som blev budgetteret til 400.000 kr., men man blev enige om at udvide det gamle værk.

I 1970 solgte man værket i Østergade, og der vedtoges en tilslutningsafgift på 500 kr.+ moms. Der kom 46 nye forbrugere og der var nu 900 i alt. Man pumpede 315.000 kubikm. vand ud til forbrugerne og det blev nødvendigt at udvide, hvorfor der blev etableret 3 nye borerer på Kærvej.

I 1971 fastsattes vandafgiften til 200 kr.+ 15% moms årligt og opkræves 10 gange årligt. 5,2 t. land købes af Gunnar Mølgård til en pris af 4500 kr., og der er nu 970 forbrugere. Samme år solgtes det gamle vandværk på Kirkevej.

I 1972 udførtes ny hovedledning i Østergade, og der var 1040 forbrugere. Det blev vedtaget, at alle indbetalinger for fremtiden foregår i bank, og dette koster 0,50 kr.pr indbetaling.

I 1973. Der var nu 1137 forbrugere og der blev pumpet næsten 400.000 kubikm. vand op. En kendelse 9/3-73 giver tilladelse til at indvinde op til 600 kubikm. vand.

Tilslutningsafgiften steg til 840,00 kr., 1260,00 kr.og 1400,00 kr. Aabybro Kommune henvender sig angående vand til Kølvring, men dette afslås.

I 1974. Man oppumpede nu 403.000 kubikm. vand ,og der blev anlagt nye boringer på Kærvej ved Peter Jensen.

1975. Bestyrelsen tager til Sverige for at se på vandværker med kemibehandling.

Oppumpet vand: 405.000 kubikm.

1976. Bygning af et nyt vandværk igangsattes med et kemibehandlingsanlæg, som er et meget avanceret anlæg men en kapacitet på 200 kubikm. pr. time. Det er det første af sin slags i Danmark.

Kommunen rettede henvendelse, om vandværket kan levere vand til Industrikvarteret og til Løvsangervej.

På en ekstraordinær generalforsamling den 27/9 nedstemtes et forslag om montering af vandurer med 88 imod og 29 for.

Oppumpet vand: 445.000 kubikm.

1977. Der blev ansat en medhjælper for vandværksbestyreren, (der var formand). 9/8 ansatte man Ib Larsen. Vandafgiften fastsættes til 88,00 kr + moms pr. kvartal.

Oppumpet vand: 440.000 kubikm.og 1330 forbrugere.

1978.Efter en del uro i bestyrelsen ansatte man en midlertidig vandværksbestyrer i stedet for formanden, og ved en ekstraordinær generalforsamling valgtes en ny bestyrelse der antog Kaj Haugård som bestyrer den 15/7. Ved den anden ekstraordinære generalforsamling den 7.8.78 stemmes den tidligere formand ud af bestyrelsen, og der vælges ny formand.

Oppumpet vand: 447.000 kubikm.

1979. Der valgtes ny formand og 3 nye bestyrelsesmedlemmer.

Oppumpet vand: 418.000 kubikm.

1980. Man diskuterede optagelse af Skovenge vandværk.

Oppumpet vand: 405.000 kubikm.

1981 Der vælges ny formand.

Oppumpet vand: 396.000 kubikm.

1982.Man opsatte hegn omkring vandværket, og der blev anlagt nye råvandsstationer på område 2. Hovedledning etableret på ca. 1 km i Østergade og Vestergade. Der valgtes ny formand.

Oppumpet vand: 425.000 kubikm.

1983. Den 5/8 havde Aabybro Vandværk I/S bestået i 80 år. På en ekstraordinære generalfor-

samlinger den 23/2 og den 16/3 vedtoges nye vedtægter og regulativ.

En frekvensomformer til styring af pumperne monteres, og den gamle hydrofor nedtages. Der anskaffes 2 nye pumper med en kapacitet på 80 kubikm. pr. stk. Der blev installeret telefonalarm samt etableret en ny hovedledning i Bredgade, Højskolevej og Kærvej syd og nord på ca. 800 m.

Oppumpet vand 403.000 kubikm.

1984.Råvandsledningerne blev rensed med svampe. Ændring af råvandstank og iltningstårn samt reaktionsbeholder og der foretoges forsøg med trykfiltere. Ny hovedledning blev nedlagt på Kattedamsvej, Digevej og Vinkelvej ca. 1700 m.

Oppumpet Vand 400.080 Kubikm.

1985.Der sendtes oplysninger til kommunen om fremtidige forsyningsområder, og samtidig anmodes om godkendelse af vandværket og forsyningsområderne, idet kommunen er tilsynsførende.

Man modtog godkendelse fra kommunen.

Pumper udskiftedes og repareredes på område 1 og 2.

Prøvepumpning på nye indvindingsområder v/ Laurits Hansen og Richard Nielsen. Jord købt af Laurits Hansen til nyt område 3.

Oppumpet vand: 393.080 kubikm.

1986.Der afholdes et 2 dages møde, hvor bestyrelsen og bestyreren diskuterede og planlagde invindingsområderne, værkets tilstand, såsom flaskehalse og struktur, iltning, filtrering, udpumpning, skyllevand og miljø. Der indkøbtes en varevogn til værket, og man byggede carport. Miljøsag blev løst sammen med amtet, således at forurening af råvandsboringerne undgås.

Der blev lavet produktionsboringer ved Thomasmindevej (omr.3) og man etablerede råvandsledning fra omr.3 til omr.2.

En vandledning etableres på Nr. Houensvej ca 144 m.

Der blev udarbejdet en funktions- og ansvarsbeskrivelse for bestyrelse og medarbejdere. Bestyrer Kaj Haugård var sygemeldt fra 1/8 85 til 1/7 86.

Oppumpet vand: 390.450 kubikm.

1987. Vandledninger blev etableret på Rosenvænget, Østergade v/ Rosengården og ny produktionsboring no. 2 på omr. 3.

Der forelå et udkast til nyt vandværk/ombygning, filterbygning og iltningmuligheder. Ajourført indvindingstilladelse fra amtet forelå. De 600 tusinde kubikm. om året er stadig gældende, men her er område 3 med og værket skal selv styre fordelingen mellem områderne. Tildelsen gælder til år 2018.

1988. Herefter er forsyningsgrundlaget klar, og planlægning af kapacitet m.m. blev startet. Følgende forhold er nu i orden:

1.Råvandssiden, 2.En forbedret, men ikke optimal oppumpning,

3.Forbedret hovedledninger.

Flere vandværker er besøgt, for at se på: Indvindingsforhold, filtrering, iltning og skyllevandsbassiner og efter mange møder blev den endelige plan vedtaget.

Oppumpet vand: 385.450 kubikm.

1989. Arbejdet med nybygning af værket påbegyndtes med lokale håndværkere. Man foretog ombygning af eksisterende filterbygning til værksted og lager, ombygning af gammelt værksted til kontor og indkøb af kontorinventar. Ombygning af pulsatorrum til iltningsskåp. Ombygning af gammelt reaktionsbassin til slambassin for skyllevand. Ombygning af gammelt iltningstårn til mødelokale.

Nybygning af filterbygning med kapacitet 200-250 kubikm. pr. time. P.C.-P.L.C.styring af værket. Diverse forbedringer:

Køkken, toilet m/m. Der blev nedlagt nyt elkabel til værket. Nye vand-og kloakledninger i gårdspladsen og i vejen ved værket. Tømning og rensning af pulsatorrum, fremstilling af folder om Aabybro vandværk I/S, afholdt åben hus på værket d. 25. nov, hvor ca. 150 mødte op for at se det moderne vandværk.

Oppumpet vand: 373.890 kubikm.

1990. Afslutning på om- og nybygning til værket, magnetisk flovmåler monteret på udpumpningen. Indkøbt personsøger til alarmer m.m., samt biltelefon til varevognen. Rensning af råvandsledningerne med svampe. Da kasseren sagde sin stilling op, vedtog man at dette arbejdet varetages på værket for fremtiden.

Lukket prøveboring ved Richard Nielsen.

Forsøg med datovanding fra kl.19,30 til 06,00.

Oppumpet vand: 362.699 kubikm.

1991. Nedlagt vandledning til Toftevej 13-15, og til de nye forbrugere på Torvestrædet, Torvet Aabybro midtby, samt til Høgevej nr.28 og nr.30. Indkøbt minitraktor til slåning af græs på områderne. Udskiftet vandmålere hos storforbrugerne.

Lukket 2 boringer på område 2, så der i alt er 4 boringer på området. Monteret dykpumper i alle boringer på område 2, som på område 3. Lavet erstatningsboring for område 2, der tog sand ind.

Pumpe og borerør på område 3 er kontrolleret af brøndboreren og fundet i orden.

Oppumpet vand: 374.510 kubikm.

1992. Blev der monteret ny omformer og nyt styresystem fra Danfoss, til styring af udpumpningen. Der købes en 80 kubikm. pumpe til udpumpningen, og der er nu 4 stk. Der nedlægges 1 km. råvandsledning 225 m.m. fra område 3, og der er nu 4 forskellige råvandsledninger fra de 3 områder, med i alt 10 boringer.

I Aaby Søndre Gade blev stophanerne flyttet ind i fortovet.

Brandstandere monteret på Mejsevej og Lærkevej, så ledningerne kan skylles ud for sand. 6 boringer er lukket på område 1. (v/værket) der er nu 4 tilbage. Der blev monteret nye råvandsstationer på område 1. sammen med nye dykpumper.

Strøm- og styringssystem er fornyet på område 1, og iltningstårnet er nedtaget.

Sammen med 6 andre vandværker her i kommunen blev der indkøbt ledningssøger og lækageudstyr for godt 100.000 kr., som skal opbevares og betjenes af Aabybro vandværk, også for de andre vandværker. Da der var en meget tør sommer indførtes total vandingsforbud. Der er indkøbt E.D.B.-udstyr til registrering af forbrugere m.m. Vandværket ændrede regulativet således, at det for fremtiden er vandværket, der indkøber vandmålerne og ejer dem. Forsikringer er overgået til de private vandværkers forsikringsselskab. Der blev monteret vandmålere hos 200 erhvervsforbrugere.

Oppumpet vand: 367.184 kubikm.

1993. Den 4/2 blev der på en generalforsamlingen besluttet at der skal monteres vandurer hos alle forbrugerne inden 1/6 1994, så der kan afregnes efter måler fra 1/10 1994.

I 1993 er der 1450 husstande som forbrugere, og der er naturligvis lige så mange stikledninger og stophaner.

Følgende har været formænd for vandværket siden 1967:

Christian Johan Christensen indtil 1971.

Thorvald Larsen 1971 til 1978.

Thorkild Eskildsen 1978 til 1979.

Gunnar Mølgård 1979 til 1980.

Vagn Jensen 1981 til 1982.

Anders Larsen 1982.

Kasserer for Vandværket har været:

Otto Nielsen afgang 1969 efter 33 år som Kasserer.

Lilian Graversen antages 1969.

Jytte Løth begynder 1971.

Anni Beck begynder 1974.

Vita Pedersen 1980.

Kassererjobbet overtages af Kontoret på Værket, 1990.

Bestyrelsesmedlemmer fra 1967 til 1993:

E.Christensen afgang 1969.

Svend Nyborg vælges 1969.

Poul E Jensen valgt 1970.

Thorkild Eskildsen valgt 1971.

Bent Bang Sørensen valgt 1971.

Ernst Christensen vælges 1971.

K.E.Christensen vælges 1974.

Chr Pedersen valgt 1978.

Harding Nielsen valgt 1978.

Vagn Jensen valgt 1978.

Villy Madsen valgt 1979.

Gorm Pedersen valgt 1980.

Anders Larsen valgt 1981.

Frede Andersen valgt 1981.

Preben Sørensen valgt 1982.

Leif Stabel vælges 1982.

Birgit Øllgaard vælges 1991.

Bestyrere og medhjælpere:

Ove Jensen 1970.

Erik Jensen 1971.

Thorvald Larsen 1971, formand og bestyrer.

Ib Larsen medhjælper 1977.

Kaj Haugård bestyrer, startede 1978.

Knud Østergård Jensen medhjælper.

Carl Emil Bloksgård.

Kontorhjælp 1 dag om ugen.

Foranstående oplysninger, der er skrevet i forkortet udgave fortæller en del om det store arbejde, der til enhver tid er udført af bestyrelser og ledere, samt de forskellige vandværksbestyrelser, og der er god grund til at vi forbrugere kan være tilfredse med vort moderne vandværk.

SPAREKASSEN NORDJYLLAND, AABYBRO AFDELING.

Tiden fra 1940-1971 er af mange blevet betegnet som en god tid for Aaby-Biersted Sparekasse, under ledelse af direktør Chr. Kalsen.

Tiden her efter, kan man dog betegne næsten som eksplosiv med hensyn til udvidelser, og her er det både omsætning, lokalemæssigt og antallet af medarbejdere, der er ændret væsentligt i 70'erne og 80'erne.

I 1970 var der 7 medarbejdere, medens dette steg til 45 ansatte i midten af 80'erne. I 1993 er der 35 medarbejdere.

Bygningsmæssigt er udvidelsen foregået i et jævnt stigende tempo, og i en hastighed der svarer til medarbejderstaben.

I 1987 købte Sparekassen naboejendommen, - den gamle kro -, som blev restaureret både udvendigt og indvendigt, og herved tilpasset de eksisterende bygninger således disse i dag udgør en pæn enhed, hvor man nu har god plads for alle medarbejderne, og for sparekassens kunder, ligesom der er skabt mulighed for evt. senere udvidelser om nødvendigt.

Chr. Kalsen gik af som direktør i 1971 og erstattedes af direktør Axel Pedersen, og efter hans død, blev i 1985 Jørgen Rytter Andersen direktør for Sparekassen.

Sparekassen havde igennem mange år filialer i Nørhalne, Birkelse og Biersted. Kun Biersted afdelingen eksisterer i dag.

I 1970-71 tog man E.D.B. - systemet i brug i det daglige arbejde, og denne tid bød også på store forandringer, med de kolosale udvidelser, som var i gang her i Aabybro, og man fusionerede med Sparekassen Nordjylland.

Dette skete for at sparekassen kunne imødekomme de ønsker fra velbegrundede lånansøgninger, der kom fra de mange, nye borgere, der dengang flyttede til byen.

Samtidigt oprettedes en erhvervsafdeling i sparekassen, med 8 specialuddannede medarbejdere, for bedre at kunne betjene håndværkerne og de øvrige erhvervsdrivende kunder.

Man anskaffede også sparekassens første sparekassebetjent.

I maj 1990 ændres Sparekassen Nordjylland til et aktieselskab.

Igennem årene har sparekassen været med til at finansiere store byggesager i Aabybro og omegn på en tilfredsstillende måde, og sparekassen har bevaret den nære kontakt til sine mange kunder. Denne nære kontakt til alle sine kunder giver sig udslag i, at sparekassen kan opfattes som en del af det samfund vi er en del af. Den udvikling sparekassen Nordjylland i Aabybro har gennemgået de sidste 20 år, giver indlånstallene fra 1972 og 1992 et billede af. I 1972 var indlånskapitalen på 28 mill. kr. og i 1992 327 mill.kr.

AABYBRO POSTKONTOR.

Aabybro Postkontor er et af de steder, hvor så godt som alle byens og omegnens beboere har ærinde til, og man kan roligt sige at man altid får en god og høflig behandling på vort postkontor.

Den gamle, røde bygning på Viaduktvej 2, blev i 1971 afløst af et moderne byggeri på Rolighedsvej 2, der indeholder kontorer og ekspedition for sine mange kunder, og i den ene ende af bygningen er der en lejlighed til postmesteren. (postbestyrer).

Posthuset har et bebygget areal på 518 kvadm. og her foruden en parkeringsplads til postvæsnets biler der tæller 8 stk.

Der har været en del omrokninger med postdistrikterne i områderne omkring Aabybro.

1. ste januar 1980 blev Halvrimmen, Brovst, Skovsgård, Arentsminde og Tranum underlagt Aabybro Postkontor.

1. ste januar 1986 blev Blokhus, Pandrup og Saltum postdistrikt skilt fra Aabybro.

1. ste januar 1991 blev Arentsminde, Halvrimmen, Brovst, Skovsgård og Tranum igen skilt fra Aabybro.

Aabybro Postkontor er ikke selvstændigt postekspedition mere, men er underlagt Nørresundby fra 1. sept. 1992.

Posthuset afhenter post om aftenen i Nørhalne og til tider også i Vadum.

Postmester Ejlersen gik af tjenesten grundet alder i Juli 1988, men bor stadig i lejligheden.

Fra 1. ste juli 1988 til 31. te august 1992 var Inger Jensen konstitueret postmester og fra 1. ste september 1992 postbestyrer. (på deltid m. 30 timer ugentligt).

I Biersted er der posthus ved Else Marie Nielsen, postbestyrer. På Gjøøl er der posthus ved Edith Pedersen, postbestyrer. I Birkelse er der posthus i Brugsforeningen, (samdrift).

Der er 4 cyklende postbude i Aabybro by, der alle er overpostbude, Alice Purkær, Lars Hede-gård, Andreas Rødbro og Karl Ejner Dodenig. Hovens- og Toftegårdsturen betjenes med bil af landpostbudene Simon Peter Vestergaard og Ester Thomsen. Pakkeomdeling pr. bil, postbud Lene H. Larsen. Foruden disse er der 2 postarbejdere, Betty Jensen, Ole Thomsen samt overpostbud Ejnar Jensen.

I Gjøøl by deler landpostbud Aase M. Nielsen posten ud på cykel, medens landpostbud Kurt Simonsen kører med bil på Nørredige. Kragelund distriktet betjenes af landpost Knud Mogenssen pr. bil, medens Birkelse by betjenes på cykel af landpost Louis Larsen.

Frstrup betjenes pr. bil af postarbejder Mie Vægter og landpostbud Hartvig Jeppesen betjener pr. bil Nymark.

Biersted by har 2 cyklende postbude, landpostbud Karl Gustav Albæk og postbud Søren Thomsen.

Der er 6 afløsere hvoraf en er afløser på kontoret.

I alt er der 48 medarbejdere på Aabybro Postkontor.

LOKALHISTORISK FORENING FOR AABYBRO.

Foreningen blev startet i 1981. Jørgen Jørgensen, tidligere borgmester, var een af de som lagde et stort arbejde i at få foreningen etableret.

Man fik "husly" på Aabybro Bibliotek. Man er også her i 1993.

Foreningen har åbent for interesserede hver mandag eftermiddag

og der er altid en eller flere fra bestyrelsen til stede for at besvare evt. spørgsmål. For tiden passes åbningstiden mest af Ellen Mumgård.

På reolerne i lokalet, der befinder sig i kælderens, forefindes ca. 2000 billeder fra egnen og af kendte personer fra Aabybro. Man kan også her få oplysninger fra de gamle kirkebøger, som foreningen har anskaffet. Disse findes fra ca. 1614 og hen til først i 1890, og de bliver flittigt anvendt.

Man har også de gamle skoleprotokoller fra kommunen, og dertil mange andre gamle protokoller, kontrakter, skøder og lign.

Efterhånden har foreningen fået en pæn og god samling af disse ting, der er pænt og rigtigt placeret på dertil indrettede hylder, der står i et vedligeholdt lokale.

Der er i et tilstødende lokale en udstilling af gamle museumsgenstande, mest småting her fra byen og omegnen, som er anbragt så de er overskuelige for de besøgende.

Alt i alt er Lokalhistorisk Forening et besøg værd.

Bestyrelsen i 1993 er følgende:

Gunnar Mølgård, formand.

Jens Jensen.

Villads Villadsen.

Kirsten Gundersen.

Johanne Hansen.

Harry Nielsen.

Lars Nielsen.

Ellen Sofie Mumgård.

EGNSSAMLINGEN I AABYBRO.

Egnessamlingen for Aabybro Kommune er en forening stiftet d. 11-9-1991. Foreningen er godkendt af Aabybro Kommunes kulturudvalg og er bevilliget leje af avlsbygningerne tilhørende den gamle præstegård Hovensvej 1. i Aabybro. Egnessamlingen er en selvstændig institution, der har til formål at indsamle, registrere og opbevare større genstande, såsom landbrugsredskaber og maskiner, industrimaskiner og større håndværksmaskiner og værktøj m. v., som ikke kan eller ikke ønskes opbevaret af kommunens lokalhistoriske foreninger.

Der er offentlig adgang til de indsamlede genstande, og hver onsdag eftermiddag er der indtil videre et medlem af bestyrelsen til stede, der kan give ønskede oplysninger.

Økonomisk drives egnessamlingen med midler tilvejebragt gennem tilskud fra stat, amt, kommune, institutioner og foreninger, og med kontingent fra medlemmer, og fra arrangementer.

Bestyrelsen består af:

Jørgen Nielsen, Godthåbsvej 11, Aabybro.

Jens Jensen, Kirkevej 36, Aabybro.

Louis Larsen, Gl. Landevej 1, Birkelse.

Kurt Gregersen, Gl. Landevej 29, Birkelse.

Villads Villadsen, Fasanvej 17, Aabybro.

TV2/NORD.

Aabybro blev med ét slag meget kendt i ethvert nordjydsk hjem, idet TV2/NORD kunne sende sin første udsendelse d. 1. april 1989. I den anledning, blev der i øvrigt om aftenen afholdt et meget stort og flot festfyrværkeri, der blev overværet af mange mennesker, som kom til Aabybro fra nær og fjern.

Før man var kommet så langt, var der naturligvis foregået mangt og meget. Da det blev besluttet at oprette regionale TV-stationer i Danmark, var der mange byer, - også i Nordjylland - der var meget interesserede i at få en sådan aktivitet til netop deres område. Naturligvis også Aabybro kommune. Der blev foretaget et særdeles stort og dygtigt arbejde fra bl.a. kommunalbestyrelsens side, for at få TV2 placeret i Aabybro, og i konkurrencen med mange andre kommuner, lykkedes dette altså, som enhver ved i dag.

Byggeriet blev startet i 1988 med Aabybro kommune som bygherre, og TV2/NORD skulle således leje bygningerne. I midlertid udviklede tingene sig så positivt for TV-stationen, at denne efter kort tid blev i stand til selv at overtage disse.

Man sender hver aften i ca. 1/2 time, - mest om de ting, der sker i landsdelen. Hovedvægten lægges således på at skildre livet i regionen, - såvel i by som på land og ved hav. Landspolitiske og globale emner skildres med udgangspunkt i regionens liv. Det er således et mål for TV2/NORD, at programprofilen skal være præget af den særlige kulturelle, sproglige og erhvervsmæssige egenart, der er kendetegnende for vort område. TV-stationen har nu virket i ca. 4 år, og det ser ud til, at man har fundet "sin egen platform". Seerundersøgelserne viser et forholdsvist konstant seertal på ca. 12%, og dette må vist betragtes som tilfredsstillende, i en TV-verden hvor vi i dag kan se udsendelser fra mange forskellige lande, takket være de fælles antenneanlæg, der er placeret flere steder i vor Kommune.

Det gør dog heller ikke noget, at stationen ikke belaster Radio- og TV-licensen særligt meget. En stor del af de nødvendige penge til driften kommer nemlig fra reklameindtægter.

AABYBRO GOLFKLUB.

Da landbrugsejendommen Høbækgård, Aalborgvej 110, beliggende i en passende afstand fra byen, blev til salg i foråret 1991, købte en Aabybro borger ejendommen med det formål for øje at anlægge en golfbane.

Golf var på landsplan i medlemsfremgang, og bliver efterhånden en mere almindelig sport, som flere og flere har lyst til at dyrke.

I Efteråret 1991 samledes en gruppe borgere i Aabybro, efter invitation af den nuværende ejer af ejendommen for at drøfte etablering af en golfbane v/ Aabybro. Man mente at forholdene på ejendommen var ideelle for en golfbane, og at bygningerne kunne udnyttes til klubhus, proshop og plads for en for en golfbane nødvendig maskinpark.

Gruppen indkaldte herefter til et borgermøde i november 1981, med det formål at lodde stemningen blandt kommunens borgere. Der mødte ca. 100 personer og man stiftede en forening til det videre arbejde med erhvervelse af ejendommen og udførelse af projektet for golfbanen.

Der blev nedsat en bestyrelse som bestod af:

Erik Sørensen,
Finn Frederiksen,
Kaj Ørtoft,

Preben Hjortshøj,
Bjarne Thomasen,
Mariane Lykke Madsen,
Kjeld Svendsen.

Bestyrelsen bestemte, at ejerforhold og etablering skulle være et aktieselskab, med navnet "Aabybro Golfklub, Høbækgård a/s" og at denne skulle styres af en klub, Aabybro Golfklub. Der er ikke i skrivende stund, solgt alle de aktier som man kunne ønske, men salget af aktier går støt fremad, og 2 lokale bankafdelinger og sparekassen bakker nu op om projektet.

Man løb ind i et problem med amtet, der ikke kunne godkende projektet, da banen var placeret for tæt på Hovedvejen, og man mente brugerne derved ville blive udsat for meget støj.

Imidlertid blev sagen løst, bl.a. ved hjælp fra Aabybro kommune, og den oprindelige vej fra Hovedvejen blev nedlagt, og afløst af en ny anlagt vej med udmunding i Skeelslundsvej, men det forsinkede hele projektet med ca. 1 år.

I 1993 er golfspillet i gang, og der er stor aktivitet og spilleglæde. Der arbejdes med en stor, frivillig indsats med anlægget, for at billiggøre dette mest muligt.

De 18 huller vil blive anlagt i smukke parklignende omgivelser, og få en udformning så både begyndere og mere øvede spillere får udfordringer.

Arealet er således velegnet til en bynær, sjov og hyggelig bane, der kombineret med gården som klubhus vil give spændende muligheder for klublivet.

Området med 5 store søer, vil blive meget smukt, og sammen med beplantningen blive et attraktivt for Aabybro Kommune, og i særdeleshed for Aabybro by, for såvel nye borgere som allerede bosiddende.

Området vil stå åbent for alle som et rekreativt sted, hvor alle er velkomne, dog med den lille klausul, at der tages hensyn til de golfspillende.

STORE VILDMOSE.

Det vil være rigtigt her også at nævne St. Vildmose, idet den er een af de få "natursteder" vi har her i vor kommune.

Det er vanskeligt at skrive noget nyt om Vildmosen, da den særligt inden for de sidste år, har været genstand for megen omtale, også af de omkringliggende byer.

St. Vildmose, der har et areal på ca. 50 kvadrat kilometer, er i dag opdyrket, med undtagelse af randområderne. Disse randområder, der skal være ca. 200 m. brede, var et ønske fra Fanny Skeel, da mosen blev solgt af Birkelse Gods, til staten.

Det største areal af Vildmosen ligger i Aabybro Kommune, og det må være rimeligt, at vi her i Aabybro betragter Vildmosen som det største af de få naturområder vi har.

Den natur, der for tusinder af år siden blev skabt, og var uberørt med sine vildtvoksende, mangeartede planter og et rigt dyreliv på en gyngende mosegrund, er ret uforståeligt for os i dag, når vi ser ud over mosen, som er næsten helt opdyrket bl.a. med de specielle, gode vildmosekartofler, og lange agre med korn og græs.

Hertil kommer gode veje og nydelige landbrugsbygninger, som efterhånden er overgået til privat eje.

Vildmosen, der omkring 1921 blev købt af staten, har undergået en forandring som man næppe havde forestillet sig. Fra at være en kuppelformet højmose, med flere meter blød tørvejord,- det såkaldte hundekød,- er mosen i dag et lavtliggende område, der er godt afvandet, og

hvor man flere steder i dag kan pløje ned til sandet, som ligger under moselaget. Dette er sket ved den almindelige forvitring, der foregår med mosejorden som følge af bl.a. opdyrkningen til agerjord.

Vi vil antagelig om mange år se næsten almindelig agerjord i store dele af Vildmosen.

I dag udnyttes også en stor del af mosen til spagnumproduktion, - for det meste foretaget af Pinstrup Mosebrug ved Nørhalne.

En tur gennem Vildmosen, ud ad Dalgasvejen til Rosensgrave, kan vær en oplevelse af sjældnen art. Her er en sjælden fauna og et rigt dyre- og fugleliv, og her finder vi også Sandelsbjerg, som godt nok er beliggende i Jetsmark kommune, men som vi her i Aabybro også betragter som "vort område".

Som nævnt først i dette afsnit om mosen, har der været megen omtale af mosen i de senere år, og denne skal ikke gentages, men nævnes skal alligevel den naturskole, som man er ved at oprette på den Økologiske landbrugsskole,- den tidligere centralgård.

Vi håber denne må blive et aktiv for turismen her byen.

RYÅ.

Ryå, der har en stor del af sit gennemløb gennem Aabybro Kommune, er stadig et godt aktiv for naturelskere både her fra sognet og også for udefra kommende.

Sejladsen på åen er vel ikke den samme som det var for mange år siden, men der er dog stadig en del sejlads, men nu mest fra Skeelslundbroen og til udløbet af åen, hvor den løber ud Limfjorden.

I mange år var vandet i Ryå meget urent og brunligt, hvilket skyltes den store afvanding, der kom fra Store Vildmose.

Fiskene forsvandt næsten totalt, men dette har ændret sig. Vandet er nu nogenlunde rent, og der er fisk i åen igen, idet der er udsat fiskeyngel flere gange, og den bliver da også flittigt benyttet af mange fritidsfiskere.

En årsag til et renere åløb er naturligvis også de meget virkningsfulde renseanlæg, der i de senere år er blevet udført.

Ryå er dog stadig en farlig legeplads, og her tænkes på det gamle sagn om "åmanden", der krævede at Ryå tager et menneskeliv hvert år.

Da ikke alle er kendt med dette gamle sagn, vil jeg her til sidst gengive sagnet, til skræk og advarsel mod Ryås farlige vand.

I meget gammel tid var der altid meget høj vandstand i engene og på markerne omkring Store Vildmose i det sydlige Vensyssel. Vandet kunde ikke slippe væk, og det var bønderne naturligvis kede af, de kunne ikke dyrke jorden og dyrene kunne ikke græsse på engene.

En dag kom der imidlertid en gammel mand, der lovede at han kunne skaffe dem af med vandet, hvis de vilde betale ham for det.

Bønderne gik ind på aftalen, og den gamle mand tog nu en stok, stak dens spids i jorden og begyndte at gå idet han trak sin stok efter sig. Straks begyndte vandet at pible frem i sporet, og på den måde opstod åen. Nu blev marker og enge tørre så de kunde bruges til agerbrug. Men da manden ville have sin betaling kunne han ikke få den mindste skilling. Nu havde man åen og så mente man at kunne undgå at betale. "Ja, ja" sagde manden, "så taler vi ikke mere om det, - åen skal herefter selv tage sig betalt."

Det har den også gjort. Hvert år drukner et menneske, og hvis det sker at den springer over i nogle år, så tager den så mange flere siden hen, så regnskabet kommer til at passe.

AABYBRO MUSIKFORENING.

Musikforeningen blev stiftet i september 1979.

En kreds af musikinteresserede borgere tog initiativet til oprettelsen af musikforeningen. Blandt disse var Karl Anker Jensen, Fin Lorentzen, John Hedelund, Helge Falborg, Tom Kjeldgård, Knud Erik Jørgensen, Anne Margrethe Refstrup og Knud Jensen.

Karl Anker blev den første formand, og er stadig med sammen med Fin Lorentzen og John Hedelund.

Den nuværende formand er Else Bager, Biersted, og musikskolen ledes fra 1993 af Lene Frederiksen, efter Ole Ishøj, som var leder i en årrække.

Musikforeningen har i sit regi, bl.a. harmonikaorkestret, og et vise- og oprettekor, som deltager aktivt i mange forskellige arrangementer.

AABYBRO TEATER OG KULTURFORENING, SCENE 3.

Scene 3 blev stiftet i februar 1982. Initiativtagerere var Scenemester ved Aalborg Teater John Hedelund og ungdomskoleinspektør Ole Schøler. Navnet blev Aabybro Teater og kulturforening - Scene 3. Aabybro kommune stillede det daværende selskabslokale no. 3 i Aabybro Hallen til rådighed, og der har foreningen haft hjemsted siden. En gruppe teaterinteresserede medlemmer gik i gang med at etablere et scenelokale, som siden er blevet godt udstyret med professionel lys- og lydudstyr, samt efterhånden en del rekvisitter og kostumer.

Foreningens formand fra 1982-84 var Ole Schøler, derefter Lisbeth Thomsen i 1984-85, og siden har det været John Hedelund.

Mange lokale amatører har i tidens løb været med i forestillingerne som Scene 3 har lavet. Af titler kan nævnes:

Jul hos skovridderens, -Hurra for Mille, -High Society i Grønkøbing, -Den grønne elevator, -Charleys tante, -Nøddebo Præstegård, -Sommer i Tyrol, -Landmandsliv og Champagnegaloppen.

Scene 3 er kendt viden om for de fine revyer, hvoraf der foreløbig er lavet 11.

En stor del af disse forestillinger er instrueret af John Hedelund.

Der er i dag ca. 60 aktive og 40 passive medlemmer. En del har været med fra starten, og foreningen har 3 æresmedlemmer.

Den nuværende bestyrelse består foruden Formanden John Hedelund af Benthe Hansen, Inga Nielsen, Henning Pedersen, Bjarne Jensen samt Leif Stabel som første supleant.

Revisorer er de samme som ved foreningens stiftelse, nemlig Dagmar Eilertsen og Bodil Jensen.

Foranstående afsnit har jeg forsøgt at gøre så kort og klart som muligt, og jeg håber at det skrevne er nogenlunde dækkende for, hvad der er sket af betydning her i Aabybro i de seneste år. Vi kan glæde os over de mange tilflyttere vor by er forøget med, og håbe på at de vil finde sig lige så godt hjemme her i byen, som den gamle Aabydreng der har skrevet dette.

Vi priser dig, Aaby, i festklædte skrud,
du adlede arbejdets by,
kan ske at vi længes fra arnen lidt ud,
kan ske vi til tider er kry!
og drager vi bort da en tid, i det blå
for al ting at favne og nå,
fra mindernes gem, da trænger sig frem,
en længsel til Aaby, vort hjem.

EFTERSKRIFT.

I en by som Aabybro sker der naturligvis noget næsten hele tiden, og her skal nævnes noget af det som er sket siden bogens færdiggørelse:

Glarmesterforretningen i Mortensgade er grundet dødsfald overgået til snedkermester Jarl Poulsen, Knøsgaard.

Danfotech/Nutridan er desværre flyttet fra byen, med mandskab maskiner og den hele produktion til Gug, hvor man i forvejen havde en del af firmaet. I skrivende stund forhandles med Raadvad om leje af lokalerne til produktionsformål.

Der er givet tilladelse til etablering af andelsboliger på det område, hvor Aabybro Mørtelværk a/s nu er beliggende, samt til et tilsvarende byggeri i midtbyen.

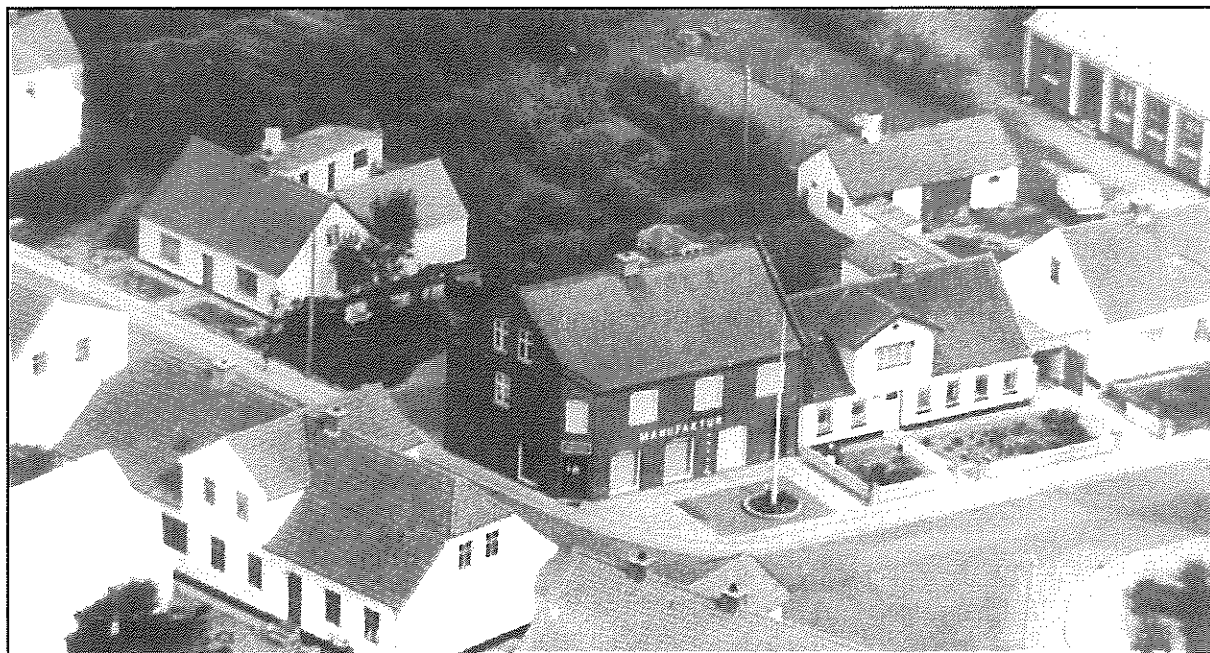
En ny børnehave er planlagt ved en udvidelse af bygningen "Fritteren" på Kattedamsvej.

Skoleinspektøren på Kærvejskolen Jens Mikkelsen er fratrukket gr. alder.

Skolelederen på Ungdomsskolen Carlo Jensen fratrukker skolen.

Den nye rutebilstation tages i brug lige efter nytår 1994.

BIERSTED.

Indholdsfortegnelse.

	side.
Biersted Kirke.....	177
Biersted By.....	179
Ophørte erhvervsdrivende.....	182
Erhvervsdrivende i Biersted 1993.....	186
Biersted Private Vandværk.....	188
Aktivitetscentret.....	189
Beskyttede boliger.....	190
Biersted Postkontor.....	190
Biersted Bibliotek.....	191
Biersted Børnehave.....	191
Biersted dagpleje.....	192
Biersted Hallen.....	192
Kommunal Vandværk.....	192
Nordre Skole.....	192
Søndre Skole.....	193
Centralskolen.....	193
Skolefritidsordning.....	194
Ungdomsklubben.....	194
Foreninger i Biersted.....	195

BIERSTED KIRKE.

Biersted Kirke er smukt beliggende på den højeste bakke i Biersted, og hvorfra man næsten kan se ud over hele kirkesognet, der omfatter, foruden Biersted, også Nørhalne sogn.

Kirkesognet betjenes af sognepræst Kristian Baggesgaard. Han har været så venlig at oplyse følgende om Biersted Kirke:

Biersted Kirke er en middelalderkirke fra det 12.te århundrede, bygget af granitkvadre. Kirken består af skib, kor, tårn og mod nord et tvillingevåbenhus. Skib og kor er fra romansk tid.

Tårn og hvælvinger fra gotisk tid.

Den øverste del af tårnet blev brudt ned i 1912 og genopbygget for midler indsamlet i sognet i 1927.

Det gamle våbenhus blev bygget 1637 og "Tvillingen" i 1987.

Altertavlen er fra år 1800. Den blev taget ned i 1938 og erstattet af et krucifiks, der nu findes i kapellet.

Ved restaureringen i 1984 kom altertavlen, fra Aalborg historiske museum, tilbage til sin gamle plads, efter at flere lag maling var blevet fjernet, og de oprindelige billeder var draget frem.

I midterfeltet ser man Den store Nadver. Til højre ses Moses med lovens tavler og til venstre Synderinden med salvekrukken på vej for at salve Jesus.

Prædikestolen er fra 1558. Den er et træskærerarbejde med felter, der gengiver hovedpunkter i den bibelske historie.

Nedenunder er der en djævelmaske, som prædikestolen holder nede og på plads med sin tyngde.

Kirkeklokken er fra år 1624, støbt i Lybeck og skænket af kirkeværge Kristian Mortensen, Svinbjerggård. I middelalderen har der hængt en lille messeklokke i et lille spir over koret. Der er mærker efter rebet i korets hvælv.

Af udsmykningen er kalkmalerierne de mest karakteristiske. Der er 2 felter tilbage af en billedserie i 2 bånd, som sandsynligvis har dækket det meste af nordvæggen.

En tekst i kalkmaleri over altertavlen fortæller, at kirken i middelalderen var en Maria-kirke.

Kirken var fra reformationen og indtil nyere tid under godset Birkelse, men det er folk fra gården Bjørnkjær, der har sat deres minde i kirken ved de ligsten, som er taget op fra kirkegulvet og som nu står i våbenhuset.

Et klenodie fra Birkelsetiden er der dog. Det er alterkalken, skænket år 1673 af Otto Skeel og hustru Sophie Rosenkranz..

Kirkebygningen er, som det fremgår af det foranstående, nyrestaureret og kan ikke stå smukkere, end den gør nu.

Orglet blev ombygget og udvidet til 10 stemmer i 1991 og klinger fint i kirkerummet.

Det, som endnu mangler, er at få kirkegårdsudvidelsen fra ca. 1970 indpasset i helheden, samt at få kirkens omgivelser i øvrigt til at harmonere bedre med kirkebygning og landskab.

Projektet, der skal løse disse problemer, ligger klar til igangsætning, når tilladelse fra tilsynsmyndighederne foreligger, og økonomien kan bære dette. I disse projekter er der samtidig taget højde for nutidens begravelseskikke.

I Biersted Sogn er man ikke dækket ind med kirker, som i den øvrige del af kommunen. Der har da også været tilløb til etablering af en kirke i Nørhalne.

Der findes en detaljeret beskrivelse af en sådan kirke dateret 16 marts 1913, udarbejdet af arkitekt Hother Paludan.

Projektet blev opgivet. Desværre kan man sige, for bysamfundet er til en kirke.

Fra først i 50'erne til sidst i 60'erne var der også et arbejde i gang for oprettelse af et kirkedistrikt med egen kirkesal i Store Vildmose, der dog skulle henlægges under Ajstrup sogn.

Aaby-Biersted Kommunes kirkelige ligning skulle bidrage med 36% af udgifterne til driften. Tolstrup-Stenum med 9%, Vrensted-Thisse med 1%, og Sulsted-Ajstrup med hovedparten, 54%.

At dette projekt ikke blev realiseret, skal vist ingen beklage. Det ville der i dag ikke være befolkningsgrundlag til.

Der tales for tiden om oprettelse af flere præstestillinger. Bliver der på denne måde en præst mere til Aabybro Kommune, vil det være naturligt, at vedkommende kommer til at bo i Nørhalne.

Så kunne tanken om et lille kirkecenter jo tage tråden op fra både kirkeprojektet i 1913 og kirkeprojektet i Vildmosen fra 50'erne. Det er vel fremtidsmusik, men fremtiden kan somme tider være tættere på, end man tror.

Præsterne var indtil 1915 fælles med Aaby. Siden har Biersted Kirke haft følgende Sognepræster:

- 1915-1920 Hans Christian Juhl.
- 1920-1924 Axel Perch Formann.
- 1925-1929 Johannes Nielsen.
- 1930-1934 Karl Peter Michaelsen.
- 1934-1947 Rudolf Jacob Peter Mynster.
- 1947-1973 Alfred Herluf Poulsen.
- 1973 Kristian Baggesgaard.

Andre ansatte ved kirken i dette århundredes sidste halvdel har været følgende:

- Oganist 1951-1981 Maren Storgård.
- “ 1981-1987 Henrik Klausen.
- “ 1987-1991 Niels Peter Hornstrup.
- “ 1991 Anne Mette Larsen.
- Kirkesanger 1935-1967 Palle Ejnar Jensen, skolelærer.
- “ 1967-1978 Henry Bislev, skolelærer.
- “ 1978-1983 Niels Jørgen Larsen.
- “ 1983-1985 Niels Lyng.
- “ 1985-1989 Lisbeth Sørensen.
- “ 1989 Birthe Jørgensen.
- Graver 1938-1970 Erik Larsen.
- “ 1970-1976 Bent Rishøj Pedersen.
- “ 1976 Christian Bertelsen.

Kasserer og sekretær Kamilla Damgård, skolelærer.

Nuværende menighedsråd består, foruden sognepræster, af følgende medlemmer valgt den 10'ende november 1992:

- Husmoder Alice Christiansen, Biersted.
- Fuldmægtig Else Fruergård, Nørhalne.
- Kirkegårdsassistent Bent Haugård, Biersted.
- Husmoder Inger Kristensen, Nørhalne.
- Lagerekspedient Knud Erik Kristensen, Nørhalne.
- Sygeplejerske Hanne Tjell Larsen, Biersted.
- Lærer Julie Larsen, Biersted.
- Kontorassistent Ruth Knakkegård Thomsen, Biersted.
- Husmoder Karen Tranum, Nørhalne.

Menighedsrådet har ikke noget retningspræg, hverken kirkeligt eller politisk. Det er de 2 byer i sognet, der stiller valglisterne.

BIERSTED BY.

Som nævnt i indledningen, har jeg rettet anmodning om oplysninger og hjælp til udarbejdelse af artikler om vor oplandsbyer, og her har Svend Åge Kristensen været så venlig at hjælpe, og har sendt mig det efterfølgende om byen Biersted - gengivet i en lidt forkortet udgave.

Svend Åge Kristensens oplysninger stammer fra hans eget virke i Biersted, hvortil han flyttede i 1962, og da Biersted ikke er omtalt i første udgave af bogen, finder vi det rigtigt at se lidt længere tilbage end 1967, og Svend Åge Kristensen har dertil indhentet oplysninger hos ældre Bierstedborgere, og hos lokalhistorisk arkiv i Biersted, hvor man kan finde yderligere oplysninger, om dette ønskes.

Da byggestoppet i Aalborg i 1960'erne blev indledt, og der gennem den store arbejdsaktivitet også var blevet bedre økonomi, var det meget almindeligt at man flyttede fra Aalborg og ud i omegnskommunerne, og således også til Biersted, hvor der kom en betydelig byggeaktivitet. Transporten til arbejdspladser var ikke mere så dyr, og derfor købte mange familier både bolig og bil.

Før 1962 var byen delt i 3 områder. Den egentlige stationsby lå omkring Biersted jernbanestation, kroen, samt de handlende, der boede på den nuværende Borgergade og Stationsvej.

Det andet område var omkring den daværende brugsforening, hvor der også var en bagerforretning, en smedje og Biersted Nordre Skole. På Halagervej lå også det engang så betydningsfulde Andelsmejeri, der gav navnet til "Biersted Mejeriby", en købmandsforretning og Biersted Søndre Skole.

Der var da ca. 700 indbyggere i Biersted.

1962 begyndte udbygningen i Biersted med Klitgårdsområdet og i løbet af sommeren blev de fleste af husene på Klitgårdsvej og Bøgildsvej opført. Herefter gik det hurtigt: Svendbjerggårdsvej, Bundgårdsvej, Søndermarken, Solvænget og Granlien blev udbygget.

Der var kun få huse på Stationsvej, fra Nørhalnevej og til aktivitetscentret, men også her blev der efterhånden opført nye huse, ligesom Bøgildsområdet og Højbakkeområdet blev udbygget. Udvidelsen af Borgergade og Jens Urtsvej kom også med.

Området omkring skolen, (Idrætsvej og Sportsvænget) samt området vest for Halagervej (Hedegårdsområdet), er det sidste der er udbygget. Der er dog stadig ubebyggede grunde enkelte steder, men udviklingen i byggeriet er ligesom andre steder, næsten gået i stå. Der bor i Biersted og omegn i dag ca. 2200 mennesker.

Mange af Biersteds indbyggere har, eller har haft, arbejde i Aalborg eller ved de militære enheder i Hvorup, Nr. Uttrup eller Flyvestation Aalborg, som alle kom til Aalborg i begyndelsen af 1950'erne.

Udviklingen har imidlertid medført, at der trods det større antal indbyggere, er blevet færre jobs i Biersted. Der var tidligere en hel del håndværkere, handlende og landbrug der beskæftigede medarbejdere, men dem er der ikke mange tilbage af nu. (Herom senere).

Der er dog sket det, at inden for de kommunale områder er antallet af stillinger væsentlig forøget med udbygningen af Biersted Skole, børnehaven, plejehjemmet og aktivitetscentret.

Foranstående er så nogenlunde, hvad der er sket bygningsmæssigt i Biersted i de senere år, og vi vil nu tage et tilbageblik til den udvikling, der er foregået før vor tid.

Biersted var en udpræget landsby, og landbruget spillede en stor rolle i samfundet. Landbruget gav mange mennesker arbejde og fra landbruget fik man de nødvendige forsyninger af fødevarer som var så nødvendige.

Selv om udviklingen i Biersted ikke afveg fra udviklingen i andre landsbyer, skal her alligevel nævnes de største landbrug.

Den største gård i Biersted var og er "Bjørnkær", hvor der var mange beskæftiget, både med landbruget og ved skovarbejde. Der findes på lokalhistorisk arkiv en hel del materialer om gården, for dem som kunne ønske sådanne oplysninger.

Af andre større gårde var der "Hedegård", "Præstegård", "Nødgård" m. flere. Disse gårde anvendte ligeledes en del arbejdskraft. Man havde, i stedet for elektrisk kraft som nu, en vindmølle på laden, som gav trækraft for de sparsomme og primitive maskiner, som dengang fandtes. Disse møller blev meget anvendt fra ca. 1920 til i 1960'erne.

Tidligere var mange unge piger og karle beskæftiget ved landbruget, og det var ikke som nu, at en gårdejer eller hans hustru havde andet arbejde og dermed indtægter, ved siden af landbruget. Os, der er lidt ældre, husker tydeligt den gamle Thinus Nødgård, og hvordan han om foråret kørte rundt i omegnen med sin ponnyvogn forspændt en stor belgierhingst, som på turen skulle kurtisere de forskellige hopper.

Vi husker også den ældre Jens Præstegård, der stammede fra en stor gård i Sulsted. Han var i mange år et skattet medlem af sognerådet i kommunen. Han drev sin gård på en mønsterværdig måde, udvidede og mergelede den. Forfatteren Niels Anesen har udgivet en roman "Jorden gav" fra 1951, som på en fin måde omtaler hele Præstegårds virke gennem årene.

Sammen med et antal mindre landbrug, hvor husbond og hustru som regel passede ejendommen alene, var disse større landbrug grundlag for, at Biersted Andelsmejeri blev startet i 1899, (nedlagt 1970). De beskæftigede også mølleren og hans medhjælpere, og både smeden, karetmageren, snedkeren og mureren var afhængige af disse landbrugsejendomme, der samtidig afødte en større brugsforening.

Der findes snedker og murere i dag, men de øvrige er forsvundet fra bybilledet. Der er kun få gårde tilbage, hvor der er medhjælpere. Der er vist kun een i Biersted, nemlig Henning Tjell, "Moselund" der driver en stor landbrugsbedrift.

Enkelte ejendomme har nu lagt bedriften om til svineproduktion eller kvægproduktion, men uden medhjælpere.

De mindre ejendomme er nedlagt, jorden solgt fra eller lejet ud, og både mand og hustru er på arbejde uden for hjemmet for at klare de daglige udgifter.

Med baggrund i den store interesse, der er for hestesport, er der en del landmænd, der i dag har hesteavl til brug ved trav- og ridesporten. Her kan nævnes Ove Andersen, Poul Nøhr Christensen, Gunnar Christiansen og Karl Åge Præstegård, som vel har været igangsættererne inden for dette felt. Endelig skal nævnes gårdejer og dyrlæge Hans K. Sørensen samt Dyrlægerne Poul Rom og Peter Søndergård.

Tidligere landmand Peter Jørgensen, Stationsvej 63 har skrevet sine landmandserindringer for perioden 1919-1991. Disse erindringer findes på lokalhistorisk arkiv i Biersted.

Omkring 1920 blev der oprettet et andet mejeri (nuværende Stationsvej 75), men det var ikke i drift i ret mange år, og blev nedlagt i 1929.

En del borgere i Biersted har nedfældet deres erindringer, og disse findes i lokalhistorisk arkiv, hvor de fleste er tilgængelige, medens andre er båndlagt i en nærmere aftalt periode.

Her følger enkelte uddrag fra kendte borgere i Biersted:

A. P. Vad, Smalbyvej 80, der gik i Nordre Skole i 1915 fortæller, at der var 4 klasser. Lærerinde Frk. Jacobsen havde de 2 mindste klasser, og lærer J. A. Michelsen havde de 2 største klasser. Der var dengang 56 børn i een klasse. Læreren havde endog tid til at passe regnskabet

for brugsforeningen, ved siden af skolearbejdet. Dengang måtte læreren godt bruge spansk-røret, når han fandt dette nødvendigt, men drengene fandt ud af, at når de kom nogle lange hestehalehår ind i spansk-røret, kunne dette ikke holde. A. P. Vad var også med til at starte den første idrætsforening, der var i Biersted. Man havde en fodboldbane på Sognefoged Jens Jepsens mark (ikke at forveksle med Sognerådsformand Jens Jeppesen). Denne lå bag ved nuværende Højbakkevej no 7. I 1922 gik A. P. Vad til konfirmationsforberedelse ved den første præst i Biersted, Pastor Juhl, der var en meget undseelig mand.

På Stationsvej 85 boede en mand ved navn Lars Rom. Ham og hans kone skulle sammen med "Bro Johanne", op på Kirkegården. Johanne var lidt halt, og da de sammen kom op i nærheden af Kirkegården siger Johanne til Lars : "A ku' fristes te' å slo en stur skid !". Hertil svarede Lars Rom: "Jamen så slå dej da løs i Herrens Navn" - og Johanne drønedede den da af. I det samme kommer Pastor Juhl bagfra og siger, på hans langsomme måde:

"Goddaaww". Lars Rom omtalte bagefter, at det var dog det "galleste", han havde været udsat for i Biersted. Om dette mindede præsten om Bro Johannes sædvanlige måde at tale på, eller pastor Juhl blot var tunghøre eller meget distræt, vides ikke.

Johanne Fuglsang, Borgergade 25, tjente hos daværende lærer O. K. Christiansen, der var lærer ved Nordre Skole. Hun hentede hver dag cigarer til ham henne i brugsforeningen. Her lærte hun sin mand Niels Fuglsang at kende, og de blev gift i 1931 og flyttede til Fjerritslev. I 1936 kom de dog tilbage til Biersted, og boede til leje hos Slagter Lars Jensen, nuværende Stationsvej 27, der hvor restauration "Klods Hans" nu ligger. De drev vognmandsforretning (lillebil) indtil de i 1937 blev bestyrere af Biersted afholdshotel, den nuværende Biersted kro, der dengang ejedes af et aktieselskab. I 1944 købte de hotellet og drev dette som sådan indtil 1965.

I 1958, da Husmandsforeningen holdt sin 50 års jubilæumsfest, blev der pludseligt et voldsomt snevejr. Da festen var forbi, lånte folk hvad der fandtes af fodtøj, frakker m.m., for at kunne komme hjem. Til sidst udbrød Johanne : "I må tage alt hvad i kan bruge, når bare vi beholder vore dyner". Johanne og Niels beholdt dynerne og har sikkert også fået alle de udlånte sager tilbage.

Tidligere sognerådsmedlem og kommunalarbejder, Jens Pedersen Jensen, Højbakkevej 7, tjente i 1915/16 ved gårdejer Chr. Jeppesen (Stuehuset fra gården er det nuværende hus på Halagervej 30). Jens fortæller, at det var en god plads. Chr. Jeppesen var et meget kristen menneske, som lagde stor vægt på at være god ved både mennesker og dyr. Om søndagen blev mælken ikke leveret til mejeriet, men udleveret til de fattige folk, som kom med deres spande for at hente mælken. Hvert år kørte han en tønne korn til møllen, der malede kornet, og afleverede det hos bageren, og fattige folk fik nu besked på, at de kunne hente et brød hos bageren.

Ørebeløbene fra indkomster ved slagteriet og mejeriet blev samlet i en kasse og senere givet til frimissionen.

Else Marie Pedersen (gift Vestergård), altid kaldt Marie, fortæller at hun blev gift med Jens Nielsen Vestergård i 1929. Efter giftermålet overtog de Bakkegården, Nørhaldnevej 10, som de havde indtil 1966. I 1936 købte de en Ford 31, og var de første der havde bil i Biersted.

Marie Guldborg har i 1983 og 1984 holdt foredrag om Biersted, som er optaget på bånd, og som kan lånes på det lokalhistoriske arkiv. Båndene har stor lokalhistorisk værdi og er interessante at lytte til.

Nordjyllands Radio lavede en udsendelse med Jens Jensen (Villa Jens) og hans søn Ejvind Jensen og de fortæller her om glæden ved at synge og spille. Dette bånd har også lokalhistorisk interesse, og kan høres på lokalhistorisk arkiv.

Det bør også nævnes, at Biersted altid har været med i det kommunale arbejde, med deltagelse

af mange forskellige mennesker, der hver for sig har gjort et stort stykke arbejde i kommunens interesse. Det er ikke nemt at nævne nogle frem for andre, men Jens Præstegård var i Aaby Biersted sogneråd i mange år, og nævnes skal også gårdejer Jens Jeppesen, der var sognerådsformand ligeledes i mange år, og her i gennem udførte et stort arbejde for kommunen.

TIDLIGERE, NU NEDLAGTE ERHVERVSDRIVENDE I BIERSTED.

Rishøj mølle, der lå på Biersted kirkebakke, brændte i 1885 og blev genopbygget af møller Lars Simonsen, som var ejer af møllen indtil 1903.

Niels Andersen overtog da møllen og drev den fra 1903 til 1929. Peder Pedersen Rishøj havde den fra 1929 og drev den endnu i 1934, hvorefter den blev nedlagt. Det var en hollandsk vindmølle med et vindfang på 24 alen.

BIERSTED JERNBANESTATION.

Biersted jernbanestation (nuværende Borgergade 10) blev nedlagt i 1969 da Aalborg-Fjerritslev Privatbane blev nedlagt.

Jernbanestationen blev opført i 1896, i forbindelse med at banen blev etableret.

I følge uddrag fra bogen om "Danmarks Jernbaner 1933" samt andre, interne oplysninger, var følgende ansat som bestyrere af Biersted jernbanestation:

1896-1904 Ekspeditrice H. Møller.

1896-1904-1914 Ekspeditrice M. M. Johanson.

1914-1929 Stationsmester J. V. Johansen.

1929-1937 Stationsmester F. V. Johansen.

1937-1957 Stationsmester August Jensen.

1957-1969 Ekspeditrice Ellen Albæk.

Udover det ovenfor nævnte uddrag fra "Danmarks Jernbaner 1933" har Biersted lokalhistoriske arkiv kun en togbillet gældende til Biersted-Aalborg og udstedt den 1-9-1937

MÆLKERIUDSALG.

1943 Peter Dallsgård.

1943 Anna og Niels Thorngård.

1967 Edith Thorngård.

1971 Viggo Sørensen.

Mælkeriudsalget havde til huse i Borgergade 3, og er nedlagt 1976.

TRÆSKOMAND/SKOMAGER.

Årstal kendes ikke, men i Biersted var en træskomand, der hed Jens Pedersen. Senere kom en Skomager, der blev kaldt "den bette Skomager". De boede Borgergade 9.

KØBMANDSFORRETNING.

- 1896 Mads Lassen.
- 1917 Nyborg Therkelsen.
- 1918 Gerhard Madsen.
- 1922 Christian Klitgård Thomsen.
- 1930 Tora og Jeppe Manstrup.

1938 opførte Valdemar Pedersen sin købmandsforretning på Halagervej 103, og hen drev denne til han solgte i 1962 til købmand Søren Kristensen, som var der til 1969, hvor butikken blev nedlagt og bygningen solgt og indrettet til mekanikerværksted af mekaniker Peter Larsen.

Erik Thorsen, fra 1958 til 1977 da han ophørte med at drive forretning

Foruden købmandsforretningen var der også foderstoffer mm. Forretningen lå i Borberggade 13. 1970 opførte Laurits Jeppesen Teglværksvej no. 20 til købmandsforretning, bygningen blev i 1989 ændret til boliger, med flere ejere.

1930 opførte Chr. Wasehus en købmandsforretning på Stationsvej no 29, som Chr. Nielsen havde til 1934, hvor Svend Jensen købte forretningen, i et år idet han solgte til Viggo Isaksen der igen solgte i 1936 til Frederik Hanghøj, der var købmand indtil 1970.

1991 købte Bodil og Bjarne Jacobsen brugsforeningens bygninger og indrettede købmandsforretning på Halagervej no 39, men ophørte med forretningen i 1993.

BAGERI.

- 1916 blev Bageriet opført af Thomas Klitgård, der senere blev hestehandler.
 - 1924 H. Stoltze.
 - 1935 Niels Hansen.
 - 1946 Edith og Aage Henriksen.
- Bageriet der lå Halagervej 35 A. lukkede i 1983.

SMEDJE.

Smed Niels Mortensen og hans hustru Rikke havde smedje på Smedevej 13. Han var også landmand og havde jorden mellem Teglværksvej/Bøggildsvej og Halagervej.

1938 købte Helmer Kristensen smedjen, der blev flyttet til Halagervej 38, hvor han drev smedjeforretning indtil 1981.

For enden af Jens Urtsvej (Svendbjerggårdsvej 77) lå der en smedje tilhørende smed Niels Sørensen. (Krømmer Niels).

1919 satte han et skur op på Stationsvej 12.

1924 køber Smed Marinus Bertelsen "skuret" for 1000,00 kr. og startede som smed her, medens familien boede til leje på Stationsvej 11. I 1935 byggede smed Bertelsen huset på Stationsvej no. 12, og senere blev smedjen opført.

1968 døde smed Bertelsen og forretningen blev nedlagt.

1974 startede Frank Bærenz en smedeforretning på nuværende Halagervej no. 20 a. og b.

1978 byggede han smedeværksted på Sundbyvej no 40, hvorfra han drev sin forretning, og i 1980 byggede han privatboligen. I 1982 nedlægges smedjen, og udlejes.

BRUGSFORENINGEN.

1896 opførtes Biersted Brugsforening på Halagervej 39.

Den første bestyrelse bestod af: lærer J. Andersen, P. Jensen, Niels Vad og A. Larsen Bloch.

I 1897 ansættes uddeler Johan Chr. Johansen på kontrakt. han fik 4% af omsætningen på kolonialvarer og 3% på grovvarer, men skulle selv dække eventuelt svind.

Senere blev uddeler Marinus Nielsen ansat, og var der i mange år. L. Olsen var uddeler til 1969, da uddeler Erik Sørensen blev ansat og var der til 1990.

Grundet manglende omsætning måtte brugsen lukke i 1991

Den sidste bestyrelse bestod af: Erling Jacobsen, Elmer Bendtsen, Kirsten Larsen, Kjeld Jensen og Villy Manstrup.

Lokalhistorisk arkiv har mange protokoller, arkivalier m.m. fra brugsforeningen og hvoraf de fleste er tillgængelige.

ANDELSMEJERIET.

1899 opførtes på Halagervej 109 Biersted Andelsmejeri. Mejeriet brændte i 1966, men blev genopført.

1970 blev Mejeriet nedlagt.

TØMRERVÆRKSTED.

1985 byggede Per Jensen et værksted på Hedebovej no. 2, som han på grund af sygdom i 1990 måtte lukke, og 1992 indrettede han værkstedet til Cincillafarm.

1927 havde Kræn Michelsen tømrværksted på Højbakkevej 31, 1959 til 1964 havde Niels Jørgen Nielsen værkstedet, men i 1964 byggede han en ny værkstedshal på Højbakkevej 42, og det gamle tømrværksted blev nedlagt.

1974 udlejede Niels Jørgen Nielsen sit værksted ud til P. og T. Vinduer (Poul E. Pedersen, og Thomas Jensen) der i 1977 flyttede til Aabybro og bygningen ændredes til boligformål.

1987 startedes et tømrværksted af Carsten Jørgensen på Stationsvej no 3, men dette måtte ophøre p. gr. dødsfald.

1920 begyndte Normand Andersen et tømrværksted på Stationsvej 24.

KARETMAGER.

1920 startede Jens Urth med karetmagerværksted på gården der ligger på nuværende Svendbjergsvej 66.

1927 overtog hans Søn Peter Urth forretningen og i 1933 blev gården solgt og Peter Urth byggede da et nyt værksted på Jens Urthsvej 3. Beboelsen blev opført senere.

1974 ophørte Peter Urth med at drive forretning.

GARTNERI.

1934 startede Valdemar Nielsen et gartneri på Smalbyvej 82 og som han drev indtil 1990, hvor det ophørte som gartneri.

1974 ophører Leif Ørsted med gartneri Vadgårdsvej 12.

UDLEJNINGSEJENDOM.

1930 opførtes en ejendom på Stationsvej no. 20, hvor der har været forskellige erhverv. Der har været manufakturforretning, og malerværksted, (tidspunktet ukendt) 1951 var der en damfrisør, Helga Kjær Nielsen. 1961 havde Aaby Biersted Sparekasse til huse her. 1977 var der forskellige ejere, og erhverv, indtil 1986 hvor bygningen siden er udnyttet til boligformål.

DIVERSE ERHVERV.

1917 købte Skrædder Jacob Christian Nielsen et hus af Sognefoged Jens Jeppesen, for 1500,00 Kr. og startede her en skrædderforretning.

1922 solgte han huset for 3100,00 Kr. og købte Stationsvej 21. Her drev han ligeledes skrædderforretning og manufaktur. Hans hustru havde en periode apotekerudsalg, og de ophørte begge med forretning i 1970.

CYKELVÆRKSTED.

1920 havde Marius Manstrup cykelværksted og træskohandel samt manufakturforretning på Stationsvej 24.

1967 overtog Jytte Manstrup manufakturforretningen indtil 1975 hvor ejendommen havde forskellige ejere, og der var blomsterhandel og begravelsesforretning m.v. 1991 blev ejendommen ændret til boligformål.

LANDHANDEL.

1926 solgte Chr. (Kræn) Manstrup (fader til Jeppe Manstrup) en blandet landhandel i ejendommen Stationsvej 27, han havde haft i en del år, til Chr. Waschus, der fortsatte landhandelen.

SLAGTERFORRETNING.

1930 havde Marie og Lars Jensen (Kusk) slagterforretning, og der var samtidig damefrisør i samme ejendom Stationsvej 27. I 1964 kom Inga og Frits Sacho til med slagterforretning.

1976 havde Gert Pedersen også slagterforretning i samme bygning, hvorefter bygningen blev solgt. (herom senere)

1934 opførte Edvard Klitgård en slagterforretning på Stationsvej 31, som senere blev overtaget af en broder til Jens Jørgen Jensen.

1940 overtog Else og Svend Larsen samme slagterforretning

1977 købte Leif Jensen forretningen, som de i 1978 solgte til Juhl, der havde forretningen indtil 1982.

MEKANIKERVÆRKSTED.

1969, Peter Larsen ophørte med sit værksted, Halagervej 103.

VOGNMAND.

1977 solgte Axel Nielsen sin vognmandsforretning, som lå på Halagervej no. 31, til Preben Hebbelstrup.

I 1980 ophørte Jørgen Reiche med vognmandsforretning på Sundbyvej no. 10.

SAMVIRKE.

Biersted samvirke blev oprettet 1983 og havde i 1992 8 foreninger som medlemmer. Da der var for lidt interesse for sagen opløstes foreningen i 1993.

Den sidste formand var John. Christensen.

ERHVERVSDRIVENDE I BIERSTED 1993.

HOTEL.(KRO).

1935 Marta og Jens Levin, bestyrere, (Afholdshotel a/s).

1937 Johanne og Niels Fuglsang. (afholdshotel a/s).

1944 Johanne og Niels Fuglsang, købte afholdshotellet.

1965 Holger Jørgensen. (fik spiritusbevilling og den blev nu omdannet til Biersted kro.)

1969 Leif og Birgine Jensen, der i 1971 foretog en større restaurering af kroen, balkonen blev revet ned. Scenen ændret til bar. Køkken og toilet blev ændret og der kom en gul halvstensmur omkring bygningen. Kroen er beliggende Borgergade 5.

SPAREKASSE,

Sparekassefilial fra sparekassen nordjylland i Aabybro flyttede 1973 på Teglværksvej 20. Udvidet i 1983. Filialbestyrer p. t. Leif Rudeskov Pedersen. I alt 4 ansatte.

VOGNMAND.

Fra 1946 til 1977 havde Jens Peter Thomsen vognmandsforretning.

Sønnen Elis Thomsen overtog i 1977 og købte nye lastvogne i 1985 og 1990. 1993 overtog han en vognmandsforretning i Nørhalne. (har nu 4 lastvogne). Stationsvej no. 17.

1977 startede Preben Hebbelstrup vognmandsforretning på Halagervej 31.

1985 startede Svend Vad vognmandsforretning, Halagervej 103.

PLANTESKOLE.

1972. John. H. Ørsted. Svendbjerggårdsvej 15. 8 ansatte.

REJSEBUREAU.

1993. Lars Ulrik Penderup og "P. S. Rejser" Jimmy Søndermølle, Søndermarken 4-5.

FRISØRSALON.

1982. Salon "Hårtoppen" v/ Conny Nielsen, Uglevangen 3.

1992, frisørsalon for ham og hende v/ Myrna Skelmosse Stationsvej 47 B.

1992, Damefrisør Hanne Larsen, Borgergade no. 16.

GARTNERI.

1953/1954 købte Grethe og Svend Fredborg et landbrug og oprettede et frilandsgartneri.

1958 opførtes det første drivhus til potteplanter og i 1964 og 1978 opførtes de næste 2 drivhuse. Der er i dag 3300 kvadm. drivhuse. En stor del af produktionen er til eksport.

KALKUNFARM.

1991. Rene Launa, Vadgårdsvej 12, (fra 1974 forskellige ejere).

GRILLBAR, PUB.

1978, Linda og Erling Poulsen, "Klods Hans" Stationsvej 27. 1989 Kate Pedersen. 1991 Kirsten Rasmussen.

HÅNDKØBSUDSALG.

1970, Nelly og Jørgen Tranholm Stationsvej 29.

TIPSTJENESTE.

1970, Nelly og Jørgen Tranholm, Stationsvej 29.

KØBMÆND.

1978, Nelly og Jørgen Tranholm, Stationsvej 29.

I årene 1971 til 1978 blev der foretaget mindre ændringer af butik og privatbolig, der var i samme bygning.

I 1973 byggedes der ny privatbolig på den bagerste del af grunden og det meste af den tidligere privatbolig lægges til butiksarealet samme med en større tilbygning.

I 1979 udlejes en del af bygningen til postkontor, og i 1983 foretages der yderligere tilbygning til butikken.

1986 opføres en lagerhal ind mod P - pladsen. Forretningen har ikke været lukket en eneste dag trods ombygning og tilbygning.

BAGERI.

I 1982 startede Birthe og Martin Sørensen bageri på Stationsvej 31.

I 1987 købte Birthe og Anders Olsen bageriet, (som de drev sammen med bageriet i Vestergade i Aabybro).

DYREHOSPITAL.

1972 Dyr læge Poul Rom, Sundbyvej no. 13.

HUNDEPENSION.

1972, Dyr læge Poul Rom, Sundbyvej no. 13.

HESTEHOSPITAL.

1983, Dyr læge Poul Rom, Sundbyvej no. 13.

BANK.

1973 Bankfilial fra Nørresundby Bank, Stationsvej 22 Filialbestyrer Kirsten Hjørringgård, (4 ansatte).

TELTUDLEJNING.

Morten Bendtsen, Nødgårdsvej 4. telte, hoppepude, borde og stole, samt service til 175 personer.

KRANSE-HALMVAREFABRIK.

1988, Hans Nymark Jensen, Præstegårdsvej 59.

ATOMOBILVÆRKSTED.

1968 købte Jens Erik Jensen den nedlagte Biersted Skole og indrettede den til autoværksted.

1979 Indretning med butik.

1981 Benzinstandere og overdækning.

1984 Døgnbutikken indrettedes.

1968 opretter Knud Lauritsen autoværksted på Haldagervej 48-50
1983 køber Erik Hjørringgård værkstedet og udvider til karosseriværksted. I 1984 byggedes en kiosk til forretningen.
1993 byggedes på Halagervej 50 en biludstillingshal.
1981 køber Klaus Kirkegård det gamle mejeri, som han havde lejet siden 1970 og her er nu autoreparation m.v.
1986 køber Hans Bejlegård forretningen og udvidede med industrilakering. Halagervej 101.

NISSEPRODUKTION.

1988 Jette Vad oprettede butik for nisser på Halagervej 103.

CHINCHILLAFARM.

1992 Per Jensen opretter farmen i sit forhenværende tømrerværksted på Hedebovej 2.

ZONETERAPEUT.

1990 begynder Gudrun Sørensen på Højbakkevej 17.

MALERIER.

1986 Kunstmaler Ole M. Terjesen, Højbakkevej 23 A.

MANUFAKTUR.

1991 Inger Lilia Terjesen Højbakkevej 23 A.

VINDUESPOLERING.

1989 Carsten M. Kristensen, Borgergade 15.

AUTOHANDEL.

1991 oprettes Jysk Autohandel v. Jan Johansen, Halagervej 38.

BIERSTED SOL.

1920 oprettes Biersted sol, v. Joan Have Nielsen, Enghaven no. 3.

BIERSTED PRIVATE VANDVÆRK i/s.

Den 5. te september 1938 var der stiftende generalforsamling, hvor love m. v. blev vedtaget. Til den første bestyrelse blev valgt: Købmand Jeppe Manstrup, formand, Købmand Karl F. R. Hanghøj, kasserer, Detailhandler Marius Manstrup, Maler David Guldberg og Bagermester Niels Hansen.

Vandværket blev opført hvor det ligger i dag, på Tejlværksvej 28, og prisen for vand blev pr. måned fastsat til: 3,00 Kr. for 1 vandhane + 0,50 Kr. for vandhane nummer 2, + 0,25 Kr. for den tredje vandhane. Derudover betaltes 6,00 Kr. årligt for badeværelse og toilet.

Der har været følgende formænd:

1954 Peter Urth,
1955 Alfred Kirkebak.

1956 Carl Nielsen.
1958 Peter Urth.
1959 Svend Aage Svendsen.
1963 Jørgen Vad.
1971 Jens Callesen.
1975 Jørn Poulsen.
1991 Jørgen Søndergård.

Følgende har været kasserer for vandværket :

1954 Chr. Nielsen.
1962 Jens Kjær Nielsen.
1964 Niels Jørgen Nielsen.
1965 Søren Pedersen.

Vandværket har 640 forbrugere og der oppumpes 195,000 Kubikm. vand om året. Der er ikke opsat vandmålere.

Nuværende bestyrelse består af følgende:

Jørgen Søndergård, formand.
Søren Pedersen, kasserer.
Elmer Bendtsen, næstformand.
Freddy Munk Sørensen, sekretær
Jørgen Poulsen.

KOMMUNALE INSTITUTIONER.

AKTIVITETSCENTRET.

Herunder skal omtales alderdomshjem/plejehjem og aktivitetscentret under eet.

Beboerne i Biersted og Nørhalne tog i 1957/58 initiativ til at få opført et alderdomshjem i Biersted. Der blev indsamlet 35.098,00 Kr. i Biersted og 4.839,00 Kr. i Nørhalne. Jens Anton Bertelsen, tidligere kromand i Vadum, gav 5.000,00 Kr.

Grunden på nuværende Stationsvej 51/53 blev købt og overdraget til Aaby-Biersted Kommune.

I 1959 opførte kommunen et nyt alderdomshjem med plads til 17 beboere.

Den første bestyrer af hjemmet var Ellen Jensen, og den første beboer var Jens Anton Bertelsen.

1984 blev køkkenet omdannet til storkøkken for at kunne levere mad til hjemmets beboere og til beboerne i de omkringliggende beskyttede boliger, samt til andre pensionister i Aabybro Kommune. Alderdomshjemmet, der i slutningen af 1979 blev omdøbt til plejehjemmet, blev mod protest fra en række borgere i Biersted, nedlagt den 1.4-1989.

Plejehjemmet blev omdannet til Biersted aktivitetscenter for pensionister i Aabybro Kommune, og taget i brug i 1990.

Den 28 Februar 1990 var der stiftende generalforsamling på aktivitetscentret, og der blev oprettet et BRUGERRÅD bestående af: Svend Aage Kristensen, Biersted. Gudrun Simonsen, Aabybro. Johanne Christiansen, Biersted. Ruth Kjeldsen, Aabybro og Kristine Eriksen, Aabybro.

Leder af centeret, Susanne Christiansen og beskæftigelsesvejleder Lisbeth Larsen, var "fødte" medlemmer af brugerrådet.

Svend Aage Kristensen blev valgt som formand.

Centeret bruges af alle pensionister i Aabybro kommune.

BESKYTTEDE BOLIGER.

1980 opstod der en politisk vilje til at lade ældre borgere forblive i deres hjem længst muligt. Dermed blev de daværende alderdomshjem efterhånden kun et hjem for ældre, meget svagelige borgere og hjemmene fik betegnelsen "Plejehjem. "Der opstod et behov for boliger til ældre mennesker, som ikke ønskede at blive i eget hjem, og heller ikke var det man kalder "plejehjemspatienter", men som alligevel havde brug for lidt hjælp ind imellem. Til disse borgere blev der nu opført "beskyttede boliger" og "ældreboliger", hvor der er tilknyttet en hjemmehjælpsordning, så de hurtigt kan få den hjælp, der er nødvendigt.

I Biersted blev følgende boliger opført:

Ved aktivitetscentret, Stationsvej 51 blev der i 1993 opført 4 nye aflastningsboliger (hvor svagelige kan opholde sig i kortere eller længere perioder). De tidligere i 1988 opførte 6 aflastningsboliger blev samtidig ændret til ældreboliger.

1981 blev der opført 6 beskyttede boliger på Stationsvej 53 A- F, hver på 61 kvadratmeter. bestående af 2 værelser, køkken og bad.

1978 opførtes 10 ældreboliger på Tejlværksvej 14 A - K. De var med fællesrum. Boligerne er på 59 kvadratmeter. og består af 2 værelser, køkken og bad.

Boligerne på Tejlværksvej 2-12 er private ejer- og udlejningsboliger.

BIERSTED POSTKONTOR.

Biersted Postkontor formodes oprettet samtidigt med Biersted Jernbanestation i 1896, ligesom det formodes, at postkontoret har hørt under stationsmesteren/ekspeditricen ved jernbanestationen, idet postkontoret var beliggende i samme bygning (nuværende Borbergsgade 10).

Fra 1937-1957 var stationsmester August Jensen leder af postkontoret og herefter overtog hans datter, Ellen Albæk stillingen som ekspeditrice for postkontoret.

Aabybro Postkontor har ved skrivelse j. no. 176 af 18-3-1969 udsendt en meddelelse til beboerne i Biersted postdistrikt om, at Biersted Postkontor, på grund af banens nedlæggelse den 31-3-1969, ændrede postadresse fra "9442 Biersted" til "9440 Aabybro". post- og telegrafekspeditionen i Biersted omdannes samtidig til:

Biersted brevsamlingssted, og dermed underlagt Aabybro Postkontor, men fortsat beliggende i den gamle stationsbygning Stationsvej 10. Ellen Albæk fortsatte som brevsamler indtil 1-8-1979, hvorefter stillingen blev overtaget af Else M. Nielsen, der havde været afløser for Ellen Albæk fra 1-7-1976.

Den 1-8-1979 flyttede "brevsamlingsstedet" til sin nuværende adresse: Stationsvej 29, i lejede lokaler.

Fra overgangen til "brevsamlingssted" den 1-4-1969 og indtil 1-1-1981, var de lejede lokaler i entreprise, d.v.s. at brevsamleren selv skulle betale huslejen. Efter 1-1-1981 blev den betalt af postvæsenet.

Fra 1987 blev "Biersted brevsamlingssted" ændret til "Biersted Postekspedition" og fra 1'ste Juli 1988 blev titlen "brevsamler" ændret til "postbestyrer".

Fra 1-9-1992 blev Biersted Postekspedition igen underlagt Nørresundby Postkontor.

Biersted lokalhistoriske arkiv har de sidste poststemplede kuverter med "Biersted" poststemplet på. Kuverterne er adresseret til: Jørgen, Karl August og Birgit Albæk, p. t. Mosekroen, 9382 Tylstrup og dateret den 3-4-1971. Efter denne dato stod der både Biersted og Aabybro på poststempleet.

BIERSTED BIBLIOTEK.

Biblioteket blev oprettet i 1934 på en reol i en skolestue på Biersted "Nordre Skole", nuværende Halagervej 91.

Førstelærer O. K. Christensen var "bibliotekar" indtil 1935, hvorefter førstelærer Palle E. Jensen fortsatte. I 1959 flyttede biblioteket hen på den ny opførte Biersted Centralskole, og man fik egne lokaler på skolen.

Fra 1967 var Ester Jensen leder af biblioteket, indtil nuværende bibliotekar og byrådsmedlem Anne Dorthe Pedersen blev ansat som bibliotekar i 1972.

I 1976 flyttede biblioteket ind på den tidligere lærerbolig på Stationsvej 38, og her er der fortsat bibliotek.

Den tidligere gartner Valdemar Nielsen, Smalbyvej har i 1988 skrevet "Nogle blade af Biersted biblioteks historie", som kan læses på det lokalhistoriske arkiv.

BIERSTED BØRNEHAVE.

Børnehaven "Bjessingbo" har plads til 48 børn i alderen 3-7 år, og den blev bygget i 1977/78 og åbnet i januar 1978.

Bodil Nielsen (tidligere Højbakkevej 29) blev ansat som leder, og havde som medarbejdere 3 pædagoger, 3 pædagogmedhjælpere samt 2 rengøringsassistenter.

1987 blev Kirsten Friis leder indtil nuværende leder Henny Bech Sivesgård blev ansat i 1989.

November 1990 blev der foretaget en tilbygning med plads til yderligere 15 børn.

På grund af et stort behov for børnehavpladser, lejede man i perioden 1.ste marts til 1.ste august 1992 F.D.F./F.P.F.s hytte oppe i skoven (Højbakkevej 25) og oprettede en midlertidig børnehave for 15 børn her.

I dag har børnehaven plads til 63 børn. Lederen, Henny Sivesgård, har som medarbejdere i dag 7 pædagoger, 2 pædagogmedhjælpere og 1 rengøringsassistent.

Medens dette skrives er det vedtaget, at nuværende skolefritidsordning flyttes fra Stationsvej 34, idet der pr. 1.ste januar 1994 oprettes børnehaven no. 2 med plads til 25 børn i alderen 3 til 7 år.

DAGPLEJE.

Dagplejeordningen blev indført 1974, før der blev opført børnehave og var beregnet for børn fra 0-6 år.

I dag er dagplejeordningen for børn fra 0-2 år og der er plads til 50 børn.

Der er ansat 12 plejemødre, hvoraf de 2 er vikarer.

Anny Andersen er p. t. tillidsrepræsentant for hele dagplejeordningen i Aabybro kommune.

Hver dagplejemoder er normeret til 4 børn og ordningen er i Biersted delt op i 2 grupper, af hensyn til de forskellige aktiviteter.

BIERSTED HALLEN.

Hallen blev indviet den 8-10 1978. Den er et uundværlig gode for byens unge, - og ældre med for den sags skyld.

Før hallens opførelse havde idrætsforeningen opført et klubhus, som nu er sammenbygget med hallen. Klubhuset er omtalt under Biersted idrætsforening.

BIERSTED KOMMUNALE VANDVÆRK.

I 1974 blev Biersted kommunale vandværk, Nørhaldnevej 31, taget i brug. Det har en kapacitet på 100 kubikm. vand i timen.

Vandværket skal dække forbruget af vand i dele af Biersted og Aabybro, dele der ikke dækkes af de private vandværker, tillige med forbrugere i Vildmosen, Skovengene, Vedsted Kær, Kølvringsområdet, Halager, Smalby og Biersted Mejeriby.

BIERSTED NORDRE SKOLE.

Nuværende adr. Halagervej 9. I en embedsbog for Nordre Skole af 1912, der er underskrevet af daværende skolekommissions formand, Sognepræst N. Gregersen, er anført at skolen blev opført 1851. Af embedsbogen fremgår ligeledes, at førstelærer Jens Andreas Michelsen blev ansat 1. ste november 1888 og at han blev pensioneret 1926.

Den årlige løn var dengang 740,00 Kr. og hertil kommer en kirkesangerløn på 100,00 Kr. årligt. Der blev endvidere stillet bolig med have og brændsel til rådighed.

Skolen var opdelt i 2 "fremadskridende" klasser, fælles for piger og drenge. I 1902 var der 73 børn fordelt med 29 børn i 1. ste klasse og 50 børn i 2. den klasse, og der var i alt 246 skoledage.

1. ste klasse gik i skole 4 dage om sommeren og 2 dage om vinteren, 2. den klasse gik i skole 2 dage om sommeren og 4 dage om vinteren. Det egentlige timetal var 36.

Oluf Chr. Kildegård Christiansen blev ansat som førstelærer i 1927, og var der til 1935. (hvor

han døde). Herefter blev Palle E. Jensen ansat som førstelærer. Palle E. Jensen blev i 1959 ansat som førstelærer for den nye centralskole (nuværende Biersted skole).

I 1922 ansættes Tyra Marie Knudsen som forskolelærerinde. Hun blev senere medlem af Aaby Biersted sogneråd, og af menighedsrådet. I 1953 blev hun afløst af lærer Maren Storgård, der senere blev ansat ved Biersted Centralskole og herfra blev hun pensioneret i 1976. Biersted Nordre Skole blev nedlagt i 1959.

BIERSTED SØNDRE SKOLE.

Nuværende adr. Halagervej 104. Her findes ikke så mange oplysninger om denne, men af en "Embedsbog" for 1921-1940 fremgår, at skolen havde 2 "Fremskridende" klasser, fælles for drenge og piger.

I 1921 var der 61 børn fordelt med 32 børn i 1.ste klasse og 37 børn i 2.den klasse. 1.ste klasse gik i skole 4 dage om sommeren og 2 dage om vinteren. 2.den klasse gik 2 dage om sommeren og 4 dage om vinteren. Man havde et ugentlig timetal på 36.

Lærer Henry Bislev blev ansat som enelærer ved Søndre Skole fra den 1-11-1935 og til 1-8-1959, hvor han blev ansat ved den nye centralskole, (nuværende Biersted Skole), indtil han i 1973 gik på pension. Biersted Søndre Skole blev nedlagt i 1959, hvorefter skolen var bolig for Lærer Bislev indtil ca.1970. Skolen blev herefter omdannet til ungdomsklub. (Biersted Ungdomsklub).

BIERSTED SKOLE.

Oprindeligt kaldt Biersted Centralskole, blev opført 1958//59 og taget i brug den 18-8-1959. Prisen var 700.000,00 Kr.

Af "Embedsbogen" fremgår navne på arkitekt og håndværkere m.v. der opførte skolen, samt navne på daværende sogneråds-og skolekommissionsmedlemmer. Skolen startede med 160 elever fordelt på 7 klasser. Børnene kom fra Biersted Nordre og Søndre Skole samt fra Nørhalne,(6 og 7 klasse).

Lærerstabten var:

Førstelærer Palle E. Jensen.
Lærer J.Møller Jensen.
Lærer Henry Bislev.
Forskolelærerinde Maren Storgård.
samt 2 Vikarer.
Pedel var Svend Aage Larsen.

Skolen nuværende skoleinspektør, Arne Mortensen, blev ansat ved skolen den 5-11-1962, og blev udnævnt til skoleinspektør den 1-11-1967.

Ved kommunesammenlægningen i 1970 blev det første skolenævn oprettet og bestod af:

Formand, Direktør Hans Nielsen,
Sekretær Fru Lis Holler Johansen,
Kontrollør Niels Erhardt Christensen

samt Gartner Svend Fredborg.
Kommunalbestyrelsesmedlem, Kaptajn Svend Aage Kristensen.

Undervisningen af børnene fra 8-10, klasser fra hele Aabybro Kommune, foregik ved den private realskole i Aabybro.

Biersted Skole blev den første skole i kommunen, der fik kommunal "overbygning" med undervisning af børnene i 8-10 kl., idet første del af nuværende skolebygning blev opført i 1972/73, og taget i brug i august 1973. Sidste del af den nye skole stod færdig i 1974. Der var nu ansat 24 lærere ved skolen.

Skolen har i dag et elevtal på 357 fordelt på børnehaveklasse til og med 10 klasse og med følgende ansatte: 1 skoleinspektør, 34 lærere, 1 skolesekretær og 2 pedeller.

Skoleinspektør Arne Mortensen har i 1984 lavet en artikel til skolebladet omhandlende "Skolevæsenet i Biersted" fra ca.1630. Artiklen kan læses på Biersted lokalhistoriske arkiv.

Tidligere skoledirektør O. Skovlund Hansen, har i 1992 skrevet artiklen "Skolestruktur set i bakspejlet" fra 1935 til 1985. Denne artikel kan også læses på arkivet.

BIERSTED SKOLEFRITIDSORDNING.

Hører under Biersted skoles ledelse og blev oprettet i februar 1987, og fik tildelt den tidligere lærerbolig Stationsvej 34. I dag er der plads til 72 børn. Leder er Hanne Hansen og der er yderligere 7 medarbejdere.

I August 1993 flytter skolefritidsordningen fra Stationsvej 34 til den tidligere tandklinik på Idrætsvej no. 13.

BIERSTED UNGDOMSKLUB.

Klubben blev oprettet i 1971 i den tidligere "søndre skole", der ligger Halagervej 104.

Bygningen tilhørte Aabybro kommune og havde stået tom efter lærer H. Bislev var flyttet. Jørgen Hellum blev leder af ungdomsklubben, og sammen med mange frivillige, unge mennesker, udførtes et stort, frivilligt arbejde, for at få bygningen indrettet.

Det kom der et godt resultat ud af. Der blev malet udvendigt i festlige farver. Efter bygnings færdiggørelse blev den samlingssted for unge mennesker i alderen 14-18- år. På åbningsdagen var der 30-40- unge, og på dage med specielle arrangementer kunne der være op til 240 unge forsamlet i klubben. Jørgen Hellum sluttede som leder i 1980.

Herefter var Jonny Madsen leder, men i 1991 ophørte ungdomsklubben og bygningerne blev solgt til privat bolig.

1985 tog nogle skoleelever fra Biersted skole initiativ til at få ungdomsklubben oprettet igen.

Ib Horsmark blev formand for klubben (1986-1988) og efter forhandling med kommunen fik ungdomsklubben tildelt lokaler i den tidligere lærerbolig, Stationsvej 34.

Ved indvielsen den 30-8-1986 havde klubben 120 medlemmer.

Lederen af ungdomsklubben blev Edith Christensen og senere Mogens Nielsen. I 1987 måtte ungdomsklubben flytte til Lægeværelset i den gamle del af Biersted Skole. Nu gik medlems-tallet ned på 80. I 1988 fik klubben tildelt den kommunale bygning på Sundbyvej 3, hvor der

stadig er ungdomsklub.

Mogens Nielsen fortsatte som leder indtil 1991, hvor nuværende leder Poul Kehler blev ansat som leder. P.t. er der 55 Medlemmer.

FORENINGER I BIERSTED.

BIERSTED ANTENNEFORENING.

Oprettet 1976, og i 1993 er der 498 husstande.

Formand, Evan Skjeldmose.

BIERSTED BORDTENNISKLUB.

Oprettet 1982, og i 1993 er der kun 10 medlemmer og der har ikke siden 1991 været aktiviteter.

Formand, Arne Christensen.

BIERSTED BORGERFORENING.

1934 blev borgerforeningen oprettet og har i 1993 452 husstande,

Formand Elmer Bendtsen.

BIERSTED FOLKEDANSERFORENING.

24-4-1980 startede foreningen, der her i 1993 har 64 medlemmer og hvis formand er Mona Frydkjær, Aabybro.

HANDELS-ERHVERVSFORENING.

1977 startede foreningen, der i 1993 har 23 forretningsdrivende, og har

Karsten Kristensen som formand.

BIERSTED IDRÆTSFORENING.

Oprettet 1935 og har her i 1993 700 medlemmer.

Formand Hans Peter Urth.

1975 begyndte bestyrelsen, med formanden Bent Koogi, planlægningen af et klubhus. 26-1-1976 blev der truffet en "samarbejdsaftale" med kulturudvalget om projektets gennemførelse. Teknisk udvalg skulle yde faglig støtte til det videre arbejde. Den 2-12-1977 var der indvielse af det nye klubhus, der var en tilbygning til Bierstedhallen. Kommunen havde givet et beløb til opførelsen, og idrætsforeningens medlemmer arbejdede frivilligt med bygningen, og gav også et beløb af sine pengemidler. En beundringsværdig, frivillig indsats.

VENNEKREDS.

Foreningen er oprettet den 22-1-1973 som støtteforening for Biersted-idrætsforening. Midler kommer ind ved medlemskontingent samt ved indtægter for udlejning af borde stole og service.

Formand Kjeld Jacobsen.

LOKALHISTORIE.

Biersted lokalhistoriske forening er oprettet 26/4-1978. I 1993 var der 355 medlemmer fordelt på 214 husstande.

Lokalerne findes i det østre sikringsrum på Biersted Skole.

Her afholdes møder ligesom der er adgang for publikum til at se de opmaganiserede genstande (museumsgenstande, arkivalier, billeder m.v.) den første mandag i hver måned fra kl.14.00 til 16.00. og kl.19.00 til 21.00.

Formand, Jørgen Poulsen.

Næstform, Ole Vad.

Sekretær Elfrida Kristensen

Arkivleder/sekretær Svend Aage Kristensen.

Der foruden er der en bestyrelse bestående af:

Jens Vagner, Nielsen,

Bjerre Gregersen

Erling Fogh Rasmussen.

JAGTFORENING.

Biersted Jagtforening er oprettet 1967, og er medlem af landsforeningen. I 1993 er der 51 medlemmer.

Formand John Hvolgård.

VENSTREVÆLGERFORENING.

Biersted Venstrevælgerforening er oprettet 1913 og har i 1993 75 medlemmer. Formand Gunnar Østergård.

F.P.D./F.P.F.

Oprettet 1976 og har her i 1993 67 puslinger, tumlinger, pilte og væbnere.

Formand Margrethe Hansen.

Lokaler i spejderhytten Højbakkevej 25.

NØRHALNE.

Indholdsfortegnelse.

	side.
Nørhalne i fortid.....	198
Næringsdrivende, der er nedlagt	199
Næringsdrivende i 1993	204
Foreninger	206
Brugsforeningen.....	207
Forsamlingshus	208
Rutebiler	209
Mosebruget.....	209
Biblioteket.....	210
Børnepasning.....	211
Skolerne	212
Fritidsordningen	212
Efterskrift	213

NØRHALNE I FORTID.

I virkeligheden er Nørhalne et meget gammelt område.

Man har fundet mange ting, som stammer helt tilbage fra stenalderen, såsom økser, pilespidser og m.a., som er tilvirket af sten. For at beskrive Nørhalne er det selvfølgelig nødvendigt at kende byen grundigt, og det gør jeg ikke; derfor har jeg henvendt mig til tidligere gårdejer og sognerådsmedlem Bernhardt Pilgård, for at få hjælp med oplysninger om byen, og han har været så elskværdig at sende mig et fyldigt materiale, som i efterfølgende skulle give et godt billede af Nørhalne.

Af pladshensyn er det ikke muligt at referere det hele, men nok i forkortet udgave. Bernhardt Pilgård har skrevet om tiden langt tilbage, men samtidigt også om den nutidige by, Nørhalne. Dette store arbejde fortjener Bernhardt Pilgård en stor tak for, og jeg kan oplyse, at hele materialet kan læses på lokalhistorisk arkiv i Nørhalne.

Da Nørhalne ikke er omtalt i første bind af denne bog finder vi det rigtigst med lidt historie fra før vor tidsregning.

Byen Nørhalne menes at vær grundlagt som et egentligt samfund ca. år 1250 under Kong Abel. Navnet Nørhalne har igennem tiderne haft forskellige stavemåder:

I 1250 hed den bare Haldne, i 1439 Nærhaaln, i 1693 Nørrehal og i 1796 blev det så til Nørhalne.

Man hører også ofte Nørrehalne, som kan sammenlignes med Østerhalne og Vesterhalne. Dette navn, Halne, kommer antageligt fra "hælningen" fra Biersted Bakke.

Der var i 1250 megen skov, og det har taget hundreder af år at rydde jorden og tilberede denne til agerbrug.

Ca. år 1500 var der mange tønder land under plov, og ca. 1688 var der 400 tønder land jord under dyrkning.

Omkring år 1500 var der 7 selvejergårde, 1 gård som tilhørte kongen, 1 gård som tilhørte Helligåndskirken i Aalborg og 2 gårde som tilhørte klosteret i Aalborg. 6 gårde tilhørte Børglum Bisp og klosteret der.

Efter Skp. Clementsfejden i 1534 og reformationen i 1536 blev de 7 selvejergårde konfiskeret, sammen med alt kirke- og klostergoods, d.v.s. Øster Kloster, Helligåndsklosteret og Børglumklosters gårde. Herudover måtte alle fæsterne betale meget store bøder, for at have fulgt Skp. Clement.

Efter 1536 var kong Christian d. 3. die faktisk eneste lodsejer i Nørhalne, men da han manglede penge, solgte han efterhånden alt sit gods til flere forskellige godsejere (som det vil føre for vidt at nævne her). Således solgtes de forskellige gårde, der var fæstefolk på i ca. 1850 til fæstefolkene, der således blev selvejende.

Gadejorden, den nuværende Bygaden var oprindeligt fællesjord, men i 1855 blev jorden udstykket, så Bygaden blev et særskilt areal. Dette er forlængst delt op i mange grunde og er bebygget.

Der var mange store landbrugsejendomme på denne tid og her skal nævnes enkelte fra nyere tid, nemlig: "Thomasminde" (udstykket i Glentevejskvarteret). Søren Storgård. "Søndergård" v/Sigurd Aaen. Peter Jensen. "Vestergård" v/Sigrid og Chr. Madsen. Jens Østergård. "Møllergård" v/Bent Bendtsen. "Nørgård" v/Jens A. Callesen. "Nordkjær" v/ Niels Ottesen. "Mølgården" v/Thorvald Pedersen. "Skaggården" v/Svend Erik Jensen, og "Knasborg" v/ Villy Jensen.

I Nørhalnes undergrund er der mange steder fundet kalkmergel, som blev anvendt til markjorderne og der er åbnet flere grusgrave, og hvorfra der f.eks. i 1928 og 1934 blev hentet grus til anlæg af veje i Vildmosen. Her kan nævnes Bent Bentsens grusgrav, som nu benævnes "Søen".

Der er i tidens løb foretaget en del udstykninger fra de mange landbrugsejendomme, som det vil føre for vidt at nævne her, dog skal omtales strukturændringen i Nørhalnes landbrugsejendomme i perioden 1922-1982. I Nørhalne var der 125 ejendomme, der alle havde kvægdrift og svineavl m.m. Efter den 2. verdenskrig er der sket store ændringer, hvad det følgende vil vise. Af de 125 landbrug ser det i 1982 således ud: Der er kun 22 landbrug med alsidig landbrugsproduktion. Malkekvæg 3 brug. Heste og malkekvæg 1. Kun kødkvæg 1. Kødkvæg og svin 2. Mink og svin 2. Kun svin 13. Ingen besætning jorden drives 20. Ingen besætning jorden udlejes 11. Nedlagte ejendomme bygningerne bevaret 44. Nedlagte ejendomme hvor udbygningerne er nedbrudt 2. Nedlagte ejendomme hvor alle bygninger er nedbrudte 5. De sidste 5 nedlagte ejendomme er udstykket til parcelhusbyggeri, desuden er flere også delvis udstykket. En af de først nævnte med alsidig brug (22) har tillige mink og travheste.

Yderligere oplysninger om det sidst skrevne kan indhentes på Lokalhistorisk Arkiv i Nørhalne, ligesom oplysninger om alle de forskellige huse der er forsvundet i årene inden der i 60'erne kom den store byggeaktivitet i Nørhalne, fremkommet ved byggestop i Aalborg, og hvor samtidig byggegrunde var billigere.

Der blev samtidig nedlagt landbrugsejendomme til udstykning, for boligkvarterer eller sammenlægning til større landbrug.

Foranstående er et lille uddrag af, hvad der er foregået i Nørhalnes fortid som landsbysamfund, og vi vil nu fortsætte med at fortælle, hvad der er ophørt/nedlagt af forskellige næringsdrivende, handlende, håndværkere og foreninger, der har været i Nørhalne igennem tiderne. Man kan vist ikke sige at Nørhalne er et landsbysamfund længere, men er et bysamfund.

NÆRINGSDRIVENDE I NØRHALNE, SOM ER NEDLAGTE.

MØLLER.

Nordkjær Mølle var en hollandsk vindmølle, med 2 melkværne og 1 pillekværn med sigte. Møllen havde et vindfang på 26 alen.

Møllen blev bygget til Vang Hovedgård i 1650 af Gregers Høgh. Den er nævnt i 1802, da der blev klaget over pålagt mølleskyld til Aalborg amts fattigvæsen.

Møllen blev i 1874 bortforpagtet til Jens Nielsen for 5 år, sammen med brugsret over 8 tønder land. Forpagtningsafgiften var 400 rigsdaler årligt. Møllen blev nedrevet 1725.

Nørhalne Mølle blev bygget 1860 af møller Chr. Jensen, der havde den indtil 1882, hvor Jacob Christensen drev møllen indtil 1886. Herefter havde Christen Andersen den indtil 1900. Marinus Pedersen (Møllemarinus) havde den til 1915, hvorefter Anton Christensen var møller til 1939. Marius Christensen havde møllen fra 1939 til 1951, da møllen blev nedlagt. Møllen brændte i 1882 og 1884. Den havde et vindfang på 26 alen.

MEJERI.

Nørhalne Andelsmejeri var i ejendommen Bygaden 21.

Før der blev dannet et andelsmejeri var der privatmejeri, men sidst i 1880'erne, da andelstanken rigtig tog fat, blev der også i Nørhalne fremsat ønske om et andelsmejeri, og dette blev etableret i 1907.

I starten måtte enhver leverandør af mælken selv sørge for transporten til mejeriet. Ejendomme der lå nogenlunde tæt sammen dannede private ruter, og skiftedes til at køre med mælken.

Det foregik på den måde, at man kørte een dag for hver kobås der var på ejendommen, og med en speciel vogn som var anskaffet til dette brug.

På et tidspunkt var der ca. 125 andelshavere, foruden et antal leverandører, der ikke fik andel i det evt. årlige overskud ved årets afslutning.

Mejeriet brugte 10 årige perioder.

Foruden andelshaverne i Nørhalne fik mejeriet mælk fra herregården "Milbak" og fra gårdene der lå ved Lindholm å i Sulsted.

Der blev leveret mælk fra gården "Nielsminde" samt fra ejendomme øst for Biersted bakke (Smalby). Der kom også mælk fra Nørhalne overmose, idet Luneborg mejeri først blev etableret i 1934.

I 1937 indførtes 8 faste mælkeruter, og de blev liciteret ud til leverandører til mejeriet.

Den 31. oktober 1937, blev der, på grund af utilfredshed med denne ordning, afholdt en ekstraordinær generalforsamling, men der var allerede indkøbt 8 gummivogne, så uanset den meget bevægede generalforsamling, startede nyordningen 1. ste november 1937, og der faldt snart ro om sagen.

Denne ordning gav også til følge, at mælken kom i jævnt tempo modsat tidligere, hvor der var mange vogne, der kom til forskellige tider.

Man havde en vognmand til at køre med det kul, man brugte til dampkedlen, og til kørsel med smørret, som var den store indtægtskilde for mejeriet.

Under krigene blev der fyret med tørv, og det bevirkede at man til tider havde et stort bjerg af tørv liggende til årets forbrug.

Den gamle veltjente dampmaskine blev senere erstattet med elektricitet.

Der var også et detailsalg af mælk og smør til egnens beboere, der selv måtte hente varerne til den daglige husholdning.

Senere blev der åbnet et udsalg i Bygaden 5, og der var også på et tidspunkt udbringning af varerne i byen.

Efterhånden virkede det hele noget forældet, og konsumsalget blev overgivet til byens handlende.

Da tankbilerne kom frem, blev denne form for afhentning af mælken diskuteret, - endda på 4 ekstraordinære generalforsamlinger, hvor der langt fra var enighed, men problemet løstes og tankbilerne kørte indtil 1966.

Midt i 60'erne blev det aktuelt med større enheder inden for mejerisektoren, og man diskuterede en sammenlægning eller salg, - som endte med at man solgte til Nordjysk Mejeriselskab i 1977, og hermed sluttede mejeriets 70 årige virke i Nørhalne.

I 1978 indstillede nordjysk mejeriselskab driften, og man måtte så levere mælken til omliggende mejerier.

Mejeriets bygninger blev solgt til den nuværende V.V.S. virksomhed Bygaden 11, og er senere blevet renoveret

SMEDJER.

Jens Chr. Larsen startede Nørhalne Smedje 1899 i Bygaden 10 og virkede her som smedemester indtil 1916.

Thomas Krogh Larsen byggede da ny smedje på Bygaden 8 i 1916 og i 1961 holdt han op som mester. Derefter overtog Egon Andersen værkstedet fra 1961 til 1972, hvor Chr. Nielsen fortsatte indtil 1981.

Nørhalne Smedje, Bygaden 1 blev startet af smedemester Johannes Nielsen i 1891, og afløstes af sønnen Marinus Nielsen 1939, der holdt op i 1966. Herefter var smedjen lejet ud til Chr. Nielsen i 6 år hvorefter den blev lukket.

KØRESKOLE.

Nørhalne køreskole blev oprettet af Henry Christensen, Bakmøllevej 45, og virkede fra 1947 til 1973.

KØBMÆND.

I 1992 henvendte købmand Elkjær Christensen sig til brugsforeningen for at indlede en fusion, da han ville ophøre med at drive forretning. Det endte med at både Elkjær selv og hans varrelager flyttede over i brugsen, ligesom postekspeditionen, håndkøbsudsalget, tips og lotto m.m. også kom med.

Den gamle købmandsgård fra 1894, der lå i Bygaden blev lukket.

Købmandsgården var tidligere ejet af købmand Klitgård. Jørgen Larsen, N. Kristoffersen, og Verner Vittrup Østergård.

Der var også en købmandsforretning på Kornblomstvej 12, hvor Købmand Nielsen havde forretningen.

FROSTBOKS.

Nørhalne frostboksanlæg blev oprettet i 1954 på lejet grund på Bygaden 23. Efter at have stået tomt i flere år, er huset nu i 1990 overdraget til ejeren af jorden, Anders Sørensen.

CYKELVÆRKSTED.

I 1923 begyndte Jens Peter Jensen et cykelværksted, med reparationer og salg af nye cykler på Bygaden 3. I 1969 stoppede han efter 46 år, hvor han også fra 1937 havde cementstøberi.

Sparekassen nordjylland havde lejet lokaler hos Jens Peter Jensen fra 1960 til 1983.

FRISØRSALON.

Herman Larsen åbnede barbersalon i lejede lokaler i manufakturforretningen Bygaden 12 i 1934. Senere kom barber Mogensen med forretning i Bygaden 22. Derefter kom Henning Sørensen i 1947 i Mogensens lokaler. Han byggede eget hus i Bygaden 5, og stoppede som barber i 1973.

POSTBESØRGELSE.

Henning Sørensen bestyrede "posthuset" fra 1961 til 1973, der havde til huse i barbersalonen. Posthuset flyttede senere til Bygaden 12. Derefter til Bygaden 16 og derfra til Bygaden 6.

Bestyrere har været Henning Sørensen, Allan Hansen, Aase Mortensen, Anker Christensen, Jens Lassen og Søren Elkjær.

PLANTESKOLE.

Nørhalne Planteskole, hvis ejer var Nicolaj Mortensen, begyndte en planteskole i Nørhalne i 1944. Planteskolen udviklede sig til et godt aktiv, idet mange havde arbejde her, -især i jordbærtiden. Senere var det lyng, der blev fremdrevet, og det var der i mange året stort salg af. Nicolaj Mortensen stoppede i 1990 efter 46 års virke.

MASKINSNEDKERI.

Juhl Sørensen startede på Bakmøllevej 61 maskinsnedkeri i 1960. Sønnen Hans Sørensen overtog virksomheden i 1970 og standsede i 1976. Bygningerne blev en overgang benyttet som mekanisk værksted, og senere havde pakketrans til huse her, indtil R.S.L. overtog værkstedet i 1987.

TELEFONCENTRALEN.

Nørhalne telefoncentral har i hele perioden fra oprettelsen i 1912 til nedlæggelsen i 1969, været installeret i ejendommen Kornblomstvej 9. Centralbestyrere har været: fra 1912 til 1920 Mortensen, fra 1920 til 1929 Georg Mentz, fra 1929 til 1932 Frederikke Mentz, fra 1932 til 1937 Hans Mentz, fra 1937 til 1969 Karen Mentz.

HÅNDKØBSUDSALG.

Håndkøbsudsalget var på centralen Kornblomstvej 9 fra 1930 til 1977, da udsalget flyttede over til købmand Søren Elkjær.

HANDELSGARTNERI.

Handelsgartner Ahlmann Larsen begyndte gartneri i Nørhalne i 1950 i et ældre nedlagt landbrug. Han byggede 1972 bolig og forretningslokaler på Vadumvej 11. Ahlmann Larsen holdt op i 1992.

MURERMESTER.

Søren Sørensen begyndte som selvstændig murermester i 1920 i Bygaden 20, og overdrog virksomheden til svigersønnen Niels Karl Svendsen, Bygaden 4 i 1960. Niels Karl standsede i 1988.

TAXIKØRSEL.

Nørhalne Taxi kørte fra 1981 til 1990.

MEKANIKER.

Automekaniker Svend Kjeldgård begyndte 1960 og påregner at stoppe i 1993. Har værksted i den gamle Øster Skole.

BRØDUDSALG.

Kristine Larsen havde brødudsalg fra 1930 til 1950, i Bygaden 14. Anna Lise Jensen på Vadumvej 34, havde brødudsalget fra 1950 til 1964. Derefter var det i Vadumvej 36 fra 1964 til 1972 hvorefter Bent Mølgård standsede.

SKOMAGER.

Det gamle hus, der lå tæt ved brugsforeningen Bygaden 2, var værksted for 3 skomagere. Den sidste, Ejler Sørensen, solgte huset til brugsforeningen i 1956 for 900,00 kr., hvorefter det blev revet ned og grunden tillagt brugsens areal.

MANUFAKTUR.

Denne forretning går langt tilbage i tiden, og har haft følgende indehavere: Olga Aaen, Marie Svendsen, Karen Madsen Stensen og sidst Allan Hansen, der standsede i 1975.

SLAGTER.

Jørgen Pedersen begyndte slagterforretning i Bygaden 16 i 1930, og var der til 1949, hvor han efterfulgtes af Jørgen Jensen, der var der til 1965. Aase og Christian Mortensen havde forretningen fra 1965 til 1991. Forretningen er nu lukket.

CEMENTSTØBERI.

Erhardt S. Jacobsen påbegyndte cementstøberi på Vadumvej 86 1946/47 og byggede ny støbehal og bolig på Vadumvej 43 i 1964.

Han holdt op 1973, hvorefter Bent Pedersen tog over indtil 1976, hvor støberiet blev nedlagt.

VOGNMANDSFORRETNING.

Lars Chr. Larsen, der boede Engvej 33, fik i 1918 koncession på ruten Nørhalne-Aalborg, og kørte med hesteforspand indtil 1926, hvor han anskaffede en lastbil. Det var især kørsel med varer til brugsforeningen med varer fra Aalborg og fra Vadum Station, samt kørsel for Nørhalne Mejeri med smør og med at hente kul til mejeriet. Fra 1936 var der 2 lastbiler, og der var ligeledes 1 lillebil, der anvendtes til taxikørsel. 1944 overdrog Lars Larsen forretningen til sønnen Carl Johan Larsen, der fortsatte med almindelig vognmandskørsel, herunder med levende dyr til markederne i Aalborg. Forretningen videreførtes fra 1977 af sønnen Kaj Ivan Larsen, der standsede i 1983.

Villy Christensen havde vognmandsforretning fra 1950 til 1989. Chr. Landgrebe havde vognmandsforretning fra 1924 til 1964, hvorefter Arthur Landgrebe var vognmand fra 1964 til 1992.

BAGERFORRETNING.

Bagermester L. P. C. Nielsen kom til Nørhalne 1904 og byggede et bageri til østenden af det gule hus, nuværende Kornblomstvej no. 12, hvor Nielsens forældre i forvejen havde købmandshandel.

Bager Nielsen holdt op i 1952 og solgte sin grund, Bygaden 23, til Bagermester P. E. Christensen, der byggede beboelse og bageri. Christensen flyttede fra Nørhalne og lukkede forretningen i 1988.

FORENINGER.

Nørhalne Afholdsforening blev stiftet i 1884, og opløst i 1968, da foreningen indgik under Kjær Herreds afholdsforening.

HUSFLID.

Om Nørhalne husflidsforening ved man ikke, hvad tid den er startet, men det er sket før første verdenskrig. Foreningen havde i mange år lokale på loftet hos forsamlingshuset. Senere købtes en barak, der rejstes ved siden af lynfryseriet. Foreningen ophørte i 1960, borgerforeningen købte huset.

Foreningen har formodentlig været uvirksom i en lang årrække, idet der blev dannet en ny forening i 1936. Denne ophørte i 1960.

UNGDOMSFORENING.

Pastor Mynster, der var præst i Biersted sogn fra 1934 til 1947, samlede ungdommen i Nørhalne i en forening i 1942. Mynster fraflyttede sognet i 1947 og foreningen opløstes.

KONTROLFORENING.

Biersted-Nørhalne kontrolforening "Fremad" blev startet 1924. Den blev sammenlagt med Nørhalne og Omegns kontrolforening 1961. Denne var oprettet 1939. Sammenslutningen blev opløst 1973.

HUSMANDSFORENING.

Nørhalne husmandsforening blev stiftet i 1908 og sammenlagt med Aabybro husmandsforening i 1969.

HUSHOLDNINGSUDVALG.

Udvalget blev startet sammen med husmandsforeningen i 1935 og sammenlagt med Aabybro husmandsforening, også i 1969.

FORSIKRING.

Biersted-Nørhalne hesteforsikring er oprettet 1897 og opløst 1961.

ELFORSYNING.

Nørhalne Øst transformatorforening oprettet 1943, og opløst i 1972, da den overgik til N.O.A.E. Nørresundby.

ÆGSALG.

En gammel forhandlingsprotokol viser, at Nørhalne ægsalgskreds havde generalforsamling 22-1-1924, og det må således antages at denne blev startet allerede i 1923. Opløst ca. 1955, men der kan ikke findes dato for ophør. Den har dog ikke virket i ca. 40 år.

SYGEPLEJE.

Nørhalne sygeplejeforening blev stiftet 1916 og ophørte ved sygesikringsordningens ikrafttrædelse i 1970.

VANDVÆRK.

Nørhalne Enges vandværk fungerede fra 1957 til 1972, da det blev tilsluttet Nørhalne vandværk.

SAMARITTER.

Nørhalne-Vadum samaritterforening blev stiftet i 1941 og er aldrig blevet opløst, men den har ikke fungeret i mange år.

NÆRINGSDRIVENDE I NØRHALNE 1993.

BILHANDEL.

Nørhalne brugtbil forretning er startet af Hans D. Wolf, sammen med et autoværksted i det tidligere cementstøberi Vadumvej 43. Begyndte i 1986.

SNEDKER-TØMRER.

Chresten Pedersen begyndte forretning Bygaden 9, i 1937 og overdrog den til sin søn Ernst Pedersen i 1977.

ZONETERAPI.

Karna Jørgensen begyndte Zoneterapi, og forhandling af naturmedicin på Engvej 5, i 1978.

ELEKTRONIK.

1984 startede Stig Lerbæk sin elektronikvirksomhed S.L. elektronik på Kløvermarken 3.

FRISØR.

1991 åbnede Jytte Sørensen en dame og herrefrisørforretning på Gustav Zimmersvej 5.

POSTBESØRGELSE.

“Posthuset” har nu til huse i Nørhalne brugsforening Bygaden 2.

HUNDEPENSION.

På adressen Engvejen 93, har Niels Erik Schou oprettet en hundepension i 1978. Der er indrettet bokse til 35 hunde.

V.V.S.

Johannes Nielsen startede efter sin uddannelse som blikkenslager, på Engvejen 93, i 1970. I 1978 købte han det nedlagte mejeri på Bygaden 11, og har nu forretning her med op til 20 medarbejdere. De tiloversblevne lokaler i det tidligere mejeris store bygningskompleks er lejet ud. Gassen som Johannes Nielsen administrerer kom til Nørhalne 1988 og har 240 forbrugere.

ELEKTRIKER.

1978 begyndte Elektriker Hans Th. Christensen elforretning i Nørhalne, i lejede lokaler i Bygaden 11. Hans Th. Christensen bor privat Glentevej 34.

KØRESKOLE.

Th. Andersen har teorilokale for sin køreskole i lejet lokale Bygade 11. Th. Andersen bor privat Birkevej 12.

LAGERLOKALE.

I lejede lokaler er der lager og udstilling fra nordjydsk køkken og bad, oprettet 1990 på Bygade 11 af Poul Erik Larsen, Sandagervvej 25.

TRANSPORTBÅND.

R.S.L.transportbånd Nørhalne startede på Glentevej 5 i 1983, og flyttede til brugsens pakhús i 1985 og senere til Bakmøllevvej i 1987, hvorfra virksomheden drives af Rudolf Søj Larsen.

VOGNMÆND.

Knud Svendsen påbegyndte sin vognmandsforretning 1973 på adressen Bygaden 21. Der køres hovedsageligt for D.L.G.Aabybro.

1968 begyndte Verner Knudsen vognmandsforretning, der i 1990 videreføres af Karen Knudsen, på Bakmøllevvej 84, og omfatter nu også udlejning af containere.

BYGMESTER.

N.O.J. Byg blev startet af J. Jensen i 1990.

MINI SHOP.

Fra lejede lokaler i den gamle smedje Bygaden 8, er der åbnet en "mini shop" i 1988, af Birgitte Hestkjær.

FORENINGER.

Nørhalne borgerforening blev dannet i 1925, som den første i Nørhalne. Af de opgaver, som denne forening var med til at løse, var anlæg af gangsti og kantsten langs Bygadens østside samt gadebelysning. Efterhånden stagnerede aktiviteterne og til sidst måtte foreningen op-høre.

1963 blev der dannet en ny borgerforening, der virker for mange nye tiltag i Nørhalne. De populære byfester, der i samarbejde med forsamlingshuset, har været afholdt hvert år siden 1963, har været en god indtægtskilde til støtte for foreningens mange gøremål.

Foreningens formand er Frode Christensen, Kløvermarken 2.

HANDELSSTANDSFORENING.

Handels-og erhvervsforening for Nørhalne blev dannet 1983.

Formand er Rudolf Sjøe Larsen, Bakmøllevej 61.

JAGTFORENING.

I 1936 blev der dannet en jagtforening i Nørhalne, der har O.K.Nielsen Skråvej 112, som for-mand. Foreningen udfører et stort arbejde for vildtplejen, og har således holdt de private mos-elodder mod Ringvejen fredet. Foreningen har flugtskydning på et areal lidt nord for Pinds-trup Mosebrug.

VENSTREVÆLGERFORENING.

Nørhalne venstrevælgerforening blev oprettet 1915 ved indtegnning af 125 medlemmer. Et af formålene med foreningen har naturligvis været, at virke for venstres liberalisering og fri-hedsideer. Siden det nu er blevet mere brugeligt med politisk opstilling til valg, har venstre fulgt med, og har som representant i nuværende kommunalbestyrelse Marianne Vester, Paral-lelvej 2 og formand Jørgen Justensen, Vadumvej 43 b.

LOKALHISTORIE.

Nørhalne lokalhistorisk forening blev stiftet i 1978.

Foreningen har til huse på biblioteket og formålet er at indsamle og registrere fotografier, gamle protokoller og andre arkivalier. Den første bestyrelse bestod af Bernhard Pilgård, Val-demar Larsen, Lars Jørgensen, Kirsten Mikkelsen og Knud Ottesen.

Formand og leder i 1993 er Claus Søndergård.

VANDVÆRK.

Nørhalne vandværk blev startet i 1934 på en lejet parcel på matr. no 6. Lejemålet blev fastsat til 100,00 kr. i alt for en periode på 99 år. Værket har foretaget flere store udvidelser og har i 1992 indført vandure. Værket leverer godt og rigeligt vand, som er så nødvendigt for enhver by.

Fomand er Kaj Smidth, Gartnervænget 38.

LYNFRYSERI.

Nørhalne lynfryseri startede i 1955 og kører stadig med samtlige 75 bokse i brug. Formand er Jens Egon Sørensen, Gustav Zimmersvej 11.

VINDMØLLELAUG.

Nørhalne Vindmøllelaug har 2 møller, der blev placeret nord for Nørhalne ved Engvejen i 1988. Formand Jan Andersen.

FOLKEDANS.

Folkedanserforeningen for Nørhalne blev stiftet 1943.
Formand er Jørgen Andersen.

F.D.F.-F.D.P.

Frivillig drenge og pigeforbund.
Leder Anne Andersen, Glentevej 29.

PENSIONISTFORENING.

Aaby-Biersted-Nørhalne pensionist-og invalideforening.
Afholdelse af sammenkomster og møder i aktivitetscentret i Biersted.
Formand Karen Larsen, Halagervej 36, Biersted.

BRUGSFORENING.

I 1993 kan Nørhalne brugsforening fejre 90 års jubilæum, idet den blev oprettet 1903 på hjørnet af Vadumvej og Bygaden, nu Bygaden 2. Man købte her en bolig og et værksted, som der havde været snedkerforretning og tilhørende Poul Peter Christensen. Man købte i 1902. Her blev der indrettet butik og bolig til uddeleren.

Den første bestyrelse bestod af Niels P. Madsen, formand, Niels Thomas Nielsen, næstformand, Mads P. Bertelsen, kasserer, Laurits Tingholm, Niels P. Jensen, Ole Chr. Nielsen, Peder Jensen, revisor, Søren Nielsen og Carl Christensen.

Der foreligger intet skriftligt om ansættelse af uddeler, men da uddeler Nørby er nævnt i forbindelse med generalforsamlingen i juli 1904, må han antages for at være den første uddeler i Nørhalne.

1907 meddeler Nørby, at han ikke længere vil være uddeler, og man antog så Peter Christensen Bach, der var medhjælper i Vadum Brugsforening, som uddeler for et tidsrum af 5 år.

1909 fraflytter Bach, og herefter ansættes som uddeler Niels Chr. Gundersen, der var uddeler i 31 år indtil 1940.

Fra 1940 til 1976 var Lars Jørgensen uddeler.

Derefter ansættes Jens Lassen, der er uddeler i 1993.

Der har været følgende formænd for brugsforeningen:

1903-1907 og 1911-1913 Niels P Madsen.

1907-1909 Jens Jørgen Jensen.

1909-1911 og 1913- 1914 og 1919-1921 Otto Pilgård.

1914-1915 Jens Simonsen.

1915-1918 Peder Christensen.

1918-1919 og 1921-1923 og 1926-1930 og 1935-1937 Claus Østergård.

1923-1924 N.J.Sundtoft.
1924-1926 Niels Th.Nielsen.
1930-1932 Chr Callesen.
1932-1935 Marinus Pedersen.
1937-1954 Peter Aaen.
1954-1977 Bernhard Pilgård.
1977- Bent Bjerre.

Der blev tilbygget et fritliggende pakhuis i 1952, og i 1954 en hel ny butik, kontor og lejlighed til uddeler. I 1964 blev hele bygningen renoveret, da der skulle være selvbetjeningsbutik og samtidig indførtes kontant betaling.

I 60'erne, hvor der blev bygget meget, fik Nørhalne næsten det dobbelte antal indbyggere, og det blev nødvendigt igen at udvide, hvilket skete 1971. Den største ændring skete dog i 1992, da Købmand Elkjær Christensen henvendte sig til brugsforeningen om en eventuel fusion.(omtalt i "nedlagte virksomheder").

Nu skulle der være plads til forøget kundeservice, posthusekspedition, tipstjenesten og lotto. Første års omsætning efter denne udvidelse viste en omsætning på ca. 10 mill. Kr. Til sammenligning kan anføres, at da forhenværende Lars Jørgensen kom til Nørhalne, var hans første helårsomsætning på 188.618,00 Kr.

Nu kan disse tal vedrørende omsætning, vel ikke uden videre sammenlignes, da selve strukturrændringen i samfundet,- folks levevis, økonomiske forhold og m.a. gør sig gældende.

Man kan håbe at Nørhalne Brugsforenings udvikling i de forløbne 90 år, kan fortsætte.

Brugsforeningen har her i 1993 417 medlemmer.

Formand er Jan Andersen.

POSTBESØRGELSE.

"Posthuset" er nu i Nørhalne Brugsforening.

RIDEKLUB.

Nørhalne Rideklub startede i 1990 og har øvelsesbane ved Engvejen. Klubben har 45 medlemmer og formand er Aage Rubæk.

IDRÆT.

Idrætsforeningen "Fremad", Nørhalne stiftet i 1919, formand Henrik Niss, Poppelvej 6.

ANTENNEFORENING.

Nørhalne Antenneforening etablerede fælles antenneanlæg i 1986.

FORSAMLINGSHUS.

Nørhalne Forsamlingshus, der er beliggende Bygaden 25, var oprindeligt et samlings-og afholdshjem, der blev bygget i 1904 på grundlag af aktietegning blandt beboere i Nørhalne og under medvirkning af afholdsforeningen.

Ny sidefløj med facade mod Bygaden blev tilbygget i 1937, indrettet med køkken og andre faciliteter. Siden er der ikke sket udvendige ændringer, men det indre har i tidens løb gennemgået forskellige moderniseringer.

Huset bliver flittigt benyttet i mange forskellige sammenhænge, - også af mange udenbys kunder, der lejer huset og afholder private fester. Der er ingen egentlig vært, men den daglige

drift ledes af en bestyrer, for tiden af Inger Hansen Bakmøllevej 33.

Man blev betænkelig ved økonomien, da der kom gymnastiksal til skolen over for, og ikke mindre nu hvor Nørhalne hallen også er kommet til. Det ser dog ud til at alle betænkeligheder var grundløse.

Når husets forhold drøftes mand og mand imellem, lyder det da også: vi kan da ikke undvære vort forsamlingshus.

Huset kan i 1994 fejre 90 års jubilæum og har for tiden 187 aktionærer. Formand er Frode Christensen, Kløvermarken 2.

RUTEBILER.

Nørhalne rutebiler blev startet i 1931 af Holger Christensen.

Turen var Nørhalne - Vadum - Nørresundby, og med en bus til 14 personer. Den kom i starten kun til Nørresundby, da der skulle erlægges bropenge for at komme over ponton broen til Aalborg.

Efter nogen tid, da den nye limfjordsbro blev indviet og bropengene i 1936 blev afskaffet, kørte bussen helt til Aalborg.

Der kørtes en tur dagligt i hver retning om eftermiddagen, men tirsdag og lørdag, som var markedsdage, kørtes en ekstra tur om formiddagen.

Under den sidste verdenskrig var man en overgang nød til kun at køre hver anden dag, på grund af benzinmangel og vanskelighed med at skaffe bildæk. Benzinmangelen blev dog klarret med en generator til træfyring, og i krigens sidste år brugte rutebilerne naturgas, som blev udvundet i Frederikshavn, og var på flasker.

Det virkede meget godt, men var ret dyrt i brug.

1948 blev ruten forlænget til Aabybro, da der var planlagt en ny vej fra Aabybro til Vestbjerg, som er den nuværende Amtsvej.

Ruten blev samtidigt udvidet til 4 gange kørsel dagligt, som senere lidt efter lidt er udvidet til det nuværende kørselsomfang.

September 1968 blev Jens Aage Christensen og Carl Johan Larsen optaget som medejere, og i 1970 overtoges Tylstrup rutebiler, som i 1973 blev overtaget af Carl Johan Larsen, medens Nørhalne rutebiler førtes videre af Holger og Jens Aage Christensen. 1.ste Januar 1988 overtog Birgith Christensen Holger Christensens halvpart i firmaet efter Holger Christensens død 1987.

Der er i dag 6 rutebiler i brug på ruten.

MOSEBRUG.

Pindstrup Mosebrug er i dag den største virksomhed der findes i Nørhalne.

Den store indsø, hvoraf vildmosens arealer udgjorde en del ved landhævning langt tilbage i tiden, udtørrede, og dannede i de følgende århundreder det, som vi i dag kender, (eller måske rettere kendte), som en lyngbegroet højmosé, hvortil ingen havde ejendomsret, men som lå hen som "almindeligt jord", der sædvanligvis regnedes for kongens ejendom. I 18 århundredet blev denne "kongens ret" antastet af de ejendomsbesiddere der var nabo til mosen.

Ved forhandlinger, mageskifter, men sandelig også ved langvarige processer og retssager, blev mosens ejerforhold endeligt fastlagt. Således fik mange ejendomme i Nørhalne tildelt store parceller fra sydsiden af mosen og nordpå, til en linie, der også i dag kaldes topskellet. (vejen der forbinder Holtebakkevej med Engvej hedder for øvrigt Topskiftevej).

Efter at staten først i 20'erne var begyndt opdyrkningen af mosen, kom det i 1935 til forhandling mellem mosens lodsejere i Nørhalne og Staten. Disse forhandlinger endte med at Staten

erhvervede de arealer, der lå mellem Topskellet og den nuværende Ringvej (vejen der forbin-der Holtebakkevej med Biersted Mosevej).

Planen var jo at også denne del af mosen skulle opdyrkes, men inden det kom så vidt, meldte Østasiatisk Kompagni sig som køber. Tanken var at man ville anlægge en tørvestrøelsesfabrik. Da denne handel var afsluttet, - det drejede sig om ca. 400 tønder land -, tog man i 1938 fat på at bygge en fabrik til behandling af de i mosen opgravede "klyner". De blev allerede opgravet i 1937, så produktionen af tørvestrøelse kunne begynde i efteråret 1938.

Til klynegravningen, der blev gennemført året før klynerne skulle anvendes, og det vel at mærke med håndspader, kunne der være op til 200 mand i arbejde. Der blev årligt opgravet ca. 104 tusinde kubikm.

Inde på fabrikken var der ca. 40 mand beskæftiget med fremstilling, emballering og oplagring af smulden, der til at begynde med blev presset i dertil indrettede rammer, medens tørveballer til U.S.A. blev omsyet med stof, - et arbejde der i stort omfang blev varetaget af omegnens kvinder.

Nu bliver der som bekendt kun brugt plastiksække til hele produktionen.

Senere blev "klynerne" fremstillet maskinelt, og nu bliver mulden tilberedt i mosen af dertil indrettede maskiner.

Samtidig med fabrikkens etablering, gik man i gang med at anlægge Holtebakkevejen fra vejen til Thomas Jensens tidligere ejendom.

Da dette vejstykke endnu ikke var klart da fabrikkensbyggeriet begyndte, blev materialer her-til transporteret på blokvoгне ad et banespor. Ø.K. solgte i 1951 fabrikken til den nuværende ejer, Pinstrup Mosebrug.

Fabrikken, der var opført af træ, nedbrændte i 1960, men efter genopbygningen står Pinstrup Mosebrug's store villoseafdeling som en effektiv og rationelt arbejdende virksomhed, der igennem årene har været et stort aktiv for omegnens byer, ikke mindst Nørhalne. I øvrigt kan anføres, at hovedparten af de privatejede højmoseparceller fra Ringvejen og syd på, i 1954 blev opfræset, drænet, merglet og udlagt med græs. Bekostningen herved blev af den enkelte lodsejer afviklet ved et 20 årigt landindvindingslån.

BIBLIOTEK.

Biblioteket havde først til huse i østre skole. Lærer M. K. Nielsen flyttede til Vestre Skole og biblioteket flyttede med, og herfra til skolen i Bygaden. I 1974 kom biblioteket til kommune-nens nedlagte forskole, med Kirsten Mikkelsen som bibliotekar indtil 1979, hvor Ulla Jessen står for udlånet.

PENSIONISTBOLIG.

Nørhalne pensionistboliger blev taget i brug 1966, Vadumvej 37.

FRITID.

Nørhalne fritidsklub, Vestmarken 11. Leder, Niels Nørgård.

SPORTSHAL.

Nørhalne Hallen, Gustav Zimmersvej 29, blev indviet 1989.

TRANSFORMATOR.

Nørhalne transformatorforening oprettedes 1927.

Formand er Knud Svendsen, Bygaden 21.

BØRNEPASNING.

I juli måned 1972 blev den anden børnehave i kommunen bygget i Nørhalne, og startede med 18 børn, men kunne allerede efter 14 dage melde fuldt belagt med 20 heldagsbørn, 20 formiddagsbørn og 20 eftermiddagsbørn. En af grundene til at børnehaven så hurtigt blev fyldt op var, at der også kom børn fra Biersted, Gjøøl og Aabybro. Efter få år med denne nominering blev børnehaven ændret til 30 heldagspladser og 2x10 halvdagspladser for børnene, en nominering som senere blev gjort "flydende" efter behov. Da børnehaven startede, havde den et personale bestående af 1 leder, Grethe Jensen, med 42 1/2 time og en stedfortræder med samme timetal.

Indtil 1990 var der mange af børnene, der var i børnehaven i 4 år, fordi børnehaveklassebørnene efter loven kunne blive i børnehaven indtil de blev 7 år. Der er ikke sket store ændringer bygningsmæssigt, bortset fra i 1987, hvor lofter og gulve blev renoveret.

Leder af børnehaven er Anna Rønnov Jensen.

Dagplejen for børn i alderen fra 6 uger og til 3 år administreres af Karen Riis fra kommunkontoret i Aabybro.

SKOLER.

Den 23 juni 1739 påbød Kong Christian den 6.te at der skulle oprettes skoler. Der var da allerede undervisning af børn i Nørhalne fra 1732 i lejede lokaler. Senere skænkede major Høgh, på Vang hovedgård et gadehus uden jordtilliggende (matr.no 1 Nørhalne) og her kom undervisningen i gang i 1744.

Lærerlønnen var 2 tønder rug, 2' tønder byg og 8 Rigsdaler i rede penge. I 1800 var lønnen steget betragteligt: for husmænd og tjenestefolk 1 rigsdaler, 2 mark og 12 skilling. Af gårdmænd 2 tønder rug, 2' tønder byg, 13 læs skudtørv, 13 læs sandtørv og græsning til 2 køer og 4 får. Ved udskiftningen omkring 1850 fik han tilstået en skolelod på 3' tønder land, samt 2 køer og 4 får.

Denne lod var endnu i 1923 tillagt skolen.

I 1800 blev skolen ombygget og i 1843 et nyt udhus til, og endelig i 1858 den bygning som står endnu, efter skolen er nedlagt.

Omkring 1903 blev forskolen bygget. (det nuværende bibliotek).

Skoleholdere og lærere ved Nørhalne Vestre skole:

1732 Lars Sørensen (i de lejede lokaler)

1742-1757 Christian Sørensen Brunn.

1761 Niels Christensen, Bispevisitationen siger at han var meget duelig og nyttig og at hans levned var rosværdigt.

1764-1806 Lars Jensen Sand, Præsten siger 1801 at han var meget ringe, han var da 72 år.

1842-1969 Peder Hansen.

1869-1878 ukendt lærer.

1878-1918 L. C. Christensen.

1918-1924 J. N. Sundtoft.

1925-1947 Oliver Worm.

1948-1960 Jensen (flytter fra moseskolen der blev nedlagt).

1960-1963 M. K. Nielsen (flytter fra Østre Skole der blev nedlagt).

Vestre Skole og forskole blev nedlagt 1963, hvorefter undervisningen foregår på den nuværende skole der blev indviet 4.de december 1963.

Nørhalne moseskole blev bygget i 1901, og var indtil 1919 vinterskole, hvorefter der blev he-

lårsundervisning med embede som enelærer, og der blev bygget en bolig til læreren.

Før 1901 var der skolegang i lokale på en landbrugsejendom.

Skolen blev nedlagt 1947. Der var følgende lærere:

1901-1915 Jacob Knudsen. (var virksom).

1915-1916 Frk. Christensen.

1916-1924 S.Bækgaard. (flytter til Brændskov Skole)

1924-1928 Johs. Bech. Karlsen.

1928-1947 Møller Jensen. (kom til Vester Skole).

Kilde; Lærer Jens Bech Karlsen i skolens protokol.

Nørhalne Østre Skole er sikkert bygget i 1885, idet skolegangen begyndte 1.ste februar 1886.

Lærere var:

1886-1890 Jens Marius Jensen.

1890-1900 C.Jessen.

- Andersen.

-1926 H.R.Christensen.

1926-1960 M.K.Nielsen,

(flytter til Vestre Skole da Østre Skole bliver nedlagt)

(kilde: Ø. Skoles protokol.)

Forskolen er bygget 1903.(det nuværende bibliotek)

Lærere:

1903-1910 Frk.Hansen.

1910-1942 Magdalene Christensen.

1942-1942 Frk.Harsberg.

1942-1947 Frk. Otte.

1947- Bertha Larsen.

Som foran nævnt blev Nørhalne ny skole taget i brug 4.de December 1963, og undervisningen var op til 4. og 5. klasse.

I 1993 er der undervisning op til 7. klasse med 11 klasser.

8-9-10 klasser transporteres til Aabybro for undervisning. Skolen har ca. 160 elever.

Leder af skolen er skoleinspektør Vagn Ejvind Madsen.

FRITIDSORDNINGER.

I 1992 blev der etableret et kommunalt fritidscenter i Nørhalne i den tidligere skole, hvor der har været en privat ungdomsklub.

Her startede således skolefritidsordningen sammen med junior- og ungdomsklubben, efter at disse havde haft lokalerne igennem 10 år,sammen med F.D.F.og F.D.P.

Fritidscentret er en af de institutioner i kommunen, der har formået at holde på de ældste børn i juniorklubben, hvilket betød, at børnene dengang kunne gå direkte over i ungdomsklubben.

Institutionen har fået større og større tilslutning, hvilket har bevirket, at man fra 1993 har haft en børnehavegruppe i huset, med 15 børn.

Der har været et stabilt personale igennem de 10 år institutionen har været i bygningen. Man har deltaget i kursus, hvor det var arbejdet specielt med de unge omkring 10-14 år, som var i fokus.

I 1993 er der 64 børn i dagtimerne og en ungdomsklub fra september til april med 55 unge, og det synes som om institutionen fungerer meget godt.

Leder er Niels Nørgård.

EFTERSKRIFT.

1993 i november indviedes en tilbygning på 80 kvadratm, til børnehaven, der nu hedder børnehaven Regnbuen, og der er nu plads til 63 børn.

BIRKELSE/VEDSTED.

Indholdsfortegnelse.

	Side.
Kirken i Birkelse	215
Vedsted Sogn-Birkelse	217
Landbruget	218
Erhverv i forbindelse med Landbrug	218
Foreningslivet.....	219
Vindmøller	222
Vandforsyning	222
Pleje-Sundhedssektoren	223
Børnepasning	223
Vedsted Friskole.....	224
Biblioteket i Birkelse	225
Lokalthistorisk Forening	226
Søengene	227
Skipper Clement.....	228

KIRKEN I BIRKELSE.

Vedsted Kirke er ikke så gammel set i forhold til de tre øvrige kirker i kommunen, som stammer fra 11-1200 tallet. Vedsted Kirke er fra 1899, og det vil så betyde, at om 5 år kan Kirken fejre sit 100 års jubilæum.

Før Kirken blev bygget, skulle befolkningen fra Vedsted og omegn have alle kirkelige handlinger foretaget i Aaby Kirke.

Jeg erindrer, at min far fortalte, hvordan han og andre gik fra Røgild, hvor han voksede op, og til Aaby Pæstegård, til konfirmationsforberedelse og konfirmation hos sognets præst, Pastor Gregersen. Aaby Kirke var dengang sognekirke også for Vedsted.

Efterhånden som Vedsted udviklede sig til et større bysamfund, blev ønsket om egen kirke og kirkegård mere udbredt, og en indsamling, som var sat i gang, var vokset til ca. 5000 kr. En indsamling hvor så godt som alle vedstedborgere gav sit bidrag til, stort eller lille. Hertil kom et statstilskud på 18.500 kr. og man kunne således starte byggeriet af kirken i maj 1899, med lokale håndværkere.

Kirken blev opført til en pris af 11.000 kr i håndværkerudgifter og hertil kom inventar, såsom kirkeklokker, alter, altertavle og lysekroner og m.a. I alt kostede opførelsen af kirken 22.000 kr.

Første søndag i december 1899 blev kirken indviet. Ifølge referat i Aalborg Amtstidende var der 450 mennesker i kirken den dag. Indvielsen blev foretaget af provst Jacobi, Aalborg, der erklærede Vedsted Kirken for indviet og overgav den til sognepræsten, pastor Gregersen, Aaby.

Samtidig blev en hjælpepræst, en ung mand, ordineret som hjælp for Pastor Gregersen.

Kirken, der ligger i et almindeligt lavt område - modsat mange andre kirker, der ligger på et højedrag - er kendt for sin byggestil med de røde mursten, og den gode beliggenhed i byens midte. Kirken er et godt samlingspunkt for Vedsteds befolkning, for alle kirkelige handlinger.

Da Vedsted i 1929 blev et selvstændigt sogn, forblev det stadig under Aaby Kirkesogn, som det også er nu i 1993. Foruden de ordinære gudstjenester forestår menighedsrådet musikgudstjenester, koncerter, salmesangs- og koraftener.

I præsteboligens konfirmandstue arrangerer menighedsrådet og lokale foreninger, som kirkeligt samfund, valgmenighedskredsen og grænseforeningen, møder. Møderne i konfirmandstuen har afløst den møderække, som 6 lokale foreninger under navnet DE SEKS lod afholde på skift i årene fra 1960-70.

Klim Frimenighed, der i 1967 ændrede navn til Klim Valgmenighed, har i ca. 100 år haft en kreds i Vedsted. Vedsted valgmenighedskreds holder ordinære gudstjenester i Vedsted Kirke.

Valgmenighedens præst er Axel Heltoft, Klim.

Der er foretaget en del restaurering af kirken gennem årene, og her kan nævnes, at der blev indlagt elektrisk lys i 1929.

1935 blev skibet ophængt i kirken, det var en foræring fra efterkommere af købmand Nielsen og hustru. Købmand Nielsen var den første der blev begravet på Vedsted Kirkegård.

I 1967 opgravede unge tyskere de gamle grave, der var på kirkegården fra besættelsestiden, hvor der var 24 tyskere der blev begravet her.

Kirken fik i 1974 en gennemgribende restaurering. Hvelvingerne, der var af gips, fik en hårdt tiltrængt istandsættelse, hvorved et englemotiv i dens top gik tabt. Bevaret er der imod evangelistsymbolet i vinduerne og billeder i prædikestolen, begge dele malet af malermester Jens Olsen, Birkelse.

Kirken fik nye lysekroner og nyt altersølv, nye gulve og ny alterskranke, hvor imod de oprindelige bænke blev bygget om, og hele kirken blev malet.

På hver side af tårnet blev opført en sidebygning, der rummer dels dåbsværelse og dels arbejdsrum for graveren.

Endvidere fik kirken nyt orgel med 7 stemmer.

På grund af Aaby Sogns stærke vækst i 60'erne og 70'erne, blev der oprettet et præsteembede mere i Aaby-Vedsted pastorat.

I 1975 i april indsattes residerende kapellan Jens Berg som præst i Aaby og Vedsted kirker.

Samme år indrettede man plads til de gamle gravsten i det sydøstlige hjørne af kirkegården.

I 1976 blev der opført en præstebolig med konfirmandstue, sydvest for Vedsted Kirke.

I 1983 fik Vedsted Kirke anlagt en urnekirkegård.

I 1985 opførtes bygning for materialer, opholdsstue og kontor for kirkegårdspersonalet.

Vedsted menighedsråd har udgivet en pjece om kirken, og her er på en tydelig måde, i ord og billeder, fortalt om kirken, og det anbefales den, som er interesseret i Vedsted Kirkes forholdsvis korte historie, at anskaffe denne.

Menighedsrådet valgt 1992:

Bent Andreasen, formand.

Aage Find Larsen.

Agnete Larsen, kirkeværge.

Karen Larsen.

Frank Kiel, næstformand.

Egon Kristensen.

Hanne Bech Sørensen.

Stedfortrædere:

Jytte Pedersen,

Metha Bendtsen,

Birthe Jespergård Nielsen

Fra valgmenigheden er valgt Frede Jacobsen.

Kirkesangere:

Knud Andersen.....1963-1986.

Janni Holmager.....1986-1990.

Anne Mette Larsen....1990-1991.

Jytte Gregersen.....1991-

Organister:

Marie Nørmølle..... til -1974.

Esben Jensen.....1974-1976.

Birthe Lønstrup.....1976-

Gravere:

Peter Villadsen.....til- 1980.

Tommy Pedersen.....1980-1984.

Kurt Nielsen.....1984-

Vedsted har to kirker, idet der ud over kirken som ovenfor beskrevet, er en baptistkirke i Birke- kelse, som byen nu kaldes. Den bruges af Jetsmark- Vedsted Baptistmenighed, og har en bør- ne- og ungdomskreds, som ledes af Ulla Rasmussen.

VEDSTED SOGN-BIRKELSE.

Der er gået 26 år siden Vedsted er omtalt i den første del af denne bog, og vi må sande, at der er sket store ændringer i Vedsted Sogns dagligdag.

Den tekniske udvikling har ændret erhvervslivet med tilhørende institutioner. Det lokale transportsystem, fra hestevogn og jernbane til privatbilisme, bustransport og brug af store lastvogne, har ændret dagliglivet for den enkelte familie.

Man kan tage på arbejde i forholdsvis lang afstand fra sin bopæl, og udnytte det tilbud, som et stort serviceapparat stiller til rådighed, for at dække familiens behov for daglige fornødenheder.

Den tekniske udvikling har i høj grad præget sognets hovederhverv, landbruget. Teknologien har fremmet en stordrift, - sammenlægning af gårdene, tilkøb af naboens jord m.m., og det har skabt en centralisering, nødvendiggjort i økonomiens og konkurencens hellige navn. I dette stordriftens spil bortkonkurreres den lille mand, hvad enten det gælder handel, håndværk eller landbrug.

De sidste 26 år er byområdet blevet udvidet med nye boligkvarterer. I mange år bestod stationsbyen af Gl. Landevej og 5-6 små sidegader. Mange nye huse er bygget på Møllegaardsvej, i Ravnevejskvarteret med tilhørende sidegader, i Bindeleddet og ved udvidelser på Mejerivej, Hjortsvej, Købmandstoft og A. P. Nielsensvej.

Samtidig med byens udvidelse er erhvervslivet stagneret, selv om der stadig er gode forretninger at finde her.

Byens største forretning er Birkelse brugsforening, Daglibrugsen. Her er byens eneste benzinstation, og her er håndkøbsudsalg fra Brovst apotek, samt tipstjeneste.

Her er også postekspedition.

Byens tatol- og købmandsforretning er erstattet af døgnskiosken Jettes nærbutik.

I Ellen Bedholms manufakturbutik handles der i dag mest med garn og trikotage, hvad man kan sammenfatte med udtrykket manufakturens småtingsafdeling.

Birgith Lønstrup driver forretningen modetøj, dame -herre- og børnetøj.

Ruth Jespergaard Nielsen har frisørsalon på Mejerivej og salon Karna på Skovduevej. Jytte Olsen har salon på Møllegaardsvej, og på A. P. Nielsensvej har Hans J. Østergaard herrefrisørsalon.

I de senere år er 2 købmandsforretninger og 3 forretninger med grøntsager og blomster, samt en slagterforretning, blevet nedlagt.

I den tidligere Andels foderstofforretning udfører mekaniker Lars Back autoreparationer.

I Ryå er nedlagt en købmandsforretning og et brødudsalg, som for år tilbage var et selvstændigt bageri.

En cykelforretning er nedlagt i Birkelse, men er erstattet af Hardy Larsens forretning med cykler og knallerter på Sandmosevej.

Også byens håndværkere er gået ned i antal. 2 bagerforretninger

og 2 smedjeforretninger er nu nedlagte, og en af byens ældste håndværkervirksomheder, karetmagerværkstedet, blev lukket for år tilbage, da karetmageren døde.

Trods stagnationen er der dog stadig dygtige håndværkere, der præger sognets dagligdag. Murermester Kaj Andersen lægger stadig sten på sten, og Kurt B. Gregersen driver tømrer- og snedkerforretning, og han har i årenes løb bygget mange sommerhuse og lavet haller og bure til minkavlerne. En anden forretning i træbranchen er S.K.S. Byg i Fristrup, der drives af Søren Kjær Sørensen. Her har man de senere år lavet mange udestuer.

Birkelse El. ved Hans Jørgen Sørensen sørger for strøm til den moderne teknik i husholdning, på værkstederne og ved landbruget, og så har han i øvrigt en velassorteret el-forretning i den gamle stationsbygning.

På Thisted Landevej 200 ligger Birkelse Betonvarefabrik, der drives af Hans Vestermark.

På Møllegaardsvej ligger Birkelse Auto, som Henrik Christensen er indehaver af, og på adressen Rævhedevej 69 har vi Rævhede Auto ved Kurt Jensen. Dette er en af landets største virksomheder i brugtbilbranchen, med salg og egen serviceafdeling.

Medens vi er ved bilbranchen, kan det tilføjes, at Bo Tidemanns køreskole, Ravnevej, uddanner nye chauffører.

Hos Einer Sørensen, Fristrup udviklede håndværket sig til en moderne industrivirksomhed, E. Sørensen og Søn, som i dag drives af sønnen Hans Sørensen.

For nogle år siden konstruerede fabrikken en maskine, der kunne pakke affaldssække i bundter med 25 stk.

En anden af virksomhedens produkter er en robot, der kan fylde i sække, så arbejderne ikke udsættes for støvgener m.v.

For tiden foregår ca. 90 % af produktionen af maskinel til den grafiske industri, særligt formularindustrien, hvor man producerer maskiner til fremstilling af formularer i endeløse baner, til udskrivning med E.D.B. teknikkens hjælp.

I tilslutning hertil har man udviklet og fremstillet en lille limpåføringsmaskine, som kan indsættes i store rotationsanlæg, således man får de færdige kuverter ud i endeløse baner.

Virksomheden beskæftiger for tiden 35 medarbejdere.

LANDBRUGET.

Som tidligere omtalt er landbrugets struktur meget ændret.

Den blandede landbrugsejendom med kreaturer, svineavl, heste og høns, som var en selvfølge tidligere, er afløst af et specialiseret landbrug, der lægger vægt på en enkelt gren af produktionen.

Der er sikkert lige så mange køer i Birkelse i dag, som der var for 20-30 år siden, men de er nu samlet på færre ejendomme, hvor man har en mekaniseret stordrift med 50-70 malkekøer eller mere, med tilhørende opdræt.

Andelsmejeriet Ryå eksisterer ikke mere, det blev nedlagt 1971.

I dag samler landmanden mælken i store rustfrie køle-beholdere og mejeriselskabets tankbil henter mælken og kører det til et mejeriet, - måske mange kilometer borte.

Nogle landmænd har erstattet malkekvæg med kødkvæg. Andre landmænd har specialiseret

sig i svineproduktion. Nogle har søer med salg af smågrise for øje, medens andre opdrætter svinene til slagteriet.

En del landmænd anvende korn i ejendommens drift til dyrefoder. Andre landmænd har kornavl udelukkende for salg til foderstofforretningerne eller andre aftagere.

Korn, græs og roer er stadig de vigtigste afgrøder for landbruget, men afgrøder som raps og ærter er efterhånden blevet meget almindeligt at se på markerne.

Medens det tidligere var nødvendigt, at man havde heste som trækraft og transport i landbruget, er heste i vore dage for trinsvis blevet et ride- og kæledyr.

Fristrup rideklub er kendt viden om i hestesportskredse, og på "Stald Heden", ved Anne Marie og Kjeld Larsen på Thisted Landevej, har 15-20 familier opstaldet deres hobbydyr, ridehestene.

Medens heste tidligere var nødvendig som trækraft og til transport, var hesten også ofte landmandens og virksomhedens stolthed. I Birkelse oprettede man en hesteavlerforening allerede i 1912. Den 14. august 1912 modtog foreningen sin første hingst.

Den fik navnet "Aldrup Vedsted". Det blev starten til en epoke for hesteavlen, der gjorde Birkelse Hesteavlerforening landskendt. Af foreningens kendte hingste kan nævnes "Vedsted Høvding", der stod som no. 2 på fløjen af jyske hingste på det store landsdyrskue på Bellahøj 1938.

Det var det dyrskue, som markerede 150 året for Stavnsbåndets ophævelse.

Da traktoren konkurrerede hestene ud, blev hesteavlerforeningen opløst i 1950'erne.

Hjortekød er i de senere år blevet en specialitet, -og dermed en niche-produktion ved landbruget. Jimmy Havgaard, Sandmosevej 84, har en hjortefarm med 250 dådyr og 50 kronhjorte. I farmens butik kan man smage og købe hjortekødsspecialiteter, af såvel røget som ferskt kød.

Finn Iversen, Gjølvej 7, har en dådyrfarm med 35-40 dyr. Kødet herfra afsættes i samarbejde med Jimmy Havgaard.

I de senere årtier har minkavl været en rentabel forretning, men den manglende afsætning af minkskindene har ført til, at flere farme er lukket. Selv om man således "kører på lavere blus" er der dog i Birkelse området 6-7 minkavlere, som holder gang i deres farme, og venter på bedre tider for dette erhverv.

Erhverv, som i væsentlig grad har forbindelse med landbruget:.

Fristrup maskinstation ved Niels Erik Larsen.

Birkelse entreprenørforretning, dræning og kloakering ved Tommy Borup Jensen, Tranumvej.

Transport af dyr og grovvarer, lokalt eller fra by til by klares af vognmand Jørgen P. Jensen, Sandmosevej, eller A.T.- transport ved Arne Thomsen, Ryå.

På Gl.Landevej 162 har vi Per Jeppesens container og sættevognstransport.

FORENINGSLIVET.

Birkelse sogn har et vidt forgrenet foreningsliv.

Af foreninger, som varetager erhvervslivets interesser, har vi Birkelse borger og håndværkerforening, Birkelse erhvervsforening, Vedsted-Fristrup familiebrug, Aalborg Amts landboforening 11.- og 12. kreds, omfattende Aabybro-Brovst området. I tilslutning hertil har de to kredse Aabybro-Brovst landboudom.

Af andre foreninger kan nævnes: Vedsted Gymnastikforening, som er en af sognets ældste foreninger, Birkelse Idrætsforening, der støttes af "Idrætsforeningens Venner". Fristrup Ride-

klub, Vedsted Folkedanserforening, Vedsted Pensionistforening, Lokalhistorisk Forening for Vedsted og Omegn, samt Vedsted Sogns Jagtforening.

Af de politiske foreninger er der kun venstrevælgerforeningen, der har en selvstændig forening for Vedsted sogn, nemlig Vedsted-Fristrup venstrevælgerforening.

Andre politiske foreninger er fælles for Aabybro Kommune. Det gælder også andre organisationer som Røde Kors, F.D.F. og F.P.F.

Leder eller formænd for de foran nævnte, og andre i Birkelse værende foreninger er:

Birkelse Erhvervsforening.
A.P.Nielsensvej 12,
Formand Hans Jørgen Sørensen.

Birkelse Pensionistforening.
Sdr. Møllevej 1,
Formand, Svend Larsen.

A.B.F. Bindeledet.
Bindeledet 24,
Formand, Ida Madsen.

Håndværker-og Borgerforeningen.
Hjortsvej 8,
Formand Olav Ottesen, Skolevangen 8.

Birkelse Idrætsforening.
Bindeledet 24,
Formand, Aage Larsen.

Idrætsanlægget Birkelsehallen.
Gl. Landevej 19.

Vedsted Gymnastikforening.
Skovduevej 4,
Formand, Thorkild Kristensen.

Birkelse Lokalhistoriske Forening.
Møllegårdsvej no 4,
Formand, Anders Mogensen.

Ordblindeklubben i Birkelse.

Vedsted Fristrup Husmandsforening.
Rævhedevej 24,
Formand, Anders Chr. Nielsen.

Aabybro-Brovst Landbrugsforening
Fristrup. Formand, Bent Kjær.

Vedsted Folkedanserforening.
Ulveskoven 7,
Formand, Inger Jensen.

Søengenes Folkedanserforening.
Forsamlingshuset Søengene.
Under L.O.F.

Dansk Røde Kors.
Hjortsvej 5,
Formand, Conni Leed.

Baptistkirkens Junior og Ungdomsforening
Birkelse, Møllevej 17, Aabybro.
Formand Ulla Christensen,

Grænseforeningen.
Møllegårdsvej 4,
Formand, Anders Mogensen.

Fristrup Rideklub.
Fristrupvej 117,
Formand, H. Hellmers.

Gjøl-Fristrup Landvindingslaug.
Kanalvej no 86,
Formand, Erik Esbesen.

Det Jyske Haveselskab.
Gl. Landevej 124,
Formand, Kaj O. Molin.

Sønderjydsk Forening.
Møllevej 4,
Formand, Anders Mogensen.

Vedsted Valgmenighed.
Grønslettevej 3,
Formand, Karl Andersen.
Præst, Axel Heitof, Fjerritslev.

Birkelse Baptistsamfund.
Gl. Landevej 18 b,
v/pastor Henrik Rasmussen.

Kristelig Folkepartis Vælgerforening
Hjortsvej 21.
Formand, Mogens Nørgård Pedersen.

Socialdemokratisk Vælgerforening.
Ravnevej 18.
Formand Karl Schrøder.

Venstrevælgerforeningen i Birkelse.
Tranumvej 168.
Formand, Sonja Kristiansen.

Forsamlingsteder:
Birkelse Kro.
Vedsted Friskoles Forsamlingshus, Terpsvej 1.
Hjorts Hus, Hjortsvej 7.
Birkelse Hallen, Gl. Landevej 62 b.
Søengenes Forsamlingshus, Slusevej 164.

VINDMØLLER.

Ved Røngaarden på Søengene er der 4 store vindmøller, der dag og nat producerer elektricitet. Disse møller er tilsluttet det øvrige el-net under Han Herreds Elforsyningsselskab, som køber den strøm, møllerne producerer. Møllejerne har dannet et møllelaug, der forestår køb og drift af disse møller.

VANDFORSYNING.

Selv om Birkelse er et relativt lille sogn, har vandforsyningen givet store problemer. Dels fremskaffelsen af godt og rigeligt vand, men også de spredte bebyggelser i sognet har været udgiftskrævende for forbrugerne.

Der findes følgende Vandværker Birkelse:

- Birkelse Vandværk, formand Walther Lindrup, Skolevangen 3.
- Frstrup Vandværk, formand Niels Erik Larsen, Søndergårdsvej 35, Frstrup.
- Kølvring Vandværk, formand Aage Nicolajsen, Engfogedvej 20.
- Ryå Vandværk, formand Bent Ole Christiansen, Sandmosevej 25.
- Søengene Vandværk, formand Frede Christensen, Kanalvej 84.
- Vedsted Kær Vandværk, formand Gunnar Kristiansen, Tranumvej 180.

Ved siden af disse, er det kommunale vandværk tilsluttet, som en sikkerhed for godt og rigeligt vand.

PLEJE- OG SUNDHEDSSEKTOREN.

Sognets læge er Jens Holst, Gl. Landevej 46.

Sygeplejen varetages af et team fra Aabybro Kommune. Det samme gælder for så vidt også en vidt forgrenet hjemmehjælp. Hjorts hus på Hjortsvej 7, var i sin tid privatbolig for branddirektør Hjort. Efter dennes død, blev huset privat plejehjem med plads til 7 ældre Vedsted-borgere, efterhånden med økonomisk støtte fra Vedsted kommune til driften. Således købte kommunen huset i 1947.

Ved kommunesammenlægningen i 1970 blev det lille plejehjem kommunalt og virkede som sådan indtil det nye plejehjem blev taget i brug januar 1986.

Birkelse plejecenter har plads til 18 beboere, og har desuden en aflastningsstue. Plejehjemmet ledes af Lisbeth og Egon Kristensen, der sammen med personalet varetager beboernes pleje og velfærd på bedste måde. Til plejehjemmet er knyttet "Plejecentrets Venner", en lille forening som varetager forskellige arrangementer, såsom foredrag, lysbillede- og filmaftener, samt oplæsning m.m.

Desuden udgiver plejecentrets venner bladet "Den lille budbringer", der fortæller om dagliglivets begivenheder på plejecentret, og bringer lokale beretninger af forskellig art, så plejecentret på denne måde har en god kontakt med det omgivende samfund.

I tilslutning til plejecentret, er man i efteråret 1993 ved at færdiggøre en nybygning med 13 ældreboliger, 11 to-rums og 2 et-rums boliger.

Hjorts hus benyttes jævnligt af Vedsted pensionistforening også kan lånes til sammenkomster af forskellig art.

I tagetagen har Lokalhistorisk forening for Vedsted og Omegn lokaler.

Helse, sundhed og velvære er begreber, der er højt prioriteret af mennesker i 1993, og derfor møder os dagligt i presse og reklamer. På Ravnevej 28 har Lilly Schrøder Birkelse Solcenter, og på Gjøllevej 41 tilbyder Lene Andersen helseprodukter og hudpleje.

Vedsted Forsamlingshus har været rammen om gymnastik, møder og fester af enhver art siden 1884. Flere gange har det endvidere været en del af Vedsted Friskole. Netop i perioden 1992-93 har huset gennemgået en fornyelse i form af en større om- og tilbygning.

I forbindelse med Fjerritslevbanens åbning i 1897, byggede den i tidligere tider så kendte købmand N. P. Nielsen, et hotel, -Birkelse Afholdshotel.

Gennem 1900 tallet har skiftende ejere drevet almindelig hotelvirksomhed her. For et par årtier siden fik hotellet spiritusbevilling og tog navneforandring til Birkelse Kro.

Kroen ejes og drives af restauratør Jan Nørskou.

BØRNEPASNING.

Dagplejeordningen administreres fra kommunekontoret i Aabybro af Karen Riis.

LEGESTUE VED VEDSTED CENTRALSKOLE.

Der blev oprettet legestue for børn fra 3 til 6 år i 1973. Legestuen var åben 2 gange om ugen og leder var Lis Jungersen, og der var gode hjælpere i Henny Jensen og Birthe Andersen samt Edith Gregersen.

På et senere tidspunkt blev Jonna Johansen og Conni Johansen medarbejdere i legestuen og da Lis Andersen holdt op blev legestuen ført videre af Jonna Johansen og Conni Andersen til den holdt op i 1990.

BØRNEHAVE.

1.ste januar 1992 fik Birkelse sin egen børnehave med plads til 12 børn, og den blev indrettet i den tidligere skoleinspektørbolig på Gl. Landevej 68, der hvor fritidshuset "Birkehuset" havde været tidligere.

Dette medførte en ændring af bygningerne og der blev nu plads til 25 børnehavebørn i "Birkehuset" og samtidig til en skolefritidsordning. Leder af "Birkehuset" er Børge Lindegaard Pedersen.

SKOLEFRITIDSORDNING.

1.ste november 1989, blev skolefritidsordningen i Birkelse etableret, efter at man i 1986, på privat initiativ, var begyndt at undersøge mulighederne for at få en sådan.

Man fik til huse i den gamle skoleinspektørbolig på Gl. Landevej, der efter en renovering fik plads til 12 børn, samt 2 personer til pasning af disse.

Allerede 1.ste august 1990 var der 20 børn og 1991 var der 27 børn i "Birkehuset".

Da etableringen af børnehaven i 1991 blev vedtaget, blev skolefritidsordningen flyttet til lokaler på centralskolen, og ved starten d. 1.ste januar 1992, var der 12 børn og den kommunale institution var blevet en realitet. Udviklingen fortsatte og i august var der 40 børn i skolefritidsordningen, og dette store pres bevirkede, at man i 1993 besluttede at "Birkehuset" nu skulle huse børnehaven, og skolefritidsbørnene flyttes over i et lokale på skolen. Der måtte en stor ombygning til for at lave plads til de 25 børnehavebørn og de 56 skolefritidsbørn.

VEDSTED FRISKOLE.

I 1967-68 blev der oprettet børnehave og legestue ved Friskolen, og i den forbindelse opførtes en tilbygning til skolen i 1968.

I 1970 blev skolens nabo, andelsmejeriet "Ryå", nedlagt. Da skolen manglede udvidelsesmuligheder, resulterede dette i, at mejeribygningerne blev købt i 1971 og nedrevet, bortset fra den tidligere bestyrerbolig, der blev frasolgt, men senere, i 1984, tilbagekøbt, og indrettet til musik, sløjd, og håndarbejdslokaler.

Herudover er der i perioden 1971-1993 foretaget omfattende restaureringsarbejder og tilbygninger. Bl.a. byggede man i 1973-74 en fløj med nye klasselokaler og et formningslokale, og

den gamle sløjtsal blev indrettet til lærerværelse. I 1976 udvidedes elevtallet, idet der blev åbnet mulighed for, at skolens elever mkan fortsætte i 8, 9, og 10 klasse, hvilket krævede flere undervisningslokaler. Den tidligere lærerbolig blev da indrettet til klasselokaler, og umiddelbart herefter blev der opført to pavilloner til bl.a. fagllokaler og legestue.

Det mest omfattende byggeri blev udført i 1992-93, hvor det gamle forsamlingshus fra 1884 blev nedrevet og et nyt opført på samme plads. Endvidere blev der bygget en ny stor gymnastiksal og to nye klasseværelser, samt foretaget en række restaureringer.

Skolen har nu gode lokalemæssige rammer.

Elevantallet har de seneste år ligget omkring 140, og dertil kommer 30-40 børn i legestuen.

I skolens undervisning indgår en integreret musikskole med ca. 90 elever.

Den 5.te oktober 1993 kunne skolen fejre sit 100 års jubilæum, hvilket skete med meget stor deltagelse fra skolekredsen og omegnen.

I 1972 afløstes skoleleder Skovlund Hansen af nuværende leder Poul Pedersen.

BIBLIOTEKET I BIRKELSE.

Biblioteket i Birkelse, der er en filial af kommunens biblioteksvæsen, er oprindeligt startet som en læsekreds omkring århundredskiftet. Man mener, at det var en lærer v/ friskolen, der var igangsætter af biblioteket.

Læsekredsen bestod af en række mennesker, hvoraf der var 3 personer som forestod indkøbene af bøgerne. Der var et bredt udsnit af bogmarkedets litteratur.

Omkring 1945 var der ca. 500 bøger i friskolen og ca. 300 bøger i Fristrup Skole. Skovlund Hansen, der var lærer på friskolen, begyndte med almindeligt udlån af bøger fra skolen.

Elever fra de 4 skoler, der var i Vedsted den gang, havde mulighed for at låne børnebøger, som man efterhånden havde en hel del af. I 1947 da Jens Chr. Jensen blev kæmner i Vedsted kommune, blev der holdt en basar på hotellet, til fordel for biblioteket, og denne basar gav et overskud på ca. 2000 kr.

Biblioteket blev underlagt centralbiblioteket i Aalborg, efter en henvendelse hertil, selv om Vedsted lå i det daværende Hjørring amt.

Der blev dannet en biblioteksforening, hvis formand var lærer K. Jensen og senere formand blev lærer P. Block.

Af samtlige bøger blev 500 stk. tillige med alle børnebøgerne kasseret, og resten indgik i et startbibliotek og 2 børnebiblioteker med ca. 200 bøger. Det første bibliotek var på friskolen, hvor lærerne forestod udlånene.

Jens Chr. Jensen gjorde et stort, ulønnet arbejde for foreningen og i 1958 havde han indsamlet et betydeligt antal bøger, så samlingen nu omfattede ca. 3300 bøger inkl. børnebøger.

Udlånstallet havde været 7757 bøger i det foregående år, til 160 voksne og 177 børn som læsere.

Da Vedsted Centralskole stod færdig i 1960, blev der her plads til biblioteket i et rummeligt lokale, og her samledes børnebøgerne fra de 3 nedlagte skoler, medens friskolen beholdt et mindre antal børnebøger.

I 1965 overgik biblioteket til kommunal drift, men med et biblioteksudvalg, og med J. Chr. Jensen som bibliotekar.

I 1970 hvor Vedsted kommune blev en del af Aabybro Kommune, fortsatte biblioteket som hidtil, under Centralbiblioteket i Aalborg, og i 1974 blev biblioteket overflyttet til den nedlagte førstelærerbolig.

I 1977 fratrådte J. Chr. Jensen som bibliotekar, og hans hustru Gudrun Kronborg blev ansat og var bibliotekar indtil 1981. De 2 ægtefæller har udført et stort arbejde for Vedsted Bibliotek. I 1980 skete en skelsættende forandring for biblioteksvæsenet i Aabybro Kommune. Der blev ansat en uddannet bibliotekar for hele kommunen, med et hovedbibliotek i Aabybro og de 4 andre deltids-biblioteker i kommunen, herunder også Vedsted Bibliotek, som alle blev filialer af hovedbiblioteket i Aabybro.

1989 flyttede Vedsted biblioteksfilial til Vedsted Centralskoles gymnastiksal, men der er nu i 1993 planer om at indrette plads til biblioteket i de nye ældreboliger ved Birkelse plejehjem.

1991 blev uddannet bibliotekar Anne Dorthe Pedersen, ansat som bibliotekar ved Vedsted Bibliotek.

LOKALHISTORISK FORENING.

Mandag den 23 april 1979 stiftedes foreningen på et møde afholdt på centralskolen.

Man havde forud for dette møde afholdt en udstilling af foreningsmateriale og gamle billeder, som tidligere kæmner J. Chr. Jensen havde indsamlet i løbet af ca. 1 1/2 år, og i tilslutning hertil holdt man et møde den 6 februar, hvor arkivar mag. art. Henning Bender, lokalhistorisk arkiv for Aalborg Kommune, holdt et foredrag om de lokalhistoriske arkiver og deres betydning for vor kultur og vort tilhørsforhold til fortiden.

Der var på dette møde stor interesse for at stifte en forening for Vedsted og omegn, og der nedsattes et udvalg til at arbejde videre med sagen: Ejnar Sørensen fristrup, Rysholdt Lambertsen Gjøllevej, Else Lundsgaard Nielsen Birkelse, og J. Chr. Jensen Birkelse, samt A. C. Jacobsen Birkelse.

Udvalget udarbejdede forslag til vedtægter m.v. og indbød til stiftende generalforsamling som ovenfor nævnt, den 23 april 1979

De foreslåede vedtægter blev vedtaget, og man valgte følgende bestyrelse:

Fabrikant Ejnar Sørensen, Fristrup.
Gårdejer Rysholdt Lambertsen, Gjøllevej.
Dyrlæge Svenning Nielsen, Birkelse.
Forhenv. Gårdejer A. C. Jacobsen, Birkelse.
Forhenv. kæmner J. Chr. Jensen, Birkelse.

Supleanter: Else Lundsgaard Nielsen Birkelse.
Gårdejer Poul Gregersen, Rævhede.

Ejnar Sørensen valgtes som formand, Svenning Nielsen kasserer, og J. C. Jensen sekretær.

De første år var arkivet på Vedsted Bibliotek, men i 1988 fik arkivet lokaler i Hjorts hus.

Der er i årenes løb indsamlet ca 1900 billeder, og en righoldig samling af gamle foreningsprotokoller og andre lokalhistoriske dokumenter.

Foreningens nuværende bestyrelse er :

Anders Mogensen, formand.
Henning Kristensen, kasserer.
J. C. Jensen, sekretær.
Poul Gregersen.
Rysholdt Lambertsen.

Af særlige effekter opbevares et par kraftige jerninitialer til brændemærkning af f.eks. tømmer, når købmand N. P. Nielsen fik sådanne varer hjem, sejlet til Birkelse op ad Ryå.

SØENGENE.

I 1938 købte Staten (Jordlovsudvalget) et større areal af stamhuset "Birkelse", med det formål at afvande og opdyrke de lavtliggende parceller.

Salget af engene var ikke noget, som de omkringliggende landmænd var glade for. De havde i mange generationer haft lejlighed til at bruge engene til høslet og til græsning for deres kreaturer i sommermånederne. De måtte således herefter reducere deres besætninger.

Jordlovsudvalget startede opdyrkningsarbejdet med at grave grøfter og kanaler, og en stor pumpestation blev opført, alt under ledelse af daværende ingeniør V. Frederiksen, der var statens rådgiver og tilsynsførende.

Man fik kun opdyrket 2 parceller inden man i 1940 antog Tage Krog Andersen som bestyrer af opdyrkningsarbejdet.

Man havde forinden startet et byggeri af bolig til bestyreren, -et byggeri der ikke var helt færdigt da Elin og Tage Krog flyttede ind, og begyndte deres arbejde med opdyrkningen af engene.

Man startede med at pløje med traktorer for vildmosetilsynet og planen var, at der i 1941 skulle opdyrkes ca. 700 tønder land.

På grund af det sene forår opnåede man kun at opdyrke ca. 600 tønder land.

Herefter fik Krog Andersen gennemført, at man fik egne traktorer og redskaber, og man var derefter uafhængige af vildmosetilsynet, hvad disse ting angik.

Det kan nævnes, at det i 1941 varede 7 uger med at høste og tærskes avlen.

1942 købte man et stort tærskværk, og man byggede en smedje således at man selv kunne foretage alle nødvendige reparationer af redskaberne.

Man havde planlagt at anlægge en tipvognsbane for tilkørsel af materialer til veje og lign, men dette blev forpurret idet besættelsesmagten tog alle tipvognssporene, og brugte dem til at anlægge en tipvognsbane, for at kørte ammunition fra Aabybro til lufthavnen ved Vadum.

I 1943 blev der anlagt et vandværk, og der blev tilført elektricitet.

I 1946 blev de første 13 ejendomme bygget på de udstykkede arealer og de første "Nybyggere" kunne flytte ind.

I 1948 kom der yderligere 13 ejendomme til, og 1949 kom så resten af de nye beboere til Birkelse kommune.

I 1947 købte beboerne den barak, som man anvendte som forsamlingshus, og som man også flittigt benytter i dag.

Beboerne på Søengene bragte ret naturligt deres mælk fra besætningerne, til Vedsted Andelsmejeri, men på et senere tidspunkt flyttede en del af beboerne deres leverancer til Aabybro Privatmejeri.

De fleste af de først startede "Nybyggere" er nu erstattet med nye, unge og dygtige landmænd.

I foranstående er forsøgt at give et billede af Birkelse i 1993. Birkelse - eller Vedsted, som man til daglig stadig gerne kalder denne landsby,- er et sted hvor fællesskabet har stået i højsædet, for at bevare det gode lokalsamfund og det sammenhold, som er så vigtigt for de ca. 1400 mennesker, der i dag bor i byen eller i nærmeste omegn af denne.

SKIPPER CLEMENT FRA VEDSTED.

Som afslutning på ovennævnte artikler om Birkelse, skal vi her fortælle kort om den berømte Skipper Clement, der var fra Vedsted, selv om hans liv og færden ligger meget langt tilbage i tiden.

I anlægget i Birkelse står en mindesten over Skp. Clement, der så langt tilbage som i 1553 var berømt over det ganske land.

Det er ikke tilfældigt at denne mindesten er anbragt her i Birkelse hvor han er født, nemlig på den gård som nu tilhører Marius Østergaard, Rya, en gård der, som alle andre gårde i Vedsted var fæstegård under Vitskøl Kloster.

Man ved ikke så meget om Skp. Clements far, ud over at Peder Jensen Kjærgaard i bogen "de Hjermitslev bønder", fortæller at en person der kom hjem, fortæller at Anders Clemmensen i Vedsted var meget ked af denne oprører til søn, som hed Clement.

Hans mor var af slægten Kjærulff, en stor bondeslægt, der som regel beklædte herredsfogedstillinger i Kjær Herred.

Skp. Clement var en velstillet mand, der havde sejlet på alle Østersøens havne, især i Tyskland, England, Holland og Frankrig.

Skp. Clement kom under indflydelse af den fejde, der kaldtes Grevens fejde, der var om kongevalg, han ville have Chr. d. 2., som sad fængslet i Sønderborg, og han ville samtidig have ophævet den tvungne fæstepligt, bønderne var underlagt dengang.

I Aalborg samlede han bønderne og opfordrede dem til kamp imod adelsvældet. Han truede dem med al landsens ulykker, hvis de ikke gik med i oprøret.

Der var mange træfninger mellem bønder og adelen, og den venssysselske bondehær nåede helt ned til Randers.

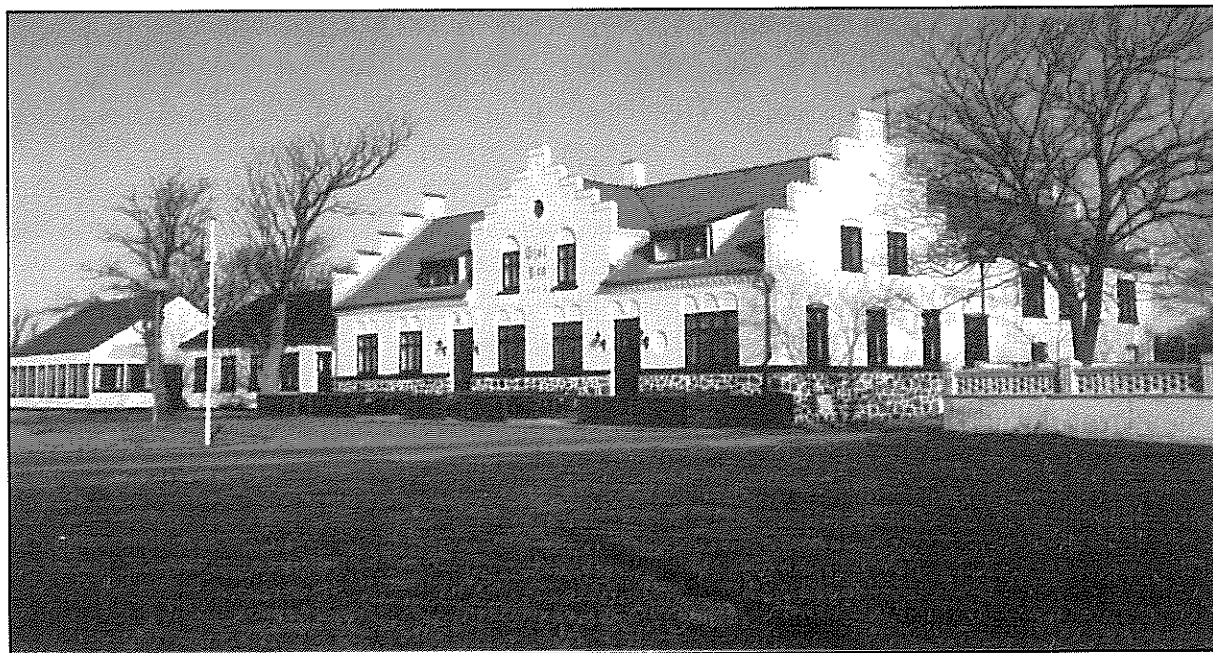
De havde undervejs brændt mange store gårde af, deriblandt Birkelse og Kokkedal her fra egnen.

Bønderne var kun bevæbnet med stave og pigkøller, men de narrede adelshæren flere gange.

Under de sidste kampe ved Aalborg måtte bondehæren give op og Skp. Clement flygtede, men han blev pågrebet og senere henrettet.

Ovennævnte er en meget forkortet beskrivelse af den berømte Skp. Clement. For dem, som er interesseret i yderligere oplysning- er om dette minde om en berømt person fra egnen, anbefales det at opsøge lokalhistorisk arkiv i Birkelse.

GJØL - LIMFJORDENS PERLE.

Indholdsfortegnelse.

	side.
Gjøl Kirke	230
Lidt om "det gamle Gjøl"	235
Tidligere næringsdrivende og håndværkere	236
Erhvervsdrivende på Gjøl I 1993	238
Børnepasning	247
Ældreplejen	243
Biblioteket	243
Vandværker	244
Gjøl som landsby og turistby	244
Foreninger	245
Gjøls' "Nationalsang"	246

KIRKEN PÅ GJØL.

Gjøøl Kirke og sogn har jeg et særligt forhold til, idet min far, mine onkler og tanter er født og døbt her. Mine bedsteforældre er også begravet her. Min farfar, som var møller på Gjøøl, blev dræbt ved et lynnedslag i 1889, d. 7 juli, sammen med 2 andre gjølboere, og de blev alle begravet på kirkegården d. 11 Juli, 1889.

Kirken, der er højt beliggende,- man kan herfra skue ud over en stor del af byen, og ud over limfjordens vande - er ikke beskrevet i første afsnit af bogen, og derfor vil jeg medtage oplysninger om kirkens historie, helt tilbage fra kirken blev bygget, og op til nutiden.

Sognepræst Kristen Vestergård har været så venlig at give mig følgende oplysninger:

Gjøøl kirke er ikke blot noget særligt, fordi den er stor og har ca. 200 siddepladser, men fordi den rummer noget af det ypperligste i norden inden for romansk stenkunst.

Kirken er bygget i 1100 tallet og tårnet i 1400 tallet.

Den er fra den tid, hvor man kender navnet på bygmesteren.

Hans navn er Goti. Oppe ved loftet i våbenhuset til højre for indgangsdøren har han i en kvadresten indhugget følgende: MESTER GOTI, ERIN BONDO, OSMUND, KETELOG. De sidste fire er formodentlig bygherrerne - historiens sidste gjølbonavne.

INDGANGSPORTALEN.

Inde i våbenhuset møder blikket som det første mester Goti's indgangsportal med udhuggede skulpturer i overlægger og karmsten.

På overlæggeren ses Adam og Eva ved træet i paradiset, -syndefaldet. På højre karmsten ses lammet med korset - kristus. Herunder ses en biskop, formentlig Sct. Nicolaus, børnenes og de søfarendes skytshelgen, som senere er blevet til julemanden Santa Claus. På venstre karm-side ses en engel tilbedende jomfru Marie og Jesusbarnet. Kirken var således en Marie-kirke, bygget til tilbedelse af Maria og barnet.

Det nævnte paradismotiv i overlæggeren betyder imidlertid også, at kirken er en PARADIS-KIRKE. Dette er enestående i nord Europa, idet man skal helt til Gorki i Rusland, for at finde tilsvarende.

Til højre for paradismotivet ses mester Goti's selvportræt.

Han sidder på en lav stol iført en knæfri kjortel med bælte og på hovedet en spidshue. Med begge hænder bearbejder han med spidshammeren en sten til Guds hus. At en bygmester hugger sit eget portræt i sit bygværk er ret enestående. I Skandinavien findes dette kun i forshem kirke i Vester Gotland i Sverige, som derfor nok også er hans værk. Der står han med en færdig kirke på hånden og i baggrunden ses en hest med sadel,- parat til at bære den omrejsende bygmester til - Gjøøl?. Måske stammer navnet Mester Goti fra, at han var bygmester fra Gotland.

RELIEFFER.

Fra mester Goti's Hånd er der til højre for indgangsdøren hugget 2 løver med front imod korset. Et lignende findes udvendigt, på kirkens nordside over en tilmuret kvindedør.

På sydsiden af korset findes et hoved af et lam med glorie eller Krone-Agnus Dei (Ab21.23.)

KORBUEEN.

Her er tale om en synds-og nådesportal, idet man lægger mærke til, at nordre korbuekragsten er glat med et reb, symboliserende bundethed og lukkethed i synd. Den tilsvarende sten i sydsiden er derimod rigt ornamenteret med ranker af blomster, symboliserende menneskets befrielse og glæde i Guds nåde.

DØBEFONTEN.

Helt enestående i romantisk kirkekunst i nord, er mester Goti's døbefont-korsformet, for at understrege dåben til den korsfæstede. Fonten har oprindeligt været brugt til neddykning af dåbsbarnet. Dåbsfadet er fra Christian IV's tid.

KORET.

Koret er bygget skævt på kirkeskibet, hvilket ses tydeligt fra pakeringspladsen ved kirken. Det drejer sig imidlertid ikke om byggesjusk, men om forkyndelse: Det ideelle grundrids til en romantisk kirke er korsformen. Korsarmene mangler her. Mester Goti ville ikke blot bygge en korskirke, men tillige Kristus på korset.

Koret er skævt., fordi Kristus' hoved hang skævt, da han døde på korset. Når menigheden samles i kirken er det i Kristus på korset, eet med ham i lidelsen og døden.

PRÆDIKESTOLEN.

Prædikestolen er sandsynligvis fra tiden lige efter reformationen - slutningen af 1500 tallet - og har billeder af de fire evangelister.

ALTERTAVLEN.

Kort før reformationen - ca 1530 - fik Gjør kirke sin kostbare altertavle, som menes skåret af den navnkundige Hans Bruggemann fra Husum, der er mest kendt for at have skåret Altertavlen til Slesvig domkirke. Her i Gjør kirke, drejer det sig om fornemt guldbelagt træskærerarbejde. Motiverne handler alle om Jesus barndom. Midterfeltet viser de hellige tre konger tilbedende Jesusbarnet i fødselsgrøtten. Over grøtten ses Herodes's ryttere, der stræber barnet efter livet. For oven til venstre ses barnemordet i Bethlehem og til højre flugten til Ægypten. Nederst Jesus omskærelse på Ottendedagen og til højre Jesus, som 12 årig i templet.

Hvem der har bekostet tavlens udførelse og opstilling er ikke kendt. Gjørboere var vel dengang fattige bønder, fiskere og håndværkere, og det var før Birkumgård rigtig blev herresæde. Men man ved, at Gjør, og dermed kirken indtil reformationen i 1536, var underlagt Børghlum kloster, skænket dertil af Valdemar Sejr.

Men ser man på situationen i Nordjylland på den tid, så var det jo netop den tid, at Skipper Clement rejste bønderne til oprør. "De for frem med bål og brand". Mange herregårde og klostre gik op i luer, og derfor kan det vel tænkes at altertavlen har tilhørt Børghlum kloster, og at man derfra har bragt den i forvaring til bedre tider på Gjør.? Men da de bedre tider udeblev, fordi reformationen i 1536 gjorde en ende på alt klosterliv, står altertavlen altså stadigvæk i Gjør Kirke.

KALKMALERIERNE.

Kalkmalerierne på korets hvælvning er sandsynligvis fra slutningen af 1400 tallet, da alle hvælvingerne i kirken blev bygget. De har været kalket over, men er fremdraget i 1907. Fra syd mod vest og nord. 1. Mesias's stamtræ, Jesus stamfar Jesse ligger udstrakt over vindueskarmeren. Fra hans bryst vokser stamtræet og forgrener sig til Israels 12 stammer. Midt i billedet sidder Jomfru Marie som himmeldronningen med Jesusbarnet på Skødet. 2. Kobberslangen i ørkenen, symbolet på Kristus på korset. 3. Jacobs drøm, med englenerne på himmelstigen og gud selv i en glorie for oven. 4. Isaks ofring: Abraham går med slagterkniven, Isak med brændet. Isak er her symbolet på Kristus, der selv måtte bære sit kors til offerstedet Golgata.

TÅNRUMMET.

Tårnrummet er nylig istandsat og bruges som overrum for kirkens kor, samt til legerum for børn ved gudstjenesterne. På væggene hænger gravrammer hidrørende fra begravelser i kirken i 1600 tallet. Endvidere er der her en børnealtertavle, malet i 1983 af 16 børn fra Gjøl skole. Da Kirkens altertavle på dette tidspunkt var til restaurering, erstattede den denne. Den består af 4 tavler, symboliserende de fire livsaldre: barndom, ungdom, manddom og alderdom.

TÅRNET.

Tårnet er bygget i 1400 tallet og er for tiden (i 1993) ved at gennemgå en tiltrængt renovering. På sydsiden ses bogstaverne C.B.&C.K. (Christian Bruun og Cecilie Kjellerup) og årstallet 1873, det år, da sydsiden blev ommuret. Før den tid sås bogstaverne J.G.&K.L. (Jørgen Glerup & Karen Lykke) og årstallet 1773. Alle tidligere kirkeejere fra Birkumgård.

KLOKKERNE.

I Tårnet hænger der 2 klokker. Den ældste er fra 1833 og den nyeste er fra 1988. Dermed er klokkeantallet på højde med fortiden.

I 1769 stod der i Pontoppidans atlas, at: "kirken er stor med tvende klokker i tårnet".

SKOLEBRØNDEN.

Da man 1992 var ved at anlægge nye gravgårde på kirkegården nord for det gamle norddige, fandt man en gammel, velbevaret brønd, som med rimelig sikkerhed stammer fra den første skole på Gjøl, ca 1715. Menighedsrådet sørger nu for, at brønden bliver bevaret.

KAPELBYGNINGEN.

På kirkegården findes en ny og moderne velfærdsbygning, opført i 1981, indeholdende redskabsrum, graverkontor og toiletter, samt et kapel. Kapellet er udsmykket med tre keramikreliëffer udført af Thomas Dam. De gengiver de 3 kvinder - eller de 3 Maria'er ved Jesus grav påskemorgen.

GRAVE FRA "FISKERNE"

Gjøl er jo kendt for at være hjemsted for Hans Kirks roman "Fiskerne" (senere filmatiseret). Enkelte af disse fiskere, som kom fra Harboøre, ligger begravet på kirkegården. Mest kendt er her familien Hvas, s familiegravsted, med bl. a. de 2 drenge Jens Peter og Laurits Hvas, som druknede. Den ene i forsøg på at redde den anden.

ORGELET.

Første søndag i advent 1975 blev i Gjøl kirke indviet et nyt Orgel med 11 stemmer. Det første musikinstrument i kirken var et harmonium, der blev opstillet i 1901. Det blev i 1924 udskiftet med et pibeorgel, som tjente menigheden indtil 1975, da ovennævnte orgel blev taget i brug.

PRÆSTEGÅRDEN.

Nuværende præstebolig, der også rummer konfirmandstue, er opført i 1898. Samme år blev den gamle præstegårds præstebolig, som lå langs den sydlige kirkegårdsmur, nedrevet.

I de følgende år blev også den gamle præstegårds avlsbygning med forpagterbolig nedrevet. Den lå i den nuværende præstegårdshave. I 1912 blev jorden frasolgt på nær ca. 10 tdr.l. som bortforpagtedes. Af dette er nu kun præstegårdshaven og kirkens parkeringsplads tilbage, mens resten er frasolgt bl. a. til pensionistboligerne og missionshuset på kirkebakken.

PRÆSTER VED GJØL KIRKE SIDEN REFORMATIONEN.

1549-1561 Frantz Nielsen
1561-1577 Peder Christensen Bieske
1577-1577 Roer Jensen.
1577-1605 Knud Pallisøn
1604-1648 Søren Andersen
1648-1656 Niels Christian Bjerregård
1656-1684 Laurits Poulsen
1684-1715 Niels Winde
1715 1748 Anders Pedersen Thorning
1748-1796 Peder Jungersen
1797-1825 Rasmus Thorsøe
1825-1830 Conrad Albert Rafn
1830-1834 Jørgen Gantzon Blicher Dreyer
1834-1835 Frederik Winther
1835-1845 Johan Ahrent Flensborg
1845-1853 Peder Frandsen
1853-1860 Soren Kaltrup
1860-1870 Johan Frederik Langballe
1871 1877 Viktor Christian Guldborg
1877-1883 Hermann Nicolai Johannes Lechte
1883 1887 Johannes Christian Thomsen
1887 1890 Rasmus Kristensen Brandstrup
1890-1897 Niels Peter Arbo Rasmussen
1897-1904 Søren Friis
1904-1913 Johan Ove Geismar
1913-1921 Alfred Eustachius Møller Frederiksen
1921-1935 Hans Peter Andreas Andersen
1935-1958 Georg Gissel
1956-1965 Peder Gammelgaard Poulsen
1965-1976 Helge Flensted Jensen
1976-1977 Stefan Johannes Fangel
1977 Kristen Vestergård

DEGNE VED GJØL KIRKE.

1931 Lærer J.T.Møller
1932-1966 Lærer Tage Nielsen
1966-1974 Lærer Magnus Nielsen
1974-1975 Chauffør Verner Jensen
1975-1977 Lærer Kristen Vestergård
1977-1983 Lærer Knud Antvorskov
1983- Lærer Niels Jørgen Larsen

ORGANISTER VED GJØL KIRKE.

1953 Lærer Berg
1953- Skoleinspektør Poul Erik Balsby

GRAVERE VED GJØL KIRKE.

1925 Jørgen Jensen
1925-1931 Johanne og Arent Tranholm
1931-1943 Peter Nørholm
1943-1966 Marinus Thorsen
1966-1982 Niels Thorsen
1982 Gunnar Østergård

MENIGHEDSRÅDET (valgt 1992)

Hanne Andersen, Formand
Christen Kragh, Sekretær
Kjeld Christensen, Kirkeværge
Gunnar Østergård, Kasserer(uden for Rådet)
Grethe Kristensen
Bent Simonsen
Anne Mette Larsen
Poul Jensen

MENIGHEDEN.

Om menighedslivet ved Gjøl Kirke, kan man sige, at der er en forholdsvis god kirkegang, ligesom man altid møder stor velvilje og trofasthed mod kirken.

Kirken har et godt og velklingende børnekor med ca. 30 medlemmer, som synger ved gudstjenester hver søndag under ledelse af lærer Eja Tække.

Af statistikken fra 1992 fremgår det, at der dette år var 927 altergæster, 25 dåb, 11 vielser og i 1993 24 konfirmander. Her bør det også nævnes, at vi de sidste 2 år har haft "Guldkonfirmation", idet dem der blev konfirmeret for 50 år siden mødte op til en særlig festlig gudstjeneste med efterfølgende selskabeligt samvær.

Det var forbløffende at se, at faktisk alle nulevende mødte op, og herved håber vi, at en ny, god tradition har taget sin begyndelse.

Til forskellige kristelige formål indsamledes i 1992 11.369, kr. hvilket vidner om, at menigheden føler ansvar ud over sognets grænser.

Endelig kan nævnes, at der hvert år afholdes et antal familiegudstjenester: Advents søndag kommer børnene ind med lys, fastelavns søndag uddeles der billedbibler til alle 6 årige, og efter gudstjenesten er der tøndeslagning, varm kakao og fastelavnsboller. Palmesøndag kommer børnene med grønne grene, og til høstgudstjenesten kommer de med frugter og blomster, som eftergudstjenesten sælges til kirkegængerne. Pengene indgår i menighedens høstgave eller til et særligt presserende formål, i folkekirkens nødhjælp. Desuden afholder menighedsrådet en række sogneaftener i kildevang med spændende foredrag, ligesom der i forsommeren afholdes menighedsudflugt.

DET BRUUNSKKE KAPEL.

Under Gjøl Kirke hører også det "Bruunske kapel", som er beliggende på en grund tilhørende det forhenværende store gods "Birkumgård", som helt tilbage i 1400 tallet spillede så stor en rolle på Gjøl.

Godsejer Bruun og hans hustru fik i 1863, ved kongelig bevilling, tilladelse til at bygge et ka-

pel, til privat begavelsesplads.

Foran kapellet er der 2 gravhøje og 2 mindestene,- man fortæller, at i gravhøjene er der begravet godsejerparrets 2 heste.

Godsejer Bruun oprettede et legat på 3150,00 kr, som var et ret anseeligt beløb på den tid, og dette afkast skulle være til vedligeholdelse af kapellet, og man regnede endda med et overskud, som så skulle bruges til hjælp for "værdigt trængende i sognet".

Legatmidlerne skulle uddeles efter et skøn foretaget af en bestyrelse, og sammen med sognepræsten.

Dette legat blev i 1977 forøget med 50.000,00 kr., som kom fra salget af legathuset, (nu kildevangen), til Aabybro Kommune, og det reddede kapellets eksistens. Kapellet blev restaureret meget grundigt, og er nu som nævnt overgået til menighedsrådet og hermed til Gjøøl Kirke.

LIDT OM "DET GAMLE GJØL".

I mine meget unge dage arbejdede jeg ca. 1 år på Gjøøl. Før denne tid, og i mange år efter kom jeg ofte på familiebesøg. Mit kendskab til Gjøøl er dog for ringe til at føler mig i stand til at skrive om Gjøøl, og derfor har jeg henvendt mig med den meget kendte kogekone fra Gjøøl, Alice Andersen og hendes mand Svenning Andersen, og disse fortæller følgende:

Der var engang - ja, således starter jo de fleste eventyr - og når man er født på Gjøøl, som ægte Gjøølbo, men dog ikke er sort under fødderne, så må det da være noget af et eventyr - at vær født på stedet ved Limfjordens langstrakte landsby, som engang var en ø.

I 1908 afleverede skibsbygger K. J. Rasmussen Aalborg et kombineret passager-og lastskib på ca. 18 tons til kroejer Poulsen.

Skibet blev navngivet "GJØL" og sejlede indtil anden verdenskrig mellem Gjøøl og Aalborg. Skibet er nu endt på Aalborg Søfarts- og Marinemuseum.

Gjøøl blev landfast med de omliggende enge, og blev en halvø. I starten havde man kun nogle dårlige grusveje og en dårlig egetræsbro over Ryå. Senere byggedes man den nuværende bro.

I 1930 bevilligede kommunen penge til Gjøøl havn, og der blev lavet en ca. 100 m. lang mole, der blev bygget af rønnesten.

Omkring 1914 byggede man dæmningen fra Gjøøl Bjerg til Øland. Den er ca. 3 km. lang og benyttedes meget især om sommeren.

Gjøøl havde et ældrecenter i Østbyen, kaldet Legathuset. Dette rummede 4 små lejligheder, der blev benyttet af mange ældre og svagelige Gjøølboere. Huset er nedrevet nu, og grunden har givet plads til ældrecentret "Kildevangen". Dette vil blive omtalt senere.

I ældre tid var "Birkumgaard" Gjøøls hovedsæde. Gården er senere udstykket til mindre landbrug og boligbebyggelse.

Nuværende ejer er Frits Behrend Undahl, og det resterende jordtilliggende er solgt fra eller lejet ud.

TIDLIGERE NÆRINGSDRIVENDE OG HÅNDVÆRKERE.

Gjøl har fra gammel tid haft mange hyggelige og velholdte gårde og et hyggeligt gademiljø med et rigt butiks- og forretningsliv. Det var således "Hammergård Møbler" der i Fjordgade fremstillede mange forskellige møbel-typer, og især med entremøbler med spejle som specielle. Sidst var fabrikken ejet af Aksel Larsen.

I Fjordgade var endvidere Christa Svendsen, som havde manufaktur og systue. Manufaktur, broderier og garn kunne man også købe ved Kammilla Bachman, og der var Tatol udsalg ved Minna Hvas.

Jørgen Jensen havde slagterforretningen, og han etablerede senere pølsefabrikken "Gjøl Pølser" i Svenstrup sammen med sønnerne. Denne fabrik har gjort Gjøl-navnet kendt over det ganske land, og endog ud over landets grænser.

Senere blev slagterforretningen købt af Lis og Hans Jensen, der havde den til den lukkede 1982.

Vi havde Sigurd Roed, den gode gamle købmand, hvor kaffekværnen snurrede. Var man en dårlig betaler blev gælden opslået på en dertil indrettet tavle, ellers gemtes regningerne i en skuffe. Uden for var Gjøl's eneste automat, og her blev flødebollerne ikke skiftet ud hver uge, hvis de da ikke blev solgt.

Der var en overgang 2 bagerier på Gjøl. Th. Carlsen var indehaver af det ene, og senere blev sønnen, Henning Carlsen bagermester og solgte de meget populære kanelkringler. Man kørte brødture om fredagen i en gammel ford med træhylder, - et rugbrød kostede 58 øre og en krans af vienerbrød 1 kr. og 10 øre. Mange børn fik ofte en gammel jødekage her.

Det andet bageri var ejet af bagermester Niels Madsen Sørensen, gerne kaldt "Madsen". I forbindelse med bageri og butik var der også et konditor, hvor byens foreninger gerne holdt bestyrelsesmøder og generalforsamlinger.

For år tilbage var der var 2 smedjer på Gjøl. Den ene havde Chr. Christensen, samtidig med han havde minke. Senere overtog hans søn Finn Christensen forretningen. Den anden smedjeforretning havde Jørgen Falborg Mariager, der samtidig havde en el-installationsforretning. Begge disse forretninger er nu nedlagte.

Gjøl Andelsmejeri havde som bestyrer i mange år P. Pedersen. Der var dengang mulighed for at få et bad for en pris af 50 øre, og her fik landmændene også de kartofler kogt, som de brugte som svinefoder. Børnene ventede spændt på at kartoflerne blev kogt, så de kunne smage dem med en klat margarine til.

Til den tids bybillede hørte også "Mælke Hans", med hans hvide mælkevogn forspændt nordbaggen "Palle". De leverede mælk, fløde og smør ved køkkendøren. "Palle" kendte selv vejen, og når "Mælk Hans" faldt i snak gik "Palle" til næste kunde.

Senere blev mejeriet administreret af mejeribestyrer Holger Kristensen. Han var bestyrer indtil mejeriet lukkede. Mælketilførselen og antallet af landmænd på Gjøl var blevet mindre, og i 1970 måtte man lukke.

"Maren på centralen" kendte alle telefonnumrene på Gjølboerne, og man kunne bare sige f.eks. "Andersen på marken", "Andersen ved skoven", eller "den lange Andersen", "Peter ved

bjerget”, ” Anne i Torpet”, og ”Karl Spillemand”, ja, så fik man vedkommende. Centralen var også samtidigt håndkøbsudsalg.

Der var ingen navne på gader og veje. Postadresserne var navne som Gjøøl By, Marken, Nørredige, Bjerget, Langsbjerg, Torpet, Vesterkær, - de var alle benævnelsen for områderne på Gjøøl.

Karetmager Mogensen, der lavede vognhjul foruden almindelig karetmagerarbejde, lavede også dritler til mejeriet, og her fik man også flæsket røget, idet savsmuldet fra saven blev brugt til røgeriet. ”Karetmagerstrædet” er opkaldt efter ham.

Der var skomager Henri Hansen, hvor man også købte træsko, der var godt beslået, når man modtog dem.

Jørgen Jørgensen også kaldt ”snedker Jørn” (Jyn) havde tømrerværksted, og har været med ved bygning af mange huse på Gjøøl.

Elektriciteten klarede Jørgen Falborg, der som tidlige nævnt havde elektrikerforretning sammen med smedjen. Han undrede sig hver gang lampen kom til at lyse, og udbrød som regel: ”den lyser knageme”.

Barber Dion Jensen ordnede både skæg og klippede alle de af Gjøølboerne, der kunne ønske det. Marie, hans hustru, passede posthuset, der var i samme bygning, samtidig med at hun skrev mange festsange.

Cykelhandler Holger Frederiksen, der foruden at lave cykelreparationer, også lavede rørstole, havde en kendt forretning.

Købmand Konrad Mikkelsen havde en hyggelig, blandet landhandel, hvor også tipssedlerne blev afleveret. Mikkelsen havde altid travlt og gik gerne med et franskbrød under armen som han smurte, for senere at skære en skive af.

Der var 3 skoler på Gjøøl, Nordre Skole, Vestre Skole og Østre Skole. Store klasse og lille klasse med skolegang hver anden dag, - mandag, onsdag, fredag med store klasser, - tirsdag, torsdag, lørdag med lille klasser.

I Gjøøl Sogns Sparekasse havde mange børn sparebøger.

Cykelhandler Holger Hansen havde en hyggelig forretning, hvor mange kunder fik en god sludder medens ”Cykel Holger” lappede cyklen.

Gjøøl havde også en overgang eget vaskeri, og 3 frysehuse.

Et gammelt missionshus lå på bakken vest for kirken, og der var mange møder og sammenkomster samt søndagsskole. Her kom de gode, gamle Gjøølboere og ledede møderne, - Stine ved bjerget, Karetmageren, Snedker Jørn, Karl Spillemand, - alle gode fortællere af de gamle lignelser.

Ved forsamlingshuset ligger Genforeningsstenen, også kaldet ”Høgstenen”, som blev trukket

af 6 spand heste, da den blev opstillet midt i byen, til minde om Sønderjyllands genforening med Danmark.

Damefrisør Ellen Jensen havde dengang salon for Gjøl's damer på Limfjordsgade 78.

Malermester Viggo Poulsen satte kulør på tilværelsen. Han malede kakkelvægge og tapetserede for mange Gjølboere.

“Emanuel's kone” var syerske og skrædder, og ikke alle store drenge var tilfredse, når hun målte skridtlængden til bukserne.

Hos Peter Frederiksen, -”Gas Peter”-købte man gas på flaske, og hans kone Olga solgte blomster.

Ved Hermans Johanne var sommerblomsterne klar til udplantning fra tidligt om sommeren.

Ingvar Jensen var fiskehandler, og hans kone Minna passede forretningen, når han var ude på handelen.

Alvildas ishytte var et samlingssted for byens unge og børn igennem mange år. Ishytten lå i Torpet i vestbyen.

Af Vognmænd var der Jens Poulsen og Johannes Kofoed, men også senere Villy Winde, Jens Jørgen Jensen samt Martin Pedersen.

ERHVERVSDRIVENDE PÅ GJØL I 1993.

GJØLTROLDE.

Man nævner ikke Gjøl uden at tænke på Gjøltroldene, som er blevet fremstillet her gennem snart mange år.

Et gammelt sagn om troldenes fodspor ved Gjøl Bjerg, blev til virkelighed da kunstneren og billedskæreren Thomas Dam startede fabrikationen af trolde, - store som små -, med et ansigt-sudtryk som enhver dansker, amerikaner, kineser eller hvor i verden man befinder sig, ikke kan stå for. De trolde var skabt, der gjorde Gjøl berømt og kendt verden over. Mange mennesker fra Gjøl har arbejdet gennem årene haft deres arbejde på virksomheden.

Fabrikken er i de seneste år udbygget væsentligt og er flyttet til Østbyen i nye lokaler.

“Troldefabrikken” har altid været et familieforetagende, og i dag er det Thomas Dams barnebarn, Jeppe Dam, der er daglig leder af fabrikken.

Thomas Dam døde i 1989 og han satte, om ingen før ham, sine fodspor på Gjøl, som alle Gjølboere kan glædes ved i dag.

Thomas Dams billedskærerkunst pryder i dag mange hjem på Gjøl. Hvert billede havde sin egen historie, som ingen andre end Thomas Dam kunne fortælle og levendegøre.

MINKREDSKABER.

Der er sket store ændringer inden for landbrugssektoren.

Mange landmænd har måttet supplere deres udkomme med andre aktiviteter, og det blev i

mange tilfælde minkavlens der blev suppleret med på Gjøøl. Samtidigt fik mange af Gjøøls befolkning arbejde i pelningsindustrien, der især om efteråret under pelsning af dyrene, beskæftigede både mænd, kvinder og børn.

Alt det hårde arbejde kunne aflastes med maskiner, og det var disse tanker Carl Vestergaard gik med. Derved opstod en ny virksomhed på Gjøøl i 1985, nemlig Gjøøl Pelsningsredskaber.

Carl Vestergaard, der tidligere var mekaniker i midtbyen, lige over for brugsforeningen, var pludselig storleverandør af skrabemaskiner og andre artikler inden for branchen.

De fleste bløde minkskind fald i pris, og kunne næsten ikke sælges, og slet ikke til de priser, man fik for skindene før i tiden. Priserne faldt, og derved lukkede en stor del af de mange minkfarme, der var på Gjøøl.

Den gamle græsvej, Hovvejen, der forbinder Drøvten med Langes Bjerg, var efterhånden blevet en "minkgade",- side om side lå tidligere de flotte farme, men der er tyndet ud i dyrene, og mange farme står i dag helt tomme.

MASKINFABRIK.

Aabybro Maskinfabrik, Limfjordsgade 61, har som indehaver Egert Frederiksen. Fabrikken, der beskæftiger 25 medarbejdere, fremstiller hovedsageligt cementsiloer, som leveres både til Sverige, Norge og Tyskland. Der er nu kontor i det tidligere cykelværksted, som var ejet af Egert Frederiksens far, Holger Frederiksen.

FISKEFORRETNING.

Kommer man til Gjøøl, har mange hørt navnet Bachman, en gammel kendt fiskefamilie. Sognefoged Karl Bachman, fisker Ole Bachman, hvis søn Herluf Bachman i dag har forretningen "Gjøøl røgeri", som hans hustru Ester passer, og som er kendt for de lækre røgede ål, de ferske og stegte ål, samt Gjøøls nationalret: kogt ål i flødepeberrodssovs.

I det lille fiskerhus på hjørnet af Fjordgade, er der også en fiskehandel. Husgavlen er flot dekoreret med en fiskekutter. I fiskehuset var der tidligere en husflidsskole. Forretningen drives i dag af Egon Christensen, Fjordgade 2.

MOTORER, FISKEUDSTYR.

Fiskeudstyr, bådmotorer og bilreparationer tager Arne Nielsen sig af, i en dertil indrettet forretning og værksted i den tidligere landbrugsejendom "Havregaard" før ejet af Hans Peter Christensen.

PENGEINSTITUT.

Gjøøl Sogns Sparekasse er overtaget af Bikuben, Limfjordsgade 83, og bestyrer af afdelingen er Ove Sørensen.

Gjøøl Sogns Sparekasse fejrede den 19. februar 1984 sit 100 års jubilæum.

BRUGSFORENING.

Brugsen er en gammel, god forretning, hvor der tidligere var grovvarer og foder til dyrene i baghuset. Olie og benzintank ved parkeringspladsen.

Gjøøl Brugsforening drives i dag som "Dagli-brugs" og man har overtaget "de danske tipsmidler" efter at købmand Konrad Mikkelsens forretning lukkede i 1992.

Uddeler er Torben Sørensen, og formand er Keld Schuman.

KØBMAND.

Gjøl Købmandshandel er en ny butik i Østbyen, hvor udvidelserne af Gjøl by hovedsageligt er foretaget. Der er et håndkøbsudsalg i samme butik. Indehaverne er Margith og Per Christoffersen, Lykkegaardsvej 2.

TØMRER, SNEDKER.

Gert Andersen har tømrerværksted på Limfjordsgade 68, og hans værksted har specialiseret sig med fremstilling minkhaller samt alt inden for tømrer- og snedkerarbejde.

Ole Larsen har tømrerværksted på Bakkedraget 1. Dette værksted har Ole Larsen overtaget efter sin far, Børge Larsen, og de har store leverancer af døre og vinduer

ARKITEKT.

Arkitekt Knud Erik Jensen har forretning på Bygstubben 4.

KØRESKOLE.

Gjøl Køreskoles indehaver er Kay Verner, Mølstubvej 10.

SERVICESTATION.

Gulf Servicestation blev i 1957 etableret på Nørredigevej 2, af Aase og Poul Bangder. Flere år senere solgte de til mekaniker Bent Pedersen, som igen senere solgte til den nuværende ejer, Knud Thomsen, og der er nu en " Netto forretning" og for nylig indrettet Q 8 benzinanlæg.

GØRTLER.

"Gjøl Gørtleren", Limfjordsgade 46, er en ny forretning, der er etableret af indehaveren, J. Fernanders Nunes, der er kommet til Gjøl fra Spanien. Han kender gørtlerens arbejdsmetoder, og fremstiller mange kunstfærdige ting. Han er en dygtig håndværker og reparerer mange kirkysestager m.m.

RAVSLIBER.

Gjøl Ravsliberi ved Linda og Kaj Frederiksen, Limfjordsgade 103, fremstiller mange smukke smykker af rav, som de selv samler ved strandbredden.

GLASSLIBER.

"Glashuset" er en gavebod på Limfjordsgade 52, der som indehaver har Mette Palsgård Pedersen. Mette håndsliber glas og mange flotte, håndlavede udklip.

ELFORRETNING.

Gjøl Elforretning ved Chr. Jepsen, hvor også sønnen Michael Jepsen er medindehaver, er beliggende Limfjordsgade 92. Kirsten Jepsen kører taxibil.

TAXIKØRSEL.

"Egons Taxi" Bakkedraget 19, har som indehaver Egon Jensen.

MURERMESTER.

Peter Bjørnskov Pedersen har murermesterforretning og isoleringsfirma på Kjellerupsvej 220.

STALDSERVICE.

Der er i 1992 startet en ny fabrikation, Gjøøl Vacumanlæg, ved H. B. Staldservice, Limfjordsgade 68 a.

De moderne vacumanlæg fremstilles til svinestalde og indehaverne er Bent Christensen og Hans Batsberg.

FLAGSTANGSFABRIK.

Gjøøl Hegn -og Flagstangsfabrik v./ Poul Pedersen, Huskærvej 4.

DAMEFRISØRER.

Salon "Henny" ved Henny Simonsen, Mølstubvej 22.

Salon "Sanne" ved Sanne Sørensen, Marken 95.

Salon "Byens Klip og Form" ved Janne Christensen, Limfjordsgade 22.

Christa Jørgensen Lykkegaardsvej 5.

MALERMESTER.

Gjøøl Malerforretning ved Jørn Stokholm Jepsen, Limfjordsgade 31.

V.V.S.OG BLIK.

Vand- og sanitetsforretning, samt blikkenslagerarbejde udføres af Mogens Poulsen, Byggestubben 13.

ARKITEKT.

Knud Erik Jensen. Byggestubben 14.

INGENIØR.

C. J. Dissing. Limfjordsgade 84.

MUSIKER.

Peter Maler. Limfjordsgade 31.

SKILTE.

Geha. Limfjordsgade 56. v/ H. Christensen.

ISOLERINGSFIRMA.

Peter Bjørnskov Pedersen. Kjellerupsvej 220.

MURERMESTER.

C. J. Dissing. Limfjordsgade 84.

Peter Bjørnskov Pedersen. Kjellerupsvej 220.

SNEDKER-TØMRER.

Gert Andersen. Limfjordsgade 68.

Gjøøl Tømrer- Snedkerforretning. Bakkedraget 1, v/ Ole S. Larsen.

ENTREPENØR.

Murermester og Entreprenør. C. J. Dissing. Limfjordsgade 84.

ELEKTRIKER.

Gjøel Elforretning. Limfjordsgade 62, v/ J.Chr.Christensen.

KØLE-FRYSEANLÆG.

Polar Frost, Lykkegårdsvej 1. v/ Hans Skaft Andersen.

VOGNMAND.

Søren Nygaard. Limfjordsgadegade 129.

Udvidelserne på Gjøel er fortrinsvis sket ved Mølstubvej og senere Bygstubben, som er udstykket fra "Mølstubgaard" der er ejet af Ove Gregersen.

Mange af husene er bygget af daværende murermester Carl Ejnar Poulsen, der er broder til afdøde Thomas Dam.

BØRNEPASNING.

1980 der blev oprettet et fritidscenter, som blev taget i brug 1. ste maj. Her var en børnehaveafdeling for 15 børn, og en fritidsklub med 15 pladser.

Allerede om efteråret startede en ungdomsklub med plads til 40 unge. Institutionen var et ønske fra lokalbefolkningen, der bl.a. ikke var tilfredse med, at børnene skulle sendes til Nørhøne.

Gennem de 13 år institutionen har eksisteret, er der udvidet og bygget til, således der blev mere plads for de 40 børnehavebørn, der er her i 1993. Der er samtidigt 48 børn i skolefritidsordningen og 40 i ungdomsklubben,

Institutionens daglige leder er Hugo Bennike.

Der er ansat 11 medhjælpere samt en rengøringsassistent.

Dagplejen for børn fra 6 uger til 3 år administreres af Karen Riis fra kommunekontoret i Aabybro.

GJØL SKOLE.

Som erstatning for de 3 små skoler, blev der i 1968 indviet en dejlig ny skole med 3 klasselokaler, et stort bibliotek, et lærerværelse med et lille tekøkken og toilet, samt 2 elevtoiletter.

Der blev ansat 3 enelærere, Poul Erik Balsby, Tage Nielsen og Magnus Nielsen, og som faglærer Anne Grethe Balsby,

Biblioteket blev passet af Dorthe Nielsen og Tage Nielsen.

I 1970, ved kommunesammenlægningen, blev alle tre lærere kaldt til Nordjyllands Amt og der blev det bestemt at lærer Tage Nielsen blev skoleleder. I 1972 han søgte sin afsked. Herefter blev Poul Erik Balsby skoleleder og skolen fik en børnehaveklasse.

1977 blev skolen atter udvidet, og 1. ste august 1978 blev der etableret skole med 7 klasser og med en børnehaveklasse.

Poul Erik Balsby blev udnævnt til skoleinspektør, og denne stilling har han bestridt til 1992, hvor han afløstes af nuværende skoleinspektør Karin Svenson.

Den første formand for skolenævnet på Gjøl Skole var Aase Bang, og nuværende formand er Jørgen Vestergaard.

ÆLDREPLEJEN.

Som nævnt tidligere blev der på den grund, hvor legathuset lå, opført de ældreboliger, som man kalder "Kildevang". Disse består af 10 lejligheder, der alle er beboet.

I stedet for det gamle missionshus vest for kirken, blev der bygget et nyt øst for kirken, på Kirkebakken, som blev kaldt

"Menighedshuset". På kirkebakken ligger også pensionistboliger med 12 lejligheder.

Gjøl Historiske Forening har som formand Henny Christensen. Samlingen har til huse på "Enggaarden", og der er efterhånden samlet mange ting fra Gjøl's fortid.

BIBLIOTEKET.

Gjøl Bibliotek startede som en biblioteksforening omkring 1930.

Lærer Berg var bestyrelsesformand i mere end 25 år, indtil 1954, da han afløstes af lærer Tage Nielsen.

Biblioteket havde i de første år udlånsvirksomhed både på Gjøl Vestre- og Gjøl Østre Skole, og på Vestre Skole fungerede først lærer Berg og fra 1953-1957 lærer Poul Erik Balsby som bibliotekar. På Østre Skole var det Tage Nielsens hustru Dorthe Sandsgaard Nielsen, der passede biblioteket. Fra 1957 samledes biblioteksvirksomheden på Gjøl Østre Skole med Dorthea Sandsgaard Nielsen som bibliotekar.

1965 overtog Aabybro Kommune driften af bibliotekerne, og her i blandt også Gjøl Bibliotek, der i 1968 flyttede ind i et dertil indrettet lokale på den nye Centralskole.

1976 blev skolen udvidet, og der blev etableret lokalfællesskab mellem folkebiblioteket og skolebiblioteket. Dette er truffet beslutning om at ophæve i 1994, når skolen igen skal udvides.

I 1968 var det Dorthea Sandsgaard Nielsen, der fortsatte som bibliotekar i det nye bibliotek på Centralskolen. I 1978 overtog lærer Erik Haaning arbejdet med biblioteket, og i 1990 blev den første faguddannede bibliotekar på Gjøl ansat. Det var Ulla Jessen.

VANDVÆRKER.

Gjøl Enges Vandværk, Vidtskuevej 97.
Formand, Bente Jensen.

Gjøl Nord Vandværk, Nørredigevej 120.
Formand, Svenning R. Andersen.

Gjøl Private Vandværk, Limfjordsgade 96.
Formand, Preben Andreasen.

Østre Kær Vandværk, Huskærvej 17.
Formand, Steffen Vinther.

Kommunal Vandforsyning, Teknisk forvaltning
Aabybro Kommunekontor.

GJØL SOM LANDSBY OG TURISTBY 1993.

Gjøl Forsamlingshus er stadig det centrale sted til familiefester, folkedans, ungdomsfester m.m. Forsamlingshuset er restaureret ad flere gange, og står som en moderne, tidssvarende bygning. Svenning Andersen, Nørredigevej 120 er formand for huset.

Gjøl Sommerhusområdes udvidelse, fra tidligere at være Anni i Torpets, senere Hans i Torpets fredlige areal, gjorde at der blev liv i skoven. Mange sommerhuse blev bygget og der kom fra nu af rigtig mange gæster til Gjøl hvert år.

Sommerhusområdet ligger tæt ved Gjøl Bjerg. Mod vest grænser Gjøl op til Ulvedybet, der er adskilt fra Limfjorden ved den dæmning, der fører trafikken mellem Gjøl og Øland. Ulvedybet er i dag et af landets største fuglereservater.

Sportshallen, også kaldet Gjølhallen, er beliggende på Rønnebærvej 10, og blev etableret som en selvejende institution i 1971/72 og indviet d. 27. maj 1972. Hallen blev nogle år senere overtaget af Aabybro Kommune, og hedder nu Gjøl Fritidscenter. Leder af hallen er Ole Hermansen, Gaardbovej 58.

Det tidligere fiskevand, hvor der i gamle tider var ca. 22 erhvervsfiskere, og hvor der i dag kun er en tilbage, er der nu andre aktiviteter, bl.a. konkurrencesejlads for flere bådtyper og for surfere. Gjøl havn besøges hvert år af mere end 2000 lyst- og konkurrencesejlere.

Tæt ved havnen ligger Gjøl Kro, kendt af alle gennem TV-serien om "Fiskerne", men også for en god betjening af de besøgende. Kroen har de senere år haft flere forskellige ejere. Under optagelse af filmen var det Erik Mortensen, der havde kroen og derefter Henning Østergaard, der døde i sommeren 1992. Nuværende ejer er Ernst Fischer, Fjordgade 18.

“Havnegrillen” er kommet til de seneste år, og er meget besøgt af turisterne, såvel som af den lokale befolkning. Helin Christensen er indehaver af grillen på Hammergårdsvej 4.

Der er gode busforbindelser fra Gjøøl til Aalborg med Thingårds rutebiler, og ligeledes mellem Gjøøl og Aabybro. Villy Andersen, Limfjordsgade 15, kører skolebus.

En stor samling af flintesten kan ses på Gjøøl skole. Den er samlet og bearbejdet af nu afdøde Anders Krag.

FORENINGER.

Gjøøl Historiske Foreningsarkiv, Limfjordsgade 188.
Leder Henny Christensen. Bjergetsvej 73.
Formand, Villy Klitård Nielsen, Danmarksgade, Aalborg.

Gjøøl Borgerforening, Formand Gert Vestergård, Bygstubben 7.

Gjøøl K.F.U.M. og K. Formand Birgitte Myrup, Limfjordsgade 41.

Gjøøl Folkedanserforening, Formand Svenning R. Andersen. Nørredigevej 120.

Gjøøl Handelstandsforening, Formand Gert Westergaard, Bygstubben 7.

Konservativ Vælgerforening, Formand Kay Verner, Mølstubvej 10.

Gjøøl Venstre Vælgerforening, Formand Verner Skole.

Gjøøl Gymnastik- og Boldklub, stiftet i 1934, formand gennem mange år var Kaj Mortensen Christensen, nuværende formand Ole Hermansen Gaardkjærvej 58.

Gjøøl Tennisklub, leder, Flemming Gregersen. Limfjordsgade 157.

Gjøøl-Frstrup Enges Landvindingslaug, v/ Erik Esbesen, Kanalvej 88.

Gjøøl Fiske- og Bådelaug, formand Jørgen Rytter Andersen, Grejbjerg 25.

Fjordglimt, A.B.F. Formand Villy Winde, Bakkedraget 11.

Gjøøl Husmoderkreds er en 47 årig gl. forening, hvor formanden igennem mange år var Katri-
ne Andersen “Bejlegaard”, der samtidig tog land og rige rundt for at fortælle om livet på lan-
det, og “hvad er en kone værd?”.

Foreningen blev i mange år drevet fra Aalborg Amts Lanboforening, men er nu en selvstæn-
dig forening, hvor der afholdes foredrag, sangaftener og aftenture, samt forskellige hyggeafte-
ner, heriblandt dilettantforestillinger.

Nuværende formand er Alice Andersen, Nørredigevej.

GJØLS' "NATIONALSANG".

Du plet som hæver sig af Limfjords vove,
en digter bringer dig sin første pris,
vel pranger du som Øland ej med skove,
% men dog du er et lille paradis.

Samdrægtighed om dette folk sig slynger,
når de i furen lægger sæden ned,
og når i båden de på fjorden gynger,
% de virker sammen skønt i enighed.

Du lille plet jeg dig kun flygtigt kender,
men dog jeg ønsker dig af hjertet held,
idet jeg nævner dig blandt danske frænder,
% og byder flygtigt dig Guds fred, farvel.

